

M.R. Hol
Islednica

PROLOG

Prvi leš koji je Dženi ikada videla bilo je telo njenog dede. Posmatrala je baku koja je jecala u zgužvanu maramicu, sklapajući kapke svojih praznih očiju, kako oštro odbacuje ponuđenu ruku, kada je Dženina majka posegnula da je zagrlji i uteši. Tu reakciju nikada nije zaboravila: optužujuća, surova, i potpuno instinktivna. A čak i tada, kao jedanaestogodišnja devojčica, osetila je tog časa u pogledima koji su usledili, oporu i neslavnu prošlost koja se smirila i ugnezdila iza crta lica stare žene, sve dok, sedam godina kasnije, i ona sama nije nevoljno ispustila dušu u istom krevetu.

Dok je na groblju stajala iza oca i dok su sanduk nezgrapno spuštali u raku, postala je svesna da tišina odraslih koja ju je okruživala sadrži neki otrov tako strašan da joj se grlo steglo i nije mogla da zaplače.

Mnogo godina kasnije, kada je već duboko zašla u problematično punoletstvo, utisci ta dva događaja iskristalisali su se u saznanje da su u prisustvu smrti ljudi najosetljiviji na istinu, a da su u prisustvu istine najosetljiviji na smrt.

Upravo je taj blesak saznanja, stečen one noći kadaju je bivši muž dočekao s papirima za razvod, sprečio da se baci kolima s litice ili skoči pod zahuktali voz. Možda, ali samo možda, uspela je sebe da uveri, mračne misli koje je progone nisu ništa drugo do znaci upozorenja na opasnom i strmoglavom putu s koga još može bezbedno da siđe.

Šest meseci kasnije i dalje je bila daleko od svog cilja, ali mnogo bliže nego te noći kada ju je samo blesak pamćenja, doveden u žižu s previše vina, vratio nazad sa ivice. Gledajući je sada, niko ne bi mogao ni da pomisli da je nekada nešto pošlo naopako. Tog blistavog junskog jutra, prvog jutra njene nove karijere, izgledalo je da je na vrhuncu života.

MALOLETNI DELINKVENT PRONAĐEN OBEŠEN

Deni Vils, star četrnaest godina, pronađen je obešen o omču napravljenu od krevetskog čaršava i zvezanu za rešetke na prozoru njegove sobe u maloletničkom kaznenopopravnom domu *Portshed*. Telo je pronašao gospodinjan Smirski, radnik održavanja u tom privatno vođenom objektu, koji je došao da proveri zapušeni toalet.

Dete iz rasno mešovitog braka, Vils je odslužio svega deset dana svoje četvoromesečne zatvorske kazne prevaspitavanja, koju je izrekao Sud za maloletnike iz Severn Vejla. Policija je pozvana na uviđaj ali detektiv Alan Tejt je rekao novinarima da nema osnova da surnnja da nije to sam uradio.

Sin dvadeset devetogodišnje Simon Vils, Deni je bio najstariji od šestoro dece, od kojih nijedno dvoje, prema tvrdnjama najbližih komšija, nije imalo istog oca.

Njegov kriminalni dosje sadržao je prekršaje vezane za korišćenje droge, narušavanje javnog reda i mira i nasilničko ponašanje. Zatvorili su ga nakon presude za nasilnu krađu flaše votke iz radnje gospodina Ali Kana u naselju Broudlends, u Sautmidu. Tokom tog razbojništva, Vils je lovačkim nožem pretio vlasniku radnje, gospodinu Ali Kanu, preteći da će da mu izvadi (njegovo) emigrantsko srce. U vreme razbojništva bio je u prekršaju antisocijalnog ponašanja i u režimu kućnog pritvora — izrečenim svega dve nedelje ranije zbog posedovanja kreka.

Stiven Sah, iz Sautmidske građanske akcije, rekao je da je Vils bio opasan i dobro poznat maloletni delinkvent, i da njegova smrt treba da bude opomena ostalim mladim huliganima.

Kratak i neslavan život Denija Vilsa okončao se malo pred zoru predivnog prolećnog jutra u subotu 14. aprila. Kako je imao, valjda sudbinskom koincidencijom, svega četrnaest godina i nekoliko dana, to mu je donelo neželjenu počast najmlađe zatvorske žrtve modernih vremena.

Niko — osim njegove majke i najstarije od njegove tri sestre — nije prolio ni suzu zbog njegove smrti.

Denijev leš, težak nepunih pedeset kilograma, umotan je u beh plastični čaršav i odložen na kolica u hodniku mrtvačnice *Oblasne bolnice Severn Vejl* preko vikenda.

U ponedeljak u osam sati ujutru, glavni patolog Nil Piterson, vitak četrdesetpetogodišnji veteran tog posla, bacivši pogled na uzdužne masnice koje su se pružale uz vrat zaključio je da je u pitanju samoubistvo, ali protokol je zahtevao potpunu autopsiju, bez obzira na ono što je očigledno.

Kasnije tog popodneva, Pitersonov kratak izveštaj ležao je na stolu Harija Maršala, islednika oblasti Severn Vejl. Pisalo je:

I

*Bolest ili uzrok koji je
izazvao smrt:*

a) **Nedostatak vazduha
izazvan gušenjem**

Sporedni razlozi

b) **Nema ih**

II

*Ostali razlozi koji su mogli da izazovu smrt a nisu
povezani s*

*bolešću ili razlozima koji su je
izazvali*

Nema ih

*Patološka stanja koja su prisutna
ali po mišljenju strumjaka nisu*

izazvala smrt nitijoj doprinela

Nema ih

*Da li se preporučuju laboratorijske
analize koje mogu da utvrde
uzrok smrti*

Ne

Napomene

Ovaj četrnaestogodišnjak je nađen obešen o omču napravljenu od čaršava okačenu o prozorsku rešetku. Uzdužne povrede na vratu, odsustvo frakture jezične kosti i nekvoze na moždanom tkivu odgovaraju samoubistvu.

Hari, umorni pedesetosmogodišnjak koji se borio s gojaznošću, lakšim oblikom angine pektoris i finansijskim problemima zbog svoje četiri ćerke tinejdžerke, propisno je otvorio pretres u utorak 17. aprila, koji je smesta odgodio do dobijanja budućih nalaza. Čekao je dve nedelje, do 30. aprila, i u toku jednog radnog dana sakupio dokaze od nekoliko članova tima zaposlenih u kazneno-popravnog domu. Saslušavši njihove međusobno usklađene izjave, predložio je osmočlanoj poroti da donese zaključak o samoubistvu.

Drugog dana pretresa porota se složila.

U sredu 2. maja, Hari je odlučio da ne održi pretres povodom smrti petnaest godina stare narkomanke Ketii Tejlora i umesto toga je potpisao umrlicu potvrđujući da je premmula usled prevelike doze heroina unetog intravenozno. To je bio njegov poslednji značajniji čin u svojstvu državnog islednika. Trideset šest sati kasnije, probudivši se iz neobično okrepljujućeg sna, njegova supruga ga je našla kako leži pored nje u krevetu hladan kao led. Porođični lekar, dugogodišnji prijatelj, bio je srećan što može njegovu smrt da pripiše prirodnim uzrocima — srčanom udaru — poštedevši ga tako poniženja obdukcije.

Hari je kremiran nedelju dana kasnije, istog dana i u

istom krematorijumu kao i Deni Vils. Tehničar zadužen za sakupljanje pepela i delova kostiju iz retorte peći krematorijuma bio je po običaju više nego nesavestan; urne predate dotičnim porodicama sadržavale su pomešane ostatke nedavno preminulih. Harijeva urna je ispražnjena u jednom uglu glosterširskog polja, gde se Hari udvarao svojoj supruzi. U propratnoj dirljivoj ceremoniji, njihove ćerke su čitale stihove Vordsvorta, Tenisona, Greja i Kitsa.

Denijevi ostaci su rasuti po krematorijumskoj Bašti uspomena. Na mermernim pločama postavljenim između grmova ruža pisalo je „lepota iz pepela“, ali iz poštovanja prema svim drugim religijama osim one koja je dala te reči utehe i nadahnuća, biblijska referenca je uklonjena dletom.

Hari bi se tome nasmejao, zatresao bi glavom, i čudio se tim malim, pakosnim umovima koji su odlučili koliki deo istine drugi treba da znaju.

Dženi Kuper, privlačna ali ne isuviše lepa žena u svojim ranim četrdesetim, sedela je s odlučnim, odbojnim izrazom lica nasuprot doktoru Džejmsu Alenu. Lokalni psihijatar mora da je bio bar deset godina mlađi od nje, nagađala je Dženi, i trudio se da ne pokaže da je se plaši. Koliko je žena profesionalaca mogao da sretne u ovoj maloj mada modernoj bolnici u Čipstovu - po svačijim merilima malom gradu?

— Niste imali napade panike prošlog meseca? — Mladi doktor je listao stranice debelog Dženinog dosjea.

— Ne.

Zapisao je njen odgovor.

— Da h je bilo nekih pretnji?

— Kako to mislite?

Pogledao ju je sa strpljivim osmehom. Primitivši preciznost njegovog razdeljka i pažljivo zavezanu kravatu, Dženi se pitala šta je to što on potiskuje o sebi.

— Da li ste se našli u nekoj situaciji koja bi pokrenula simptome napada panike?

Pročešljala je u mislima nekoliko poslednjih nedelja i meseci: nervoza pred intervju za posao, ushićenje zbog postavljenja za islednicu, nagla odluka da kupi kuću na selu, iscrpljenost jer je uspela bez ičije pomoći, prevladajući osećaj krivice jer tako nepopustljivo radi u svoju korist.

— Mislim — oklevala je — da sam najnervoznija kada telefoniram sinu.

— A to je zbog...?

— Mogućnosti da se javi njegov otac.

Doktor Alen klimnu glavom, kao da je to nešto sa čime je već imao iskustva.

—Možete li biti određeniji? Možete li da izdvojite upravo ono čega se najviše plašite?

Dženi je pogledala kroz prozor u prizemlju na deo travnjaka, zelenu, sterilnu urednost koja je poništavala sopstvenu svrhu.

—Krivi mene... Iako je njegovo neverstvo okončalo naš brak, i njegovo insistiranje da sam izabrala karijeru umesto da budem majka, kao i njegova odluka da se bori za starateljstvo. On i dalje krivi mene.

—Šta vam prebacuje?

—Da sam sebični gubitnik.

—Da li vam je to stvarno i rekao?

—Nije morao.

—Rekli ste da je ohrabrivao vašu karijeru... Da li je to krivica koju prebacujete sebi?

—Mislila sam da je ovo psihijatrija, a ne psihoanaliza.

—Gubljenje starateljstva nad sinom garantovano je uzburkalo svu silu negativnih osećanja.

—Nisam ga izgubila nego sam pristala da živi sa ocem.

—Ali to je baš ono što je on hteo, mislim, zar ne? Vaša bolest je uzdrmala njegovu veru u vas.

Uputila mu je pogled koji je trebalo da ga opomene da je bilo dosta. Ne treba joj neki tridesetogodišnji doca da joj objašnjava zašto su joj živci napeti, samo joj treba još jedan recept za temazepam.

Doktor Alen se odnosio prema njoj temeljno, posmatrajući je kao slučaj — koliko je ona mogla da vidi — koji bi trebalo da bude rešen.

—Vi ne mislite da ste prihvativši posao islednice doveli sebe u opasnost da se precenite?

Dženi je progutala reči koje je želela da ispali ka njemu i prisilila se na popustljiv osmeh.

—Prihvatila sam ovaj posao jer je predvidljiv, siguran,

dobro plaćen. Nemam šefa. Ne odgovaram nikome.

— Osim mrtvima... i njihovim porodicama.

— Posle petnaest godina rada u porodičnom pravu mrtvi dođu kao priželjkivano olakšanje.

Njen odgovor ga je zainteresovao. Nagnuo se ka njoj s revnosnim izrazom, spreman da to dublje prouči. Dženi je presekla:

— Vidite, simptomi su s vremenom sve slabiji. Mogu da radim, funkcionalna sam, a blaga terapija mi pomaže da povratim kontrolu. Cenim vašu brigu, ali mislim da ćete se složiti da radim sve da vratim život na pravi put. - Pogledala je na sat. — A sada stvarno moram da krenem na posao.

Doktor Alen se naslonio u svojoj stolici, razočaran njenom reakcijom.

— Ako dozvolite, uveren sam da bismo mogli da napravimo pomak, možda da uspemo da uklonimo svaku opasnost od doživljavanja još jednog sloma.

— Nije to bio slom.

— Epizoda, onda. Nesposobnost da se borite.

Dženi je susrela njegov pogled, i shvatila da i tako mlad i nespretn ipak ima moć nad njom.

— Naravno da ne želim da se to ponovi. Volela bih da nastavimo ovaj razgovor drugi put, baš ste bili od pomoći, ali sada stvarno moram da idem. Ovo mi je ipak prvi dan na poslu.

Uveren u izvesnost sledećeg sastanka, posegao je za svojim dnevnikom.

— Ja sam dežurni svakog drugog petka — kako bi bilo oko pet i trideset, tako da možemo da ostanemo koliko god bude potrebno?

Dženi se osmehnula i sklonila svoju tamnosmeđu kosu s lica.

— To zvuči savršeno.

Dok je upisivao zakazani sastanak rekao je:

— Neće vam smetati ako vam postavim još samo nekoliko pitanja tek sigurnosti radi?

— Samo napred.

— Da li ste se nedavno hotimice čistili ili povraćali?

— Baš ste temeljni.

Pružio joj je knjižicu, čekajući odgovor.

— Povremeno.

— Iz nekog posebnog razloga?

Slegla je ramenima.

— Ne volim da se osećam debelo.

Pogledao joj je u noge bez svesne namere, zacrvenevši se malo kad je shvatio da ga je opazila.

— Ali vi ste vrlo vitki.

— Hvala. Očigledno je da sistem radi.

Zaronio je u svoju beležnicu, skrivajući posramljenost.

— Da li ste uzimali neke lekove bez recepta?

— Ne. — Posegla je za svojom novom sjajnom kožnom aktovkom. — Jesmo li završili? Obećavam da vas neću tužiti.

— Samo još nešto. Pročitao sam u ranijim beleškama doktora Trevisa da ste imali prazninu u pamćenju u trajanju od dvanaest meseci kada ste bili mali — između četvrte i pete godine.

Njegove beleške bi takođe trebalo da sadrže da sam između pete i trideset pete godine bila relativno srećna, pomislila je.

Doktor Alen je strpljivo prekrstio ruke u krilu:

— Radujem se što ćete biti moj pacijent, gospođo Kuper, ali morate znati da će taj zid odbrane koji ste podigli jednog dana konačno pasti. Bolje da vi birate vreme nego da ono bira vas.

Dženi slabo klimnu glavom, osećajući kako joj srce počinje da lupa, pritisak u slepoočnicama da raste, i periferni vid se sužava. Ustala je naglo, prizvavši bes zbog svoje slabosti u pomoć kako bi suspregnula nadolazeći osećaj panike. Trudeći se da zvuči opušteno ali i poslovno, reče:

— Sigurna sam da ćemo se dobro slagati. Mogu li

sada da dobijem svoj recept?

Doktorje pogledao. Posegnuo je za perom. Osetila je da je pročitao njene simptome, ali da je previše uviđavan da to spomene.

Dženi je podigla tablete u apoteci i progutala dva komada s gutljajem dijetalnog sprajta čim je sela u svoj automobil, uveravajući se da je to samo nervoza zbog prvog radnog dana. Čekajući da lek počne da deluje, proverila je šminku u ogledalcu i prvi put bila blago ohrabrena onim što vidi. Nije loše, makar spolja; izgleda bolje nego njena majka u tim godinama...

Posle samo nekoliko sekundi osetila je da magija tableta počinje da radi, opuštajući joj mišiće i krvne sudove, šireći toplinu njenim telom kao čaša šardonea popijena na prazan stomak. Ubacila je ključ u bravu i izvezla svoj stari golf s parkinga.

Dok je Tina Turner treštala sa stereo-uređaja, ona se gmizavo kretala kolonama vozila ka obilaznici na kraju grada, ušla na istočni deo autoputa M4 i nagazila gas do daske. Vozeći prema suncu, preletela je pet kilometara pravca starog severnskog mosta sa sto trideset na sat. Stubovi nosači, s kojih je most neverovatno visio samo na čeličnim kablovima debelim svega nekoliko centimetara, izgledali su joj veličanstveno: simboli nepobedive snage i nade. Gledajući preko bleštave plave vode koja se pružala ka maglovitom horizontu, pokušala je da stvar sagleda s vedrije strane. U roku od godinu dana emotivno se skršila, zbog čega je morala da napusti posao, preživela je gadan razvod, izgubila starateljstvo nad svojim maloletnim sinom i počela je iz početka u novom domu i s novom profesijom. Bila je povređena, ali ne i pobeđena. I odlučna u nameri, više nego ikada, da je ono što je istrpela samo učini jačom.

Vozeći se kroz gužvu u centar Bristola, osetila se nepobedivom. Ma šta zna taj psihijatar? Šta je on u životu preživeo?

Nek ide do đavola. Ako joj ikada više budu trebale tablete, nabaviće ih preko interneta.

Njena nova kancelarija nalazila se u izbledeleoj džordžijanskoj gradskoj zgradi u Jamajčanskoj ulici na skretanju s južnog kraja Vajtlediskog puta. Posle muke s nalaganjem parkinga u blizini, prvi put joj je ipak prišla pešice. Zgrada se nije mogla nazvati velikom. S troja vrata okrenutih ka raskrsnici s glavnim putem, stajala je između zapuštene azijske bakalnice i novinskog kioska na uglu, koji je bio u još gorem stanju. Došla je do ulaznih vrata i pogledala u dve bronzane table. Prvi i drugi sprat zauzimao je arhitektonski biro, *Planter i kompanija*, prizemlje je bilo njeno: Islednik NjV, oblast Severn Vejl.

Zvučalo je tako formalno, tako institucionalno. Bila je žena od četrdeset dve godine koja ima napade besa, čita jeftine magazine u krevetu, sluša rege i puši cigare kada prepije. Ali evo je sada, odgovorna za istraživanje svih neprirodnih smrti u velikom delu severnog Bristola i južnog Glosteršira. Bila je islednica: dužnost koja, po njenom skromnom istraživanju, datira još od 1194. godine. Osetivši da dejstvo temazepama slabi, izvukla je gomilu ključeva koje je dobila poštom i otključala vrata. Ulazni hol je bio jednoličan i obojen bolesničkom svetlozelenom bojom. Tamne hrastove stepenice vodile su na prvi sprat i dalje, a njihovu raskoš je kvario industrijski sivi itison koji je prekrivao neravan pod. Sumoran izgled dopunjavale su plastične table na zidu koje su posetioce upućivale na sprat i ka vratima levo, delimično zastakljenim, prljavim i neprovidnim, na kojima je pisalo „Kancelarija islednika“.

Unutrašnjost njenog novog radnog mesta bila je još turobnija. Zatvorivši vrata za sobom, uključila je neonsko svetlo i razgledala veliko, prljavo prijemno odeljenje. Mora zapamtiti da ga preuredi što je pre moguće. Jedan zastareli kompjuter i telefon stajali su na stolu koji je izgledao starije i od nje same. Pozadi je stajao red posivelih

arhivskih ormara sličnog godišta i umiruća biljka. Na suprotnoj strani sobe bile su dve propale sofe postavljene pod pravim uglom spram niskog, jeftinog stočića za kafu po kome je bila rasuta gomila starih časopisa *Riders dajdzest*. Vrhunac je bio visoki prozor koji je gledao na prostran svetao prolaz u kome su arhitekta — kako je pretpostavljala — postavile dve palme u saksijama i modernu stilsku klupu.

Unutra su bila troja vrata: jedna su vodila u praktičnu, nedavno obnovljenu kuhinju, druga u toalet, a treća, čvrsta i solidna, u njenu kancelariju.

Skromna soba pet sa pet metara mogla je da pripada samo nekom sredovečnom muškarcu. U centru je bio veliki viktorijanski sto prepun rasturenih dokumenata i dosjea. Po podu je bilo nagomilano još dosjea i rasutog papira. Prašnjavi venecijaner visio je nad onim što je trebalo da bude raskošan prozor s kopcima koji gleda na ulicu.

Dva zida su, od poda do plafona, bila zauzeta policama biblioteke ispunjene tomovima *Ol Inglanda* i *Vikli lou riporta*. Preostali zidovi su bili ukrašeni standardnim replikama pejzaža i golf terena i fotografijama s mature na Isusovom koledžu u Oksfordu, 1967. godine. Dženi je proučavala lica dugokosih studenata obučenih u duge akademske halje s belim mašnjama i pronašla Harija Maršala — vitkog, veselog tinejdžera koji se napucao u kameru poput mladog Mika Džegera.

Spazila je polupopijenu šolju kafe na polici iznad starog kamina na gas. Neki tajanstveni instinkt ju je nagnao da uzme šolju i prouči tanak sloj koji se obrazovao na površini. Zamislila je Harija, onako otežalog, kako diše na usta i srce iz šoljice, satima pre smrti, i na trenutak se zapitala kako će izgledati kraj njene sopstvene karijere.

Opazila je neko svetlucanje na radnom stolu. Telefonska sekretarica, koja je izgledala kao relikvija iz osamdesetih godina XX veka, zabeležila je dve poruke. Spustila je šoljicu i pritisnula dugme za puštanje.

Uznemiren glas mlade žene koja se bori sa suzama zapucketao je iz zvučnika:

— Ovde Simon Vils. Stvari koje pišu o meni u novinama nisu tačne. Ništa od toga nije tačno... A ja *jesam* zvala centar i rekla im kako je Deniju. Ona žena laže ako kaže da nisam... — Grunula je u plač, a onda nastavila kroz suze: — Zašto mi niste dali da svedočim? Rekli ste da ću imati priliku da govorim. *Obećali* ste mi... — mašina je bipnula, prekinuvši je.

Sledeća poruka takođe je bila od Simon Vils. Kontrolisanim, odlučnim glasom, rekla je:

— Pogrešili ste, *znate* da ste pogrešili. Ako vi nemate hrabrosti da otkrijete šta se desilo, uradiću to sama. Izboriću se za pravdu za Denija. Vi ste obična kukavica. Isti ste kao i oni ostali. — Zalupila je slušalicu. Ovoga puta Simon je preduhitrila mašinu.

Deni Vils. Dženi se priseti da je čitala o mladom zatvoreniku koji je umro u zatvoru. Stekla je sliku da mu je majka narkomanka, pripadnica one bespomoćne potlačene klase na koju se toliko navikla u svojoj prethodnoj karijeri. Njen ljutiti glas stvorio joj je neželjeni osećaj *deja vu*. Kao advokat čiji je svakodnevni zadatak bio oduzimanje zanemarene dece problematičnim i često nasilnim roditeljima, i ona je dobijala svoju porciju histeričnih ispada. Dženi se nadala da će kao islednica biti na dostojanstvenoj udaljenosti od ojađenih i bolom skrhanih.

— Zdravo? - Ženski glas je pozvao iz prijemnog. - Jeste li to vi, gospođo Kuper?

Dženi se okrenula i ugledala ženu u ranim pedesetim s pristojnom kratkom, farbanom plavom kosom kako stoji u dovratku. Bila je niska, bez suvišnih kilograma, i nosila je bež mantil i ukusno mornarskoplavo poslovno odelo, a njeno osunčano lice pružalo je kontrast beloj bluzi.

— Alison Trent. Službenik islednika. — Žena se odmereno nasmešila i pružila ruku na pozdrav.

Dženi se takode osmehnula i protresla joj ruku.

— Dženi Kuper. Počela sam da se pitam da li ste još ovde.

— Nisam volela da dolazim otkako je gospodin Maršal preminuo. Plašila sam se da nešto ne poremetim.

— Tako znači. - Dženi je čekala još neko dodatno objašnjenje, ali Alison nije nudila ništa više. Osetila je odbojnost, čak i neprijateljstvo kako dopire od nje. — Pa, ako vi niste bili ovde, ko se onda bavio slučajevima poslednje četiri nedelje?

— Ja sam se bavila — reče Alison, zvučeći začuđeno, čak i malo uvređeno. — Ne radim ovde. Moja kancelarija je u policijskoj stanici. Zar vam nisu rekli?

— U policijskoj stanici? Ne, nisu. Samo sam pretpostavila...

— Došla sam iz kriminalističke policije. Sam vrh policijskog posla — dali su mi jednu kancelariju. Malo lepšu od ove, bojim se.

Dženi je gledala poluosmehnuto, shvatajući da pred sobom ima službenicu koja misli da se vraća na posao na kakav je navikla. Po ovome što je već imala prilike da vidi, nije smela dopustiti da tako bude.

— Pretpostavljam da je bolje da vas prvo pustim da se smestite pre nego što vas zatrpam dosjeima — rekla je Alison. — Nije da ih baš ima trenutno, samo uobičajeni bolnički: nekoliko smrti u saobraćajkama.

— Niste valjda potpisivali umrlice?

— Ne lično. Telefoniram gospodinu Hameru, zameniku u bristolskoj Glavnoj bolnici. On mi da zeleno svetlo, i ja potpišem za njega.

— Shvatam — reče Dženi, formirajući u glavi sliku tog lagodnog dogovora. Zamenik islednika iz drugog dela grada, ne trudeći se čak ni da pogleda dokumenta, verovao je na reč penzionisanoj policijskoj službenici da nikakva istraga nije potrebna. — Ne znam šta su vama rekli, gospođo Trent, ali meni je u Ministarstvu pravde jasno rečeno da ću preuzeti ovu isledničku kancelariju i od nje napraviti deo modernog sistema. Prvi korak će biti da se

ceo posao radi pod jednim krovom.

Alison nije mogla da veruje.

— Hoćete da radim ovde?

— To ima smisla. Hoću da donesete ovamo sve što imate u stanici što je pre moguće. Pobrinite se da donesete i dosje Denija Vilsa. I hoću da vidim sve aktuelne dosjee još jutros — ako je potrebno, uzmite taksi.

— Meni niko ništa nije rekao — protestovala je Alison.

— Ne mogu tek tako da odem. Tamo sam već pet godina.

Dženi joj se obrati svojim najzvaničnijim tonom.

— Nadam se da vam neće biti preteško, gospođo Trent, ali to je deo procesa koji mora biti urađen. I to brzo.

— Kako god vi kažete, gospođo Kuper. — Alison se naglo okrenu, izmaršira u prijemni foaje i uputi se ka izlaznim vratima.

Dženi se naslonila o sto i razmotrila situaciju. Još jedna stvar na koju nije računala: nezgodan potčinjeni, žena nesumnjivo ljubomorna i utučena iz mnogo različitih razloga. Odlučila je da nametne svoj autoritet od samog početka. Najmanje što je trebalo da bi se posao uradio bilo je bezrezervno poštovanje ekipe.

Vreme je da odredi prioritete. Kancelarija je vapila za temeljnim čišćenjem, ali to će morati da sačeka. Najvažniji zadatak je preresti Maršalove papire i videti šta zahteva pažnju.

Ali prvo joj je trebala kafa. I to jaka.

Našla je brazilski kafe, *Karioka*, iza ugla na Vajtlediskom putu, koji je prodavao ristreto* (*Vrsta espresso kafe. (Prim. prev.)*) za poneti i punjene pitice veličine zalogaja. Kupila je po jednu od svake, i žurno se vratila za manje od deset minuta.

Na podu pored stola našla je gomilu od dvadeset i više kartonskih fascikli, od kojih je svaka sadržavala umrlicu potpisanu u poslednjih nekoliko dana života Harija Maršala. Svi su izgledali kao šablonski slučajevi, uglavnom

bolničke smrti, koji su čekali da budu ručno zavedeni u sistem, po kom god principu je Alison do tada radila.

Na stolu su bile dve nesređene hrpe dokumenata. Prva je sadržavala račune i potvrde u vezi s kancelarijskim troškovima. Pismo lokalne uprave — telo koje, igrom slučaja, zapošljava islednika i plaća njegov ili njen dohodak i troškove — podsećalo je Maršala da godišnji obračun kasni.

Druga je sadržavala slučajan izbor predmeta; neki su bili stari i nekoliko godina. Na vrhu gomile bila je providna plastična fascikla ispunjena novinskim isečcima datiranim još od ranih devedesetih, a svi su se ticali slučajeva koje je Maršal vodio. Većina je imala podvučene pasuse. Neki su bili pažljivo isečeni, neki samo grubo istrgnuti, ali svi su imali datume.

Među njima je Dženi pronašla zbirku lične dokumentacije pritisnutu teglom skorenog mastila za pisanje: odsecci kreditnih kartica, bankovni izveštaji, podsetnik za zubara. Odstranila je đubre, ostatak spojila zajedno i potražila koverat dovoljno veliki da sve to primi. Pretražila je neuredne fioke stola našavši slomljene olovke, spajalice i nakupljeno smeće, ali ne i kovertu. Sve ih je preturila, i već je bila spremna da se preda kad je primetila plitku ali vrlo široku fioku ispod ivice ploče stola. Povukla je za ručku. Bila je zaključana. Osvrnula se unaokolo za ključem i spazila stoni držač načičkan kolekcijom izgrizanih olovaka. Okrenula ga je i u prašini među drugim sitnicama našla ono što je tražila.

Izvukla je fioku. Unutra je, naravno, bilo koverti svih veličina, ali i jedna sada već poznata kartonska fascikla. Brzo je ubacila ličnu dokumentaciju, napisala „gospodin Maršal“ na koricama, i zatim otvorila fasciklu.

Prva na tanjem svežnju dokumenata bila je kopija umrlice s datumom od 2. maja. Bio je to obrazac B: obaveštenje islednika administratoru matičnog registra rođenih, umrlih i venčanih da se, budući da je izvršena obdukcija, istraga ne smatra potrebnom. Preminula se

zvala Ketrin Linda Tejlor, stara petnaest godina i tri meseca, iz Harvijeovog puta broj 6, u Sautmidu. Kao mesto smrti bilo je upisano Bridž Veli, Klifton - veličanstvena klisura spojena lukom kliftonskog visećeg mosta. Dženina prva pomisao bilo je mnoštvo samoubica koje su skakale s njega svake godine, ali kao razlog smrti bilo je upisano: „intravenozno uneta prekomerna doza dijamorfina“. Na dozvoli za kremiranje bilo je ostavljeno prazno polje i upisano je „sahrana“.

Zaintrigirana, Dženi pogleda kitnjast, prilično nepismen policijski izveštaj ispisan rukom policajca Kembela. Meštatinin je slučajno pronašao Ketino telo, već delimično u raspadanju, u šikari nekih trideset metara od glavnog puta. Nađena je u sedećem položaju, glave spuštene na grudi, s praznim špricom pored sebe. Nestanak mrtve devojkice prijavili su roditelji sedam dana ranije, a njen dosje bio je istorija skitničenja, bežanja od kuće i sitnih prestupa.

Nije bila spremna na ono što je usledilo: fotokopiju policijske fotografije koja pokazuje Ketino telo na licu mesta. Sitno, krhko telo u farmerkama, utegnuto širokim belim kaišem, odgovarajuće sandale s visokom štiklom i kratka ružičasta majica. Njene fine šake, prošarane mrljama raspadanja, grlile su mršava kolena. Masa prljave plave kose padala je napred pokrivajući joj lice. Brada joj je bila naslonjena na grudi.

Dženi je gledala u sliku dugo, zgrožena, pamteći svaki detalj. Boja žrtvine kože je fascinirala: blistavo belilo njenih sandala spram raspadajućeg mesa. Zamislila je sliku da telo nije nađeno još nedeljama: da li bi bilo još tkiva, ili samo skelet u odeći?

Odagnavši tu sliku, okrenula je stranicu, očekujući da nađe kopiju izveštaja s obdukcije, ali njega nije bilo. Vrlo čudno. Model u svakom drugom dosjeu koji je do tada videla je bio isti: izveštaj policije, rezultati obdukcije, umrlica. I zašto je dosje bio izdvojen i zaključan u fioku?

I mada je veći deo protekle tri nedelje potrošila

detaljno pretresajući zakon o islednom postupku, Dženi je osećala da je na nesigurnom terenu. Otvorila je aktovku i izvadila svoj već pohaban primerak *Džervisa*, standardnog isledničkog udžbenika koji je važio za Bibliju ovog posla. Ono što je sumnjala se i potvrdilo. Glava 8, tačka prva islednog postupka iz 1988. godine, zahtevala je istragu ako je smrt nastupila nasilno ili neprirodnim putem. Nema neprirodnije smrti od mogućeg samoubistva ili nehotičnog predoziranja, pa kako je onda Maršal mogao da izda umrlicu ne poštujući zakonski postupak?

Proverila je datume: telo je pronađeno 30. aprila, policijski izveštaj je od 1. maja, umrlica je potpisana 2. maja. Setila se da je Maršal preminuo kasnije, tokom prve nedelje maja. Možda se već osećao loše pa je otaljavao posao. Ili je samo hteo da poštedi porodicu iskušenja istrage. Kako god bilo, neizvršenje je predstavljalo jasno kršenje pravila. Upravo praksa kakvu su islednici, po nalogu Ministarstva, morali da izbegavaju.

Alison se vratila sat kasnije. Dženi oseti talase neprijateljstva koji su se širili od nje čak i pre nego što je zakucala na polu- otvorena vrata.

Pokušala je da zvuči veselo.

— Uđite.

Alison unese tešku plastičnu torbu u ruci i spusti je na pod u kancelariji.

— Ovo je sve što sam uspela da pronađem a što se radilo posle njegove smrti. Slučajevi u plavim fasciklama na vrhu još su otvoreni. Prosečno imamo oko pet smrti na dan, ponekad i više.

— Hvala. Potrudiću se da ih pregledam.

— Obezbedila sam kombi, ali ne može da dođe pre sutra po podne. Ima još oko pet arhivskih ormara. Ne znam samo gde nameravate da ih stavite.

— Sigurna sam da mnogo toga može da ide u skladište — reče Dženi, odbijajući da uoči Alisonin

mučenički ton. — Čim poslednje dve godine budemo okačili na sajt. Moraćemo da se kompjuterizujemo manje-više odmah.

-Oh?

— Sigurno ste dosad radili s kompjuterima?

— Samo kada nisam mogla da izbegnem. Videla sam kako je kada padne sistem.

— Postoji standardni program koji svi islednici moraju da koriste. U budućnosti će nas svi lekari opšte prakse i bolnice obavestavati preko imejla o svim smrtima, a ne samo o onima za koje ne mogu da napišu umrlicu. Znaete da je Harold Šipman uspeo da ubije dvesta pedeset svojih pacijenata a da nijedan slučaj nije završio na stolu islednika?

— To ovde ne može da se desi. Mi ovde svakog doktora znamo lično.

— To i jeste deo problema — ukazala je Dženi. — Mrzim birokratiju više od ikoga, ali upravo je zloupotreba poverenja ono što ga je i uvelo u evidenciju.

Alison se namršti.

— Pretpostavljam da nisam mogla očekivati da ćemo nastaviti kako je bilo. U prirodi ljudi je da menjaju stvari.

— Nadam se da ćemo se složiti, gospođo Trent. - Alisonino lice ostade nepomično. — O vama sam čula sjajne stvari. Prijemna komisija mi je rekla da vas je Maršal smatrao nezamenljivom. Sigurna sam da ću i ja.

Starija žena malo smekša, napetost napusti njeno lice.

— Izvinjavam se ako izgledam malo napeto, gospođo Kuper — zastala je. — Gospodin Maršal i ja smo postali dobri prijatelji tokom godina. Bio je tako fin čovek. Brinuo je o svima. Nisam bila ovde još od... — oklevala je, napravivši kratku pauzu.

— Razumem vas — osmehnula se Dženi, ovoga puta iskreno, a Alison je uzvratila.

Napetost između njih dve popusti. Proglašeno je nepotpisano primirje.

Alison baci pogled na praznu kartonsku šoljicu za kafu na Dženinom stolu.

— Može još jedna? Baš idem da donesem i sebi. Žao mi je što u kuhinji nema kafe. Kasnije ću da skoknem i dopunim zalihe.

— Hvala. — Dženi posegnu za torbom da pronade novčanik.

— Ma, u redu je, ja častim.

— A, ne. Insistiram. — Dženi izvuče novčanicu od dvadeset funti i predade joj. — Ovo će da pokrije i zalihe.

Alison je kratko oklevala pre nego što je uzela novčanicu, a onda je zahvalno stavila u džep kišnog mantila. — Hvala, gospođo Kuper. — Preletela je pogledom po prostoriji. — Pretpostavljam da želite malo da sredite ovo mesto. Godinama nije taknuto.

— Preživeću nekoliko dana, možda mi naiđe inspiracija u međuvremenu.

— Hari je stalno govorio da će preurediti ovo mesto, ali nikada se nije odlučio na to. Pritisak života, pretpostavljam — žena i četiri ćerke, sve u školi i na fakultetu. Nije bio mlad otac.

Dženi se setila slike Ketij Tejlor.

— Pre nego što pođete, gospođo Trent...

Posegnula je za dosjeom.

— Alison.

— Naravno...

— Ne brinite se ništa. Ja ću vas zvati gospođa Kuper. Tako mi više odgovara.

— Kako vam se više sviđa — reče Dženi, zadovoljna što je pošteđena insistiranja na zvaničnom obraćanju. Nije mogla da prihvati da je na poslu zovu po imenu. Otvorila je dosje i pokazala umrlicu. — Ovo sam našla zaključano u fioci.

— Sećam se. Mlada devojka koja se predozirala.

— Dve stvari izgledaju čudno. Nema izveštaja s autopsije, a ako ima nagoveštaja samoubistva, sasvim sigurno treba obaviti istragu.

Alison odgovori čuđenjem.

— Policija nije ni spomenula samoubistvo. Džankiji uvek slučajno preteraju.

— Opet je to neprirodna smrt.

— Gospodin Maršal nikada nije hteo da uznemirava porodice ako ništa nije moglo da proizađe iz istrage. Pa kakve svrhe bi i imalo?

Dženi je odlučila da ne reaguje na takvo objašnjenje. Trebaće više od kratkog objašnjenja zakona o islednom postupku da se doškoluje njena službenica.

— A šta je s obdukcionim nalazom? Nije mogao da potpiše umrlicu a da ne vidi nekakav nalaz.

— Nikada nije ni imao izbora. Bili bismo srećni ako vidimo nešto napismeno tri nedelje posle smrti. Patolog bi mu javio telefonom svoje nalaze posle obdukcije, a papirologija bi stigla ko zna kad.

— Tri *nedelje*?

— Pa pričamo o državnoj zdravstvenoj službi.

Alisonin telefon je zazvonio.

— Izvinite me. — Izvukla gaje iz džepa i javila se. — Službenica islednika... Halo, gospodine Kelso... shvatam... Naravno. Odmah ću da obavestim gospođu Kuper... Da, baš je počela s radom... Hoćemo. -Prekinulaje i okrenula se Dženi. — To je bio lekar iz hitne pomoći iz Doline. Pedesetčetvorogodišnji beskućnik mrtav po prijemu. Sumnja se na otkazivanje jetre. Obdukcija danas posle podne.

— A izveštaj sledećeg meseca?

— Daću vam broj mrtvačnice ako hoćete. Možete da ih zvrncnete i da se predstavite.

Posegnula je za parčetom papira i zapisala broj u Bristolu. — Na ovaj broj ćete dobiti telefonsku sekretaricu doktora Pitersona, specijaliste patologa. Najčešće uzvratiti poziv.

Dženi ponovo pogleda u dosje i oseti nervozu u stomaku. Kakvi god da su bili Maršalovi motivi, njegovo vođenje slučajeva bilo je vrhunac nemara, i njena obaveza

je da raščisti za njim.

— Ne, mislim da je bolje da ga lično posetim, i vidim kako da ubrzamo stvari.

— Možete pokušati — reče Ahson. — Da li još hoćete kafu?

Dženi je skočila sa stolice i zgrabila tašnu.

— To može sačekati da se vratim.

— Da li ste bili u mrtvačnici ranije?

— Ne.

— Samo da vas upozorim — može da bude malo šokantno. Gospodina Maršala ne bi tamo odvukli nikakvom silom.

Alison je sačekala dok nije čula kako Dženini koraci nestaju kroz ulazna vrata, a onda je tiho sela za njen sto i gledala dug trenutak pre nego što je zavukla ruku u njenu aktovku i izvukla debeo, povezan dokument. Listala je stranice nervozno gledajući ka vratima kao da se plaši da može biti otkrivena svakog časa. Na zvuk glasova na stepenicama hitro je zatvorila fasciklu i vratila je u aktovku. Dugo pošto su glasovi zamrli sedela je u stolici i zurila u kancelariju u kojoj je Hari Maršal trebalo da bude, dok su je oči pekle od suza koje nisu htele da poteku.

Dženi je gucnula već topao ostatak svog dijetalnog sprajta, držeći volan jednom rukom, dok je vozila šest kilometara ka oblasnoj bolnici kroz spor saobraćaj. Zagrađena radovima u pešačkoj traci, u sendviču između kamiona koji je ispuštao gasove i nestrpljivog mercedesa, osetila je lupanje srca, teskobu u grudima i kako njena „lagana nervoza“, kako je to zvao doktor Trevis, njen raniji lekar, izbija na površinu.

Napeta. Razdražena. Nervozna. Zovi to kako hoćeš. Još od onog dana pre skoro godinu dana, kada se skamenila na sudu, i morala da sedne usred čitanja banalnog medicinskog izveštaja zbunjenom sudiji, i najsitniji događaj koji podrazumeva napetost mogao je da bude okidač za napad panike. Čekanje u redu u supermarketu, vožnja liftom, sedenje u stolici kod frizera, vožnja kroz saobraćaj: svaka situacija iz koje nije bilo trenutnog izlaza mogla je da joj uzlupa srce i stisne dijafragmu.

Uradila je svoju vežbu za opuštanje, dišući polako i duboko, osećajući kako joj udovi postaju teški. Napetost je postepeno popustila, povukavši se na svoje tajno mesto u njenoj podsvesti, ali ostavivši odškrinuta vrata za sobom. Tek da ona ne zaboravi da je prisutna.

Stigavši do semafora, Dženi gurnu limenku pod suvozačko sedište i prekopa svoju tašnu tražeći temazepam. Istresla je jednu tabletu i progutala je nasuvo, ljuta na svoju zavisnost. Drugi ljudi preživljavaju traume bez pilula, pa zašto ne može i ona? Pokušala je da se ohrabri činjenicom da su od pre tri meseca, kad je prestala da radi kao sudski advokat, simptomi znatno oslabili. Bez mračnih nepoželjnih misli. Bez snažnih napada panike.

Polako, korak po korak....

Približivši se velikoj modernoj zgradi bolnice od cigle, koja je ličila na okolne poslovne građevine, napregnula se da bude razumna, da prihvati da je stres zbog novog posla trenutni uzrok njene povećane nervoze. Koristiće tablete dok se ne navikne na svoje nove obaveze, a onda će, za nedelju ili dve, ponovo da prekine s njima.

Ali kada je parkirala i prešla trotoarom do zgrade bolnice mozak nije hteo da se smiri. Uznemirujuće, bezoblične slike vitlale su ispod površine. Šta ako je njen psihijatar bio u pravu? Šta ako neki tajanstveni užas iz njenog detinjstva kao zao duh nastavi da je proganja sve dok nekako ne smogne snage da mu se suprotstavi?

Prokletstvo. A mislila je da je ovo prevazišla.

Ugledala je svoj odraz u staklu pokretnih vrata: pametna, samouverena žena u poslovnom odelu. Profesionalac. Pojava. Daj sebi samo malo vremena, pomislila je, i ovo će da prestane kao loš san.

Nakon deset minuta lutanja zakrčenim hodnicima koji su služili kao čekaonice, ispunjenim ispijenim pacijentima ostavljenim na kolicima, Dženi je shvatila da nema putokaza ka mrtvačnici. Stala je u red na recepciji, svesna da ne treba da se poziva na položaj pred zahtevima običnih ljudi ispred sebe. Većina je izgledala siromašno, ostarelo i zbunjeno; žena u poodmakloj trudnoći stezala je svoj ogromni stomak očigledno u velikom bolu. Službenica na prijemnom šalteru, nervozna žena zuba požutelih od duvanskog dima, bila je netrpeljiva sa svima redom, mahala je jednom rukom u kojoj je držala paklicu cigareta dok se borila da prenese komplikovana uputstva o pravcima u bolnici uz pomoć plastične mape koju niko nije umeo da koristi.

* * *

Mrtvačnica je bila u zasebnoj, jednospratnoj zgradi u

dnu bolničkog kompleksa. Nije bilo odgovora kada je pritisnula zvonce. Pokušala je ponovo. Opet bez odgovora. Na treći pokušaj odgovorila je mlada čistačica Filipinka, žustro brišući ruke o svoju grubu kecelju bez rukava. Dženi je nesigurno upitala gde može da pronađe doktora Pitersona. Devojka je slegnula ramenima, i mahnula joj da uđe rekavši da „ne govori engleski, puno žao“, i nastavila krpom da čisti pločani pod.

Dženi uđe unutra, produži kratkim hodnikom i prođe kroz klatna vrata do otvorenog prijemnog foajea, iz koga su vodila dvojna poluzastakljena kancelarijska vrata i jedna obična. Hladionik za vodu i mašina s grickalicama stajale su u uglu. Bacila je pogled u kancelariju, ali nikoga nije bilo. Prateći zvuk glasova, probila se u mnogo duži hodnik, uz čiju je stranu bilo parkirano pet, ili možda i više kolica na kojima su bila tela uvijena u bele plastične omotače. Tada ju je zapahnuo jak miris dezinfekcionog sredstva pomešanog s teškim, slatkim zadahom koji joj je zastao u grlu.

Visok, vižljast, crnomanjast čovek u isflekanj hirurškoj kecelji izađe kroz vrata desno od nje. Skinuvši masku s lica, priredio joj je prijatno iznenađenje.

— Mogu li da vam pomognem?

Dženi se uspravila, sklonivši pogled s leševa u hodniku.

— Dobar dan. Ja sam Dženi Kuper, islednik oblasti Severn Vejl. Želim da vidim doktora Pitersona.

— To sam ja. — Nasmejao se a mreža sitnih bora pojavila mu se oko očiju.

Dženi je spontano pružila ruku.

— Drago mi je.

— Ne preporučujem... ne pre nego što operem ruke. — Opet osmeh, skoro dečački. — Islednik, a? Ne mogu da se setim kad je neko od vaših bio ovde dole kod nas. Hari Maršal je uspeo da izbegne dolazak ovamo čak i posle svoje smrti. Da nastavimo razgovor u mojoj kancelariji?

— Naravno.

Piterson je poveo hodnikom. Dok je hodao, skinuo je sa sebe zaštitnu kecelju, otkrivši usku polo majicu, i odbacio je zajedno s maskom u korpu za prljav veš. Bio je vitak za čoveka svojih godina, i sigurno sujetan, sumnjala je Dženi. Stigao je do vrata s telima parkiraniin sa obe strane i pridržao ih.

— Posle vas. — Dženi nespokojno pogleda tela. Piterson reče: — Najbolji pacijenti u bolnici — čekaju već satima a ni reči žalbe od njih.

Naterala se na bled osmeh i ušla u njegovu skromnu kancelariju. Imala je prozor koji gleda na bolničko parkiralište, police ispunjene priručnicima, registratorima i nekim nepoznatim stvarima koje su plutale u teglama s formaldehidom. Piterson priđe umivaoniku od nerđajućeg čelika i poče žustro da pere ruke sapunom jakog mirisa.

— Sedite. — Klimnuo je glavom ka jedinoj stolici kraj stola.

— Tek ste preuzeli uzde?

— Prvi dan na poslu. — Ogledala se po sobi i zapazila jedinu sliku na zidu: uramljena razglednica koja je prikazivala mrtvu lasicu izvaljenu na malom stolu, s minijaturnim revolverom u šapici. — Ako to možemo tako da nazovemo. Imam utisak da je moj prethodnik malo ispustio stvari iz ruku.

Piterson je sprao penu s ruku i zatvorio slavinu.

— Ne bih znao. Hari Maršal je meni izgledao sposoban, mada ga nisam baš često viđao. — Povukao je papir iz automata. — Uvek mi je bilo zadovoljstvo da saradujemo.

— Nije bio od onih koji se zamaraju formalnostima.

Zgužvao je vlažni papir i ubacio ga u kantu za đubre, blago začuđenog izraza lica. — To zvuči malo preozbiljno.

— Obično zapažanje. Početkom prošlog meseca radili ste obdukciju petnaestogodišnje devojčice, Keti Tejlor. Jun je poodmakao, a moja kancelarija još nije dobila izveštaj od vas.

— Moraćete da me podsetite.

— Sitna plavokosa devojka. Sumnjalo se na predoziranje heroinom.

— Sećam se. Da... delimično raspadanje. Takve zovemo „smrda“.

— Stvarno?

— Obavestio sam Maršala preko telefona o nalazima.

— A kakvi su nalazi?

— Ubrizgala je bila skoro čist herom. Mora da ih imamo nekoliko takvih svakog meseca.

— Kolike su mogućnosti da je bilo samoubistvo?

— To nikada ne možete da izmerite.

— Onda je Maršal bio po zakonu obavezan da otvori istragu. Zna li zašto nije?

— Ja sam samo patolog. Kažem isledniku uzrok smrti, i tu se moja odgovornost završava.

— Moja službenica kaže da neretko predajete izveštaje i tri nedelje posle obdukcije.

Piterson se strpljivo nasmejavao.

— Gospođo Kuper, Dženi, delim sekretaricu s još pet drugih specijalista, čiji pacijenti još dišu. Voleo bih da vam šaljem izveštaje brže, ali veće su šanse da se nekom od ovih leševa napolju digne.

Dženi je zurila u njega pogledom kojim bi gledala svedoka koji izbegava odgovor.

— Zašto ih ne kucate sami?

— Pronađite mi još tri sata u toku dana, i vrlo rado ću to činiti.

— Ubuduće neću potpisivati umrlice ako ne vidim pismeni izveštaj.

— Onda predlažem da to rešite s rukovodiocima ovog mesta. Bog mi je svedok da sam probao. — Pogledao je na sat. — A kada već govorimo o njima, imam sastanak s tim kopilanima za koji minut. Moraću da vas napustim.

— Ozbiljna sam, doktore Pitersone. To znači da tela neće biti predata pogrebnom zavodu.

— Šta? — Piterson se nasmeja. — Hoćete da vidite moje frižidere? Nabijeni su po troje u jedan.

Dženi je ustala iz stolice.

— Pa zašto ne probate da ih odlažete na parking? —
Dženi mu je uputila razoružavajući osmeh.

— Nagađam da ćete da dobijete sekretaricu istog
trena. Jedva čekam da počnem da čitam izveštaje.

Alison je ostavila poruku na kojoj je pisalo: „Otišla da donesem još stvari iz stanice“ i četiri izveštaja o smrti, svi pacijenti iz Vejla. Dženi je pojela salatu za radnim stolom i proučila nove slučajeve. Prvi je bio beskućnik koji je umro usled prestanka rada jetre prilikom prijema u hitnoj pomoći. Još nije znala mnogo o medicini, ali znala je dovoljno da shvati da je napustio ovaj svet u užasnim mukama, najverovatnije na kolicima, čekajući da neki prezauzeti doktori pripravnici odluče ko je od njih izvukao najkraću slamku. Sledeća je bila žena od sedamdesetak godina koja je primljena s emfizemom pluća i odmah zaradila intrahospitalnu infekciju. Treći je bio muškarac, šezdeset godina, umro na dolasku, sumnjalo se od srčanog udara. I četvrta je bila jedna neudata Pakistanka od devetnaest godina koja je iskrvarila porađajući se u parku.

Zamislila ih je, sve nabijene jedno uz drugo u jednom od Pitersonovih frižidera, i najednom ju je obuzeo grozan strah.

Telefon na stolu je zazvonio, i ona zahvali bogu za taj prekid.

— Dženi Kuper.

Samouverena osoba s druge strane reče:

— Tara Kolins, *Bristol evening post*. Jeste li vi novi islednik za Severn Vejl?

— Da.

— Dobar dan. Ja sam pre nekoliko nedelja napisala članak o dečaku koji je umro u zatvoru. Deni Vils. Vaš prethodnik je vodio istragu.

— A... ha. — Dženi se trudila da bude uzdržana i obazriva s reporterima jer je već ranije, baveći se

porodičnim pravom, imala nekoliko puta posla s njima.

— Maršal je umro tri dana pošto je porota donela zaključak o samoubistvu.

— Tako sam i ja shvatila.

Nastala je kratka pauza.

— Njegov porodični lekar je u umrlicu kao uzrok smrti upisao srčani udar, ali koliko mogu da vidim, nije rađena nikakva obdukcija.

Dženi oseti da je uvučena u nešto.

— Plašim se da ne znam o tome ništa više od vas, ali ako je porodični lekar bio zadovoljan navedenim uzrokom smrti...

— Kako je mogao da bude? Maršal je imao samo blagu anginu. Urađen mu je EKG u februaru.

— Šta vi zapravo hoćete, gospođice Kolins?

— Zar vama nije čudno da samo tri dana pošto je sproveo istragu o smrti četrnaestogodišnjeg zatvorenika u pnvatnom zatvoru islednik naglo umire, a obdukcija nije ni rađena?

— Tek sam preuzela posao ovde. O Vilsovom slučaju ne znam mnogo; samo ono što sam pročitala u vašim novinama, što nije bilo nimalo saosećajno prema dečaku, koliko se sećam.

— Moj članak je izmenjen... - Tara Kolins je zastala.

Dženi je sačekala da produži.

— Maršal je vredno radio pre pretresa. Uzeo je izjave od osoblja u *Portshedu*, od zatvorske straže, Tima za sprovođenje korektivnih mera za maloletne prestupnike, i završio je sve za jedan dan. Pozvao je samo četiri svedoka i obećao dečakovoj majci da će biti u prilici da da izjavu.

Sada je na Dženi bio red da se zamisli, zapravo shvatajući da je u opasnosti da se sve što bude rekla možda pojavi u tim večernjim novinama.

— Kako znate za EKG?

— Izvor. Ne mogu da vam kažem ko.

— A njegovi razgovori s dečakovom porodicom?

— Bila sam u bliskim kontaktima s gospođom Vils

otkada je Deni umro. Maršal joj je obećao da će da prevrne svaki kamen. Redovno ju je obaveštavao do tri dana pred glavni pretres. Tada je začutao. Nikada više nije razgovarao s njom.

— Pa sad, pretpostavljam da ima mnogo objašnjenja. Moram da pogledam dosje pre nego što formiram mišljenje, ali ako je porodica nezadovoljna istragom, normalan put je da potraže pravnu zaštitu.

— Nema pravne pomoći za istragu i nikakve šanse da nađeš nekoga ko će dovesti u pitanje njene rezultate.

— Smrt gospodina Maršala bila je zaista nesrećna — reče Dženi, pokušavajući da ostane strpljiva. - Žao mi je i njegove porodice, a još više porodice Denija Vilsa, ali moj posao je da od sada vodim ovu kancelariju na moderan, efikasan i transparentan način. Želja mi je da u budućnosti porodice budu potpuno zadovoljene tokom istrage.

— Čitate li vi to s papira, gospođo Kuper? Jer tako zvučite.

Dženi se nakostrešila.

— Želite li da odgovorim, gospođice Kolins, ili samo želite da istaknete pređašnje?

Novinarka je na tren začutala. Kada je ponovo progovorila, kontrolisala je svoja osećanja.

— Izvinjavam se... Ali dok sam radila na Denijevom slučaju, učinilo mi se da istina nikako ne izlazi na videlo. Ne koliko bi trebalo. A tu je i Maršalova smrt...

— Šta oko njegove smrti?

— Zar vam se ne čini da je to malo više od slučajnosti?

— Ako je pripišemo prirodnim uzrocima, ne.

— Njegovo ponašanje tokom istrage bilo je prilično neobično.

— Nikada ga nisam srela, tako da mi je nemoguće da komentarišem.

— Znači nećete ponovo otvoriti Vilsov slučaj?

— S tim je završeno. Nemam moći da to uradim.

— A šta je s članom 13. Zakona o islednom postupku iz 1988? Možete da tražite od Višeg suda dozvolu za novi pretres.

Dženije osetila kako joj se grlo steže. Progutala je knedlu, opirući se snažnom porivu da zalupi slušalicu.

— Pošto poznajete zakon, onda sigurno znate da to može da se desi sarno ako se obezbede novi dokazi.

— Ako ih potražite, možda ćete ih i naći. Do viđenja, gospođo Kuper.

Dženije lagano spustila slušalicu dok joj je adrenalin kolao venama. Nije bila na poslu ni pola dana, a novinar je već pokušao da je upeca. Advokati koji se bave porodičnim pravom moraju da se nose s ucveljenim majkama i nasilnim očevima na sudu, ali su novinari zato isključeni. Nijedan slučaj koji je vodila nikada nije zadobio ni trenutak novinarske pažnje. Odnos s medijima je još jedna stvar koju mora da nauči u ovom poslu. Tara Kolins je sasvim jasno znala šta radi, tako da je morala biti spremna i za njena pitanja koja izlaze van okvira činjenica. Našla je dosje Denija Vilsa i počela da čita.

U obrascu zapisnika bio je zabeležen zaključak porote o samoubistvu. U poglavlju za napomene, predsednik porote je napisao: „Između 2 i 4 sata ujutru preminuli je iscepao traku sa svog krevetskog čaršava, vezao jedan kraj za rešetke na prozoru i, popevši se na stolicu, drugi kraj vezao sebi oko vrata. Zatim je odgurnuo stolicu, izazvavši smrt gušenjem.“

Bile su priložene i izjave radnika na održavanju koji je pronašao telo, dvojice čuvara koji su te noći bili na dužnosti, jednog čuvara koji je posvedočio o stalnoj neispravnosti unutrašnjeg sistema video-nadzora, medicinskog osoblja koje je pregledalo Denija po prijemu, direktora kazneno-popravnog doma *Portshed* i socijalnog radnika iz Tima za sprovođenje korektivnih mera za maloletne prestupnike, koji je vodio Denijev slučaj dok ga nisu osudili. Spisak službenika na dužnosti u nedelju koja je prethodila Denijevoj smrti bio je detaljan: privatni

brojevi telefona pored svakog imena, i kvačica, pretpostavljala je, koju je Maršal stavljao kada bi ih obradio.

Pri kraju dosjea bilo je avionski snimak i detaljan plan popravnog doma, koji je Maršal priključio dosjeu. Bio je to mali zatvor, izgrađen na golom polju na južnoj glosterširskoj strani Severnskog zaliva, na pola puta između severiskog mosta i atomske centrale u Oldberiju, šest kilometara na istok.

Kazneno-popravni dom *Portshed* sastojao se od pet zgrada postavljenih u krug oko glavnog dvorišta i igrališta. Ceo kompleks je bio okružen betonskim zidom visine tri i po metra s bodljikavom žicom i TV kamerama za nadzor na vrhu. Na ulazu su bile prijavnica i ambulanta, u kojoj su novajlije pregledane i, ako je bilo neophodno, zadržavane u jednoj od nekoliko ćelija za posmatranje pre nego što bi bili upućeni u muško ili žensko odeljenje. Četvrta zgrada se sastojala od učionica u kojima su pitomci dobijali rudimentarno obrazovanje. Peta, najbliža igralištu, bila je kantina, koja je zamenjivala i sportsku salu.

Dom je bio predviđen da primi sto pitomaca, između dvanaest i sedamnaest godina. Dok je zatvaranje dece praktično prestalo da postoji u nekim delovima Evrope, u Britaniji je sklonost ka hapšenju dece rasla. Preko četiri hiljade je trenutno bilo po zatvorima, što je skoro pet puta više nego kod prvog suseda, Francuske.

Da izađe na kraj sa stalnim porastom negativne statistike, vlada je uspostavila Odbor za maloletne prestupnike, kvazi-nevladinu organizaciju zaduženu za smeštaj maloletnih prestupnika. Privatne kompanije bi se nadmetale za gradnju i vođenje popravnih domova, a odbor bi birao pobjednika. Kazneno-popravni dom *Portshed* bio je u vlasništvu firme s ograničenom odgovornošću *UKAM zaštitni sistemi Ltd.*, kompanije u čijem je portfoliju pisalo da poseduje niz kazneno- -popravnih ustanova širom Sjedinjenih Država, a sada i u Ujedinjenom Kraljevstvu. *UKAM*-ov posao bio je obezbeđenje, beton, rešetke, žice, kamere i prateće osoblje. Hrana, higijena,

vešeraj, medicinska briga i obrazovanje — sve je to dato podugovoračima. Za ovu bujajuću industriju, rastuća armija mladih osuđenika bila je zaista lepa vest.

Ujednom netipičnom napadu grize savesti, Maršal je rukom ispisao podugačku belešku nabrajajući najvažnije tačke nedavne istorije Denija Vilsa. Dženi je pročitala beleške.

Deni je poticao iz brojne i nefunkcionalne porodice s niskim primanjima. Izgleda da je majka bila odana deci, ali je i sama imala bezbroj osuda za zloupotrebu droge. Njegov lični poduži dosje počeo je već u desetoj — u dobi krivične odgovornosti — sugerišući da je s kršenjem zakona počeo još ranije.

Imao je osude za posedovanje marihuane, amfetamina, kreka, za nanošenje materijalne štete i nasilno ponašanje. Dve nedelje pre smrti izrečena mu je kazna kućnog pritvora zbog asocijalnog ponašanja i kažnjen je nošenjem elektronske narukvice. Nakon tri dana u izolaciji, presekao je narukvicu „iz zezanja“, pa bio izveden pred Sud za maloletnike zbog tog prekršaja. Tim za sprovođenje korektivnih mera za maloletne prestupnike je predložio društveno-koristan rad; sud mu je dodelio četiri meseca vaspitno-popravnog doma.

Četvrtog aprila Deni je primljen u kazнено-popravni dom *Portshed*. Zdravstvena radnica koja ga je primila, sestra Linda Rejven, zapisala je da je „bio težak za saradnju, agresivan, i ometao rad“, i da je tokom standardnog pretresa do gole kože pretio da će „pre da se ubije nego ovo da dopusti“. Procenjen kao potencijalni samoubica, obučen je u ludačku košulju, čiji je kvalitet Maršal opisao kao „konjsko ćebe“, i bio poslat u ćeliju za posmatranje, gde je ostao tri dana pre nego što je prebačen na muško odeljenje.

Posle premeštaja, Maršal je zapisao da je Deni odbijao da prisustvuje nastavi, i da je bio ograničen na najniži nivo povlastica - bronzani, što je značilo da ima samo tri para donjeg veša nedeljno, nema prava na gledanje televizije ni

na kolače. Tako je proveo šest dana, napuštajući sobu samo za obrok i za tuširanje. Bila mu je sedma noć na odeljenju kada je umro.

Poslednji zapis, dodat drugačijim mastilom, beleži činjenicu da je Denijeva majka telefonirala u direktorovu kancelariju nekoliko puta odmah po izricanju kazne da izrazi svoju zabrinutost zbog mentalnog stanja svog sina. Maršalov poslednji zapis kaže: „Direktorka nije odgovorila na pozive“.

Dženi se vratila na direktorkinu izjavu. Gospođa Elejn Luis, doktor ekonomije i filozofije, izjavila je da je Deni bio podvrgnut istom oštrom i temeljnom tretmanu kao i sve ostale novajlije, i imao je prednost da bude pod posebnim nadzorom vrhunski obučenog osoblja u njegovom odeljenju. Žalila je što nije odgovorila na „navodne“ telefonske pozive majke, ali naglasila je da ni u kom slučaju nije bilo ničeg više što su ona ili neko od njenog osoblja mogli ili hteli da urade za njega.

Dženi zatvori dosje sa istim osećanjem sumorne resigniranosti koju je osetila nebrojeno puta tokom godina kada se bavila problematičnom, autodestruktivnom omladinom. Mogla je jasno da zamisli Denija: nasilan, borben, zajedljiv i uvredljiv prema osoblju, obuzet gnušanjem. Nabijen u malu sobicu, bez odeće i lišen ponosa, uz hranu koju mu na plastičnoj tacni kroz nadzorni prorez ubacuje nezainteresovano lice koje virne i proveriti ga svakih pola sata, kao životinju u kavezu: prava klaustrofobična noćna mora.

Ono što je sistem radio ovim mladim prestupnicima bilo je, po njenom velikom iskustvu, daleko gore sračunato nasilje od onog koje je većina njih ikada činila na ulici. Da ukinu svu ljubav, pažnju, ljudski odnos deci kada im je to najpotrebnije bilo je toliko varvarski da ona to nikada nije mogla da razume. Uzdahnula je potišteno. Rizikovala je svoju budućnost napustivši sve što je povezano sa slučajevima koji uključuju decu, i nije joj izmakla ironija da je bačena baš u istragu smrti jednog deteta.

Toliko o napredovanju.

* * *

Čula je Alison koja je stigla u prijemno odeljenje i uzviknula iznenađeno. Pojavila se na vratima držeći list papira.

— Zar niste videli ovo na faksu, gospođo Kuper? To je obdukcioni izveštaj Ketij Tejlor.

Dodala joj je još topao list papira preko stola.

— Bilo je i vreme — reče Dženi, i pogleda Pitersonov zaključak: predoziranje heroinom.

— Ne bih računala da će mu ovo postati navika. Samo pokušava da vas zadivi. Šta biste želeli da prvo uradim? Mislila sam da ispraznim ove arhivske ormare.

— To bi bilo dobro. Ali pre nego što počnete, zvala me je Tara Kolins iz *Bristol Evening Post*. Zna li nešto o njoj?

Alison na tren razmisli i odmahnu glavom.

— Ona prati priču o Deniju Vilsu. Izgleda da zna dosta o istrazi gospodina Maršala.

— Nikada je nije spomenuo.

— Koliko ste vi bili upoznati sa slučajem?

— Zapravo vrlo malo. Bila sam na odsustvu poslednje nedelje aprila - muž mi je bio bolestan. Moj prvi dan po povratku bio je dan početka istrage.

— Kako je Maršal izgledao?

— Kao i uvek. Nešto mirniji, čini mi se. Zašto? Šta je ta reporterka rekla?

Dženi je dobro razmislila o svojim rečima.

— Stekla je utisak da je sproveo veoma opsežnu istragu, ali da je pri kraju zbrzao. Ona smatra da ima nečeg sumnjivog u tome.

— On nikada nije pravio predstavu od istrage. Nikada. Smatrao je da bi to samo uznemirilo porodicu.

— Vi ga poznajete bolje od svih — da li ga je mučilo nešto u vezi s tim predmetom?

— Kao na primer?

— Pogledala sam samo nekoliko njegovih predmeta, ali izgleda da se oko ovog baš potrudio. I po poruci koju je majka ostavila na telefonskoj sekretarici jasno je da se oseća izdanom. Izgleda da je prekršio obećanje da će joj omogućiti davanje izjave.

— Ne mogu ni da zamislim da je on nešto obećao. To nije bilo u njegovoj prirodi. Porodici je samo iskazivao saučešće, i ništa više. Bio je vrlo umešan u ophođenju s ožalošćenima.

— Ne mislite da je u ovom predmetu napravio izuzetak, da je odlučio da se umeša dublje nego obično?

— Nema razloga da mislim tako. Pa, videli ste papire... Nema ničega nepropisnog, zar ne?

Dženi slegnu ramenima.

— Ničeg očiglednog.

— To i kažem. — Alison je izgledala nervozno. Ta tema je pokrenula nešto u njoj, Dženi je mogla to da oseti.

— Ta reporterka očigledno misli da postoji neka neispričana priča, i imam osećaj da namerava da je istera na čistac. Ako negde postoji nešto zakopano, volela bih da to prva otkrijem.

Srela je Alisonin pogled, sigurna da njena službenica ima nešto da kaže.

Alison je gledala u pod.

— Hoću samo da se zna, gospođo Kuper, da sam sve ovo vreme koje sam ga poznavala osećala za njega samo poštovanje. Ljudi su mu uvek bili na prvom mestu. Možda je bio čak isuviše pažljiv s njima. Ponekad telefon ovde ne bi prestajao da zvoni — pretpostavljam zato što je bio tako miran i ubedljiv... Uvek je bio vrlo profesionalan, ali tu i tamo bi se upleo, što se videlo po njemu. Zamislio bi se, zatvarao u sebe. Delimično sam i zbog toga uzela odmor: da budem iskrena, postao je namćorast kao đavo. Hteo je da mi otkine glavu jednog dana; odgovorila sam mu istom merom, bojim se. — Zadrhtala je jedva zadržavajući suze. Dženi je videla da je na samoj granici pucanja.

— Dopadao vam se, zar ne?

Alison je okrznu pogledom.

— Ne na taj način, gospođo Kuper.

— Ma, msam ni mislila...

— Bili smo samo dobri drugari, i ništa više. Takođe smo išli i jedno drugome na živce, tako da sam uzela odmor.

— A kada ste se vratili?

— Bio je tih... ali videlo se da mu je žao što je bio izgubio živce. Nastavili smo kao da se ništa nije desilo.

— Nije s vama govorio o predmetu?

— Samo je spomenuo da ga uznemirava. Majka je bila vrlo uzrujana u sudnici... Naravno kad su je toliko prozivali. Morala sam u jednom trenutku da je izvedem napolje.

— On nije pokazao nikakav stav prema odluci porote?

— Samo da je to i očekivao. Ako je važno, mislim da porota nije ni mogla da uradi drugačije.

Dženi pogleda po svojoj turobnoj kancelariji, počevši da shvata kako je Maršal mogao da se oseća u svojim poslednjim danima. Zarobljen ovde, sam samcijat, željan da pomogne ožalošćenju porodici, ali previše uplašen da podigne glavu iz svog rova. Žena i četiri ćerke kod kuće, a na poslu Alison, koja je jasno pokazivala da gaji osećanja koja prevazilaze čisto poslovne odnose. Previše osećanja koja se nadmeću. A muškarcima u tim stvarima nikada ne ide dobro.

— Potpuno ste sigurni da između Vilsovog slučaja i smrti gospodina Maršala nema nikakve veze?

— Kakve veze?

— Ne znam.

— Hari je imao bolesno srce, to smo svi znali. Treba ovde da radite samo nekoliko meseci pa da vidite koliko ljudi umire s pedeset godina bez upozorenja. Kako god bilo, svi reporteri su stenice, po mom iskustvu. Najbole je da je ignorišete, to je moj savet.

— Mislim da ću ipak morati da popričam s gospođom Vils. Barem da proverim da ništa nije promaklo. — Videla

je kako se Alison ozlojeđeno namrštila. — Ni u kom slučaju ne sugerišem...

— Uveravam vas, gospodin Maršal je uradio sve što je mogao da uradi.

Shvativši da iz tog razgovora više ništa ne može da se izvuče, Dženi reče:

— Sigurna sam da ste u pravu. Stvarno shvatam koliko su ove sedmice morale da vam budu teške.

Njen umirujući ton izazvao je da Alisonine oči zasuze. Posramljena, žurno se izvinila, rekavši da ide da skuva čaj.

Ako je posle poziva Tare Kolins Dženi bio potreban još neki dokaz da sa istragom smrti Denija Vilsa nešto nije bilo u redu, onda je to bila atmosfera koja je zavládala u kancelariji.

Alison je prigušivala jecaje zamajavajući se po kuhinjici, puneći čajnik i zveckajući šoljama. Njena tuga je bila opipljiva.

Islednik. Titula je zvučala moćno, tako daleko od beznačajne svakodnevice. Ali sedeći za stolom, okružena vazduhom zasićenim bolnim osećanjima, kao da je ponovo bila dete koje se krije u spavaćoj sobi pokušavajući da ne čuje zvuke neprekidne svađe svojih roditelja.

Zašto je život uvek gurne u središte nečije krize?

Dženi nikada nije verovala u sudbinu, ali kada je uzela predmet Denija Vilsa, nekako je osetila da joj je suđen; da je mrtvi dečak dotaknuo mrtvilo u onom skrivenom, mračnom delu njene duše.

Ako je išta naučila iz svoje „epizode“ bilo je to da nikada ne učutkuje svoje instinkte. Prelistavši stranice još jedanput, znala je da, sve dok im se kosti ne izmrve u prah, ni mladi zatvorenik ni Hari Maršal neće naći mir.

Naselje Broudlend bilo je prava mreža trošnih ulica. Preovlađivale su montažne kuće, izgrađene nešto posle rata, bez mnogo pažnje i uz još manje brige prema budućim stanarima. Kako je bilo smešteno u prostoru između autoputa M5 na zapadu i M4 na severu, mukli udaljeni tutanj saobraćaja bio je stalno prisutan.

Kako svuda sve propada, pomislila je Dženi, ovde i nije tako loše. Ako su soliteri istočnog Londona, Birmingema i Glazgova sedmi krug pakla, ovo ovde je tek drugi, ili treći, ali smrdi na sirotinju. Ni jedna jedina kuća nije bila održavana. Smeće je vetar raznosio i nagomilavao ga po žbunju, pogureni klinci u duksericama s kapuljačama skupljali su se po ćoškovima i pušili, škole koje bi trebalo da pohađaju bile su nevažne u njihovim životima koje su ispunjavali droga, seks i sitni kriminal.

Dok se bavila porodičnim pravom Dženi je posetila mnoga slična naselja i uvek bila šokirana teskobom sveta njegovih stanovnika. Kao da su ulice koje su ih okruživale bile neprelazne granice. Odavno je zaključila da je satiruća dosada života u naselju ono što isisava nadu iz tih ljudi. Nije bilo drugih izazova osim zakona da mu se suprotstavljaju.

Parkirala je ispred kuće Vilsove, proverila da li su vrata na kolima zaključana i kratkom stazom došla do ulaznih vrata. Pokvarena dečja kolica i izbledele plastične igračke ružile su mali travnjak.

Košcat muškarac kože boje kafe, s perlama u kosi, otvorio je vrata odeven u musavu majicu i bokserice. Snažan miris marihuane pratio je njegovu pojavu.

Dženi baci pogled preko njegovog ramena na dva predškolska deteta još u pidžamama, oba bele rase.

— Ja sam Dženi Kuper, nova islednica Severn Vejla.

Tražim Simon Vils.

Čovek je zurio u nju zakrvavljenim, natečenim očima.

— Ona nije ovde. — Krenuo je da zatvori vrata.

Dženi zaglavi stopalo u dovratok.

— Samo hoću da razgovaram s njom na minut. Vrlo je važno.

— Ma odjebi.

Zamahnuo je bosom nogom ka njenom stopalu, promašio i prstima zakačio dovratok.

—Jebem ti!

Dženi se uzdržala da se ne nasmeje.

— Ko je to, Ali? — iznutra se začuo ženin glas. Dženi je videla njen obris koji se pojavio na vratima na kraju hodnika, mršav kao čačkalica, s džointom u ruci.

Ali joj, češući povređene prste o goli list noge, reče:

— Kučka kaže da je islednica i da tebe traži.

Dženi doviknu unutra:

— Treba mi samo nekoliko minuta, gospođo Vils. Izvinjavam se što vas uznemiravam kod kuće.

Simon je nestala na trenutak, a zatim se pojavila bez onoga što je dotad pušila, šta god to bilo, zastavši iznad dece. Dreknula je na Alija:

— Vodi ovo dvoje gore i presvuci ih. — Povukao se pogledavši Dženi pogledom koji je govorio da joj to neće zaboraviti.

Simon stade na prag, bosonoga i u ofucanim farmerkama.

— Sada ne možete unutra. Pravi je svinjac. — Pogledala je levo i desno niz ulicu da vidi gleda li neko. Imala je tamne podočnjake oko očiju, ali je i dalje bila lepa i odisala ranjivošću. Bila je krhke građe, kao ptičica, a labav nabor kože oko struka bio je jedini znak da je rodila šestoro dece. — Šta hoćete?

— Čuli ste da je gospodin Maršal umro ubrzo posle pretresa?

— Da. Neću reći da sam tužna zbog toga.

Dženi je posmatrala kako nervozno provlači prste kroz

kaniranu kosu.

— Čula sam poruku koju ste mu ostavili na sekretarici. Zar vam nije odgovorio?

Simon odmahnu glavom.

— Nije hteo ni da čuje za mene. Pre pretresa, sav je bio u obećanjima, a onda ništa. Nisam imala prilike ni da govorim na sudu.

— Šta ste nameravali da kažete?

— Isto što sam stalno govorila i njemu — zvala sam popravni dom istog dana kad je Deni otišao. Zvala sam pet puta da im kažem da je on bolestan. Nikada ranije nije bio u zatvoru. Znala sam da neće moći to da podnese.

— To i stoji u vašoj izjavi. Da li je gospodin Maršal to predočio direktorki kada je davala iskaz?

— Da. Rekla je da ne zna ništa o tim pozivima, mora da ih je primila njena sekretarica.

— Pa je li ona ta s kojom ste razgovarali?

— Valjda.

— Da li je rekla da s Denijem ne bi drugačije postupali sve i da je primila vaše pozive?

— Da. Kučka jedna. Prava tvrdokorna jebena kučka. — Simon pogleda Dženino poslovno odelo. — Bila je obučena isto kao i vi. Šta vi zapravo hoćete?

— Želite li da razgovaramo na nekom udobnijem mestu, gospođo Vils? Odvešću vas na kafu. Zašto se ne obujete?

Simon je izabrala kafeteriju u tržnom centru na Kribs Kozveju. Dženi je pratila duž prolaza i uz pokretne stepenice pomislivši kako Simon može da se snađe u tržnom centru i vezanih očiju. Simon je zagledala svaki izlog i, gledajući novu kolekciju garderobe u *Nekstu*, rekla je za neke šarene plastične kugle u jednoj prodavnici da su to zvučnici za ajpod koje Ali želi. On joj još nije partner, rekla je, više je kao prijatelj koga još upoznaje, mada ne zna koliko on baš podnosi decu.

Izgleda da ju je opuštalo to što se nalaze u tržnom centru. Zastavši da razgleda displej ispred *Nikerbokersa*, rekla je da se oseća kao druga osoba kad god zbriše sama — slobodna.

Dženi je kupila dva kapučina i krofne u kafeteriji *Soho*, dekorisanoj tako da pomislite da ste na Menhetnu. Sele su nasuprot jedna drugoj za sto ispod postera *Empajer stejt bildinga*. Simon je penu sa svog kapučina skidala kašičicom.

Rekla je Dženi da je Deni bio njeno najstarije dete. Njegov otac je bio jedan Trinidađanin iz Sent Polsa s kojim je izlazila kad je imala petnaest godina. Kada je zatrudnela, to je bio razlog da napusti kuću i počne da živi u svom stanu. Probala je da ga odgaja na ispravan način, ali muškarci su je stalno napuštali, ništa u životu joj nije išlo kako treba, a Deni se nije snalazio u tim čestim promenama. Malo se smirio kada se udala za oca njenog četvrtog deteta, ali Džejson, sada bivši, navukao se na krek i stalno je bio malo u zatvoru, malo kod kuće. Bez glave porodice, Deni se družio s ekipom iz kraja koja je stalno visila napolju i krala. U svojoj devetoj je bio suviše snažan za nju da bi mogla da ga spreči da izlazi. Zarobljena u kući s mlađom decom, šta je drugo mogla?

Deni je najčešće išao na sud zbog gluposti. Nije bio poročan klinac, samo je hteo da impresionira ostale klince. Ili to, ili da dobija batine od njih. Njegov problem je bio što bi se uplašio kada ga uhapse, i priznavao je sve samo da ga puste uz kauciju. Policija je koristila tu prednost: polovinu stvari u dosjeu nikada nije uradio.

Kada je obeležen narukvicom, sećala se da je počeo da se jedi kako će društvo reći da je pizda jer ne izlazi. Vratio se iz škole sa šljivom na oku i dva polomljena zuba, i nije hteo da napusti sobu celo veče. Tada je i presekao narukvicu. Sledećeg jutra je uhapšen.

Usrao se od straha kad je proveo vikend u policijskoj stanici, mada to nije hteo da prizna, ali čim je pušten uz kauciju bio je ponovo dobro: dve noći u pritvoru donele su

mu ugled u društvu. Simon se nadala da će šok da ga opameti. Džastin, zadužen za njegov predmet ispred Tima za sprovođenje korektivnih mera za maloletne prestupnike, govorio je o društveno-korisnom radu ili o nadzoru, o mehaničarskom kursu subotom, ali sudije su ocenile da je slučaj za zatvor. Deni je mislio da samo hoće da ga uplaše. I uspeali su — tada se desila glavna promena u njemu.

— Kakva promena?

— Postao je tih, nije pričao ni s Alijem ni sa mnom, svađao se s mlađim bratom. Pušio je mnogo, i nanosio sebi opekotine.

— Cigaretama?

— Da. Imao je ožiljke svuda po podlakticama.

— Jeste li razgovarali s njim o tome?

— Pokušala sam. Udario me je. To nikada ranije nije uradio. Umešao se Ali i udario i on njega. Skoro mu je razbio nos. To je bilo noć pre osude... morali smo da mu zapretimo policijom da ne bi prekršio zabranu izlaska. Poludeo je, ali ja mislim da se samo plašio.

— Čega?

Simon je spustila pogled i šarala kašičicom po prosutom šećeru.

— Ono što niko nije shvatao jeste da je Deni još bio dečak. Jeste, tukao se i psovao, ali znam da je samo hteo da sve bude u redu... A to mu nikada nisam pružila. — Podigla je svoje tamnozeleno oči. — Znao je da ne može da izbegne zatvor. Ta misao ga je užasavala.

— Vi ste mu majka. Šta mislite da mu se desilo?

Simon iscrta savršen krug u šećeru.

— Šta biste vi mislili?

— Bili ste u sudu kada je presuda izrečena?

— Naravno. — Spustila je kašičicu na tanjirić. — Ali nije hteo da priča sa mnom. Probala sam da ga vidim pre nego što ga ubace u kombi, ali nije mi bilo dozvoljeno. — Zastala je i obrisala oči bridom dlana. — Znala sam da s njim nešto nije u redu. Znala sam da će pokušati da se povredi... Tačno sam znala.

Dženi joj je dodala čistu maramicu i, čekajući se usekne, mislila o direktorki *Portsheda*, Elejn Luis, koja je rekla sekretarici da joj ne prebacuje pozive majki. Zamislila je neudatu ženu nisko rangiranu u hijerarhiji kompanije, kojoj je popravni dom bio probni teren: paziš da radi ispod budžeta dve godine, dobićeš unapređenje, a onda rodi bebu pre nego što ti hormoni usahnu.

Kada je Simon napokon prestala da jeca, Dženi je pitala da li je razgovarala s Denijem ili ga videla tokom njegovog boravka u *Portshedu*.

— Nisu me pustili prvog vikenda, rekli su da je na posmatranju. Tako da sam odlučila da idem sledeće subote po podne, četrnaestog. Džastin je rekao da je normalno da klinici mogu da telefoniraju kući, ali je telefonska kartica povlastica koja mora da se zasluži — zato Deni nije ni mogao da zove te nedelje.

— Znači uopšte niste imali nikakav kontakt?

Simon odmahnu glavom.

— Da li je Deni znao da dolazite u subotu?

— Ne znam. Ko to zna... Mislim da ne bi to uradio u petak noću da je znao da dolazim.

— Zašto to mislite?

Uvrnulaje maramicu rukama.

— To je samo osećaj. Ne mogu da vam objasnim. Ne bi to uradio da je znao da nije sam.

— Majčinski instinkt?

— Da imate decu, znali biste o čemu govorim.

— Imam sina, tinejdžera — rekla je Dženi, ali nije kazala da je on izabrao da živi sa svojim ocem.

Nastavivši, pitala je kada je prvi put gospodin Maršal stupio u kontakt s njom. Simon reče da je zvao u subotu, kasno ujutro, samo sat pošto su dva policajca došla da joj saopšte da je Deni mrtav. Ne može da se seti ničega osim da je spominjao obdukciju. Nije stigla da vidi telo u mrtvačnici pre ponedeljka ujutro. Nije čak bio ni odeven u svoju odeću: bio je u bednoj plavoj trenerci koju je sigurno dobio u *Portshedu*.

Već je bio utorak kad se susrela s Maršalom u njegovoj kancelariji. Ostavio je utisak da mu je veoma žao, napravio je sebi i njoj šolju kafe i postavio gomilu pitanja o Denijevoj prošlosti, i o tome kako je na kraju završio u zatvoru. Maršal je rekao da je *Portshed* trebalo da povede posebnu brigu o tako mladom dečaku, i da se on neće smiriti dok ne otkrije i najmanji detalj o tome šta se desilo, od trenutka kad je osuđen pa do trenutka smrti.

— Da li ste ga sreli ponovo pre istrage?

— Ne, ali zvao me je nekoliko puta, i govorio da napreduje.

— Da li vam je rekao neke pojedinosti?

— Rekao je da će sve da se otplate tokom pretresa. Obećao mi je pravdu za Denija.

— Da li je upotrebio baš te reči?

— Da. „*Obećavam*.“ I rekao mi je da ću moći da svedočim o telefonskim pozivima.

— Šta je onda bilo?

— Recite vi meni. Od tada se nismo čuli.

— Imate li neku ideju zašto?

Simonin pogled je lutao od kafeterije ka prodavnicama u pozadim.

— Novine su počele da pišu svašta o meni, da sam loša majka. Reporteri su zvali na kuću koristeći se svim mogućim izgovorima. Jedan je pitao da li je istina da je Deni krek beba. Drugi je rekao da sam slagala za godine i da sam ga rodila s trinaest. Ma, samo su izmišljali stvari.

— Kada su tačno ti pozivi počeli da stižu?

— Sredinom te nedelje.

— Ali Maršal nije mogao da zna za njih.

Simon rezignirano slegnu ramenima.

To nije imalo smisla. Zašto se uzbuđivati oko nekog predmeta, a zatim se tako dramatično povući?

— Novinarka po imenu Tara Kolins zvala je moju kancelariju danas. Izgleda kao da je na vašoj strani.

Simon se malo razvedrila.

— Ona nije loša. Makar je došla da razgovaramo.

— Po njenom mišljenju, pretres je mnoga pitanja ostavio bez odgovora.

— Sve je bilo gotovo za dan i po. Nije odgovoreno ni na šta.

Dženi se zaveli u sedište i poče da proučava Simonino umorno lice, na kome su se pojavile mrlje pod jakim fluorescentnim svetlom. Korisnik socijalne pomoći, korisnik droge, majka šestoro dece čija je ideja dobrog provoda bio tržni centar. Nešto drugo u vezi s ovom mladom ženom ipak je dirnulo. Na kraju krajeva, zasluživala je objašnjenje, da smiri dušu.

— Simon, želela bih da dobro razmislite o ovome — mislite li da je porota ispravno donela odluku o samoubistvu?

Bilaje začuđena pitanjem.

— Šta je drugo moglo da bude?

— Vidite, posao islednika je da utvrdi uzrok smrti, a kada je presuda izrečena, treba vrlo jak razlog, obično novi dokaz, da bi se slučaj ponovo otvorio. Čak i onda treba dozvola Višeg suda. Ako se ispostavi da je bilo nekih nepravilnosti u načinu na koji je gospodin Maršal vodio predmet, ili ako se pojave neki novi značajni dokazi, sasvim sigurno ću da uradim sve što mogu.

— Znači nećete ništa da uradite?

— Sami ste mi rekli da mislite da se Deni ubio. Šta još želite da saznate?

— Zašto je ostavljen bez nadzora? Zašto mu nije bilo dozvoljeno da razgovara sa svojom majkom? Zašto je bio u ćeliji tri dana bez odeće? Zašto me nisu slušali kad sam im govorila šta može da se desi...

Sve savršeno dobra pitanja koja će se, Dženi nije ni sumnjala, pojaviti u zapisniku jer ih je Maršal već postavio. Trebali su joj novi dokazi, ali nije imala nikakav izgovor da troši državni novac i vreme da ih sama traži. Samo je znala da nešto tu smrdi, a imala je i lokalnu novinarku u potrazi za pričom.

— Rekla sam vam šta ću da uradim. Pročešljaću

Denijev predmet i napraviću listu svih pitanja koja je gospodin Maršal trebalo da postavi a nije. Odatle ćemo da krenemo.

Simon je pogledala ravnodušno. Odgurnula se od stola.

— Radite šta hoćete.

Dženi je spustila prozor u kolima i pustila da joj topli vetar mrsi kosu dok je prelazila most vozeći ka Velsu. Ostavljajući zaliv iza sebe i vozeći tesnim putem koji je vijugao deset kilometara kroz šumoviti klanac od Čipstova do Tinterna, osetila je uzbuđenje jer je bila okružena prirodom u svom zenitu. Jul i avgust su bili nežni meseci opadanja; jun je bio vrhunac života. Kroz krošnje drveća namah je videla šumoviti prekrivač na suprotnoj strani doline; zatalasano more svih tonova zelene boje.

Vozeći se dalje od večernjih obaveza, osetila se laganom i oslobođenom. Simon Vils i svi mrtvi ljudi bili su na sigurnom, na drugoj strani zaliva preko pet kilometara vode u drugoj zemlji. U drugom svetu.

Zatvaranje vrata na kraju radnog dana bilo je nešto što je razradila s doktorom Trevisom. Rekao joj je da je, poput mnogih žena, perfekcionista koji ne može da sedne dok sve oko nje nije u potpunom redu. Kada je posao dnevna doza haosa, nedovršenosti i nejasnoća, samo je pitanje vremena kada će osoba poput nje da podlegne pritisku. Naučio ju je tehnikama koje su joj pomagale da se izbori s profesionalnim osećanjem krivice. Naučila je da prihvati kako nije nezamenljiva, a ni odgovorna za ishod bilo kog slučaja.

Ali pored svih njenih napora, duboko ukorenjen nemir, koji je rastao iz njene podsvesti, odbijao je da nestane. Razvod je nije izlećio, a ni napuštanje stresne prakse porodičnog prava. Mogla je da ukloni nervozu pilulama ili odlaskom na selo, ali koren njenog problema - mada uglavnom pokopan — brzo se probijao.

Pokušavajući da se usredsredi kako ju je učio doktor Trevis, skrenula je ka Tinternu da razgleda zidine srušene opatije koja je bacala veličanstvenu senku preko livade. Mada su od građevine ostale samo zidine, njihova otmenost i postojanost, njihovo odupiranje skoro pet stotina godina pošto je Henri Osmi poslao trupe da ih unište, nikada nisu prestajali da je nadahnjuju. Ni turistički autobusi i kola od kojih je vrvelo letnjim vikendima nisu mogli da umanje njihovu lepotu. Pa, ako su one uspele da se odupru svemu, onda može i ona.

Osetivši raskoš predela, njegovu istoriju i vitalnost, Dženi je u trenutku osetila onu vrstu mira i lakoće kojih se sećala iz doba puberteta. Ushićenost kakvu nijedne pilule ne mogu da pruže.

Skrenula je levo kod hotela *Royal Džordž* i vozila uzbrdo poslednjih kilometar i po usamljenim uskim putem oivičenim prastarom živicom, ka Melin Baku (*na velškom mali mlin*), trosobnoj kamenoj kućici koju je na prečac kupila na aukciji i preselila se u nju pre samo dve nedelje. Prethodna vlasnica kuće bila je osamdeset-petogodišnja starica, gospođica Pris, koja je tu živela ceo život i koja ju je vrlo malo promenila od kada je njen otac umro, pre nekoliko decenija.

Ispred kuće je bila zarasla bašta u kojoj su se vrtni slez, dugi strukovi lavande i precvetale ruže nadmetali s korovom i pola metra visokom travom, čega je tek trebalo da se lati. Niska kamena međa koja je delila baštu od staze zahtevala je popravku, a njeno mesto za parking - ulaz na stari kružni kolski put — bilo je tako izbrazdano tragovima i zaraslo u koprivu da je jedva mogla da priđe na visokim potpeticama a da ne iskrene članak ili ne bude ožarena.

Mesto je bilo savršeno. Nepripitomljeno i prepuno mogućnosti.

Iza kuće je bio zapušten travnjak od oko jednog ara, ostaci povrtnjaka i kamena šupa bez krova, odmah pored potoka, koja je nekada bila pilana. Do ranih pedesetih, kako su joj rekli susedi, otac gospođice Pris je zarađivao za

život vodeći pilanu na vodeni pogon, sekući balvane hrasta i bukve iz okolnih šuma u grubo rezanu građu. Upregnuti tegleći konji vukli su kola putem i napajali se na potoku. Gvozdeni prstenovi za koje su bili vezivani još su mogli da se vide kako rđaju u trošnom malteru zidova pilane. Gde god bi čovek zario ašov iskopao bi konjsku potkovicu, neke od njih i po dvadeset centimetara u obimu.

Dženina vizija je bila da mestu vrati prvobitni izgled. Da istrebi korov, da gaji sopstvenu hranu i možda obnovi mlin i vodenični točak, i da tako napaja kuću strujom. Već je imala gomilu knjiga kraj kreveta s temama o nezavisnom napajanju domaćinstva obnovljivom energijom. Jednom kada sredi stvari, videla je sebe kako vodi dva odvojena života: jedan u gradu, okružena ljudima i njihovim mukama, a drugi ovde, u miru i plodonosnom radu.

Ako ikada više bude delila svoj život s nekim; najvažnije je da to pitanje ostavi za kasnije. Oporavljala se od propalog braka i pokušavala je da se odvikne od lekova. Ići će korak po korak uživajući u uspesima svakog dana i živeće u uverenju da će se delovi njenog života uklopiti u sliku koja će imati smisla.

S tim mislima koje bude nadu, okrenula je veliki gvozdeni ključ u bravi i ušla unutra. Sačekao je miris pepela iz kamina, a pod nogama je osetila umirujuću čvrstinu izlizanih kamenih ploča.

Unutrašnjost kuće nije bila velika, ali tavanica je bila dovoljno visoka da visok čovek ne mora da se saginje, a prozori dovoljno široki da nikada nije bilo mračno. U predsoblju je bilo usko stepenište koje je vodilo do dve spavaće sobe i kupatila. Nekadašnji salon, koji je već pretvorila u radnu sobu, bio je levo od vrata. Desno je bila udobna dnevna soba iz koje se išlo u kuhinju, koja je još imala četvrtastu *belfast* sudoperu, masivne borove ormare i šporet na ugalj. Mašina za veš, jedva ugurana na zadnja vrata, bila je jedini ustupak savremenosti. Razmišljala je da spoji kuhinju i dnevnu sobu i napravi atelje, ali

sadašnji rasporedje bio tako prijatan. Njen bivši muž, ambiciozni netrpeljivi hirurg, sigurno bi mrzeo sve to. Jedna stara, svojeglava, nepodesna kuća predstavljala je strah svih njegovih strahova. Čemu se diviti prošlosti? — govorio je. Smrdela je, bila je puna bolesti i parazita, i onaj ko bi u njoj doživeo četrdesetu smatrao se srećnim.

Dejvid je uvek zahtevao da žive u savremenoj kući u predgrađu, svake godine s novim automobilom parkiranim ispred kuće. Njegova zamisao o raju bila je da večno živi u sredini bez prašine. Preselivši se u Melin Bak, Dženi nije mogla da razume zašto joj je trebalo šesnaest godina braka da shvati da je to za nju zamisao o paklu.

Spustila je aktovku u radnoj sobi, popela se gore da navuče farmerke i staru košulju, a onda potražila utehu u čaši crvenog vina *rio*ha i poslednjim zracima zalazećeg sunca.

Selaje i pijuckala vino za izgrebanim stolom koji je donela i smestila nasred travnjaka, odakle se mogao gledati zalazak sunca za brdo Barbados. Slušala je šumske golubove u žbunju leske pored mlina i klokot vode preko kamenja. Nije mogla da veruje koliko je imala sreće. Pre manje od tri nedelje njen dom je bilo iznajmljeni apartman u novogradnji u blizini Astek Vesta na obodu Bristola.

Mora da dovede Rosa ovamo što pre, čim osposobi gostinsku sobu. Dopašće mu se ovde čim se bude navikao na tišinu. Bio je usred maturalnih ispita tako da ga nije viđala često u proteklih nekoliko nedelja. Pošto se rastavila od njegovog oca, Ros je ostajao poneki vikend kod nje u apartmanu, ali bilo mu je dosadno i samo su se svađali. Zato je odlučila da sačeka do leta pre nego što ponovo razmotri situaciju. Kada jednom bude video Melin Bak, bila je sigurna da će doći da živi s njom još dok je u šestom razredu. Mogla bi da ga vozi na koledž kad krene u grad na posao, i vraća ga uveče. Za razliku od njegovog oca, njoj ne bi smetalo da dovodi devojkice ili da popije jedno pivo. Mogli

bi ovde oboje da se opuste, i da se konačno upoznaju.

Razmišljanje o Rosu zadalo joj je mučninu u stomaku: osećaj tuge pomešan sa čežnjom. Obično ga nije zvala ponedeljkom — sredom i petkom u osam bilo je uobičajeno vreme — ali nije mogla da čeka do tada. Htela je da mu kaže za svoj novi posao i koliko se raduje tome da ga primi ovde. Nije htela da izgleda kao da moli — on je to mrzeo — ali volela bi da čuje dobre vesti.

Treća čaša vina je toliko ohrabrila da je uzela telefon i okrenula broj njegovog mobilnog. Zvonilo je nekoliko puta, a onda prebacilo na govornu poštu. Do đavola. Mogla je da pokuša na fiksni telefon, ali verovatno bi dobila Dejvida, s njegovim nepodnošljivim sarkazmom.

Pa kakve veze ima? Uzvatiće mu istom merom.

— Halo? — Javio se oprezan ženski glas koji nije prepoznala.

Pomislivši da je pogrešila broj, Dženi reče:

— Oh... da li je Ros tu?

Glas odgovori:

— Samo da pogledam. — Zvučala je mlado, ali starije od tinejdžerke.

Dženi je čula kako spušta slušalicu i doziva njegovo ime, ne kako bi to uradila njegova devojka, već pomalo nesigurno. Čula je Dejvida, kratak razgovor između njih dvoje koji nije razabrala, a onda njegov glas s druge strane žice.

— Dženi?

— Htela sam da razgovoram s Rosom... mobilni mu je isključen. — Trudila se da zvuči mirno.

— On je u susedstvu, kod Maksa. Uče zajedno, makar on tako tvrdi.

— Važi. Probaću kasnije.

— Nisi zaboravila da je roditeljski sastanak u sredu? Očekujemo te. — Obraćao joj se tonom kojim je zamišljala da se obraća svojim potčinjenima u operacionoj sali.

— Biću tamo. — Nije mogla da odoli: — Ko se to javio na telefon?

Pauza.

— Debora. Mislim da se niste srele. Ali siguran sam da hoćete.

— Zvučala je mlado. Medicinska sestra, zar ne?

Šta bi drugo mogla da bude? Dejvid nije imao život izvan bolnice *Frenč haj* zadnjih dvadeset godina.

Nestrpljivo je uzdahnuo.

— Imam pravo da vodim svoj život, kao i ti svoj. Očekujem da ću te videti u sredu.

— Danas sam počela da radim kao islednik.

— Sjajno. Nadam se da ćeš biti uspešna.

Znala je da ne bi trebalo da se nervira, ali njegov pokroviteljski ton je nagnao da poželi da ga šutne, i to snažno.

— Ako sam iole blizu dobra u poslu kao ti u muvanju devojaka, očekujem da hoću.

— Odrasti, Dženi.

Spustio joj je slušalicu. Otkao je, načisto, kao uvek.

Bacila je slušalicu, psujući ga, dok su joj se oči punile suzama besa. Gutnula je ostatak vina, besna što i dalje ima takav uticaj na nju. Prema njemu više nije osećala ništa, osim gađenja.

— Hej, zdravo!

Okrenula se i videla nepoznatog muškarca kako se penje kolskim putem, do kolena zaraslim u koprivu.

— Gospođa Kuper?

— Da. — Frknula je nervozno i obrisala oči. Sranje. Samo joj je još trebao posetilac.

Gacao je prema njoj. U kasnim tridesetim, izbledela crvena košulja visila mu je preko farmerki. Lice mu je bilo preplanulo i neobrijano, kao kod ljudi koji rade na otvorenom.

— Stiv Pejnter, živim tamo preko brda, na Ketbruku. Majk, dole iz *Jabuke*, reče mi da vam pomalo treba baštovan.

— O? A ko je Majk?

Izvukao se iz žbunja na neuredan travnjak i pogledao

oko sebe.

— Onaj kod koga idete da saznate šta ko radi. Ovde se priča širi brže nego što mislite. — Pogledao je ka njoj. Nije izgledao loše izbliza. Ravan stomak. Snažne ruke. — Ovo sasvim sigurno može da se uredi. Nisam previše skup, ako ste zainteresovani. Dan-dva će biti dovoljno za najteži deo.

Dženi je pokušavala da otkrije šta je to što je zainteresovalo kod neznanca, a onda je shvatila da je to njegov glas. Imao je primesu lokalnog akcenta — izgovor s velške granice pomešan s još rustičnijim izgovorom iz Forest Dina — ali zvučao je obrazovano. I način na koji je gledao takođe: pristojno, ali na ravnoj nozi.

— A koliko je to: ne mnogo skup?

— Devet funti na sat.

— *Devet?*

— Sedam i po.

— U redu. Dogovoreno. Kada hoćete da počnete?

— Sutra ujutru? Rano?

— Dobro. Plašim se da nemam mnogo alata.

— Mogu da ponesem sve što mi treba.

— Sjajno. — Dženi ga je pogledala, pitajući se ko bi mogao biti ovaj čovek kog je upravo angažovala. Mogao je biti bilo ko. Nikada nije čak ni bila u *Jabuci*. — Imate li neke preporuke? Nekoga koga mogu da pozovem da jemči za vas?

Nasmejao se i počeo po glavi. Kosa mu je bila svetlosmeđe boje, izbledela na suncu.

— Neko koga nisam orobio? Da vidimo... Probajte s Majkom.

Podigla je mobilni.

— Koji je njegov broj?

Slegnuo je ramenima.

— Ne bih znao. Nemam vam ja te stvarčice.

— Nemate mobilni?

— Ne. Pokušavam da živim od svog komada zemlje, uglavnom. Dobro je dok ne morate da platite opštinski porez ili pivo. Izgleda da me to čini licemerom.

– Zvuči ambiciozno. Šta uzgajate?

– Svašta pomalo. Čujte... nisam nameravao da vam smetam. Vidimo se ujutro.

Okrenuo se da pođe.

– Verovatno ću da odem pre petnaest do osam.

– Nema veze. I ne očekujem odbor za doček.

Podigao je zemljom zaprljanu ruku u lenj pozdrav i odlunjavao nazad odakle je i došao, nestavši iza kuće. Dženi je začula neki motor kako nevoljno kašljuca. Vozilo je zvučalo prastaro. Uхватила je delić slike kroz otvor na živici dok se penjalo putem: jedan lendrover otvorenog krova i s oštroomkim ovčarom na zadnjem sedištu.

Sipala je još jednu čašu vina, s namerom da joj to bude poslednja, i gledala zalazak sunca i drveće kako se njiše na vetru. Mislila je o svom novom baštovanu od preko brda. Zašto bi jedan pametan čovek živeo u šumi bez novca i telefona? Kakva je to žena koja bi mogla da živi s njim bez nove garderobe i bez kućnih aparata? Ona sama živela je svega petnaest dana na selu, a već je naučila dve neočekivane stvari: ma koliko tvoj dom bio udaljen od svega, privatnost ne postoji, i ovdašnji ljudi bili su slojevitiji i zanimljiviji nego što je zamišljala. Živeći okruženi prirodom, bili su nekako slobodniji da budu ono što jesu.

Nameravala je da bude u krevetu i da pogasi svetla već u pola jedanaest, ali u deset joj se u glavi razbistrilo i misli su joj se rojile oko dnevnih događaja. Bez izgleda da zaspi bez pilula, od kojih ujutru bude grogi, sela je u radnu sobu, uključila jedan grejač na grejalici i iz svoje aktovke izvukla oba dosjea, Denija Vilsa i Keti Tejlor.

Listajući još jednom stranice Denijevog dosjea, polako je shvatila kako je Maršal započeo krstaški rat, i polagano izgubio hrabrost. Od socijalnog radnika zaduženog za Denijev slučaj pa do direktorke popravnog doma, izgledalo je da su svi uradili svoj posao kako treba i zaokružili pravi

odgovor. Činjenica da se emocionalno nestabilan dečak od četrnaest godina obesio dok je bio u državnom zatvoru bila je šokantna, ali nije mogla da se prikači nikom lično.

Dženi je želela da veruje kako će, bude li vodila istragu, iskopati neke kvarne postupke uprave, ali sudeći po izjavama, teško je bilo tačno videti gde leži greška, osim u vladi, koja je dozvolila da dete leži u zatvoru.

Simon Vils će morati da podnese svoj deo sramote. Koliko puta je, za svojih četrnaest godina, Deni osetio da majka više brine za njega nego za duvanje džointa i razbijanje votkom sa svojim najnovijim momkom? Možda je tako razmišljao i Maršal? Prvo je počeo da diže galamu, a onda je shvatio da je jedina osoba koje bi se to stvarno ticalo već izgubljen cilj; nije mogao Deniju da obezbedi pravdu ako ne počne da vaskrsava mrtve.

Barem je dosje Keti Tejlor sadržavao izvornu proceduralnu grešku, koju je mogla da ispravi. Mora da bude obazriva prema njenim roditeljima, ali puna istraga je morala da se održi: moderni islednici su obavezni da postupaju nepokolebljivo u društvenom interesu, a ne u interesu porodica.

Po drugi put tog dana morala je da se bori s originalnim policijskim izveštajem, pisanim krivudavim švrakopisom policajca koji ne zna gde da stavi tačku a gde veliko slovo. Pominjalo se da je Keti neimenovana lokalna omladina sumnjičila da je drogu plaćala prostitucijom i da je kažnjavana za posedovanje marihuane i krađu po radnjama. Ništa neobično, ali se policajac izgleda nije zapitao kako to da je završila deset kilometara daleko od kuće sa špricom punim heroina: većina zavisnika bi se uradila u najbližem haustoru. Uz to su njene cipele imale visoku potpeticu — nemoguće da je tamo stigla pešice. I najgluplji policajac bi zaključio da je neko morao da je odveze do tako usamljenog mesta.

Činjenica da izveštaj nije govorio o tome nije je mnogo začudila. Finansijski ograničena policija bila je dovoljno pametna da odigra svoju kartu gde god su mediji pokazali

interes. Mrtva slavna ličnost u žbunju izvući će na teren celu forenzičku ekipu: uredno podšišani detektiv inspektor davao bi obaveštenja za vesti na svakih sat vremena. Mrtvi niko i ništa čiji su roditelji srećni što se njihovom tugom ne paradira na televiziji dobio je jednog nepismenog policajca.

Ipak, to je bilo malo. Dženi je zaklopila dosje odlučna da otkrije s kim je Keti bila pre nego što je umrla. Ako se to policiji ne dopada, e pa, šteta.

Spavala je loše. Napolju, crvena sova nadmetala se s lisicom koja je kričala kao beba koja urla. Sanjala je da je u domu svog detinjstva, paralisana besnom vikom i treskom vrata; u snu je zabila palčeve u uši i pritisnula oči prstima dok nije ugledala svetlance.

Noćne more su se nastavile do nespokojnih sitnih sati: počela je da se budi kad je bezlični ubica isukao nož i zario joj ga u stomak. Srušivši se najastuk, dok joj je srce udaralo kao ludo, pogledala je na sat i videla da je skoro sedam ujutru. Sporo se budeći, postala je svesna nekog zvuka spolja: metalnog škripanja.

Iskočila je iz kreveta i nervozno povukla prstom čošak roletne. Stiv, okrenut leđima, stajao je na putiću i oštrio kosu tocilom. Probao je oštricu palcem i zašao u korov širokim, snažnim zamasa. Nije bilo ni traga napetosti u njegovom stavu.

Hvala bogu za temazepam. Stigla je u kancelariju i zatekla Alison kako uzbuđeno izdaje naređenja nosačima koji su već uneli desetak arhivskih ormara i popunjavali ostatak prijemnog odeljenja kutijama s dokumentima.

Dženi jedva da je ušla na vrata kadjoj se Alison optužujuće obratila:

— Rekla sam vam da nema mesta da stanu, gospođo Kuper.

— Iznajmićemo neko skladište i tamo odložiti ono što nam ne treba.

— A ko će to da plati?

— Sredićemo da plaćamo jednu kancelariju u policijskoj stanici. — Zgrabila je poštu koja je stajala u korpi na Alisoninom stolu. — Možete li da dođete načas?

Alison dobaci neke instrukcije nosačima i pođe za Dženi u kancelariju.

— Glavni komandir je bio u najmanju ruku začuđen što me premeštate. Uvek smo smatrali da imamo uzajamno koristan dogovor. Moje bivše kolege su nam često pomagale.

— A u čemu je bila njihova korist?

— Gospodin Maršal i ja smo otkrili nekoliko ubistava tokom ovih godina, koja nikada ne bi ni stigla pred policiju. Bio je jedan koji je otrovao ženu insulinom, onda devojka koja je ugušila bebu...

Pregledajući poštu, Dženi reče:

— Razlika između policije i islednika je što policija traži dokaz krivice, a islednik traži istinu. Jedno ne proizlazi obavezno iz drugog.

— Bila sam detektiv dvadeset godina, i nikad nisam videla lažni dokaz.

— A da li ste uvek našli istinu? I kada jednom imate

osumnjičenog, da li se uopšte trudite da je nađete?

— Niste baš ljubitelj policije, zar ne, gospođo Kuper?

Dženi je otvorila svoju aktovku i izvukla dosje Keti Tejlor.

Dodala ga je Alison.

— Jeste li pročitali izveštaj pozornika pre nego što je gospodin Maršal potpisao umrlicu?

— Obično ga pročitam.

— Nađena je na mestu udaljenom deset kilometara od kuće u cipelama s visokim potpeticama na nogama. Zašto nije detaljno pretražen teren? Zašto forenzičari nisu bili prisutni? Zašto nije bilo istrage kako je stigla do tamo, ko je doveo, odakle je došla droga? I ako je policija imala druge prioritete, zašto Maršal nije postavio ta pitanja?

— Sigurno je imao svoje razloge.

— Vi ste tada radili s njim, pa šta mislite koji su to razlozi?

Alison je čupkala ivicu fascikle.

— Nisam detaljno pretresala predmet s njim...

— Mora da vam je nešto rekao.

— Samo da je doktor Piterson siguran da je u pitanju prekomerna doza i da je glavni detektiv Svejnton iz kriminalističkog odeljenja bio zadovoljan time.

— Znači složio se s policijom?

— Po razgovoru s njim, da.

— I ako se Svejnton zadovoljio time da je uknjiži kao nesrećan slučaj, njemu je to bilo dovoljno?

— Nije bilo baš tako. Imao je vrlo dobre odnose s kriminalističkim odeljenjem. Imali su poverenja jedni u druge.

— Shvatam. — Dženi je počela da stiče sliku. Maršal njima nije gazio po prstima, a za uzvrat je dobio za saradnika bivšu policajku s kancelarijom u policijskoj stanici, da preskoče šetanje. — U ovom slučaju je njegovo poverenje bilo neopravdano. Opozvaću umrlicu i pokrenuću predmet iznova, ovoga puta kako treba.

— A šta da kažem kriminalističkom?

— To s njima nema nikakve veze. — Zgrabila je beležnicu i ubacila je u aktovku. — Obaviću nekoliko poseta, razgovaraću s njenom porodicom. Vi možete da ostanete i sredite kancelariju. I očekujte poziv od Džoša iz Ministarstva pravde.

— Džoš?

— On nam održava internet. Do vikenda ćemo imati potpuno nov bežični internet sistem.

Dženi je izjurila na vrata pre nego što je Alison mogla da se pobuni. Daće joj nedelju dana da vidi može li da se prilagodi. Ako ne bude mogla, moraće da ide.

Asistent u mrtvačnici joj je rekao da je doktor Piterson usred obdukcije i da ima još tri zakazane, te da ga je najlakše uhvatiti oko pauze za ručak. Ako baš hoće da ga vidi, moraće da priča s njim s posmatračke galerije dok on radi. Dženi reče, odlično; šta god treba samo da uhvati tog zauzetog čoveka. Pomoćnik ju je uputio hodnikom do odgovarajućih vrata.

Očekivala je da će biti malo udaljenija od središta dešavanja. No galerija nije bila ništa više do prostor odvojen od radnog dela ogradom u visini pojasa. Smrad je bio nepodnošljiv: krv, izmet, dezinfekciono sredstvo i trulež. Pokrivši usta, ugledala je Pitersona, udaljenog manje od dva i po metra, kako vadi srce i pluća iz širom otvorene grudne šupljine preterano ugojenog sredovečnog čoveka. Pogledala je u stranu, boreći se sa željom da povрати, kada je bacio organe na vagu od nerđajućeg čelika baš ispred mesta gde je ona stajala.

— Dva dana zaredom, gospođo Kuper? Čime smo zaslužili to zadovoljstvo?

Disala je na usta, uveravajući samu sebe da je to što je nanjušila samo dezinfekciono sredstvo i formaldehid, a ne raspadajuće tkivo. — Dobila sam vaš izveštaj juče. Hvala vam.

— I ne pomišljajte da će uvek da bude tako. —

Podigao je režanj plućnog krila prema svetlosti. - Vidite li vi ovo? Išarano mrljama gara. A nije čak ni bio pušač. Ovo je od atmosferskog zagađenja — skoro ceo život je živeo u Londonu. Svi na jugoistoku imaju pluća kao da puše najmanje trideset cigareta na dan.

Nesposobna da se odupre, pogledala je u tamnoružičast sunderast režanj koji je podigao rukom da ona bolje vidi. Nesumnjivo, površina je bila posuta crnim tačkama.

Pljesnuo je njim po tasu vage i vratio se na posao, režući ga kao pihitje.

— Jeste li ikada ranije gledali obdukciju?

— Ne.

— Ako osetite želju da povratite, tu negde ima jedna plastična kanta. A ako osetite nesvesticu, obavezno sedite. Jedna studentkinja mi je pala preko ograde prošlog meseca. Pravo na gomilu isečene jetre.

— Hvala na upozorenju.

— Nema na čemu. — Pogledao je ka njoj, smešeći se ispod maske.

Dženi proguta pljuvačku da suzbije sve jaču želju za povraćanjem. Psihički je podnosila, ali telo je očajnički želelo da ode. Ovo mora brzo da završi, ili će morati da prihvati ponuđenu kantu. — Ovde sam zbog Ketij Tejlor. Treba mi detaljna izjava od vas.

Uklanajući drugo plućno krilo, Piterson reče:

— Svoje nalaze sam izneo u izveštaju.

— Nisu samo vaši nalazi ono što me interesuje. Hoću da znam kakve ste kontakte imali s Maršalom i policijom. Kako ste izveštavani, šta se pričalo. Sve čega možete da se setite.

Pažljivo je studirao drugo plućno krilo, obazrivo otvorio grkljan skalpelom i zavirio unutra.

— U kom pravcu tačno ovo ide?

— Smrt jedva da je ispitana, po ma kom aspektu istrage. A ja ću otkriti zašto.

Piterson stavi skalpel u sud u obliku bubrega i osloni

se rukama na pult.

—Ako nagoveštavate da sam uvučen u nešto nepropisno, gospođo Kuper, voleo bih da mi to direktno saopštite.

— Dok ne ispitam stvar, nemam pojma da li je neko postupao nepropisno ili nije. — Uдахnula je ponovo: vazduh unutra bukvalno je imao ukus. — Ali ono što znam jeste da je petnaestogodišnja devojčica umrla pod okolnostima koje zahtevaju više od dve strane izveštaja običnog policajca i deset rečenica patologa četiri nedelje posle događaja.

— Da sam na vašem mestu, odložio bih tu stvar na, pa recimo dve nedelje. Možda ćete otkriti da sistem radi bolje nego što mislite. Ako budete ovako demonstrirali silu, stvorićete neprijatelje kakve niste mogli ni da sanjate.

— To je vaša filozofija, zar ne? Zabij glavu i ne ljuljaj čamac u kome si.

Opet osmeh iza hirurške maske.

— Znae šta, Dženi, zašto ne bismo počeli iz početka? Kako bi bilo da se nađemo jedno veče na piću, i ja ću vam preneti prednosti svog iskustva — nezvanično, naravno.

Isuse. Trebala su mu samo *dva dana*.

— Više bih volela da potrošite vreme pišući izjavu.

— A ako nemam ništa da kažem?

— Ne bih vam verovala.

Krenula je prema vratima.

Piterson upita:

— Jeste li ikada videli srčani zalistak?

Pogledala je unazad preko ramena. U rukama je držao krvavo srce.

— List tkiva koji nije deblji od vašeg nokta, ali dovoljna je i najmanja količina holesterola da ga začepi i mrtav si.

— Čta hoćete da kažete?

— Možda bi trebalo da budete malo više filozofski nastrojeni? Provedite ovde nekoliko dana i izaći ćete s potpuno novim pogledom na svet.

— Vidim da se ne šalite.

Endi i Kler Tejlor živeli su u tipskoj kući iz tridesetih s lažnom viktorijanskom fasadom i geranijumima koji su visili u saksijama s obe strane ulaza. Njihova ulica je bila na manje od kilometar udaljenosti od naselja koje je Dženi posetila dan ranije, ali se ovde vodila briga o kućama i javnom prostoru. Na ulici nije bilo besposličara.

Našla je oba roditelja kod kuće. Endi, koji je bio službenik u građevinskoj firmi, uzeo je slobodan dan da isprati Kler u bolnicu tog jutra. Bila je na bolovanju od kada je Ketii umrla.

Njen doktor je rekao da je to najverovatnije depresija koja izaziva parališuće bolove u donjem delu stomaka, koji je bude svake noći, ali ipak je poslao na ultrazvuk zbog sumnje na tumor.

Sve je to spontano pokuljalo iz Endija, zdepastog, gostoljubivog čoveka blagih, poštenih očiju. Dok je Kler sedela tiho pored njega na sofi stežući džemper oko sebe, on je brbljao kao čovek spasen sa splava posle nekoliko nedelja plutanja po moru; Kler, upalih obraza i blede pegave kože, izgledala je kao da se još uvek davi, jedva prepoznatljiva na porodičnim fotografijama koje su stajale na polici iznad kamina.

Kada je Endi konačno zastao da uzme vazduh, Dženi je objasnila razlog svoje posete. Gospodin Maršal je preneglio kada je potpisao umrlicu. Proverava prethodnu, a potom će da sprovede propisnu istragu Ketine smrti.

Kler je podigla pogled i progovorila prvi put od kako je pro- mrmrljala pozdrav.

— Rekao nam je da je neće biti. — Okrenula se Endiju. — Zar ne? Kada smo otišli u njegovu kancelariju.

Endi je uhvatio svoju ženu za ruku.

— Jeste.

Dženi je upotrebila način obraćanja lekara pacijentu.

— Plašim se da je tu pogrešio. Očigledno je hteo da

vas poštedi neprijatnosti, ali tamo gde postoji i najmanja mogućnost da je smrt nastupila usled nerazjašnjenih razloga, zakon i istraga moraju biti sprovedeni.

Endi upita:

— Šta to zapravo znači?

Kler izvuče ruku iz njegove i jače pritegnu džemper oko sebe.

— Ni na trenutak ne nagoveštavam da je Ketina smrt uzrokovana nečim drugim do prekomernom upotrebom heroina, ali okolnosti su takve da sve mogućnosti moraju da budu proverene.

— Ona to nije uradila namerno. Znam da nije. To sam mu i rekla — ubacila je Kler.

— Deo mog zadatka je da utvrdim u kakvom je psihičkom stanju bila. Sve što imate da mi kažete dragoceni je dokazni materijal.

— Dokaz? O čemu vi pričate? Maršal je rekao da je s tim završeno. Nazvao nas je telefonom i rekao.

— Žao mi je...

— Ne želim ovo da slušam. Nismo zainteresovani.

— Shvatam kako se osećate...

— Ne, ne shvatate. Kako biste i mogli? Molim vas da nas ostavite.

Endi stavi ruku na ženino rame

— Draga...

— Sklanjaj se! — skočila je sa sofe. — Nisam ovo tražila. Zašto nas ne ostavite na miru?

— Gospođo Tejlor...

Kler je jurnula ka vratima, izletela u hodnik pa potrčala uz stepenice. Endi krenu za njom, ali stade na polovini sobe kada su vrata na spavaćoj sobi tresnula, zaljuljavši pola kuće.

Okrenuo se, postišen.

— Ovakva je od kad smo izgubili Keti.

— Razumem.

Seo je na sofu, ćutke, s jasno vidljivim očajem na licu.

— Mnogo bi mi pomoglo ako biste mi upotpunili sliku,

gospodine Tejlor.

— Šta tačno hoćete da znate?

— Što je više moguće. U dosjeu sam videla da je Keti imala nekoliko krivičnih osuda tokom prošlih nekoliko godina.

Spustio je glavu.

— Preselili smo se ovamo kad

je ona napunila trinaest — uzrast u kom deca počinju da se menjaju. Deca s kojom je visila sva su bila na drogama i u krađama. Pokušavali smo da je zadržimo na ispravnom i strogom putu, ali čim bismo se opustili ona bi pobjegla. I ne sećam se koliko puta je policija tražila.

— Gde je odlazila?

— Nekuda s drugarima. Nikada nije govorila s kim.

— Muški ili ženski drugari?

Endi odmahnu glavom i pogleda na brojne fotografije svoje ćerke izložene na polici iznad kamina. Vitka i izuzetno lepa plavokosa devojka s izrazom na licu da je svesna toga. Poslednja fotografija, školski portret, prikazivao je prelepu mladu devojku za kojom bi se svi okretali.

— Neki mora da su bili momci, makar ovih zadnjih godina, jer je počela da koristi pilulu. Ko su oni, to stvarno ne znam da kažem.

— Da li su ljudi iz policije pitali išta od ovoga? Da li su pričali s njenim prijateljima? Proverili njen mobilni?

— Postavili su nekoliko pitanja, ali čim su saznali da se ušpricala, odlučili su se za nesrećan slučaj. Kekli su da se to stalno dešava.

Dženi je sačekala tren, pre nego što je rekla:

— Šta je, po vašem mišljenju, radila u Bridž Veliju sama?

— Ne treba mnogo pameti da se to pogodi.

Dženi se setila policijske fotografije Ketinog tela, majičice do iznad pupka, tesnih farmerki, sandala s visokom potpeticom. Vitka, privlačna, seksi i u potrazi za fiksom.

— Mislite da se prodavala da zadovolji svoju zavisnost?

Endi je stegnuo zube.

— Nikada nismo mislili da će da ode toliko daleko, ali izgleda da su je neki njeni prijatelji videli kako ulazi u kola... Znam da to izgleda kao da smo bih loši roditelji, ali ne možete ni da zamislite koliko je divlja ona bila. Pokušavali smo da je zaključavamo u sobu, ali je bežala kroz prozor. Bila je neukrotiva. Kao da je bila opsednuta.

— Ko su ti prijatelji koji su je videli da ulazi u kola?

Izgledao je zbunjeno.

— Klinci koji vise tamo dole na terenu... policija će vam reći.

Dženi je po izrazu na njegovom licu mogla da vidi da samo što se nije slomio. Nije htela da pati više nego što mora, ali nije mogla da ode bez nekih podataka o policijskoj istrazi.

— Gospodine Tejlor, da li se sećate imena policajca koji je razgovarao s vama posle njene smrti?

— Mislim da je to bila pozornica Kembel — ista devojka koja ju je uhapsila pre nego što je zaglavila.

— Zaglavila?

Endi, iznenađen, reče:

— Pa da. Dobila je tri meseca jer je razbila nos nekoj ženi. Ponovo krađa radi droge.

— O... Iz nekog razloga nisam to znala.

— U februaru. To je najluđe od svega. Ljudi iz Tima za sprovođenje korektivnih mera za maloletne prestupnike su rekli da će, sad kada je unutra, da se skine. Da je skinu pre nego što postane zauvek zavisna, to su obećali. Dva dana pre nego što je osuđena, pobjegla je i pronašli su je negde u nekom slivniku. Bili smo cele noći u bolnici, pitajući se da li će preživeti. — Glas mu zadrhta. — Kada je preživela, obećala mi je da neće nikada više. Ali čim je izašla...

Dženi mu je dala vremena.

— Gde je bila zatvorena?

— Gore kod severiskog mosta. U popravnom domu *Portshed*.

— Kada je izašla?

— Na rođendan moje žene — 17. aprila.

Arhivski ormari bili su uspravljeni jedan na drugi uza zid, a kutije s arhivom uredno složene odmah do njih. Vaza sa cvećem stajala je u prozoru, a na stočiću su bili raspoređeni novi časopisi. Alison je pokazala volju za promenu, mada od nje same nije bilo ni traga ni glasa.

Na putu prema kolima Dženi je u mislima pravila listu svedoka koje se spremala da ispita i pitanja koja su zahtevala odgovore. Mozak joj je samo zujao. Pretražila je Alisonin sto tražeći papir i olovku, i počela da ih zapisuje. Telefon u njenoj kancelariji je zazvonio. Zurno se okrenula, pišući usput, zgrabila slušalicu, i uglavila je između ramena i obraza.

— Dženi Kuper.

— Tara Kolins. *Bristol evening post*. Sinoć smo razgovarale.

Srce joj preskoči jedan otkucaj.

— Da?

— Sreli ste se juče s gospođom Vils.

— Sada sam u velikom poslu. Šta vi želite?

— Stekla je utisak da niste zainteresovani za slučaj njenog sina.

Dženi prestade da piše i pokuša da se uzdrži da ne eksplo- dira. Bio joj je potreban veliki napor za to.

— Ako tako misli, onda je pogrešila.

— Ali vi nećete to da istražite?

— Gospođo Kolins, imam posao koji treba da obavim, baš kao i vi. Drago mi je što razgovaram s novinarom o pitanjima od javnog interesa, ali neću vam podnositi izveštaje o svojim dnevnim aktivnostima. A sada me izvinite...

— Ako tražite nove dokaze, mogu da vam kažem

odakle da počnete da tražite.

Dženi uzdahnu, na milimetar od gubljenja strpljenja.

—Daren Hog je bio čuvar zadužen za unutrašnji TV nadzor na ženskom i muškom odeljenju te noći. On je u svojoj izjavi naveo da su dve kamere koje pokrivaju hodnik u muškom odeljenju bile pokvarene i da se već nedelju dana čekalo na njihovu popravku. Maršal je razgovarao s ljudima iz servisa, i rečeno mu je da je kvar prijavljen tek četrnaestog, onog jutra kad je Deni umro.

Dženi se nije sećala da je videla bilo kakvu sličnu izjavu.

— Rekla sam gospođi Vils da ću detaljno da pretresem izjave. Naravno, potražiću sva neslaganja...

— Nećete ih naći u predmetu — Maršal ih nikada nije ni uzeo od njih. I još jedna stvar: Kevin Stjuart, dežurni koji kaže da je prijavio začepljen toalet u Denijevoj ćeliji noć pre nego što je Dem umro, nije ispitan zašto ga nije prebacio u drugu ćeliju. Tri su bile prazne te noći. Kada sam pričala sa Smirskim, radnikom održavanja koji je našao telo, rekao je da ne može da se seti kada je Stjuart prijavio kvar. Maršal Smirskog nije čak ni zvao na pretres.

— Kada budem uspela da pogledam prepis...

Tara Kolins je opet prekide.

— Stvar je u tome, gospođo Kuper, što je dežurni čuvar bio obavezan da kroz otvor za nadzor proverava stanje u ćelijama svakih pola sata. Te navodno pokvarene kamere mogle bi da potvrde da li je to zaista rađeno. Ako je tog jutra prijavljeno da je toalet začepljen, znači da je Smirskom podmetnuto da pronađe telo.

Dženi je shvatala na šta Kolinsova cilja: otkriće da je smrt nastupila usled nemara, i da je sistem strahovito podbacio jer nije obezbedio osnovnu brigu i sprečio Denijevo samoubistvo. Otkriće koje bi moglo uzdrmati Ministarstvo pravde iz temelja i nju učiniti najnepopularnijom islednicom u zemlji.

A ona je samo htela miran život.

—Biću iskrena s vama. Razlog što nisam pustila ovu

priču je što sam sreća Denija Vilsa nekoliko puta dok sam pisala o MPT-u. Bio je bistar dečko. Za njega je baš važila ona fraza, kojom je sam sebe opisivao — izgubljena duša. Imali ste utisak da je uz malo pomoći mogao da se iščupa. Bio je bistar... nije bilo baš profesionalno od mene, ali tako je.

Dženi oseti kako njeno neprijateljstvo prema Tari Kolins počinje da se smanjuje.

— Znala sam i sama mnogo takve dece. Slušajte. Cenim što ste mi skrenuli pažnju na sve ovo. Proveriću sve, verujte da hoću.

— Mogu li to da prenesem gospođi Vils?

— Bila bih vam zahvalna ako to ostavite meni.

Tara Kolins je za trenutak ćutala, a onda rekla:

— Mislim da bi bilo fer da vam kažem i ovo, gospođo Kuper. Dobila sam informacije da u poslednje vreme niste na vrhuncu svojih mentalnih mogućnosti.

Dženi je slušala sebe kako govori.

— Šta ste rekli?

— To je jedna od teških odluka koju kao novinar ponekad morate da donesete — da odlučite dokle se pruža javni interes. Pa, onda...

Veza se prekinula.

Nije mogla da veruje. Čak ni Ministarstvo pravde nije znalo da ona ide kod psihijatra. Ako se to sazna, ne samo da će izgubiti posao nego rizikuje i optužnicu za prevaru. *Zdravstveno stanje koje bi moglo naškoditi vašim sposobnostima da izvršavate posao islednika* — sećala se da je napisala „nema“, uveravajući sebe da je laž opravdana, da je nova karijera njena karta za ozdravljenje.

— Sve u redu, gospođo Kuper? Izgledate malo zbunjeno. — Alison je stajala na vratima, posmatrajući je zabrinuto.

Dženi spusti slušalicu, trudeći se da prikrije činjenicu da je uzbuđena.

— Ona novinarka ponovo. Da li je ovoliko gnjavila i gospodina Maršala?

— On s njima nikada nije ni hteo da priča, zvao ih je parazitima.

— Mislim da s tim mogu da se složim. — Dženi je sada bio potreban temazepam, i želela je da Alison ode kako bi mogla da uzme jedan.

— Nadam se da se ne ljutite, verovatno sam propustila Džošov poziv. Bila sam u stanici.

— Dobro. — Dženi je napetost sakrivala osmehom. Pogledala je na sat. — Idem da ulovim nešto za ručak. Kako bi bilo da se nađemo oko jedan i trideset i vidimo kako ćemo dalje?

— Dohvatila je tašnu.

— Pre nego što odete... razgovarala sam s jednim od bivših kolega u kriminalističkom odeljenju o Keti Tejlor.

Sranje. Za to još nije bilo vreme.

— Da? — Dženi nonšalantno posegnu u tašnu i uze malu flašu *evijan* vode i tablete, opre- zno krijući šakom naziv dok je otvarala bočicu. Videla je da je Alison islednički posmatra, očiju fiksiranih na njeno lice, a gledajući joj ruke perifernim vidom.

— Ni on nije bio previše srećan povodom istrage. Stvarno izgleda da je mogla da bude s nekim kada je umrla, ali nema dokaza o napadu ili primeni sile, a činjenica da je bila zavisnik znači da je praktično nemoguće dokazati kako njena smrt nije bila nesrećan slučaj. Da ima makar nekog znaka borbe, bila bi to druga priča.

Dženi proguta pilulu s gutljajem vode, sigurna da je Alison primetila da joj drhte ruke.

— Šta taj detektiv misli da treba da se uradi?

— S jedne strane imaju dokaze da je bila u igri, tako da svaki tip s kojim je bila može da bude uhapšen zbog seksa s maloletnicom. Onda je tu i činjenica da kašika, upaljač i podvez za venu nisu nađeni pored tela - to su stvari koje bi mogle da privuku pažnju. Sve što su našli jeste špric s njenini otiscima.

— Znači prilično smo sigurni da nije bila sama?

— Neko je mogao da petlja po mestu zločina nakon njene smrti i pre nego što je telo nađeno. Ko zna, na tako zabačenom rnestu, možda je čak i neki diler menjao drogu za seksualne usluge.

Dženi oseti kako joj se temazepam razliva sistemom i rad srca usporava. Njen zdrav razum je ponovo preuzimao kontrolu. — Sumnja na maloletnički seks, moguće ubistvo. Šta više treba da se pokrene istraga?

— U užem smislu reči, to je još uvek otvoren slučaj.

— Što znači?

— Da će istraživati i dalje ako se pojave nove činjenice, ali da niko nije plaćen da ih sam traži.

— Sastala sam se s njenim roditeljima jutros. Nisam stekla utisak da su tražili neku veliku istragu. S obzirom na Ketin život zadnje dve godine, mislim da su skoro i očekivali nešto ovako.

— Čula sam da je bila u zatvoru nekoliko meseci. Isto mesto kao i Deni Vils, zar ne?

— To nije baš neka podudarnost, budući da je to jedini popravni dom na ovoj strani grada.

— Ipak, dođe vam da se zapitate.

Izmenjale su poglede.

— Znam. Ali šta tačno?

Alison slegnu ramenima.

— Droga, makroi, bande... Sav taj šljam koji vreba klince poput nje. Oboje su bili iz istog dela grada - možete se kladiti da tu postoji neka veza.

— A glavni detektiv Svejnton je bio taj koji je doneo odluku da se istraga ne nastavi?

Alison klimnu glavom.

— I to samo zbog uštede sredstava?

— To bi bio očigledan razlog.

Jasno je nagoveštavala nešto što je Dženi trebalo da shvati, ali još nije. Još jedna policijska karakteristika: pretpostavka da svi ljudi misle naopako kao i oni.

— Je li mogao da ima neki drugi?

— Ne koliko ja mogu da se setim. Osim ako se nije

plašio da će pokvariti neku drugu istragu... ili ako je iz nekog razloga bio zaustavljen.

— Zašto bi ga iko zaustavljao?

Alison se premeštala s noge na drugu, kao dajoj je neudobno.

— Ako je osoba s kojom se viđala bio važan doušnik, na primer, ili neko vrlo ugledan.

— Da li ti je to rečeno? Nemoj mi samo reći da je imala seks s nekim članom parlamenta.

— Ne. Niko ne kaže ništa slično, bez obzira na svakakve tračeve koji kolaju. Verovatno je imao previše posla s kojim njegovi policajci nisu mogli da izađu na kraj.

Dženi je mogla da vidi sukob u njoj: odana detektivka protiv uljudne domaćice uznemirene usamljениčkom smrću Keti Tejlor i neodgovarajućim policijskim odgovorom. Alison je verovatno imala decu, najverovatnije već odraslu, ali njihove tinejdžerske godine sigurno nisu davno prošle. Sinu joj još jedna misao: još juče je branila Maršala kao sveca, beskompromisno, a sada je ukazivala da je bio deo nečeg mutnog. Moralo je da se desi nešto više od običnog trača da ga zbací s njegovog pijedestala.

—Onda pretpostavljam, ako iz nekog razloga policija nije išla za nekim s kime se Keti sastajala, da je i gospodin Maršal bio nagovoren da postupi isto?

Alison je stajala veoma mirno, a onda su joj se oči iznenada napunile suzama. Držeći se kruto, rekla je:

— Ja sam volela Harija Maršala, gospođo Kuper, ne kao ljubavnika, već zato što mi je tri godine bio najbolji prijatelj koga sam ikada imala. Nešto mu se desilo tih zadnjih nedelja... Bio je ostrašćen u slučaju Denija Vilsa. Nikada ga nisam videla takvog. Rekao je da će kulu da uzdrma iz temelja. Ali kada sam se vratila s odmora bio je tako depresivan da smo jedva razgovarali. — Zastala je pribirajući se. — Onda mi je u četvrtak uveče zazvonio telefon. Javila sam se, ali je onaj ko je zvao prekinuo vezu. Proverila sam — bio je to Harijev kućni broj. Nikada me nije zvao od kuće. Trebalo je da mu uzvratim poziv, ali

nisam — bila je skoro ponoć... a sledećeg jutra je bio mrtav.

Brana se konačno otvorila. Dženi je povela Alison do stolice i dala joj maramice dok je šest nedelja tihe patnje ustupalo mesto jecajima tuge.

Vozeći se kući na kraju tek drugog dana svoje nove karijere, Dženi oseti prvi ubod nostalgije za porodičnim pravom kojim se bavila. Suđenja su bila traumatična, ali imala su vrlinu neutralnosti. Njen odnos s Alison već je postao neprijatno ličan. I dok je gledala kako njena službenica rida za ljubavnikom koji joj to nikada nije bio, shvatila je da za sada ne dolazi u obzir da je zameni, u najmanju ruku ne uskoro. Ne samo da je nasledila zamešateljstvo sumnjivih slučajeva, nego je sada morala da se nosi i s njihovim emotivnim posledicama.

Priča njenog života: svačije potrebe pre njenih ličnih. Okružena dominantnim ličnostima — njeni roditelji, njen muž, nebrojeni šefovi i sudije tokom godina — prava Dženi Kuper najzad je morala da istupi korak napred. Četrdeset dve godine i još uvek bez teritorije koju bi nazvala svojom.

Samosažaljive misli su je držale celim putem do kuće, i parkirala je ispred Melin Baka s tupom glavoboljom i ključavim nemirom koji je mogla da izleči samo velika čaša vina. Bila je skoro pred ulaznim vratima kad je shvatila da je bašta ispred kuće preobražena. Korov je nestao, travnjak je bio pokošen, a cveće s obe strane verande sada je stajalo u sveže okopanim lejama. Lavanda i božuri, za koje nije ni znala da ih ima, sada su izronili iz džungle korova. Spustila je torbu i odšetala okolo do zadnjeg dela kuće kolskim putem, sada očišćenim i poravnatim, i zatekla travnjak, malo razbarušen ali pokošen na pruge, koji se protezao od zadnjeg dela kuće do potoka. Staza od pravilno složenih kamenih ploča postavljenih u zemlju bila je očišćena; vodila je od kuhinjskih vrata do ivice potoka, pored kamene međe na granici travnjaka koji se spuštao levo od kuće, žbunovi ruzmarina, žalfije i majčine dušice izronili su iz kupinjaka i koprivnjaka.

Stajala je jedan dug trenutak i upijala pogledom svoj novi posed, sada ga videći kao mesto gde su generacije žena išle istom tom stazom po svakakvom vremenu do potoka da zahvate vodu za pranje, i žuljevitim rukama brale začinske biljke u letnjim večerima poput ove. Zamislila je neku majku kako tu stoji, bolnih leđa i u teškoj vunenoj suknji, i zamišlja kakvu bi slobodu imala trideset kilometara dalje, u gradu, i ne znajući da će njeno ognjište jednog dana pružiti utočište ženi koja je uživala slobodu o kojoj ona nije mogla ni da sanja.

Na oribanoj površini stola stajala je poruka pritisnuta zardalom konjskom potkovicom. Pisalo je: „*Malo sam se zaneo i radio sam do sedam. Nadam se da promena ne izgleda previše drastično. Stiv.*“ Previše skroman da spomene plaćanje, ali stavio joj je do znanja da je radio više sati nego što mu ih je ona platila. Imala je gotovine u novčaniku, ali on nije ostavio adresu. „Ketbruk“, samo to je rekao, bez broja telefona.

Zašto da ne proba da ga pronađe? Veče je lepo, a ona tek treba da otkrije mrežu puteva koji se pružaju šumom na zapadnoj strani doline. To može biti avantura. Odlučila je da vino ostavi za kasnije i da održi dobre odnose s baštovanom.

Obukla je belu lanenu bluzu uz farmerke i platnene patike, proverivši u ogledalu da ne izgleda previše gradski. Tri puta se predomišljala oko patika i na kraju je obula *katerpillar* radne čizme koje je kupila pre selidbe, zamišljajući sebe kako okopava povrće i cepa drva. Bile su potpuno nove, pravo iz kutije, a njihova postojana težina na nogama bila joj je ugodna, stabilna. A za kraj, skupila je kosu crnom trakom. Proverila je svoj izgled: jednostavno ali i poslovno, bez namere da izgleda seksi ali ipak ženstveno. Ništa manje samopouzdana nego kada je imala šesnaest.

Odvezla se uzbrdo, jednosmernim putem koji je pratio potok uz strminu doline gusto oivičenu hrastovima i bukvama. Tu i tamo bi prošla pored koliba koje su bile

izgrađene na malim čistinama pored puta, ali nijedna nije izgledala dovoljno trošno i boemski da bi pripadala tridesetpetogodišnjem gorštaku. Primetila je nekoliko svežih tragova koji su mogli da vode do kuća duboko u šumi, ali suviše izrovanih da bi rizikovala da ih savlada u svom golfu. Izbivši na drugu stranu male šume zaokrenula je nazad preko ravnice mestimično obrasle vresom i visokom travom, i tražila raskrnicu puteva oko zaselaka Vitlej i Botani Bej: bila je svega pet kilometara od kuće vazdušnom linijom, ali putem je prešla skoro dvadeset pet.

Razmišljala je da zakuca na nečija vrata i upita za pravac, čak je i stala ispred trošne farmerske zgrade s tablom koja je reklamirala sveža jaja i domaći med, ali stidljivost juje zadržala i nije izašla iz kola. To je bila ista ona muka koja je spopadala često posle njene „epizode“ prilikom odlazaka na večeru ili koktel-zabave: strah ne toliko od druženja s drugim ljudima koliko od same pomisli na to. Kada bi se to desilo, bez pića ili pilula nije mogla da se sredi. I najbeznačajnije čavrljanje postajalo je iskušenje; kada bi govorila, njen sopstveni glas joj je odjekivao u glavi kao da sluša samu sebe s velike udaljenosti, obrazi bi joj se zažarili, dijafragma bi joj se podigla, a srce ubrzano zakucalo. Uz pomoć doktora Trevisa naučila je da kontroliše te simptome svesnim opuštanjem, ali činjenica da je i najobičniji susret mogao biti tako težak jeste ono zbog čega je besnela. Zbog toga se osećala neozbiljno, poput nekog deteta.

Ljuta na sebe, krenula je nazad putem prema severnom kraju Tinterna. Kako su njene samokritičke misli prerastale u bujicu besa, povećavala je brzinu. S visokim živicama i ivicama puta obraslim u do pojasa visoku travu i divlji peršun, šanse da vidi dolazeća vozila bile su ravne nuli. Jedan stari fordov traktor koji je teglio tovar sveže pokošene silaže bio joj je na putu kad je izlazila iz oštre krivine. Vozač traktora je prvi ugledao nju, i oštro skrenuo prema polju, otvarajući prolaz. Dženi je izašla iz krivine i suočila se s neverovatno uskim prolazom između

živice i prikolice. Instinktivno je reagovala. Oštro je okrenula volan ulevo, zakačivši bočnim retrovizorom prikolicu koju je promašila za nekoliko centimetara i, ševrdajući zadnjim krajem, uspela da se zaustavi, levim točkovima zarobljena u jarku sakrivenom visokom travom izraslom uz ivicu.

Sedela je, na tren zapanjeno, svesna da su kola nagnuta i da su zaglavljena. Neko je pokucao na prozor na vozačkoj strani. Trgnula se, uplašena, i videla rumenog starog farmera kako joj se smeši krezubim osmehom. Spustila je prozor.

— Malo ste u žurbi, zar ne, dušo?

— Žao mi je.

— Sreća da sam video da dolazite.

— Ne znam šta se desilo. Mora da sam bila zamišljena. — Osetila je iznenadnu želju da zaplače, ali joj se snažno suprotstavila. - Da li je vaša prikolica u redu?

— U redu je ona. — Stari momak je pogledao njen auto. — Izgleda da ćete se i vi takođe provući. Imam sajlju pozadi, izvući ću vas.

— Tako mi je žao...

Farmer se osmehnuo, imao je samo četiri požutela zuba u glavi.

— Vi ste gospođa Kuper, zar ne? Čuo sam da vas treba videti uživo. Ipak, nadam se da se ovo nećete ponoviti, a?

Petnaest minuta kasnije, samo s polomljenim spoljnim retrovizorom i povređenim ponosom, Dženi je pažljivo vozila putem oivičenim srebrnim brezama koji je vodio do Taj Argela, gde će, kako je dobroćudni farmer uverio, naći Stiva, koji se „još krije u šumi“. Izašla je iz krivine i parkirala ispred male farmerske kuće. Tamo su u zemljanom dvorištu stajali njegov prastari lendrover, složen alat, građevinski materijal i pet-šest pilića. Dženi je izašla, srećna zbog čizama, i presretno ju je rundavi pas

ovčar koji joj je trčao u susret, glasno lajući. Psi su bili jedna od stvari kojih se nije plašila. Njeni deda i baba su imali tri ovčara. Potapšavši se po butinama rekla je:

— Dođi ovamo. Ti si dobra kuca. — Pas, osetivši prijatelja, skoči i stavi joj dve prljave šape na košulju. Dženi ga gurnu dole i zamrsi mu krzno na glavi tepajući mu na način koji svi psi vole.

— On je muško, Alfi. — Stiv se pojavio iza kamenog ambara iz daljeg kraja dvorišta, sa sekirom u ruci. Bacio je rukom smotanu cigaretu i ugazio je petom dok je išao prema njoj.

— Vrlo je prijateljski nastrojen.

Alfi se prevrnuo na leđa sa sve četiri šape u vazduhu. Znak potpunog poverenja.

— Osim ako niste poštar. Ne možeš da podneseš nikog od zvaničnika, zar ne, Alf? Kao ni tvoj gazda. — Stiv se sagnuo i pridružio se Dženi koja je češkala psa po stomaku. Pas je bio ushićen.

Stiv sevnu okom ka njenim čizmama.

— Došli ste obučeni za posao, kako vidim? Imam tamo pet tona panjeva spremnih za cepanje.

Dženi se nasmejala, osetivši njegov miris: znoj i duvan za motanje, jak ali ne i neprijatan.

— Mislim da sam vam dužna za prekovremeno. Uzgred, bašta izgleda divno.

— Trebalo je da je vidite pre neku godinu, dok je Džoan Pris još bila u snazi. To je bilo predivno, ali i nekako prirodno.

— Nadajmo se da će biti ponovo.

— Stvar je u tome da bašte zahtevaju mnogo pažnje. Ako ih zanemarite nekoliko nedelja, one s vremenom postanu kivne.

Dženi izvuče nekoliko novčanica iz džepa na farmerkama.

— Sigurna sam da će mi biti potrebna redovna pomoć, ako ste zainteresovani.

— Meni to opasno liči na ponudu za posao.

— Prepustiću odluku vama. — Pružila mu je novac.
Prestao je da češka psa.

— Da li ste sigurni?

— Nisam došla čak ovamo i sletela u jarak da bih češkala vašeg psa, koliko god bio lep.

Stiv se nasmeši i stavi novac u bočni džep.

— Živeli. — Pogledao je prema golfu, izgrebanom duž cele bočne strane. — Koliko vidim, ošišali ste živicu. Šta se desilo?

— Zamalo da udarim u traktor na putu. Srećom je čovek bio pristojan i čak me je izvukao iz jarka.

— Da nije to bio jedan matorac bez zuba?

— Može biti. Rekao je da se zove Rodri, i neko prezime uz to.

— Glendover. To je on. Držite večeras vrata dobro zabravljena — taj je neodoljiv za gospođe.

— Jedva sam se suzdržala.

— Od kada mu je umrla žena imao je većinu žena u dolini. Svima je obećavao pola svoje farme. — Nasmejao se. — Da vam donesem pivo. Pokazaću vam okolinu.

Doneo je dve flaše iz ostave — rekao je da nema frižider — i poveo je u obilazak poseda. Zauzimao je oko pedeset ari šikarom obrasle šume, u kojoj je on nalazio panjeve i gajio različito drveće za prodaju komercijalnim odgajalištima. Iza kuće je bio povrtnjak u kome je gajio proizvode kojima je snabdevao lokalne trgovine. Nije ponudio Dženi da pogleda unutrašnjost kuće jer još radi na njoj, kako je rekao, ali je kroz prozore u prizemlju videla urednu i vrlo asketsku unutrašnjost: brodski pod i drveni nameštaj, koji je verovatno sam napravio.

Vodeći je kroz redove zasada, smotao je još jednu cigaretu — nekako kriomice, primetila je, krijući od nje sadržaj tabakere — i pričao joj o nekim lokalnim likovima. Na primer Dik Hauvel, knjigovođa alkoholičar, koji je izgubio posao, ženu, i počeo da živi na zadnjem sedištu svoga auta dok je propijao ono što je ostalo od novca koji je ukrao svojim klijentima. Kampovao je ispred Stivovog

ambara neko vreme, a onda počeo da živi sa ženom dovoljno starom da mu bude majka. Onda i Endi, stolar, mlad momak — koji je otišao da radi posao za jedan mladi par koji se doselio iz Londona, i nikada nije otišao od njih; dve godine kasnije njih troje su još delili istu kuću. Ponekad bi sišli u pab zajedno.

Slušajući ga kako priča, osetila je da ga procenjuje kao advokat svedoka, pitajući se da li je njegova mirnoća prirodna, ili dolazi od onoga što puši?

Ona reče:

— A koja je tvoja priča?

Stiv stade uz polomljenu drvenu kapiju koja vodi iz povrtnjaka u dvorište i povuče lagan gutljaj piva.

— Sigurno je da ovakav život nije ono što sam planirao.

Dženi se naslonila leđima o ogradu.

— A šta jeste...?

— Bio sam na arhitektonskom fakultetu u Bristolu. Kupio sam ovo mesto na četvrtoj godini studija, parama koje mi je ostavio otac. Imao sam velike planove za ovo mesto. Onda sam sreo jednu devojkicu... — Stavio je pivo na kapiju i počeo da mota treću cigaretu, s bolnim izrazom na licu. — Ona je studirala umetnost. Talentovana, ali luda. Zaljubili smo se, preselili ovamo, i pakleno se svađali. — Zastao je da zapali i povukao dubok dim. — Nekoliko godina takvog života i batalio sam studije. Ona se uradila i dva puta je skočila u reku, a na kraju je pobjegla s nekim tipom koga je sreća na rehabilitaciji u Kardifu. Poslednje što sam čuo je da je na Tajlandu, ili tako negde.

— Kako se zvala?

— Sara Džejn. Zvuči nevino, zar ne? — Svukao je majicu sa svog levog ramena otkrivši nazubljen ožiljak koji se penjao skoro do vrata. — Uradila je ovo kuhinjskim nožem. Mogla je da me ubije. Sutradan smo imali najbolji seks ikada.

Dženi je pokušavala da sakrije nelagodu.

— Koliko ste bili zajedno?

— Pet godina. A posle toga sam ovde imao pet godina samo za sebe. Možda je ponekad suviše tiho, ali bar niko ne pokušava da me ubije. — Primetio je Alfija kako ganja kokošku po dvorištu i naredio mu da prestane. Ovčar je zbrisao. — Sad si me navela da zvučim kao da mi je žao samog sebe, ali nije tako. Život je lep.

— Tebi bi zavideli mnogi. - Popila je pivo do kraja. — Hvala za piće. Ako tražiš još posla, znaš gde ćeš ga naći.

Podigao je kapiju, koja je visila na šarkama, i pustio je da prođe u dvorište. Dok je išla ka kolima, osećajući blagu vrtoglavicu od piva i pitajući se može li da vozi, viknuo je za njom:

— Vidimo se sledećeg utorka.

Dženi je na posao stigla ujutro uz pomoć samo jedne tablete temazepama, odlučna da svoj odnos s Alison učini strogo profesionalnim. Pustivši stvar da prenoći, uvidela je samo dva moguća objašnjenja za Maršalovu neuspešnu istragu smrti Denija Vilsa. Ili je na njega vršen nedozvoljen pritisak, što je kao i većina teorija zavere manje verovatno, ili je postojao mnogo ličniji i ljudskiji razlog. Pošto je propatila od pustošenja manjeg nervnog sloma, bilo joj je jasno kako bi izgledao onaj veliki. Maršalovo ponašanje poslednjih nedelja imalo je sva obeležja. Čovek koji se bori protiv depresije ćudljiv je i malodušan; istraga smrti Denija Vilsa mogla je da ga nakratko oporavi, samo dok se oblaci nisu ponovo nadneli i on najzad shvatio uzaludnost svog zadatka. Dok je dosje Keti Tejlor došao na njegov radni sto, on je verovatno već izgubio svu volju. Očajan posle dvadeset godina rada s mrtvacima, nije video smisao u otvaranju još jedne istrage čiji je ishod — nesrećan slučaj — odavno poznat zaključak.

Dok je u novim cipelama nesigurno išla ka vratima, taj ispravan zaključak zvučao joj je oslobađajuće. Sprovešće istragu Ketine smrti i propisno istražiti mogućnosti za samoubistvo ili ubistvo i pozvati, uljudno

ali odlučno, bitne policijske službenike da objasne svoje akcije. U međuvremenu, pregledaće dosje Denija Vilsa i zaključiti da li je drastičan korak traženja dozvole od Višeg suda za obnovu istrage opravdan. Oba pravca akcije su potpuno primerena, nesporna i predstavljaju baš ono što bi Ministarstvo pravde očekivalo od novog marljivog islednika. Skrajnula je sve paranoične misli o mračnim silama u stranu i otišla na posao osećajući se mnogo zdravijom.

Ušla je u prijemno odeljenje i zatekla Alison kako se muva oko svog stola. Pogledalaje na sat. Bilo je tek osam i trideset.

— Dobrojutro, Alison. Poranili ste.

Alison baci nervozan pogled prema Dženinoj kancelariji.

— Gospodin Grantam je došao da vas vidi. Rekla sam mu da sačeka unutra. Tamo je još uvek pomalo nered.

— Grantam?

— Iz lokalne uprave. Šef pravne službe.

— Oh, u redu... — Mutno se sećala imena s jednog od svojih intervjuja, i pitala se šta li on hoće. Svu značajnu kontrolu nad odeljenjem islednika, što i nije bilo mnogo, imalo je Ministarstvo pravde. — Da li ga očekujemo?

Pre nego što je njena službenica stigla da odgovori, zdepast čovek u poznim srednjim godinama, izašao je iz kancelarije. Bio je obučen u blejzer i sive flanelske pantalone i nosio je, kako je Dženi nagađala, kravatu s klupskim znakom. Razvukao je svoje mesnate obraze u izveštačen osmeh.

— Gospođo Kuper, drago mi je što vas ponovo vidim. — Pružio je svoju punačku ruku, koju se osetila obaveznom da protrese. — Hvala, Alison.

Okrenuvši se Dženi, Grantam reče:

— Neću vas dugo zadržavati. Znam da ste u velikom poslu.

— Da — reče Dženi, loše prikrivajući da je iznervirana.

— Hoćemo li? — Pokazao je rukom prema njenoj

kancelariji kao da je njegova.

Dženi se obrati Alison:

— Donesite mi sve izveštaje od prošle noći, hoćete li?

— Svakako, gospođu Kuper.

Ne žureći, Dženi uđe u kancelariju ispred Grantama i rukom mu pokaza na jednu od dve stolice za posetioce, dok je ona stala za svoj radni sto i počela da vadi dokumenta iz aktovke.

— Šta mogu da uradim za vas, gospodine Grantam?

— Dobar posao, nadam se. Bio sam u vašoj prijemnoj komisiji — ostao je da stoji, još pokušavajući da dominira.

— Sećam vas se.

— Bilo je tesno. Nekoliko vrlo dobrih kandidata.

Ne reagujući, mirno je spustila aktovku na pod, sela u svoju veliku fotelju i pogledala nepoželjnog gosta profesionalno se osmehujući.

Grantam povuče nogavice koji centimetara naviše i sede, dok je očima šarao po sobi. Zaustavio je oči na vazi s dalijama, koju je Alison stavila u prozor.

— Odmah se vidi ženska ruka. — Činjenica da je žensko islednik izgledala mu je zabavna. — I kako sam čuo, već imate posla preko glave.

— Na to sam se obavezala.

— Naravno. Ali, kako da kažem... Niko od nas ne želi da ova kancelarija stekne reputaciju da nepotrebno uznemirava ljude.

Pogledala ga je upitno.

— Na šta tačno ciljate?

— Znam da se još niste pošteno ni smestili, ali mi se ovde trudimo da razne javne službe u našoj oblasti rade u harmoniji.

— Bojim se da vas ne pratim.

— Cuo sam da ste razgovarali s Pitersonom.

— Da.

— Kao što sam već rekao, gospođu Kuper, u Severn Vejlu se sve naše javne službe ohrabruju da podržavaju jedna drugu. Takav nam je karakter i, bogu hvala, sve radi

savršeno.

— To sasvim sigurno ne važi za ovu kancelariju. Moj prethodnik je redovno čekao tri ili četiri nedelje na obdukcione nalaze. Sasvim je jasno da umrlice ne mogu čekati toliko da budu izdate, pa je bio nateran da radi donekle nepropisno, što je moglo da rezultuje time da islednik jednostavno bude uklonjen iz kancelarije.

Primetila je da je Grantam malo uvukao obraze, uvređen što mu se drži lekcija, ali bez spremnog odgovora.

— Islednici su stalno pod pritiskom da potpuno ispituju svaku neprirodnu smrt, tako da ne možemo sebi da dozvolimo ošljarenje. — Odlučila je da ga dokusuri. — Ali da budem potpuno iskrena, ne vidim kako se na bilo koji način moj razgovor s načelnikom odeljenja patologije vas tiče?

— Moje odeljenje plaća islednika. Tako da me se tiče na svaki način.

— Mislim da ćete videti da je zakon u toj stvari protiv vas.

— Trudim se da budem uljudan, gospođo Kuper, ali je činjenica da svako odeljenje zavisi od saradnje s ostalim odeljenjima. Ako imate problem, ja ću vam rado pomoći i uputiti vas na odgovarajuće kanale. To je razlog mog prisustva.

— Ako možete da pomognete da obdukcioni izveštaji stižu do mene na vreme, biću vam više nego zahvalna.

— Dajem vam reč.

— Hvala vam.

— Ima samo još jedna stvar.

Prekinulo ih je kucanje na vratima. Alison uđe noseći snop izveštaja o događajima u toku noći, stavi ih na sto i povuče se. Dženi ih uze i letimično ih pregleda, posvećujući Grantamu samo polovičnu pažnju.

— Kako sam razumeo Alison, vi planirate da obnovite istragu povodom smrti one mlade zavisnice?

— Keti Tejlor... Da. To je trebalo da se uradi još pre mesec dana.

— Nisam došao ovamo da vam govorim kako da radite svoj posao, ali je li to stvarno neophodno? Kako sam ja čuo, porodica nije to tražila, a vi znate kakav će slučaj štampa da napravi od toga?

— Apsolutno je neophodno. Zašto bih to inače radila? Grantam uzdahnu i preplete prste.

— Onda ću vas ostaviti s nečim o čemu ćete moći da razmišljate. Hari Maršal mi je bio dobar prijatelj, vrlo, vrlo dobar prijatelj. Nikada nije pokretao istragu kada to nije morao. I tokom svih ovih godina nismo imali nijednu žalbu.

Ustao je iz stolice, pozeleo joj prijatan dan i sam izašao iz kancelarije. Čula je kako se prijateljski oprašta s Alison i njen odgovor:

— Do viđenja, Frenk. — Dženi je sačekala dok nije izašao u hodnik, a onda izašla i suočila se s njom.

— Da li ste znali da dolazi?

— Nazvao me je sinoć i rekao da će doći.

— I niste našli za shodno da me nazovete?

— Bilo je prošlo devet.

— Kako je došlo do priče o istrazi o Ketijoj Tejlor?

— On me pitao. Mora da je pokupio tračeve po stanici.

— I nije vam palo na pamet da to raščistite sa mnom pre nego što mu ispričate ono što su moja posla?

— On je šef.

Dženi duboko udahnu.

— Greška. Mi smo odgovorni Ministarstvu pravde, a ne njemu. Je li to jasno?

Alison nesigurno klimnu glavom.

— I dok smo još na istoj temi, možda možete da mi kažete nešto o toj neformalnoj mreži javnih službenika koji se izgleda trude da olakšaju jedni drugima život što je više moguće.

— To je samo zato što svako svakog poznaje. A Frenk Grantam ima jake veze. On je član mnogih odbora.

— Masoni, rotarijanci...?

— Tako nekako.

— A on se plaši da ne uznemirim nekog od njegovih prijatelja u policiji ako otvorim istragu i možda ih razotkrijem?

— Ne bih znala da kažem.

— Alison, kada ste rekli da je glavni detektiv Svejnton možda bio stopiran, na koga ste mislili?

— Ni na koga posebno... možda na neke njegove pretpostavljene.

— Jeste li vi i Grantam prijatelji?

— Ne baš... mada znam njegovu ženu. Ponekad igramo golf zajedno.

— I gde se doktor Piterson uklapa u tu društvenu šemu?

— Mislim da su on i Hari bili u istom dobrotvornom odboru, da su sakupljali priloge za istraživanje raka. Znam da je i Frenk radio dosta sličnih stvari.

Sve je postalo jasnije. Oblast Severn Vejl je možda zahvatala veliki deo severnog Bristola, ali njome je rukovođeno kao seoskim gradićem. Doktori, policajci, javni službenici i islednik, svi duvaju u istu tikvu. Prava stvar je ako odgovarate tom obrascu, ali je i korisno da pokrijete svoje prijatelje. Dženi je osetila kako sigurnost s kojom je došla u kancelariju dvadeset minuta ranije nestaje. Odjednom je sve postalo moguće, nijedan scenario nije bio nezamisliv. Nije bilo nemoguće poverovati da je Keti Tejlor unajmio za seks neki lokalni foteljaš, ili da je Maršal bio pritisnut da sačuva reputaciju popravnog doma *Portshed*. Dženi nije htela da ima udela u tome; ako takav bedni sistem i postoji, ona je želela da ga razotkrije i uništi.

— U redu. Sutra ujutru ću da otvorim pretres smrti Keti Tejlor.

— Sutra!? — Alison je bila šokirana.

— Pre nego što naši svedoci budu imali vremena da usklade svoje priče. Hoću da se još ovo jutro uruči sudski poziv doktoru Pitersonu, policajcima koji su ispitivali slučaj i kome god ko je vodio njenu uslovnu iz Tima za

sprovedenje korektivnih mera za maloletne prestupnike.

— Šta je s porodicom? Zar ne bi trebalo da im javimo?

— Ja ću da se nosim s njima. — Dženi krenu ka svojoj kancelariji.

— Gospodo Kuper?

Okrenula se na peti.

— Da?

— Gde nameravate da održite pretres?

Zastala je za trenutak. Pitanje je bilo na mestu, mada njoj nije palo na pamet. Severn Vejl, kao ni većina oblasti, nije imao sudnicu: islednici su morali da iznajmljuju prostorije po potrebi. Neke od njenih kolega su još morale da drže pretrese u pomoćnim prostorijama sportskih centara i crkvenim salama, uglavljajući se između dečjih rođendana i tombole. Jedino pravno ograničenje bilo je da pretres ne sme da se održava u javnim kućama.

— Gde je Maršal vodio svoje pretrese?

— Obično u starom oblasnom sudu, koji je baš nedavno prodat za stambeni prostor.

— Pa šta mi vi predlažete?

— Povremeno smo koristili seosku dvoranu u Ternberiju. Ona je jeftina.

— Seosku dvoranu? Je li to najbolje što možemo da nađemo?

— Za jedan dan? Ima jedna soba na spratu kod mog lokalnog Indijca.

Dženi je trebalo malo da shvati da je Alison sarkastična.

— U redu. Idemo u seosku dvoranu.

Ostatak jutra bavila se izveštajima o smrti koji su stigli preko noći. Kamiondzija iz Poljske sudario se na mostu na autoputu M4, očigledno zaspavši za volanom. Dženi je trebalo sat vremena da pronađe i obavesti nadležne organe u Gdanjsku, a malo kasnije je primila poziv histerične žene koja je bila pokojnikova supruga a

nije znala ni reč engleskog. Ridala je nepovezano više od petnaest minuta na vezi dok je Dženi pokušavala, i nije uspela, da nađe prevodioca. Sledeća je bila četvoro-godišnja devojčica koja je umrla kod kuće od uznapredovale leukemije. Lekar opšte prakse je bio spreman da potpiše umrlicu, ali su roditelji insistirali na obdukciji, uvereni da im je dete zatrovano radijacijom iz obližnje, zatvorene elektrane *Berkli*. Dženi im je uslišila zahtev, u nadi da će im to doneti mir.

Poslepodne je bila zauzeta pozivima zbunjenom specijalisti iz Vejla kome je morala da objašnjava da neće potpisivati umrlice za njihove nedavno preminule pacijente dok ne dobije napismeno obdukcione nalaze. Posle osam takvih sukoba dobila je besnu poruku višeg menadžera, Majkla Samersa, koji joj se požalio da mu je mrtvačnica već prepuna. Dženi mu je rekla da bi angažovanje sekretarice za obdukciono odeljenje bilo daleko jeftinije i po okolinu zdravije rešenje nego flota hladnjača.

U pet i trideset, taman kad je pomislila da može početi da planira sutrašnji pretres, stigla je Alison s još šest novih izveštaja, sve stari ljudi koji su tog dana umrli u staračkim domovima. Alison je bila zbunjena. Devedeset devet posto takvih slučajeva pripisivano je prirodnim uzrocima i potpisivali su ih lekari opšte prakse. Gospodin Maršal skoro nikada nije dobijao takve slučajeve. Dženi zamoli Alison da pozove islednike u susednim oblastima, i njene sumnje su se potvrdile: samo je nju zadesio taj novi fenomen. Dalja istraga je otkrila da je odbor zdravstvene zaštite Severn Vejla poslao jedan imejl lokalnim ordinacijama, preporučujući da sve osim najočiglednijih slučajeva smrti šalju njoj. Posle samo tri dana njeni neprijatelji su se organizovali i odlučili da je zatrpaju papirologijom.

Grantamova poseta i njegovo ometanje u njoj su podstakli samo bes, jedino osećanje dovoljno jako da potisne njenu nervozu. Odgovorila je tako što je poslala imejl svim lokalnim doktorima, obaveštavajući ih da će se

uskoro od njih zahtevati da dostavljaju sve detalje registrovanih smrti njenoj kancelariji elektronskim putem, i da zanemare poslednje obaveštenje odbora. Prokleta bila ako će neki naduveni birokrata da uništava njen rad. Dženi prelista kopiju *Džervisa* i pročita šta zakon kaže o ometanju rada islednika: ako bude probao još nešto, može zatražiti da ga uhapsu.

Prošlo je osam kad je pronašla parking mesto u blizini Rosove škole i stigla, znojeći se, ispred gimnazije gde je bio zakazan roditeljski sastanak. Temazepam koji je popila posle podne odavno je ispario, i sada joj je srce galopiralo. Probila se kroz bujicu roditelja koji su išli u suprotnom smeru i stigla do vrata kada je njen bivši izašao. Sa četrdeset šest godina, ali i dalje struka od osamdeset centimetara i zgodan, skoro nepravedno, bio je obučen u jedno od svojih najskupljih odela šivenih po meri i odlučan, kao i uvek, da svim drugim roditeljima da na znanje da njegov sin ne pohađa državnu gimnaziju zbog nedostatka novca.

Dejvidje pogledao sažaljivo, što je usavršio u ranim godinama njihovog braka.

— Brza kao i obično.

— Tek je prošlo osam.

— Naš dogovor je bio u sedam i trideset. Poslao sam ti imejl prošle nedelje.

— O! Jesi li?

— Nisi ništa propustila. Ti klovnovi ne bi umeli da prepoznaju potencijal ni kada bi ih ujeo za pozadinu.

— Šta su rekli?

— Ima li ikakve veze? Ti znaš šta ja mislim o ovom mestu.

— Sada je usred ispita.

— Prema njegovim profesorima, biće srećan ako prođe ijedan od njih.

— Zašto mi ništa od toga nisi rekao? Znao si da

postoji problem.

— Ti si imala dovoljno svojih. Nisam hteo da ti natovarim još.

— Šta Ros kaže?

— Vrlo malo. Uglavnom gundā i povuče se na sprat.

— Pa živite pod istim krovom, mora da imaš neku ideju šta se dešava.

— Bojim se da nemam tvoju pronicljivost.

Dženi se steglo grlo.

— Slušaj, nisam došla da se svađam, Dejvide. Žao mi je što sam zakasnila, ali ovo zvuči kao da bi trebalo da pričam s Rosom, a ne s njegovim profesorima.

— Pa zašto onda ne dođeš na ručak u subotu?

— Kod tebe?

— To je i njegov dom. Ako možeš da podneseš, mislio sam da bismo mogli da se udružimo, da probamo da razgovaramo s njim kao odgovorni roditelji, makar jedanput.

Opirući se želji da ga nazove pakosnim gadom, Dženi reče:

— Ako misliš da će da pomogne... Hoće li i *ona* da bude tamo?

— Debora i ja smo zajedno. Ako imaš neke posebne primedbe...?

— Ma nema veze. Dok god je Rosu dobro s njom.

— Oni se, zapravo, vrlo dobro slažu.

— Zgodna, a?

Dejvidov pogled je govorio da to pitanje neće ni da udostoji odgovora.

— Da kažemo oko jedan?

— Odlično. — Osetila je ubod krivice zbog svog jeftinog napada. — Izvini.

Nastala je neprijatna pauza.

Deivid reče:

— Dobar si posao dobila. Kako izlaziš na kraj?

— Želim da mislim da sam bila najbolji kandidat.

— Ne dozvoli mu da te preokupira, važi? Rosu ćeš

verovatno trebati u sledećih nekoliko godina.

— Nameravam da uvek budem tu za njega.

— Odlično. — Klimnuo je naglo u znak pozdrava i otišao dugačkim koracima. Dženi je stajala i gledala ga. Čak joj je i učin na koji je hodao izgledao arogantno.

Nije ni čudo što nije mogla da ga podnese.

Ternberi nije bio ništa drugo do velika grupa kuća načičkanih usred polja repe i ječma deset kilometara severoistočno od Bristola. Seoska dvorana bila je čuvena limena baraka podignuta uz ivicu livade. Ukrašena izbledelom zastavom i plakatima koji su najavljivali nadolazeću seosku slavu, bila je daleko od sedišta pravde koliko i bilo koja kuća koju je Dženi mogla da zamisli.

Stigla je ranije i zatekla Alison, u dvodelnom crnom kompletu, kako već namešta montažne stolove i prastare drvene stolice da liče na sud. Sama dvorana, ne mnogo veća od obične učionice, imala je pod od istrošenih, golih dasaka; zidovi su bili od borovih obloga potamnelih od duvanskog dima. Na jednom njenom kraju bila je mala bina, a na suprotnom kraju zatvoren kuhinjski šiber. Njen miris — stara građa i ubuđali skuvan čaj — vratiše Dženi u crkvenu nedeljnu školu koju je bila primorana da pohađa, mesto koje je povezivala sa strahom i nejasnim osećanjem krivice. Gospođa Talbot, kisela usedelica koja ju je vodila, bila je jedna od onih hrišćanki kojima je životna misija bila da unište svaku radost.

Kao odgovor na Dženinu uzdržanu reakciju, Alison reče:

— Makar se ljudi osećaju kao kod kuće. — Ispravila je ispred bine sto koji je trebalo da posluži kao Dženin sto. — Gospodin Maršal je uvek voleo ovde da sedi, govorio je da ga to podseća na detinjstvo.

—Mogu da vidim i zašto. Gde mogu da stavim svoje stvari?

Alison pokaza na jedna vrata sa strane bine. - Kroz njih se ulazi u kancelariju. Hoćete li šolju čaja? Već sam stavila čajnik.

— Hvala.

Dženi uđe u malu prostoriju koja se dičila jednim starim stolom i stolicom i većim brojem gajbica, koje su sadržavale nešto što je ličilo na kostime za godišnju

priredbu pantommie. Mali prozor je gledao preko širokog, ravnog polja na obližnje severnske i glosterširske bregove iza njih. I pored seoskih kulisa i neobičnog izgleda dvorane, osetila je rastući osećaj klaustrofobije. Preskočila je tablete za spavanje i stoga spavala loše; bila je budna još od pet ujutru. U grudima je gušilo i preskočila je doručak. Pilula koju je popila pre sat vremena jedva da je načela njenu nervozu i osećala se tromo. Nepnjatno stanje: na ivici živaca, a istovremeno fizički iscrpljena.

Udahnula je duboko, ponavljajući mantru koju je naučila od doktora Trevisa; *moja desna ruka je teška*. Pustila je da visi, osetila njenu težinu, onda prenela pažnju na drugu ruku, pokušavajući da diše, duboko iz stomaka. Oko minut kasnije osetila je da joj srce usporava. Olakšanje. Otvorila je oči i, pazeći da se pošta, naša opušteno, izvadila papire, zakone i beležnicu iz aktovke.

Sela je za sto i listala stranice beleški za unakrsno ispitivanje koje je pažljivo pripremila. Za razliku od krivičnog ili građanskog suda, isledni postupak nije bio sudar konkurentskih strana. To je istraživanje, koje vodi islednik, o okolnostima koje su dovele do smrti. Islednik ispita sve svedoke lično pre nego što ostalim zainteresovanim stranama dozvoli unakrsno ispitivanje. Pravila sticanja dokaza bila su vrlo labava. Navođenje na odgovor i rekla-kazala bili su savršeno prihvatljivi. Jedini cilj bio je da se otkrije istina.

Dženi je shvatila da čita uredno ispisane stranice ali da ne može da zapamti reči. Prošle noći, sedeći u svojoj radnoj sobi, bila je potpuno čistog uma i samopouzdana. Sada joj je mozak bio zatrpan neželjenim mislima i brigama. Njeni pokušaji da se usredsredi bili su ponižavajuće neuspešni i unapred propali. Probala je ponovo praksu doktora Trevisa, ali njena ruka nije htela da se opusti, a srce je počelo da joj se ubrzava. Znoj je počeo da joj curi niz leđa i ispod pazuha.

Drugog rešenja nije bilo: zgrabila je tašnu i izvukla temazepam. Drhtavim rukama je otvorila poklopac, ali s

previše snage. Pilule su se prosule po stolu i rasule po podu. Prokletstvo. Zgrabila je dve sa svoje sveske, progutala ih nasuvo, a onda pokušala ostale da vrati u bočicu. Vrata su se otvorila. Alison je ušla noseći šolju čaja. Dženi je naglo pogledala gore.

Alison zdrobi nekoliko pilula i tek onda primeti ostale rasute po podu.

— Prosula sam neke aspirine. - Reči su joj izletele u navali panike.

Alison spusti šolju na prazan deo stola.

— Jeste li sigurni da ste dobro, gospođo Kuper?

— Glavobolja. Radila sam do kasno.

Alison pogleda male bele pilule. Na svakoj od njih je jasno pisalo T-30. Nije trebalo biti bivša policajka pa otkriti da to nisu obični aspirini.

— Imamo ceo sat pre nego što počnemo — reče joj sa skoro roditeljskom podrškom u glasu. — Policija šalje pravnog savetnika, gospodina Hartlija, da ispituje u njihovo ime, ali porodice su se odlučile da ne budu zastupane. Mladić iz Tima za sprovođenje korektivnih mera za maloletne prestupnike je javio da je na putu i da dolazi, ali ni od policajaca ni od Pitersona nisam čula ni reči. Pretpostavljam da će kasniti.

Dženi otpi gutljaj vrućeg čaja.

— Bolje bi im bilo da dođu. Izdaću naloge za njihovo hapšenje ako se ne pojave.

— Ako ništa drugo, imamo punu postavu od osam porotnika, a gazda ovdašnjeg paba je obavešten da spremi sendviče.

— Kao organizovanje seoskog posela. - Dženi je pokupila i poslednje pilule sa stola u bočicu, više ne mareći šta Alison misli o njenom korišćenju pilula za smirenje — pa pola stanovništva ih je u nekom trenutku koristilo.

— Neće vam smetati ako vam dam mali savet, gospođo Kuper?

— Samo napred.

— Po mom iskustvu, pretresi se uvek bolje odvijaju kad islednik drži stvari u niskom registru. Svedoci bolje saraduju kad su svi opušteni.

— Daću sve od sebe.

Kratka pauza, a onda Alison reče:

— I izvinjavam se za svoje jučerašnje ponašanje. Nisam smela onako da se uzбудim. To nije bilo profesionalno od mene.

— Nije vam bilo lako.

— Da. — Alison je stajala okrenuta vratima nepomična za trenutak, dohvatila kvaku, okrenula se preko ramena i rekla:

— Budite oprezni, gospođo Kuper.

U devet i trideset Dženi izađe iz privremene kancelarije osećajući da je povratila kontrolu - dve pilule su je izgleda smirile, ali nije bila spremna na ovaj prizor: sala je bila puna do pucanja, i već je bilo zagušljivo. U ceremonijalnom ogrtaću preko odelu, Alison naredi:

— Ustanite! — i svi je složno poslušali. Četiri reda stolica u dnu dvorane zauzimali su novinari, publika i članovi porote. Među njima je primetila i gospođu i gospodina Tejlora. Endi, u odelu, držao je Kler za ruku; gospođa Tejlora je bila bleđa nego što se Dženi sećala. Postavljen blizu njenog stola pod uglom od četrdeset pet stepeni bio je montažni sto za kojim su sedela dva pravnik, jedan mlad, u ranim tridesetim, za koga je Dženi mislila da je pravni savetnik; drugi, elegantan čovek u svojim pedesetim, u teget prugastom odelu s krutom kragom na košulji kakvu nose viši pravni službenici. Nasuprot stolu zastupnika bio je manji sto koji je služio kao mesto za svedoke, na kome je stajao magnetofon, ali budžet isledničke kancelarije nije omogućavao i stenograf. Alison je zauzela stolicu sa Dženine desne strane, pozicija s koje je imala jasan pregled cele sale.

Dženi je klimnula glavom kratko i zvanično, u znak

pozdrava i zauzela svoje sedište, Kad se okupljeno društvo povelu za njom, videla je još jednu senku u odelu koja je šmugnula kroz vrata i našla sebi mesto skroz u dnu dvorane: Grantam.

Sklopilaje ruke ispred sebe. Živci su joj bili mirni.

— Dobar dan, dame i gospodo. — Pogledala je belešku sa savetnikovim imenom, koji je Alison ostavila na njenom stolu. — Kazumela sam da ste vi ovde u ime policijskih snaga Severn Vejla, gospodine Hartli.

Džajls Hartli je ustao u odmerenom, teatralnom maniru i obratio joj se ugrađenim, profesorskim tonom.

— Da, gospođo, a ovo je gospodin Malinson. — Malinson, njegov pravni savetnik, pozdravi standardnim naklonom. — Ali pre nego što počnemo, mogu li da iznesem jedno pravno pitanje? — Nastavio je ne čekajući odgovor: — Ako sam dobro razumeo, nesrećna smrt Keti Tejlor je, sudeći po obdukcionom nalazu od srede 1. maja, pripisana prekomernoj dozi droge obično poznate kao heroin. Čovek mora da se upita o valjanosti ovog pretresa, ma koliko stvari jutros išle kako treba.

Talas ulizivačkog smeha proširio se salom.

Dženi je očekivala udarac pravo u čelo i bila je temeljno pripremljena.

— Sigurna sam da ste pročitali slučaj iz 2001. *Teri protiv Krejza*, gospodine Hartli, u kome Apelacioni sud smatra da je islednik pozvan da održi pretres čak i pošto je umrlica izdata kada dokazi daju opravdane razloge za sumnju da pokojnik nije umro prirodnom smrću.

— Baš to i jeste problem, gospođo. Smrt je bila neprirodna, i islednik, gospodin Maršal, kao takvu je potvrdio. Možda je on pogrešio ne održavši pretres, ali to vam ne daje pravnu moć da ga zato održite sada. Ispravna procedura bila bi da zatražite dozvolu Višeg suda pre nego što započnete novi pretres.

Hartli je samo delimično imao pravo. Dženi je čitala i iščitavala merodavna ovlašćenja, i bila je pripremljena da odbrani svoje stanovište. Neka Hartli požuri na Apelacioni

sud ako hoće, ona neće biti naterana na povlačenje. — Gospodin Maršal je zaista pogrešio kada je izdao umrlicu, te je smatram nevažecom. Pošto dokazi nisu propisno izneti, ja ne samo da sam ovlašćena nego sam zakonski *obavezna* da održim ovaj pretres. To je moj konačan stav. Hvala vam, gospodine Hartli.

Okrenula se ka Alison, koja je izgledala zadivljena njenom uvodnom salvom.

— Možemo li predstaviti porotu, razvodnice?

Nezadovoljan, Hartli je seo na svoje mesto. Dok je Alison prozivala osam porotnika iz pozadine dvorane, nagnuo se ka Malinsonu i šaputao mu instrukcije. Mladi advokat je požurio kroz vrata i nestao napolje, vadeći telefon.

Dženi je promatrala lica u publici dok su porotnici zauzimali sedišta pored zida nasuprot advokatskom stolu. Od Pitersona i policajaca nije bilo ni traga. Malinson mora da je otišao da im javi da ipak moraju da dođu na sud. Dženi pogleda ka Hartliju, koji je nervozno lupkao penkalom po dokumentima pred sobom. Da li stvarno misli da će tako lako biti izbačena iz sedla? Gledala je kako isteže vrat i izmenjuje poglede s Grantamom, a onda, osetivši da je primećen, uzima neke papire i pravi se da čita.

Prvu čarku je dobila, ali nije imala iluzije da Grantam i njegovi drugovi ne planiraju da joj život učine teškim koliko god mogu. Osetila je čvor napetosti u grudima, a zatim i strah. Prvi put kad je zagrebao preduboko, podsetila se, Maršal nije poživeo dovoljno dugo da o tome priča.

Prvi, i jedini, svedok koji se odazvao na poziv u zakazano vreme bio je Džastin Benet, mladi socijalni radnik pri Timu za sprovođenje korektivnih mera za maloletne prestupnike iz Severn Vejla. Dženin sin bi za njega rekao da je nadržkan. Bio je belac, dvadesetčetvoro-

godišnjak ne viši od sto osamdeset i nosio je crnu kosu upletenu u dredove, a za ovu priliku upletenu u konjski rep. Imao je po nekoliko minduša u svakom uhu, i jednu u nosu, i još jedan kolut kroz donju usnu, što mu je izazvalo promenu u govoru. Nevoljno se smestio na stolicu za svedoke u odelu smeđe boje i otkopčanoj košulji u istoj boji. Ovaj mladić, mislila je Dženi, izgleda u neku ruku zbunjujuće: radi za snage reda i zakona, ali se na ulici trudi da izgleda kao diler.

Ispitivala ga je strpljivo, kao da se obraća nabusitom tinejdžeru.

— Početkom marta ove godine Keti Tejlor je dobila dvanaest nedelja kazne zatvora i vaspitnih mera zbog napada na devojkicu od osamnaest godina.

— Da. — Promrmljao je Džastin u odgovor, gledajući svuda osim u nju.

— Pokušajte da govorite glasnije ako možete, gospodine Benet, da porota može da vas čuje. — On odmahnu glavom odbrambeno, a obrazi mu se zažariše.

— Tokom napada je slomila žrtvi nos i otela trideset funti da kupi drogu.

— To je tačno.

— Posle šest nedelja u kazneno-popravnim domu *Portshed* puštena je iz pritvora 17. aprila i predata vašem nadzoru u trajanju od šest nedelja do isteka kazne.

— Aha.

— Šta se tačno podrazumeva pod nadzorom?

— Morala je svakodnevno da ide u školu, imala je zabranu izlaska posle sedam sati uveče i trebalo je da ide dva puta nedeljno na OZ.

— OZ?

— Oporavak od zavisnosti. Iz *Portsheda* je izašla čista, i trebalo je takva i da ostane.

— Kako su ti uslovi proveravani u praksi?

— Glasovnom identifikacijom. Dobijala bi poziv na kućni broj u sedam i petnaest svake večeri, a kompjuter je proveravao snimak glasa da potvrdi da je to stvarno ona.

- Da li je morala da se sreće s vama lično?
- Dva puta nedeljno posle škole, a pre OZ-a.
- To zvuči kao strog režim.

Džastin nije odgovorio. Dženi je posumnjala da ne zna značenje reči *režim*.

— Ali bila je napolju svega pet dana pre nego što je nestala.

—Da.

— Koliko puta ste je videli tokom tog perioda?

— Dva puta. U utorak 18. aprila na sastanku, i u prolazu u petak pre OZ-a. Bilo je zakazano da se vidimo u ponedeljak 23. aprila.

Dženi je zapisala njegov odgovor i u zagradi dodala (dobro uvežbano).

— Da li se držala uslova zabrane izlaska?

— Uglavnom. Mislim da je u petak zakasnila.

— Ali pojavila se na OZ-u?

— Da.

— Da li ste znali ili sumnjali da se prostituisala da zaradi za drogu?

— To sam pročitao u njenom dosjeu.

— Da li ste pričali o tome s njom na sastanku u sredu?

— Ne, mislim da nisam.

— O čemu ste razgovarali?

— Objasnio sam joj uslove prijema, snimio sam joj glas i dao joj sve informacije o kursu. To je uglavnom bila papirologija.

— Papirologija? Zar niste tu da joj pružite emocionalnu podršku, gospodine Benet? Valjda je razgovor o razlozima njenih ranijih dela i prostituisanja bio najvažniji, budući da je imala samo petnaest godina.

Džastinje pocrveneo još jače.

— To je bio samo uvodni sastanak.

— Shvatam. A imate li saznanja o njenim prijateljima, poznanicima ili bilo kome ko je mogao da je snabdeva heroinom?

— Ne.

— Nikada je niste pitali od koga kupuje?

— Nikada ne tražimo od mladih prestupnika da cinkare. Naš posao je da zadobijemo njihovo poverenje.

Za pet minuta ispitivanja osetila je da je izvukla sve što je mogla iz Džastina Beneta. Podsetio je na mnoge socijalne radnike koje je sretala baveći se porodičnim pravom — posle nekoliko godina na poslu shvate da je njihova borba da dobro pobedi zlo u društvu jalova, saosećajnost im se umori i počnu da gledaju na sat. Postavljaju odgovarajuća pitanja, popunjavaju obrasce i s posla odlaze u pet. Džastin je pokazivao sve znake da se uklapa u kalup.

— Hvala, gospodine Benet. Nemam više pitanja. — Pogledala je prema Hartliju koji je odmahnuo glavom. — Možete da odstupite. Ako želite, možete da napustite dvoranu.

Džastin sunu sa sedišta i jurnu ka izlazu, izbegavajući poglede bračnog para Tejlor. Dok je stigao do izlaza, već je bio svukao sako.

Jedini od preostalih svedoka koji je stigao bila je policajka Helen Kembel, nervozna, podebela mlada žena koja je imala probleme s hodom usled težine; nije baš izgledalo kao da je sposobna da izađe na kraj s tvrdokornim kriminalcima. Ruke su joj se tresle dok je čitala zakletvu, zapinjući na pojedinim rečima. Nekoliko članova porote izgledalo je zaprepašćeno i izgledalo se međusobno. Dženi je znala kako se mlada policajka oseća i, koristeći svoj najpomirljiviji ton, nastavila je polako da ispituje.

Policajka Kembel je bila prva na licu mesta u devet prepodne na poziv građanina. Bila je sama u patrolnim kolima jer je njen partner javio da je bolestan. Iako sama, odmah je obeležila trakom mesto zločina i obavestila kriminalističko odeljenje, koje je stiglo oko sat kasnije s malom forenzičkom ekipom. Kao i prethodnih dana, padala je jaka kiša. Do jedan posle podne forenzičari su je

već zaboravili, a njoj su zadali da s pogrebnikom sredi da se ostaci prebace u mrtvačnicu u Vejlu. Kasnije tog popodneva sreća je gospodina i gospođu Tejlora u bolnici i uredila da identifikuju telo svoje ćerke. Pre završetka svoje smene napisala je izveštaj o dnevnim događajima i predala ga glavnom detektivu Alanu Svejntonu, koji je bio zadužen za istragu. Ništa nije čula o tome do 2. maja, kada je saznala da je kriminalističko odeljenje smrt pripisalo nesrećnom slučaju izazvanom prekomernom dozom heroína, i da je islednik potpisao umrlicu i saglasnost za sahranu.

Dženi je pauzirala za trenutak i razmislila o dokazima koje je policajka Kembel upravo dala. Policajka, mlada i očigledno ispod propisanog standarda, prva je stigla na mesto mogućeg ubistva. Trebalo je sat vremena da detektivi i forenzičari stignu na mesto zločina. Mada jedva pismena, Kembelova je bila zadužena da napiše izveštaj isledniku. Dženi zabeleži tu misao i ponovo se okreće policajki.

— Smatrate li da je neobično da neko neiskusni poput vas bude ostavljen kao ovlašćeno lice na mestu potencijalnog ubistva ceo sat i da mu se prepusti odgovornost pisanja izveštaja isledniku?

— Ne baš, gospođo. — Policajka Kembel je govorila svojim teškim bristolskim akcentom, postajući sada samopouzdanija.

— Bili smo tako razbacani po terenu, da je bilo samo pitanje ko će prvi biti slobodan da to uradi.

— Da li ste se vi ponudili da napišete izveštaj, ili vam je tako rečeno?

— Svejedno sam morala da napišem izjavu o pronalazanju tela. Glavni detektiv Svejnton mi je rekao da ga pošaljem u kancelariju islednika.

Krajem oka, Dženi je zapazila Hartlija kako pažljivo sluša razgovor. Alison je, takođe, sedela na samoj ivici stolice. Dženi se setila njenog nagađanja u kancelariji pre nego što se slomila: da je Svejnton stopiran, da se Keti

viđala s nekim značajnim, ili čak s policijskim dostavljačem, nekim koga ni policija ni Maršal nisu hteli ili smeli da taknu.

— Policajko Kembel, možete li reći poroti tačno ko je i kako pronašao Ketino telo?

— Pronašla ga je žena koja je šetala psa, gospođa Džulija Gab. Zapravo je to bio pas. Oteo se i žena ga je našla pored tela.

— Šeta li ona psa tamo svaki dan?

— Rekla je da nije tamo išla nedelju dana.

— Moguće je da su i mnogi drugi tuda šetali svoje pse?

— Da, nekoliko njih.

— Pa, iako je telo bilo van pogleda sa staze, malo je čudno da nije ranije otkriveno?

Policajka Kembel sleže ramenima.

— Ne bih znala.

Dženi uze svoje kopije Ketine slike s mesta zločina i ponovo ih prouči. Telo je bilo pokriveno velikim žbunom, lovorom ili rododendronom. Setila se iz svojih klinačkih dana, kada je lutala po severnoj obali Somerseta, da joj je takvo žbunje izgledalo spolja naoko neprobojno, ali kada bi mu se razmakli listovi u unutrašnjosti bi bez izuzetka nalazila skrovište. Kako je Ketu, pravo gradsko dete, znala za to? Zašto je išla tako daleko da pronađe drogu?

— Recite mi, da li ste našli na mestu događaja nešto što bi navodilo da je to mesto gde se ljudi često drogiraju ili zabavljaju s prostitutkama, da li je bilo špriceva i igala ili kondoma na zemlji?

— Samo špric koji je pripadao Ketu.

— Da li je to mesto poznato policiji kao mesto gde se obično odvijaju takve aktivnosti?

— Ne posebno.

— Zar ne bi bila istina reći da je to mesto prilično udaljeno, i pristupačno samo kolima?

— Da.

— A Ketu je nosila visoke štikle?

— Nosila je.

— Izgleda neverovatno da je tamo stigla pešice, sama?

— Stvarno izgleda tako.

— To nam ostavlja samo dve mogućnosti: ili je otišla tamo živa s nekim, ili je njeno telo odneseno tamo posle smrti.

— Ja sam samo napisala izveštaj, gospođo. Nisam detektiv.

— Niste. — Dženi pogleda prema poroti, registrujući njihovu probuđenu sumnju. — Ostanite na mestu, policajko Kembel.

Hartli ustade, osmehujući se medeno, zlatni zub mu je sijao iz gornjeg ugla usta.

— Samo nekoliko pitanja, policajko. Pret- postavljam da ste bili prvi na mestu zločina jer ste bili najbliži policajac koji je odgovorio na prijavu?

— To je tačno.

— A to vas obavezuje da napišete izveštaj šta ste zatekli na mestu zločina?

— Da, gospodine.

— A vi nemate pojma kako je Ketij Tejlors stigla na to mesto, zar ne?

Policajka Kembelje zastala na trenutak, pre nego što je nastavila.

— Ne, gospodine.

Hartli počasti porotu još jednim osmehom i zatim sede zadovoljan svojim učinkom.

Kao na mig, stiže Piterson, u društvu uniformisanog policajca koji je, sudeći po širitima na njegovim rukavima, bio glavni detektiv Svejnton. Obojica su izgledali nezadovoljno što su ih iz njihovih života krcatih obavezama dovukli u neki zabačeni kutak glosterširske selendre. Dženi oseti blag ubod zadovoljstva što ima takvu moć nad njima.

Pozvala je glavnog detektiva Svejntona da pristupi prvi. Visok, plećat muškarac od oko pedeset godina, još ponosan na svoju grivu tamnosmeđe kose, markantne

pojave, odavao je utisak nestrpljenja da se što pre vrati važnijim stvarima. Ponašao se odlučno i samopouzđano, i nisu ga plašili ni Dženi ni njen sud. Odmah je osetila kako je njena samouverenost uzdrmana. Benet i Kembelova su bili mekani; ovde je stajao čovek sposoban da joj se suprotstavi.

— Detektive, vi ste bili glavni i odgovorni u istrazi smrti Ketij Tejlora?

— Tako je, bio sam.

— Kada ste stigli na mesto istrage?

— Otprilike sat posle policajke Kembel. Moja ekipa se cele noći bavila oružanim incidentom u blizini Strouda.

— Da li ste smrt smatrali sumnjivom?

— U početku. Ali kada je stigao obdukcioni izveštaj, bilo je jasno da je umrla od prekomerne količine heroina.

— Ali obdukcioni nalaz vam nije mogao reći da li je sama ubrizgala fatalnu dozu, ili joj je neko pomagao, ili je čak naterao.

— Nije bilo dokaza od patologa da je bilo primene fizičke sile nad njom. - Okrenuo se da se obrati poroti direktno, odlučan da kaže zadnje reči po tom pitanju. — Naravno da nismo mogli da isključimo ubistvo iz nehata, ili ubistvo s umišljajem, ali nije bilo fizičkih dokaza na kojima bismo gradili takve pretpostavke. U toj situaciji predali smo slučaj isledniku, ali smo ga držali otvorenim za slučaj da neki budući dokazi izađu na videlo. Tako smo i uradili, i nikakvi dokazi da je bila umešana neka druga strana još se nisu pojavili.

— Znači ipak prihvatate mogućnost da ju je slučajno ili namerno ubila neka druga osoba?

— Naravno, ali možemo da radimo samo s onim što nam je na raspolaganju. Imamo verovatno desetak sličnih slučajeva predoziranja u godini. Ako bismo svaki tretirali kao ubistvo, trebalo bi nam dvaput više detektiva nego sada.

— Ketij Tejlora je bila ranjiva devojčica od petnaest godina, s istorijom drogiranja i prostitucije. Bila je idealan

plen za nekog nasilnika.

— Slažem se s vama.

— Pa zašto niste ispitali okolnosti podrobnije? Zašto niste usmerili snage da otkrijete kuda se kretala pred smrt, ili s kime je bila?

— Verujte mi, pokušali smo, ali prostitutke nisu osobe sklone saradnji s policijom. Moji policajci su tražili informacije, i u najvećem poverenju slušali šta god je bilo ko imao da kaže, ali ostaje činjenica da do danas ne postoje dokazi da je na njoj primenjeno nasilje.

— Šta je s mogućnošću da je njeno telo premešteno tamo gde je nađeno posle smrti?

— Kao prvo, telo je nekoliko dana bilo natapano kišom i otkrivanje druge DNK je bilo onemogućeno; i drugo, patolog je potvrdio da obrazac rigor mortisa i taloženje krvi na delovima tela gde je ono bilo u dodiru sa zemljom ukazuju na to da nije bila pomerana od trenutka smrti.

— Na koji način vas je obavestio o tome? Toga nema u njegovom izveštaju.

Svejnton pogleda u Pitersona, koji je sedeo u prvom redu. Pitanje ga je poremetilo, i porota je to osetila. Glavni detektiv je pročistio grlo i rekao:

— Imao sam detaljan telefonski razgovor s njim 1. maja poslepodne, pošto je završio obdukciju. Na osnovu toga sam odlučio da predam predmet kancelariji islednika.

— Samo dvadeset četiri sata pošto je nađena mrtva.

— Kao što sam već objasnio, to nije značilo da smo zatvorili slučaj, samo da nije bilo objektivnih razloga da sumnjamo na nešto.

— Niste smatrali da je njena smrt vredna nekoliko dana usredsređene istrage?

— U to vreme smo radili na nekoliko brutalnih ubistava i na seriji silovanja.

— Drugim rečima, nije bila prioritet.

— U poređenju s drugima, ne, nije bila. Izgledalo je prikladnije da se slučajem bavi odeljenje islednika.

Dženi se zavalila u stolicu i razmotrila posledice

svedočenja detektiva Svejntona. Ako mu se može verovati, onda policija oskudeva u ljudstvu da bi pružila svakom ubistvu pažnju koju javnost očekuje. Očigledna i brutalna ubistva imaju prednost: ona problematična i mutna padaju na dno gomile. I kao odgovor na optužbe za nemar, oni tvrde da je slučaj ostavljen otvorenim čak i kada je istina zakopana duboko makar koliko i žrtva. To je bilo pravo vreme za ubice koje su bile dovoljno vešte da prikriju svoje tragove.

— Kakvu ste vrstu istrage očekivali od islednika?

Glavni detektiv je klimao, kao da je samo čekao to pitanje.

— Moram priznati da sam iznenađen što je izdata umrlica a da istraga nije sprovedena, naročito ako se uzme u obzir Ketina problematična prošlost. Ona je trebalo da bude pod nadzorom Tima za sprovođenje korektivnih mera za maloletne prestupnike.

Pokušaj prebacivanja odgovornosti izveden je sa zadivljujuće nedužnom iskrenošću. Dženi je pomislila da je ovaj potez planirao još od kad mu je poziv juče po podne predat na sto.

— Da li ste proverili s islednikom, gospodinom Maršalom?

— Ne, gospođo. Nisam smatrao da je to moj posao, a i kada sam saznao, on je nažalost već bio preminuo. Ali moram da kažem da sam zaista zahvalan što ste Ketinoj smrti posvetili pažnju koju zaslužuje.

Otelovljenje šarma, Svejnton je vešto odbio svu odgovornost i nekako je prebacio na nju. Osetila je iznenadan, dečji poriv da mu vrati milo za drago. Alison je pročitala i gledala je upozoravajuće, ali je Dženi ignorisala. — Pitanje ostaje, detektive, zašto ste vi i vaša ekipa potrošili manje od dva sata na istragu smrti petnaestogodišnje devojčice. To izgleda tako čudno da čovek mora da se zapita ne postoji li za to neki ozbiljan razlog.

Hartli skoči na noge.

— Gospođo! Stvarno moram da prigovorim. Glavni detektiv Svejnton je dao savršeno razumno objašnjenje za svoju odluku.

— Možda je vama razumno, gospodine Hartli, ali ja moram da kažem da sam vrlo daleko od toga da budem zadovoljna.

Ovoga puta je baš zagrizla, i nije htela da pusti. Alison je duboko pognula glavu i gledala u zemlju, dok se Hartli bacio nazad u stolicu s jedva prikrivenim besom na licu.

— Biću još direktnija, detektive. Da li ste prekinuli ovu istragu pod nekim pritiskom?

— Ne, gospođo, nisam.

Nekoliko novinara na galeriji je neprestano pisalo, ne propuštajući nijednu reč.

— Da li je ikad postojao nagoveštaj sumnje da je Keti bila u društvu nekog koga vaša služba mora da zaštiti, neki doušnik, na primer, ili neko istaknut?

Svejnton je zurio u nju hladnim, bezizražajnim pogledom.

— Apsolutno ništa slično. I s najvećim poštovanjem, gospođo, moram reći da sam duboko uvređen tom insinuuacijom.

Osetivši da se smanjuje pod njegovim pogledom, Dženi mu se zahvalila na utrošenom vremenu i pokušala da se sredi dok je Hartli postavljao pitanja koja su bila smišljena da poprave štetu. Došlo joj je da udari samu sebe. Ne samo da je zvučala kao da je prenaglila, nego je pokazala svoje karte prerano. Ako je Svejnton i imao nešto da skriva, sada će da okrene i nebo i zemlju samo da je spreči da to pronađe. Osetila je kako joj se u stomaku stvara dobro poznata napetost, a pritisak na obe slepoočnice raste: lek je prestao da deluje. Nestrpljivo je čekala da Hartli završi i dala kratku pauzu.

Dženi je kupila nekoliko minuta samoće rekavši Alison da treba da obavi neke pozive. Izvadila je

temazepam i turpiju za nokte koju je nosila u torbici i preseklala tri tablete napola. Taj postupak nije ponavljala još od mračnih dana posle nervnog sloma, kada je svaki dan u sudnici bio očajnička borba. Nije bila ni blizu nervozna kao tada, ali nije bilo mesta za povlačenje; nije imala gde da se sakrije ili pobegne, morala je nastaviti da se bori. Tokom tih očajnih prošlih vremena naučila je da je svaka polutka drži jedan sat. Sada onaj lukavi deo: tuba mentol bombona, jedine jestive stvari koja se smatra prihvatljivom u britanskim sudnicama. Pažljivo je odmotala foliju, izvadila šest komada, i u centar svake uglavila polovinu pilule i ponovo ih zamotala.

Niko nikad neće znati.

* * *

Glavni detektiv Svejnton je napustio zgradu, ostavivši Pitersona da zapleše sam. Grantam je takođe nestao, jačajući Dženinu sumnju da su njih dvojica u dosluhu. Piterson je seo u stolicu za svedoke s izgledom čoveka kome je uništen ceo dan. Njegov koketan osmeh je nestao. Izgledao je umorno, kao da je na sopstvenim leđima teglio leševe iz mrtvačnice.

— Vi ste radili obdukciju tela Ketij Tejlor 1. maja otprilike dvadeset četiri časa pošto je telo pronađeno. Da li je to tačno?

— Da. To je tačno.

— Šta znate o okolnostima njene smrti?

— Samo ono što mi je policajka Kembel rekla, da je nađena u sedećem položaju sa špricom pored sebe.

— Šta je obdukcija otkrila?

— Prvo je bilo pitanje vremena smrti. Stanje tkiva mi je pokazivalo da je bila mrtva negde između pet i sedam dana, ali više od toga je bilo nemoguće reći sa sigurnošću. Telo je stiglo skoro u fetalnom položaju, ali kada je odeća uklonjena jasno se videlo da se krv slila u zadnjicu, donji deo stomaka, i stopala i članke - delove najbliže zemlji - ukazujući da je bila u sedećem položaju pre smrti.

Ispitivanje unutrašnjih organa je pokazalo da je doživela prestanak rada srca usled preterane količine droge. Naložio sam brzu analizu krvi i ona je pokazala prisustvo velike doze neapsorbovane doze dijamorfina - heroina. Bilo je nemoguće reći kolika količina je ubrizgana, ali kako sam obradio nekoliko sličnih slučajeva tokom poslednjih šest meseci, to je govorilo da je u prometu gotovo čist heroin. Čuo sam da je prilično jeftin u poslednje vreme.

— Možete li da potvrdite da ga je ubrizgala sama?

— Ne.

— Da li heroinski korisnici obično sami ubrizgavaju drogu?

— Da, osim ako su još neiskusni.

— Možete li reći da li je Keti bila iskusan korisnik?

— Nije imala nijedan od očiglednih znakova: neuhranjenost, na primer...

Dženi uhvati pogledom Endija Tejlora, koji je digao ruku i pokušavao da privuče njenu pažnju. Dženi mu klimnu i gestom pozove Alison da pođe i vidi šta on to hoće.

— Sačekajte za trenutak, doktore Pitersone, molim vas.

Alison se nagnula ka Endi Tejloru. I on i gospođa Tejlor su živo gestikulirali šapućući, uvereni u nešto. Alison se vratila do Dženi i predala poruku: Keti je koristila marihuanu i kokain, ali je uvek govorila da ona i njena ekipa heroin ne bi ni takli. One noći je završila u bolnici zbog pušenja kreka, na koji nije bila naviknuta. To je imalo smisla: heroin je bio komplikovan za upotrebu intravenozno, a i samo nabavljanje špriceva bilo je problem za petnaestogodišnju devojkicu. Prstohvat koke je bio mnogo lakše rešenje.

Najednom joj je naišla vrlo očigledna misao. Okrenula se ka Pitersonu.

— Da li sam u pravu ako pretpostavim da je smrtonosna količina droge verovatno uneta direktno kroz venu?

Razmislio je o pitanju za trenutak. Dženi se učinilo da je čula kako mu se uključio alarm. Možda su i njegove misli pošle u istom pravcu kao i njene.

— Rekao bih da je to više nego moguće.

— A devojka nenaviknuta na iglu, mučila bi se dok je ne pronađe sama, zar ne? Svi smo videli kad sestra promaši venu dok uzima uzorak krvi.

Porota je klimala glavama, slažući se.

Piterson je bio nateran da nastavi.

— To nije najlakše savladati.

— Ali kada *jednom* savladate tu veštinu, postaje gotovo nemoguće da se slučajno predozirate, da li je tako?

— Pretpostavljam da je tako.

— Ono na šta ja ciljам, doktore Piterson, jeste da su Ketii fatalnu dozu najverovatnije ubrizgale druge osobe, koje su tačno znale šta rade.

— Moguće je.

— Postoje testovi, zar ne, kojima može da se utvrdi da li je koristila heroin i ranije? Analiza kose, na primer.

Patolog se promeškolji na stolici kao da mu je neudobno, skrstitivši pa zatim raširivši ruke.

— Da.

— Da li ste izvršili te testove?

— Ne.

— Zašto niste?

On neodređeno odmahnu glavom.

— Nije izgledalo kao da je važno.

Dženi se oduprla želji da mu odgovori oštrom primedbom. Jedna misao joj je ključala negde u dubinama mozga, neka veza koju još nije sasvim uspostavila. Tada joj je sinulo: nokti. Pročitala je dovoljno patologije od kada je postavljena za islednicu da bi znala kako DNK može da se razgradi vrlo brzo ako je izložena spoljnim vremenskim uslovima, ali ne i vlakna. Ako je Keti bila drogirana na silu, ima šanse da se branila, i da su se tokom te radnje vlakna s odeće napadača zadržala ispod njenih noktiju. I policijska forenzička služba ili patolog Ministarstva

unutrašnjih poslova mogli su da uzmu uzorke i nalože detaljne testove da odrede poreklo otkrivenih vlakana. Sve je to bilo skupo, naravno, i kako je sada svaki aspekt policijskog rada bio novčano ograničen, takvi testovi bili su retki.

— Doktore Pitersone, da li ste uzeli uzorke ispod Ketinih noktiju i naložili da se proverí postojanje strane DNK?

— Ne. To ne bih ni uradio bez izričitog zahteva policije. Za to je potrebna veza sa forenzičkom službom.

Dženi je mogla da se kladi da se policija nije ni mučila s testom na vlakna. Čak i da jeste, ne bi verovala njihovim rezultatima. Zapala je u problem nedostatka dokaza. I policija i Piterson su uradili dovoljno da zaštite sebe, ali ni jedni ni drugi nisu uradili dovoljno da dokažu kako je tačno Ketí umrla. Neki testovi koje je trebalo zatražiti, a niko to nije bio uradio, mogu biti urađeni i posle mesec dana, ako je spremna da preduzme drastičan korak.

Dženi je pogledala u izmučena lica Endija i Klare Tejlor i posegnula za mentol bombonom.

Povukla se u svoju improvizovanu kancelariju da smogne malo snage dok je, s druge strane vrata, Alison upućivala porotnike gde mogu da nađu ručak koji ih je čekao u pabu. Slušajući ih kako žamore dok su izlazili u vrelo po podne, pokušala je da sabere svoje rasute misli. Još nije bila spremna kad se začulo kucanje na vratima. Naglo se okrenula.

— Uđite.

Alison otvori vrata, i pridrža ih Endiju i Kler pa uđe za njima. Kler je izgledala još bleđa nego ranije, istraumirana ovim jutrom na sudu.

Endi se trudio da izgleda hrabro, ali mu je izraz bio iscrpljen i napregnut; Klerina depresija ga je mučila koliko i ovaj pretres. Rekao je:

— Gospođa Trentam je kazala da hoćete da nas vidite.

— Da... Izvinite. Ponudila bih vama da sednete, ali ovde je tako skućeno.

Slegnuo je ramenima.

— Nema veze. — Pridržao je Kler oko pasa, shvatajući da nisu pozvani da bi čuli dobre vesti. Ona je ćutala, skrećući pogled ka prozoru.

Dženi reče:

— Znam da oboje shvatate da je svrha ove istrage da utvrdi što je tačnije moguće uzrok Ketine smrti. Čuli ste iskaze kao i ja, i nadam se da ste došli do istog zaključka kao i ja — da ni policija ni patolog nisu uradili sve što su mogli da utvrde da li je Keti bila sama ili u društvu kada je umrla, i da li je njena smrt ubistvo ili nesrećan slučaj. — Oklevala je. I pored sedativa, osećala je kako joj srce udara u grudima. — Plašim se da moj prethodnik, gospodin Maršal, nije uspeo da uradi neke testove na Ketinom telu koji bi nam rasvetlili slučaj... Osim testova na vlakna, mogao je da naloži analizu kose. To je moglo da pokaže koje je droge i kada Dženi koristila — kosa je kao kalendar za hemikalije. Te informacije su mogle da nam pomognu da možda otkrijemo odakle je došla droga, ili čak od koga je nabavljena... Ti testovi još mogu biti urađeni.

Kler je pogledala oštro, sa suzama u očima.

— Ne. Nećete je dirati. Neću vam dozvoliti.

Alison je pogledala Dženi kao da joj govori: „Šta sam vam rekla?“

— Gospođo Tejlor, moramo da otkrijemo ima li nešto neregularno u smrti vaše ćerke.

— Znala sam da ćete hteti da uradite ovo! *Znala sam.* Ne želim da je uznemiravate. Nemate pravo.

Endi reče:

— Draga, samo saslušaj...

— Nemam šta da čujem. Nisam ovo tražila. Nikome ne donosi ništa dobro. Zašto nas ne ostavite na miru? — zadržavajući suze krenula je prema vratima nateravši Alison da uzmakne.

Endi je uhvati za ruku.

— Kler...

— Idi do đavola! Ne želim ovo! — Otrgnula je ruku.

Oslobodila se i jecajući pobjegla kroz vrata.

— Gospodine Tejlor... — započe Dženi.

Prekinuo je.

— Ovo uopšte nije u redu.

— Samo me saslušajte. Volela bih da imam vašu saradnju.

— Recite to mojoj ženi. — Krenuo je za Kler, snažno zalupivši vratima.

Dženi je zurila u prazno. Osećala se kao vozač koji je upravo zgazio nedužnog pešaka, kao da je tuga Tejlorovih njena krivica.

Alison upita:

— Nećete valjda stvarno da je iskopate?

— Mislim da nemam druge mogućnosti.

— Šta mislite da ćete da otkrijete?

— Nemam pojma. To i jeste važno. Treba mi državni patolog koji nije povezan s lokalnom mafijom.

— Onda mora da bude iz Velsa. Tamo je profesor, gospodin Lojd iz Njuporta.

— Odlično. Idem da naložim ekshumaciju. Biću vam zahvalna ako pripremite sve što je pre moguće.

— Jeste li sto posto sigurni? Ekshumacija... gospodin Maršal nikada...

— Da jeste, mi sada ne bismo bili ovde.

— Ako hoćete moj savet, ostavila bih odluku za kasnije... kada se malo smirite.

Dženi planu:

— Ako mi bude trebao vaš savet, tražiću ga!

Alison se ukoči i krenu vratima s preteranom mirnoćom.

— Kako god vi mislite da je najbolje, gospođo Kuper.

Nije objavila razlog odlaganja. Nameravala je, ako je to ikako moguće, da nalog za ekshumaciju drži podalje od očiju javnosti. Kada je Hartli zatražio objašnjenje zašto je pretres pomeren do sledećeg ponedeljka ujutru, Dženi je rekla: „Da se obave dalja ispitivanja.“ Nije bila obavezna da odgovori ni njemu ni poroti, i tom činjenicom je bio duboko uvređen. Dok je napuštala salu srela se u gužvi s njegovim asistentom, Malinsonom, i još dvoje koji su se pojavili posle pauze za ručak. Nagađala je da su advokati iz oblasne bolnice Severn Vejla, žurno pozvani da razmotre posledice Pitersonove nepotpuno izvedene obdukcije. Hartli je tražio sve beleške i akta, očajnički se trudeći da izdvoji i uništi svaki optužujući dokaz.

Izvan dvorane, Grantam je sedeo u svom mercedesu — automobilu neobično skupom za jednog gradskog službenika — s telefonom pritisnutim uz uho. Pogledao je krišom Dženi kad je prolazila. Razmišljala je da stane i pita ga kojim poslom je on došao na ovaj pretres, ali se uzdržala. Za onih deset minuta licem u lice u njenoj kancelariji, saznala je sve što je htela da zna o njemu: bio je mali čovek s još manjim mozgom i velikim mišljenjem o sebi. Nije imalo svrhe govoriti s takvom osobom; moraće da mu pokaže svojim delovanjem ko je gazda.

Njen optimizam je bio kratkog daha. U kancelariji je sačekao imejl od Džoša iz IT odeljenja Ministarstva pravde, koji je glasio da su zauzeti i da novi sistem neće biti instaliran još najmanje mesec dana. A faks mašina je ispljunula još desetak novih izveštaja o smrti i kratak zahtev odeljenja za finansije u kome traže hitan godišnji finansijski izveštaj kancelarije islednika za prošlu godinu.

Dženi je sela za sto, gledajući sa zloslutnim osećanjem u gomilu nesređenih papira koje je gospodin Maršal optimistički zvao „knjige“, i zaključila da je njeno vreme previše dragoceno da bi ga trošila na mučno sređivanje papirologije. Premestila je papire na pod, da ih ne gleda, i da se Alison pozabavi njima kasnije.

Čitajući poslednje izveštaje o lokalnim preminulima, dok je dejstvo sedativa slabilo, shvatala je da svaki bezlični kratki opis sadrži sopstvenu tragičnu priču. Muškarac, dvadeset osam godina, hronični astmatičar, sumnjalo se na otkazivanje pluća. Muškarac, osamdeset pet, delimično raspadnuto telo otkriveno u kuhinji na podu; uzrok smrti nepoznat. Žensko, pedeset tri godine, alkoholičarka, sumnjalo se na izliv krvi u mozak. Žensko, četrdeset jedna godina, psihijatrijski pacijent, pala ili skočila s devetog sprata, s balkona. Ovde, gde je jedan od pet stanovnika završavao svoj put na stolu mrtvačnice, Dženin zadatak je bio da im priušti malu dozu dostojanstva u tom ponižavajućem kraju.

Posle samo četiri dana na mestu islednice, ona je već bila za pedeset traumatično upokojenih duša zastupnik na zemlji. Imajući samo površan uvid u njihove priče, nikada nije osećala njihovo prisustvo. Tokom dugih sati provedenih u kancelariji doktora Trevisa, dok je pokušavala da pronikne u prirodu neobjašnjenih strahova koji su sevali s tajnih mesta u njenom umu, objašnjavala ih je strahom od smrti. Psihijatri su je terali da prizove sećanja iz detinjstva, sećanja na tela svojih babe i dede, nadajući se da ta sećanja sadrže neki ključ; ali nisu ga sadržala. Pokušala je da objasni da je utisak bio mnogo jači od toga: osećanje celokupne sudbine. Rekao joj je da mnogi nervni bolesnici koriste iste reči da opišu svoje simptome. Ponekad je mislila da boluje od neke obične bolesti, ali bilo je prilika — i nikada se nije usudila da mu kaže istinu — kada je iskreno verovala da se nije urušio njen nervni sistem, nego tanka barijera koja odvaja svakodnevni život od stvarnosti zla.

Tokom najgorih vremena, dok je Dejvid hrkao pored nje, uzela bi svoju *Bibliju* s krštenja, u kožnom povezu, i potražila reči koje će joj pomoći da mirno zaspi. Uvek bi se otvorila na Jevanđelju po Mateju 7:14: *Kao što su uska vrata i tijesan put što vode u život, i malo ih je koji ga nalaze.* Zatvorila bi oči i molila se iskreno, po prvi put od kada je bila dete, da nađe taj uzani put i bude oslobođena patnje. Razvod je doneo nešto utehe, napuštanje posla još i više, sasvim dovoljno da već nekoliko meseci nije imala potrebu da se moli, ali je skoro bez svesnih misli težila za novom karijerom koja će se baviti zbirom svih njenih strahova. Sedeći za stolom mrtvog čoveka, baveći se isključivo mrtvima, pitala se nisu li te molitve uslišene; nije li dovedena na ovo mesto s nekim ciljem.

Napregnuvši se, vratila je misli u sadašnje vreme i sastavila niz imejlova, zahtevajući obdukcione nalaze svih nedavno preminulih. Bilo bi utešno ako bi svela te užase na niz administrativnih zadataka. Tako bi povratila osećaj kontrole. Možda su, pomislila je, svi ljudi koji se bave smrću zapravo potajno užasnuti njome.

Raščistila je radni sto i čak razmatrala da počne godišnji finansijski izveštaj kad se Alison vratila. Razgovarala je s poverljivim pogrebnikom, gospodinom Dovsom, o tehničkim problemima ekshumiranja tela. Bio je to neubičajen postupak, koji je izveo svega dva puta u tridesetogodišnjoj karijeri. Praksa je bila da se to uradi noću, kada se groblje zatvori. Policija obično voli da bude prisutna, mada nema zakonske potrebe za tim, a ponekad i neko od rodbine želi da prisustvuje. Takođe se smatra pametnim prisustvo pripadnika crkve. Dovs i njegovi ljudi obezbediće rovokopač, koji će iskopati najveći deo zemlje, ali zadnji metar će morati da se iskopa ručno. Ako sve bude išlo po planu, sanduk bi mogao biti izvađen za oko sat vremena. Grobari će tada da ga prenesu u bolničku mrtvačnicu u Njuportu.

Držeći se poslovno, Dženi je pitala u kakvom stanju će ostaci da budu. Alison reče da je Keti sahranjena u

sanduku čvrste građe, i da je sigurno da za mesec dana nije mnogo propao. Samo telo je nastavilo da se razgrađuje ali je ostalo još dovoljno tkiva da se obave testovi. Kako su moderni sanduci manje-više hermetički zatvoreni, raspadanje traje mnogo meseci. Dova joj je rekao da može da potraje i deset godina dok se telo ne svede na kosti.

Dženi je uputila da uradi neophodne pripreme i vratila se za kompjuter da otkuca nalog za ekshumaciju koja će biti urađena naredne noći.

— Potpuno ste sigurni da želite da nastavite? - upita je Alison.

Dženi otvori svoj primerak *Džervisovog priručnika* i potraži u sadržaju „ekshumacija“

— Nije pitanje da li ja želim; ja zapravo nemam nikakvog izbora. Nisam direktno optužila Svejntona ili Pitersona za nemar, ali na to izađe.

— Vrlo rano u karijeri radite nešto tako značajno kao što je ekshumacija tela.

Dženi nađe stranicu koju je tražila i pročita je. Na Alisoninom licu je bilo nečeg više od zainteresovanosti; izgledala je zabrinuto, zbunjeno.

— Rekli ste mi da se nešto desilo Hariju Maršalu tih poslednjih nedelja, to su vaše reči. Poslednje što je uradio kao islednik bilo je da izda umrlicu u predmetu za koji je trebalo da sprovede istragu. Razmisli šta to znači.

— Očigledno se nije osećao dobro. Možda je napravio grešku... možda nije mogao da se suoči s još jednom istragom?

— U noći kada je umro zvaao vas je gotovo u ponoć. Ne bih o tome da pričam, ali pre mnogo godina i meni se desilo nešto slično. Imala sam drugaricu na univerzitetu koja je bila u depresiji i koja je sebi oduzela život. Znala je da sam zabrinuta za nju, ali mi je nekoliko sati pre nego što je to uradila rekla da je sve u redu, da je bolje.

— Vi ne znate da se to desilo. — Prizvuk panike čuo se u Alisoninom glasu.

— Ne. Ali ako je znao da će da umre, sigurno je da bi

uradio sve da ostavi izričito uputstvo da se osigura da će njegov naslednik nastaviti sa slučajem. Potpisao je slučaj koji nije nikako mogao da prođe bez istrage i zaključao dosje u fioku. Čak i da je mislio da će ići na posao sledećeg jutra, šta je dosje tražio tamo? Od koga ga je sakrio?

— Ne od mene.

— Tačno. I niko drugi nema pravo pristupa u tu kancelariju, zar ne?

Alison odmahnu glavom.

— Pa, ako nema nečeg što mislite da bi trebalo da znam, nastaviću da primenjujem zakon da vidim kuda će me ovo odvesti.

Tejlorovi se nisu odazivali na pozive, ali negde u dosjeu Dženi je našla Endijev broj mobilnog. Kada se javio, iz pozadine se čula buka teške mašinerije, i rekao je da je preuzeo treću smenu na nekom gradilištu u Sarpnesu. Kada ga je pitala može li da se vidi s njim ili njegovom ženom lično, odgovorio je da može da ga poseti na gradilištu, kada bude imao pauzu u sedam sati uveče.

Dženi je pronašla put kroz nepoznat deo južnog seoskog dela Glosteršira prateći privremene znake koji su je vodili putem duž zaliva do gradilišta. Bilo je smešteno u prostoru betonskog sarkofaga koji je nekada bio nuklearna elektrana *Berkli*, sada zatvorena. Veče je bilo oblačno a vreme teško, maglovito i povremeno kišovito. Turobno nebo spajalo se s mračnom vodom Severna, koji se s niskom plimom povlačio ka moru.

Vukla se sporo delovima neizgrađenog puta i stigla do montažne barake koja je služila kao prijavnica na gradilištu, pored tri metra visoke žičane ograde iskićene znacima upozorenja da prostorom patroliraju psi i stražari. S druge strane žice, buldožeri su pravili put koji je bez sumnje bio namenjen za budući *Berkli II*. Dozvola za novu

nuklearku tek je trebalo da bude odobrena, ali meštani su mislili da je to odobrenje nesumnjivo blizu. Dženin stav o tome bio je jasan: ako su tako bezbedne, zašto ne sagrade jednu u centru Londona?

Čuvar s radničkim šlemom i jarkosvetlećom jaknom usmerio je da parkira na blatnjavom komadu šljunka i pozvao Endija Tejlora preko voki-tokija. Dženi se izvukla iz kola i gledala je u reku dok ga je čekala. Mada je bio jun, vetar je bio hladan; njena tanušna kišna kabanica nimalo je nije štitila od kiše koja je probijala do kože. Nalazila je neko perverzno zadovoljstvo u tome da se trese na vetru i kiši gledajući jato gusaka kako lete u savršenoj formaciji — lepota i gracioznost koje nemaju pandana u ljudskim bićima.

Endi Tejlor se dovezao do ulaza u gradilište u pikapu i izašao iz kabine, obuven u *velington* čizme, u narandžastoj fluorescentnoj kabanici, pantalonama, i košulji s kravatom. Krenuo je duž unutrašnje strane žice i stao nasuprot Dženi razdvojen od nje ogradom.

— Ako izađem izvan ograde moram da se upišem ponovo kad se vratim. Pravi mi probleme.

— Dobro. — Mogla je da vidi da je bio spreman da stane gde god mu se kaže samo da ne smeta, dok je bacao poglede ka baraci kao da je njihov susret na neki način ilegalan. — Volela bih kada bismo ovo mogli da uradimo drugačije, gospodine Tejlor...

Gledao je u nju a lice mu je bilo kao isklesano u kamenu. Nalet hladnog vetra ošinuo im je lica.

— Šta se dešava?

— Sutra obnoć. Jedanaest sati. Pozvani ste da prisustvujete ako želite.

Odmahnuo je glavom.

— Za ime boga, nemojte to reći mojoj ženi. Ja ću da sredim stvar s njom. — Krenuo je ka kamionetu.

— Ona krivi sebe, zar ne? Svaka majka bi osećala isto.

Endi je zastao, naglo se okrenuo i suočio s njom, ogoljena osećanja videla su mu se na licu.

— Radili smo svaki božji dan da kupimo kuću blizu dobre škole, a Kler je radila noću, šta god je trebalo. I šta se desilo? Naša trinaestogodišnja ćerka je tucana, i tucana, i kljukana drogom dok nije crkla! Moja žena *ne krivi* sebe! Mi krivimo profesore, policiju, političare, svakog jebenog prokletnika od onih sebičnih kopilana koji provode svoje živote propovedajući šta je najbolje za druge, a ne umeju da razlikuju dobro od zla. Eto koga mi krivimo!

Cimnuo je vrata kamioneta, uskočio i odvezao se u oblaku blata i šljunka.

Kiša je počela da pada jače, teški, tamni olujni oblaci su se nabrali. Nebo su cepale munje, a saobraćaj je preko severnskog mosta mileo, dok su svetla povremeno bleskala u polumraku. Dženi je zgrabila volan s obe ruke, ukočeno i napeto. Na pola puta je naišla na zid od magle. Mileća kolona kola ispred nje nestala je u ništavilu. Uključila je radio i pokušala da odvrati pažnju muzikom, ali banalne pesme nisu bile dovoljne da uklone narastajuću paniku. Srce joj se ubrzalo, svaki udah je bio naporan, put je potonuo pred njenim očima. Uverena da će biti zbrisana s mosta dole u uskovitlanu vodu, mogla je samo da nastavi da gamiže napred, ali je izdržala nekako i stigla na drugu stranu.

Uspinjući se klizavim putem koji se odvajao s autoputa, izbila je na svetlo i simptomi klaustrofobije su počeli da slabe. Preplavilo ju je osećanje utehe što nije podlegla punom napadu panike, ali i očajanja što se plaši okoline. Doktor Trevis bi rekao da je to znak prekomernog stresa. Ona je to doživljavala više kao stanje psihičkog poremećaja koji je počeo onog jutra pre nego što je pretres zakazan. Kao da je tokom dana drma nekakav mentalni zemljotres, koji je otvorio mračnu, beskrajnu pukotinu dovoljno duboku da je proguta.

Pokušala je da shvati šta se dešava. U samoj srži njene neuroze bilo je nešto užasno, ali i neodređeno

poznato. Nosilo je stanje potpunog beznađa, očaja. Uхватила se za reč „očaj“, kako je Trevis naučio. Koja slikajoj se javljala u glavi?

Bila je to Keti. Fotografija na kojoj sedi skrupčana u žbunju. Izazivala je stanje koga se sećala iz najranijeg detinjstva; bežanje od kuće i besciljno lutanje kilometrima daleko, dok njena nesigurnost ne otupi i ne pretvori se u obamrlost i želju za odmorom.

Izgedalo je kao da povlađuje sebi time što meri svoja adolescentska osećanja s osećanjima mrtve devojke, ali to je navelo da se zapita da li bi spremno prihvatila špric pun heroína da joj ga je neko u takvom stanju ponudio.

Odgovor je bio ne. Čak i u najsumornijim trenucima, iskrica života u njoj je uvek bila snažna. Nagonski je osećala da je Keti bila ista. Uprkos njenoj plahovitosti, bila je dobro odevena, energična i nabusita. Nešto joj je govorilo, neki osećaj u stomaku, da Keti nije bila spremna da umre.

Atmosfera oko nje i Denija Vilsa bila je teška, ali tragedija nije bila neizbežna.

To je bilo njeno osećanje: zgroženost nad nepravednošću prerano prekinutog života. Izdvojivši tu misao, osetila je kako je preplavljuje teskoba usamljenosti. Dolina natkrivena niskim, mračnim oblacima postala je neprijateljska i zloslutna, hrastova šuma mesto kojim lutaju nespokojne duše. Dodala je gas. Samoju na krivudavom putu, svaki žbun kraj puta bio joj je pretnja, svaka senka avet. Pogledala je u retrovizor, prosto očekujući da vidi nekoga na zadnjem sedištu, već spremna da oseti čelične prste na svom grlu. Ta misao je bila tako snažna da se okrenula da proverí; i kada ga nije videla bila je uverena da se sagnuo iza sedišta. Opipala je levom rukom i naišla na prazan prostor. Znala je da je to paranoja, da se njena mašta poigrava njom, ali joj to nije nimalo pomoglo. Tresnula je po volanu iz osećanja osujećenosti: imala je četrdeset dve godine, i još su je proganjale aveti kao da je dete.

Kada je skrenula ka Tinternu, fantomi su se izgubili, ostavivši je iscrpljenu i tupu. Skrenula je levo uzbrdo prema kući, pokušavajući da ispuni mozak ohrabrujućim trivijalnim mislima. Šta treba da se uradi u bašti? Ima li hrane u frižideru? Nema. Do đavola! Htela je da naruči iz supermarketa u Čipstovu. Sve što je imala u kući bile su neke konzerve, testenina i uvela zelena salata. I nestalo joj je crnog vina. Ovo nije noć koju bi mogla da izdrži bez pića.

Željna alkohola i razmišljajući o putu od dvadeset kilometara do supermarketa, usporila je pored kola parkiranih ispred paba *Jabuka*. Normalno je da sama ne bi nikada išla u pab, ali je među kolima parkiranim ispred videla Stivov lendrover. Ako je on unutra, može mirne duše da uđe i kupi flašu vina koju će poneti. A sada je još samo trebalo da nadvlada svoju stidljivost.

Bar je bio prijatno popunjen. Nije bilo muzike, samo opušteni žamor razgovora. Dekor je bilo jednostavan ali ugodan, brodski pod, burad umesto stolova, za kojima se pilo pivo u grupama, nekoliko separea u kojima su večerali parovi. Nesvesno je prošla kroz prijateljski raspoloženu gomilu i došla do bara. Uvukla se do dvojice srdačnih, grubih muškaraca čiji su izgled i miris odavali da su radni dan proveli pored stoke. Uхватила je pogled mlade crnokose žene koja je naplaćivala na daljem kraju šanka. Primetila je da jedna mušterija, čije je lice bilo skriveno iza stuba, podiže ruku i dodiruje njenu dok joj je davao novac, i da se žena nije bunila, već pre malo zadržala ruku, kao da preko volje prihvata izvinjenje. Kada se okrenula, zamišljena, Dženi je videla da je Stiv onaj koga je uslužila. Primetio ju je i podigao ruku u znak pozdrava, šarajući očima između Dženi i te devojke. Osetila je da se nešto dešava između njih, ili makar neku čudnu ustreptalost.

Dženi je zatražila bocu crnog vina, nekog jeftinijeg, i posmatrala ženu kako se saginje i vadi je ispod tezge. U njoj nije bilo nimalo mladalačke radosti. Telo joj je bilo vitko, ali ipak nije izgledala dobro; kosu, po kojoj bi mogla da se ističe, začesljala je iza ušiju. Zamislila je njenu

biografiju; odrasla ovde, dovoljno pametna za univerzitet ali se zaljubila i rodila dete u osamnaestoj. Deset godina kasnije je sama i očajnički se bori da nađe muškarca koji će da je spase, ali je suviše ponosna da tu činjenicu i prihvati.

Dženi primeti da je devojka gleda, kad se vratila s bocom čileanskog crnog vina, pitajući se šta žena u gradskoj garderobi radi sama u pabu. Pogledom je govorila da je ovo njena teritorija i da niko ko je u potrazi za istim plenom nije dobrodošao.

Ali možda je to samo umislila. Misli su joj i dalje bile grozničave. Trebaće joj skoro cela flaša da se smiri. Dženi se učtivo zahvalila i krenula ka izlazu.

— Hej!

Pogledala je i videla Stiva kako ide ka njoj, s polupraznom kriglom piva u ruci. Stigao je kad je došla do vrata.

— Zdravo.

— Stive. — Primetila je da je devojka sa šanka gleda dok je primala narudžbu.

— Obećao sam drugaru da ću vam preneti poruku. Zove se Al Džons — lma gomilu kamenih ploča od kojih bi mogao da se napravi predivan trem iza kuće. Skinute su s jedne stare kapele.

— Nisam sigurna da baš sada mogu sebi da priuštim trem. Za sada sam zadovoljna i travom, naročito kad mogu da je nazovem travnjakom.

— Daće vam dobru cenu. Petnaest funti za kvadrat, od toga ne može bolje.

— Opasan ste trgovac za nekoga ko tvrdi da ne radi.

— Samo razmislite. Bez obaveze. - Otpio je gutljaj piva. - Da vas častim?

— Možda drugi put.

— To je ionako vaš novac. Mogli biste malo da se okoristite. — Pnmetio je njen nesvestan pogled ka ženi za šankom. — En je moja stara prijateljica. Ne baš najprijateljskije nastrojena — imala je probleme s bivšim,

propio je pare od hipoteke, a nju prebio.

— Ima li iko ovde neku tajnu?

— Nema. A i ono što ne znaju ljudi izmisle. —
Nasmejao se.

— Ko zna dokle su do sada stigli s ogovaranjem nas dvoje, tako da nema smisla da me odbijete po tom osnovu.

— Divno. A ja sam pomislila da je ovo prijateljsko mesto.

— Niko nema zle namere — klimnuo je glavom prema separeu. — Učinite mi. Voleo bih da mi ispričate o tom vašem poslu. — Nasmejao se, šarmantno i nevino.

— Ne mogu da ostanem predugo.

— Piće?

— Bladi Meri. Veliki.

Seli su za šank, izvan domašaja Eninog pogleda. Dodir ruku sa Stivom bio je nešto više od dodira starih prijatelja, iza njega je bila čitava priča: Eni je želela od svog povremenog momka više od povremenog seksa, a Stiv, navikao na samački život, nije hteo da se obavezuje.

Vratio se s njenim koktelom i viskijem za sebe i kliznuo na sedište nasuprot njoj, do zida, gde bi Eni morala da se protegne da bi ih videla. — Pa, vi znači provodite dane otkrivajući kako ljudi umiru.

— Tako nekako. Ali, kad smo kod toga, ne sećam se da sam vam rekla čime se bavim.

— Pa vi još ne shvatate? Znao sam ko ste bar dve nedelje pre nego što ste došli. *Atraktivna raspuštenica iz Bristola postavljena za islednicu.*

— Šta su još ispričali o meni?

— Stvarno hoćete da znate?

— Samo napred.

— Muž, zgodan doktor, pobeo s medicinskom sestrom.

— Opa. Skoro pa tačno. - Promešala je piće i uzela dobar gutljaj. — Zapravo ih je bilo više. Nešto ponekad i pogreše.

— Kažu da imate decu.

— Imam sina. Ima petnaest godina. Živi s ocem u Bristolu.

— O. Izvinite.

— U redu je. To nije tajna. Tako je bolje. Sad ima ispite i ne bi bilo dobro da se sada seli.

— Mora da nije lako.

— Naravno.

— Slušajte, nisam mislio da vas...

— Ma, nema veze. Zapravo se nadam da će uskoro doći da živi ovde. Mislim da će mu se dopasti.

— Ovde nema baš mnogo noćnih klubova.

— Bristol nije predaleko, a mogu i prijatelji da mu dolaze. Možda mogu da preuredim stari mlin u spavaonicu.

— Znam dobrog građevinca.

— Sigurna sam da znate. — Uzela je još jedan gutljaj, votka se proširila njenim telom i počela da je smiruje.

— Tražio sam da napravi dobar koktel.

— I jeste.

Pogledao je prema baru.

— Nismo zajedno, samo smo prijatelji.

Dženi klimnu glavom, ne znajući kako da odgovori.

— Možete da zamislite kako je to u malom mestu. Odnosi se začas zategnu.

— Tek učim o tome. — Počelo je da joj biva jasno da je on prilično pijan, ne toliko da zapliće jezikom, ali kočnice su sasvim izvesno popustile.

— Izašli smo nekoliko puta pošto je prekinula s mužem, ali nikada nije išlo. Ona hoće *stvari*. A mene to ne interesuje. Zato i živim u šumi. Tako je jednostavnije.

— Mislite li da je moglo da vam krene?

— Dok ne probate ne možete da kažete. I vi mora da ste došli ovamo u potrazi za nečim.

— Mislim da jesam.

— Pa, jeste li to našli?

— Još je rano reći. Nadam se da hoću.

On otpi gutljaj viskija i pogleda je preko okvira svojih

naočara.

— Mogu li da vam kažem nešto lično, Dženi?

Bilo joj je jasno da će reći u svakom slučaju, pa zašto da se zamara buneći se.

— Samo napred.

— Ima nečeg tužnog u vama. Video sam vam to na licu u bašti.

— Tada sam upravo završila telefonski razgovor sa suprugom.

— Još ga volite?

— Ne. I to vas se nimalo ne tiče. — Htela je da zvuči ozbiljno, ali je zapravo ispalo šaljivo. Pocrvenela je, a onda se nasmejala, pokušavajući tako da prikrije istinu.

— Samo malo, a?

— Ne. Nimalo. On je arogantni skot.

— Mogu da zamislim, otprilike.

Sada ju je zadirkivao. Nije mogla da shvati kako je postala tako otvorena s nekim koga jedva poznaje.

— Nemamo više ništa zajedničko. Godinama me gušio i osuđivao, a spavao je sa svakom ženom koja bi pristala na to.

— Zvuči kao pravi džentlmen.

Popila je još jedan veliki gutljaj.

— I još očekuje da skoknem do njega kući sledeće nedelje na ručak, i mirno sedim dok se njegova dvadesetpetogodišnja devojka glupira oko njega kao zahvalni sluga.

Ovo je baš bilo iskreno.

— Pa, sami ste tražili. - Dženi je pogledala u čašu: bila je prazna.

— Još jednu?

— Bolje ne.

— Izgledate kao da biste mogli.

— Imam flašu vina za ispijanje uz gledanje televizije. - Počela je da se izvlači iz separea.

— Da li verujete u karmu?

— Kako to mislite?

— Ova Eni mi je mesecima govorila da širim lošu karmu, jer nikad ništa ni za koga ne uradim.

— Recite joj da ste uradili dobar posao u mojoj bašti.

— Nešto moram da vam priznam — dobro sam vas pogledao pre nego što sam prišao. Stajao sam u korovu dok ste telefonirali. U pravu ste, stvarno je zvučao kao gad. — Gledao je upitno, kao da mu ona predstavlja nekakav izazov. — A šta ako vam ponudim da idem s vama kod vašeg muža?

— Zašto biste to uradili?

— Moralna podrška. Možda zaradim sebi malo dobre karme.

— Jedva da me poznajete.

Popio je ostatak viskija.

— Meni se ne čini tako. A vama?

— Razmisliću o tome.

Uzela je bocu vina i krenula prema vratima.

Stiv doviknu za njom:

— Obavestite me ako hoćete da se obrijem.

9

Sitna kiša padala je iz neba bez mesečine na kitnjasto ukrašene grobove u novom delu gradskog groblja. Nekoliko

policajaca u uniformi stajalo je kod zaključane kapije. Pogrebnikov kombi i nekoliko privatnih vozila, u jednom od njih bio je i pop jadnog izgleda i pio čaj iz termosaa, bilo je parkirano na prilaznom putu pored rovokopača koji je radio u blizini.

Dok je čekala, Dženi je šetala pored reda novih spomenika pod zaštitom kišobrana. Neki grobovi su bili ograđeni malim ogradicama i posuti raznobojnim šljunkom; mnogi su imali slike pokojnika. Prošlo je preko dvadeset godina od kada je bila na groblju i stvari su se promenile. Religiozne poruke ne samo da nisu nestale, već su spomenici bili oltari svakodnevnog života — s golf palicama, omiljenim kriglama i betonskim figurama Frenka Sinatre. Zagrobni život, tamo gde je bio prihvaćen, bio je predstavljen kao neki Diznilend s nepretencioznom muzičkom podlogom, mesto gde će se pokojnici družiti i ugodno leškariti.

Ovde nije bilo straha ni od boga ni od đavola.

Alison je prišla, obmotana od glave do članaka u kabanicu i odgovarajuću kapu.

— Skoro smo spremni za vađenje, gospođo Kuper.

Dženi ju je pratila duž redova spomenika dok su dva Dovsova radnika spuštala mladog nervoznog grobara u zjapeću jamu i dodavali mu ašov. Zario ga je u žitku zemlju i udarac u poklopac sanduka odjeknuo je šuplje i tupo. Dovs, izboran čovek u crnom odelu i kišnom mantilu viknu da bude pažljiv, i pokaza mu da pažljivo skine zemlju na površini, pokretom pokazujući kako. Mladića je hrabrost brzo napustila i on skrećući pogled, povuče ašovom oprezno po sjajnom furniranom poklopcu. Jedva da je bilo mesta za njega pored sanduka: izgleda da niko nije razmišljao koliko velika rupa treba da bude da bi grobari mogli da provuku konope ispod njega. Dok su grobari rešavali dilemu, Dženi je videla farove koji su stali na grobljanskoj kapiji.

— Policajac se približio vozačevom prozoru.

Alison reče:

— O ne, samo da nisu roditelji.

Policajac priđe kapiji i otključa je mahnuvši vozaču da uđe.

— Pa šta to radi kada sam rekla da niko više ne sme da uđe?

— Idem da vidim. Ti ostani i vodi računa da nešto ne zabrljaju.

Krupnim korakom je prešla preko mokre trave do velikog crnog automobila koji se parkirao kraj pogrebnikovog kombija. Bio je to mercedes koji je videla i ranije. Iz automobila je izašao Grantam. Dženi mu priđe pre nego što je stupio na travnjak.

— Moram da vas zamolim da napustite groblje, gospodine Grantam. Dala sam striktno uputstvo da niko ne može da uđe.

— Pa šta to mislite da radite ovde, gospođo Kuper?

— Paragraf 23 islednog akta...

Grantam dreknu da je nadglasa:

— Ja sam i mislio da smo uposlili islednika, a ne prokletog pljačkaša grobova.

Dženi se napregnula da ostane mirna.

— Ne moram ja vama ništa da objašnjavam, ali ovo je neophodna i zakonska istraga. Samo radim ono što moj prethodnik iz ne znam kojih razloga nije uradio.

— Reći ću ja vama šta je to, to je odvratno. — Dženi mu oseti alkohol u dahu. - I nema šanse da moja služba plati za ovo, zato odmah možete da prekinete! — Izgledao je besno kao da će je udariti.

— Rekla sam vam jednom, a sada vam naređujem — nije vam dozvoljeno da prisustvujete. Molim vas da napustite ovo mesto, ili ću morati da kažem policajcu da vas udalji.

— Ovo je gradsko područje i vlasništvo. Imam prava da budem ovde kao i vi.

— Ovo se radi pod nadležtvom Krune. Svaki pokušaj opstrukcije je krivično delo.

Grantam se podrugljivo cerio, kiša mu je slepila kosu

za čelo.

— Gospođo, potpuno ste poludeli.

Progurao se pored nje i krenuo ka grobu. Dženi je pojurila za njim.

— Kako se usuđujete? Kako se samo *usuđujete!*? Ko mislite da ste vi? Napolje odavde!

— Ako iko treba da se pakuje, to ste onda vi. — Viknuo je Dovsu i njegovim ljudima: — Odmah prekinite šta god da radite.

Zbunjenih lica pogledali su naviše kada se oborio na njih. Alison istupi:

— Frenk?

Dženi ga zgrabi za rukav vetrovke i zaustavi ga na mestu. Eksplodirala je.

— Možda imate problem sa ženama na položajima s ovlašćenjima. Pa naviknite se na to. Ja sam islednica ovde, i ono šta kažem se sluša i radi. Nosite se do đavola s ovog groblja ili ćete provesti noć u ćeliji!

Grantam je gledao sa zbunjenim zaprepašćenjem.

— Vi ste potpuno poludeli.

— Ako ne nestanete u roku od jednog minuta, podneću tužbu za remećenje i nepoštovanje islednika u vršenju dužnosti. Izbor je vaš.

Grantam je gledao u Alison, očekujući da mu pritekne u pomoć.

— Ispratite gospodina Grantama napolje, hoćete li?

— Mislio sam da si dovoljno pametna da se ne mešaš u ovakvu glupost, Alison.

Tihim ali sigurnim glasom Alison mu reče da bi bilo pametnije da ostavi islednicu da radi svoj posao.

Grantam je tresao glavom u neverici.

— Ne mogu da verujem. Jednostavno ne mogu da verujem.

Dženi reče Alison:

— Izgleda da nije shvatio poruku. Idi i dovedi policajca.

Alison je oklevala samo sekund pre nego što je

posegla u džep i izvukla voki-toki.

— U redu — reče Grantam. — Ali upozoravam vas, Dženi, ovo će vas uvaliti u velike nevolje. Ministarstvo pravde će čuti za ovo.

— Sasvim sigurno hoće.

Odmerio je pogledom punim mržnje i otišao do svojih kola, okliznuvši se po blatu nekoliko puta. Bio je samo jadna, mala, pokisla figura koja je sela i odvezla se krivudajući nazad ka kapiji.

— Šta li je mislio da će postići došavši ovamo? Nema nikakva prava da se meša u posao islednice — rekla je Dženi.

— Da ga poznajete, znali biste. Navikao je da bude kralj u svom malom dvorcu. Ako mu se nešto ne sviđa, misli da može na silu.

— Da li je i Maršal morao da se nosi s tim?

S tonom žaljenja, Alison reče:

— Bojim se da nije bio baš vičan da se suprotstavi siledžijama.

Dženi se okrenu ka grobu, gde su ljudi još čekali instrukcije.

— Ko vam je rekao da prestanete? Hajde, vadite taj sanduk napolje i idemo odavde.

Probudila se iz teškog sna bez snova u deset pre podne. Bilo je skoro dva ujutro kada se vratila s groblja, uznemirena i nervozna. Ležala je budna, trzajući se na svaki zvuk, dok se oko četiri nije omamila s dve tablete za spavanje. Trebalo joj je malo vremena da shvati da je to što je probudilo telefon, i da i dalje zvoni. Izvukla se iz kreveta i pipajući potražila kućni ogrtač. Još snena, skotrljala se niz stepenice, pitajući se ko je tako očajnički traži u subotu pre podne. Prošlaje kroz vrata u radnu sobu i podigla slušalicu.

— Halo.

— Dobro jutro, gospođo Kuper. Ovde je Tara Kolins iz

Posta. Razgovarali smo ranije ove nedelje.

Kako bi mogla da zaboravi?

— Izvinjavam se što vas zovem na kuću. Vaš broj je bio u imeniku.

— Je l' tako? Ne bi trebalo da bude.

— Zovem vas da pitam imate li neki komentar povodom ekshumacije tela Keti Tejlor. Verujem da se to odigralo protekle noći.

— Ko vam je to rekao?

— Plašim se da to ne mogu da vam kažem. Razumete me.

Ne, nije razumela, ali nije ni mislila da će takav redak i avetinjski događaj da ostane izvan interesovanja medija. Neko je uzeo telefon i prodao priču za nekoliko stotina funti. Verovatno neki od grobara, možda čak i neki od policajaca na kapiji.

Znala je da treba nešto da kaže kako bi izbegla prazna nagađanja ili senzacionalne naslove, poput: „Islednik prećutkuje razloge ekshumacije“. Rekla je: — U nameri da se utvrdi uzrok smrti, telo će biti ponovo ispitano i biće sprovedeni detaljni forenzički testovi. Ništa posebno ne tražim, samo se trudim da se moja istraga uradi propisno.

— Kako sam ja shvatila, ona je umrla pet dana po izlasku iz kazneno-popravnog doma *Portshed*.

— Tada je prijavljen njen nestanak.

— Ne čini li vam se neobičnom ta koincidencija?

— Ja se bavim samo stvarnim dokazima.

— Vi znate da su se Deni Vils i Keti poznavali? Oboje su išli na kurs o štetnosti droge u organizaciji Tima za sprovođenje korektivnih mera za maloletne prestupnike. Džastin Benet može da vam potvrdi.

Dženi je pokušala da zadrži profesionalni stav, ali uznemi- rujuća nervoza već je kolala njenim telom. — Kao što sam rekla, ne bavim se nagađanjima.

— Neka ovo za trenutak bude nezvanično — reče Tara zavereničkim tonom. — Ne mislite li da ta veza vredi da bude ispitana? Da mogu, ja bih otišla unutra i pronašla

decu koja su ih poznavala oboje, ali nemam pristup. No zato vi imate.

Iako tek napola budna, nije nameravala da padne na tu „nezvaničnu“ priču.

— Shvatate da moja istraga mora da ide postepeno, korak po korak. Više od toga ne mogu da kažem.

— Čujete li ovo? — Dženi je čula slab zvuk. — To sam isključila moj kasetofon, kunem vam se bogom. Ništa od ovoga neće ići u štampu. Shvatam da imate problem da ponovo otvorite slučaj Denija Vilsa kada je pretres već zaključen, ali ovo što radite je prvi korak ka tome. Verujte mi, razgovarala sam s klincima koji su bili u *Portshedu* — tamo ima droge, seksa, celo mesto je trulo. Ako mislite da su ulične bande gadne, grešite — unutra nemate gde da pobegnute. Niko odande ne izlazi bolji. Svašta je moglo da joj se desi unutra. Reč je o mrtvoj, prelepoj petnaestogodišnjoj prostitutki na drogama, pričamo o lakom plenu.

Jeza je milela Dženi uz kičmu i vrat. Ono što joj je Tara govorila potpuno je imalo smisla, naravno. Veći deo karijere provela je očajavajući nad opasnim uslovima u ustanovama koje su se brinule o ranjivoj deci, ali mogućnost da zaroni u taj problem ispunjavala ju je užasom: to je bio mulj iz koga se nadala da će posao islednice da je izvuče. Endi Tejlor je pogodio posred srede kada je na gradilištu rekao da sistem ne ume da razlikuje dobro od zla. Bilo je nečeg demonskog u maloletnim delinkventima; bili su prisiljavani, zastrašivani, i nepredvidljivi. Potrebna je gvozdена volja i strašan osećaj za moral da biste se bavili njima, ali retko je sretala žene ili muškarce koji su posedovali te osobine.

— Poslednji put kada smo pričale, gospođo Kolins, pretili ste mi. Shvatam da su ovo osetljivi slučajevi, ali niko mi neće govoriti šta da radim. Uradiću posao najbolje što umem. Nijedan propisan deo istrage neće ostati neobavljen. A sada me izvinite, moram da doručkujem.

— Samo još jedno pitanje...

Dženi je spustila slušalicu. Očekivala je da će

novinarka odmah nazvati, ali telefon je ostao nem. Išla je kroz kuhinju glave već ispunjene mislima o vezi Ketii i Deniji, i nijedna nije bila prijatna. Poziv Tare Kolins zaista ju je razbudio.

Na polovini druge šolje jake kafe, dok je pisala pitanja u beležnicu, setila se dogovorenog ručka s Dejvidom i Rosom... i Deborom. S Rosom je sinoć popričala samo površno, kada je već bila na putu ka groblju da nadgleda ekshumaciju, i on se spremio da izađe s prijateljima, navodno na kuglanje. Odgovarao je jednosložnim rečima u vezi sa svojim ispitima, a bio je još rezervisaniji kad je u pitanju sutrašnji ručak. Dejvid mu je bez sumnje dao napomene o „porodičnoj konferenciji“, i „ozbiljnom razgovoru“, ili neke fraze sigurno izgovorene sudbinskim tonom koji je koristio na sirotim pacijentima kad im je objašnjavao neophodnost ugradnje bajpasa. Zamislila je scenu ručka i njih oko stola, i stresla se od nelagode.

Treća šolja kafe i pola temazepama samo su se međusobno poništili. Obukla je komotnu odeću i izašla u baštu u nadi da će joj to pomoći da se oseti malo bolje.

Za samo tri dana, trava je porasla nekoliko centimetara a korov na kolskom putu je izrastao još više. Ili je morala da smogne snage i jednom nedeljno se posveti uređenju vrta, ili će je unajmljivanje vrtlarskih usluga koštati malo bogatstvo. Udisala je blag, vlažan vazduh. Sve je još bilo mokro od kiše koja je padala prošle noći i pod suncem, koje je napokon izašlo, dizali su se oblaci pare. Bilo je vlažno kao u tropskim šumama; u bašti je bilo teško i zagušljivo, svaki list i vlat trave bili su povijeni, kao pod teretom. Odšetala je do ruševine starog mlina, naslonila se na hladan kameni zid i posmatrala potok. Voda je bila najmanje petnaest centimetara viša nego obično, i puna mulja i prljavštine. Potok je narastao do nivoa rečice u kojoj bi dete moglo da se udavi.

Ljutila je činjenica da Dejvid može tako lako da je

zaplaši. Bio je svega koju godinu stariji od nje, a uvek mu je uspevalo da se pored njega oseća kao da joj je otac, zapravo neko mnogo gori od oca, koji je sada bio krhki starac koji odbrojava svoje dane u staračkom domu *Veston*. Za sve godine njihovog braka nikada nije uspela da se izbori za ravnopravan položaj; uvek je ona bila kriva, uvek je bila mlađi partner. Samo je po pitanju Rosovog obrazovanja bilo po njenom. Bila je nepo- kolebljiva da on treba da pohađa opštu gimnaziju i da odrasta među decom koja nisu stekla bogatstvo i prednosti nasleđem. Morala je da prizna da to nije bio bezuslovan uspeh, i školski neuspesi su Dejvidu davali mogućnost da joj prigovara, što nikada nije propuštao, ali makar Ros nije postao uobraženi, otuđeni folirant. A ispiti su uvek mogli ponovo da se polažu.

Vratila se u kuću, istuširala se i potrošila skoro sat vremena pokušavajući da izabere garderobu u kojoj će da bude svoja naspram neizbežno lepe Debore, ali da se ne vidi da se mnogo trudila. Završila je u modernim, uskim farmerkama i crnom gornjem delu koji je otkrivao samo nagoveštaj poprsja. Stavila je jednostavnu srebrnu ogrlicu - koju je kupila sebi posle razvoda — i odgovarajuće minđuše. Uz malo veštog šminkanja, izgledala je deset godina mlađa i prilično seksi, tip žene koja dvadesetpetogodišnje faćkalice jede za doručak. Obula je par jednostavnih cipela s visokom potpeticom koje su joj dodale osam centimetara visine; biće skoro iste visine kao Dejvid.

Spremna za bitku, oteturala je niz stepenice i stala ispred ogledala za poslednju proveru. Jedva da je prepoznala lice koje ju je gledalo iz ogledala. Izgledala je snažno, samopouzđano, zrelo, ali iza te maske bila je živčana, a najgore je bilo što je Dejvid to znao. Skoro svi iz njenog okruženja su mislili da joj je advokatura dosadila i da je tražila promenu; ali on je znao istinu, da je iznutra emocionalno obogaljena.

Kad je uzela ključeve od kola i proverila vrata i

prozore, uhvatila je panika. Svi uobičajeni simptomi sad su narasli i oduzela se. Razmišljala je da provede dan naključana pilulama do grla, ali imalaje pravilo da vikendom ne koristi sedative. Jutro je počela skoro i ne misleći; ako bi uzela pilule sada, to bi značilo da je zavisna. Mesecima ranije, kada je bila u mnogo gorem stanju, zaklela se da se to neće desiti. Isteturala se kroz vrata i došla do kola, ali nije mogla da uđe. Osećala je strah: jednostavno nije mogla da se suoči s ovim danom. Udarila je pesnicom o krov kola. *Pa šta se to događa s njom?* Trebalo je da odlučuje o sudbini svoga deteta, a bila je toliko sjebana i preokupirana sobom da nije mogla da se izdigne iznad sopstvene nesigurnosti.

Sranje. Sranje. Zavisnik je. Moraće da se kljuka lekovima i da šepa kroz život kako najbolje može. Dok god ne bude videla da je Ros sigurno odrastao radiće svoj posao. Samo je to bilo važno, njena jedina odgovornost. Sve ostalo je nevažno. Uzela je bočicu s pilulama i otvorila je. Ostale su joj samo tri. Kako se to desilo? Setila se da ih je prosula u kancelariji u seoskoj sali. Pola njenih zaliha nestalo je u pukotinama poda. Nameravala je da ih naruči preko interneta ali je zaboravila. Sada ih poštom neće dobiti pre utorka, a trebaće joj najmanje dve da pregura ponedeljak. Tako joj je za danas ostala samo jedna. Ako je sada uzme, do vremena ručka dejstvo će da iščili, ali nije smela ni da pomisli na put bez terapije, a da i ne spominje iskušenje koje sledi.

Pomislila je da se javi i otkáže, izvlačeći se na posao, ali Dejvid bi to prozreo. Delom je znala da je ovo test na koji ju je stavio: može li ona, žena koja je doskoro išla kod psihijatra dva puta nedeljno, da tvrdi da je stvarno povratila svoj život? Može li joj se verovati kad donosi odluke o sudbini svoga deteta?

Držala je pilulu u ruci boreći se s neodlučnošću. Sasvim nov tojota pikap prođe putem i zasvira, mutno poznata figura mahnula joj je iz njega. Bio je to Rodri Glendover s prijateljicom na suvozačkom sedištu. Dženi se

osmehnu i odmahnu, dirnuta komšijskim gestom. Rodri je sigurno prepričavao kako ju je izvukao iz jarka, ali bila je sigurna da bi to ponovo uradio, ako bi se javila potreba. Zato jer pristojni ljudi tako rade.

Tojota je nestala niz put, ostavivši je s ludom idejom da rešenje njene dileme leži u jednom drugom dobronamernom komšiji. Stiv jeste popio koje piće viška kada je izneo svoju ponudu, ali zvučao je iskreno.

Šta je mogla da izgubi? Samo je mogao da odbije.

Rekao joj je: naravno, samo da mu ostavi neki minut da se obrije i presvuče u nešto čisto. Rekao je samo to, bez traga iznenađenja. Ostavio je kod stepenica da mazi psa i doviknuo joj da ima piva u ostavi, on neće imati ništa protiv da vozi.

Držala ga je za reč. Pet minuta kasnije sedela je na suvozačkom sedištu golfa, malo zagrejana pivom *grolš*, koje je još pijuckala slušajući Boba Marlija sa stereo-uređaja, a Stiv je motao cigaretu držeći upravljач zglavcima prstiju. Nosio je belu košulju bez kragne i izgužvano laneno odelo i platnene cipele. Izgledalo je da ga ta kombinacija dobro služi već godinama. Dovoljno lukavo da izgleda umetnički nonšalantno, ali ne i neuredno.

— Izgledaš tako začuđeno. Očekivao sam te.

— Onda me poznaješ bolje nego što sama sebe poznajem. Nisam nameravala da te zovem.

— Stvarno? — Liznuo je papir i pogledao ka njoj kada je stavio cigaretu u usta.

— Stvarno.

Izvadio je kutiju šibica i pogledao je upitno.

— Imaš primedbe?

— Samo napred, sebe truješ.

— Setiću se tebe u testamentu.

Zapalio je cigaretu i spustio prozor za pet centimetara. Dženi nije ništa rekla, ali volela je miris dima. Vraćao ju je u njene studentske dane, kada je svet izgledao

kao mesto beskrajnih mogućnosti, a odgovornosti se nisu ni nazirale na horizontu. Umesto toga, rekla je:

— Znači radiš ovo zbog svoje karme?

Stiv povuče dim i izduva ga kroz otvor prozora. - I zbog toga što mi se dopadaš. — Video je da je zbunio i brzo dodao:

— Nisam mislio na *taj* način... sviđaš mi se. To je samo osećanje koje imam kada te sretnem. Mislim da možemo da budemo prijatelji - osmehnuo se izvinjavajuće. — Izvini. Trebalo je bolje da biram reči. To se valjda dešava kada živiš sam — zaboraviš kako ljudi reaguju.

Pozvala je Dejvida s mobilnog da mu najavi da dovodi prijatelja, ali dobila je Deboru. Ona je rekla da nema problema, hrane ima dovoljno za sve. Kada su stali ispred urednog prilaza od cigli i parkirali pored Dejvidovog jaguara, Dženi ga je videla kako gleda s prozora da odmeri protivnika. Deset sekundi pre nego što je otvorio vrata skinuo je džemper s V izrezom i zavrnuo rukave da pokaže svoje podlaktice očvrslе od godina igranja skvoša i treninga u teretani koju je napravio u podrumu.

Otvorio je vrata i pozdravio ih muževnim glasom.

Dženi, još pod uticajem piva, reče:

— Dejvide, ovo je Stiv, moj komšija. Debora je rekla da je sve u redu.

— Nema nikakvih problema. Drago mi je, Stive. — Snažno mu je stegao ruku.

Dženi je videla da ga je pogled na njegovo pohabano odelo i cipele vidno opustio. Mogao je da se nosi s drugim muškarcem dok god se osećao nadmoćnim.

Stiv reče:

— Drago mi je da sam vas upoznao, Dejvide. Mislim da bi joj dobro došao vozač — umalo da udari u traktor pre neki dan.

Dženi dodade:

— Ponaša se kao pravi komšija.

— Sjajno. — Dejvid još jednom odmeri mlađeg muškarca i pokretom ih pozva unutra. — Dozvolite da vam donesem piće.

Poveo ih je u veliku, skupoceno nameštenu dnevnu sobu s kuhinjom i zimskom baštom koja je izlazila na veliki i pedantno uređen vrt. Kuća je uspevala da izgleda u isto vreme i ekstravagantno i bez duše, uredna kao operaciona sala, a nameštaj skup, moderan, neukusan, bez ikakvih ukrasa i improvizacija. Bio je lišen ornamenata i bilo kakvog detalja koji bi skupljao prašinu; nekoliko slika na zidu bilo je moderno i apstraktno. Taj stil bi neki dizajner enterijera mogao nazvati spokojnim, ali Dženi je volela da ga naziva mrtvačkim. Vrtu je takođe bio isisan život: potkresani travnjak u obliku bubrega bio je obrubljen zimzelenim žbunjem. Nije bilo ničeg što bi moglo da pravi nered, poput rascvetalih cvetnih bokora kojima opada lišće. Živela je tu s Dejvidom preko deset godina, i nikada se nije osećala kao kod kuće.

Debora je bila zgodna mala plavuša, bliža tridesetoj nego dvadeset petoj, zauzeta poslom u kuhinji i nosila je plavu prugastu kecelju preko lepe letnje haljine. Pravi Dejvidov tip žene, ljubaznog, pomalo pokornog osmeha. Žena kojoj je jedina želja u životu da zadovolji svog muškarca. Bila mu je dobrodošla. Debora je obrisala ruke o kecelju, koju je Dženi sada prepoznala kao svoj neželjeni božićni poklon od Dejvidove majke, i požurila iz kuhinje da ih pozdravi.

— Zdravo, Dženi. Ja sam Debora.

— Zdravo. — Dodirnule su jedna drugoj ruku; Debora je bila suviše nesigurna da se rukuje. — Ovo je moj prijatelj, Stiv.

Stiv se veselo pozdravi i poljubi je u obraz, što se Debora izgleda dopalo.

Malo pocrvenevši, ona reče:

— Ručak neće biti gotov još koji minut, malo sam zakasnila sa salatam od pirinča.

— Nema problema.

— Ros mora da je tu negde. Da ga pozovem?

Dejvid, koji je pored blistavog frižidera sipao *pinogričo*, reče:

— Sigurno se dobro odmorio. Jedva sam ga isterao iz kreveta pre pola sata.

— Sigurno si to uradio ljupko ko što samo ti znaš — rekla je Dženi.

Pre nego što je Dejvid odgovorio, Stiv zgodno ubaci:

— Pola jedan, uopšte nije loše za jednog petnaestogodišnjaka. Sećam se da bih ja ostajao još makar sat.

— Moj sin nije baš toliko lenj.

Debora se slatko osmehivala dok je nosila činiju sa salatam:

— Tinejdžeri. Svi smo nekada bili isti.

Nastupio je trenutak neprijatne tišine dok je Dejvid dodavao čaše. Dženi je bilo jasno da očajnički želi da sazna ko je i šta je Stiv njoj, ali se plašio njene reakcije ako bi krenuo s direktnim pitanjima. Tokom godina je naučio da je smatra iracionalnom, nepredvidljivom i sklonom neočekivanim ispadima. Njegov glavni cilj bio je da izbegava scene pred Deborom po svaku cenu.

Ona je i prekinula tišinu.

— Dejvid mi je ispričao da živite pored Tinterna. Tamo mora da je prelepo.

— Prava suprotnost u odnosu na grad.

Stiv reče:

— Narod je tamo prokleta uvrnut. Stranci ti se pojave na vratima i traže posao.

— Pogledao je Dženi.

Dženi je bila zahvalna za ovaj šlagvort.

— Stiv ima malu farmu preko brda. Uredio je svoju baštu. Da je korov porastao još malo, ne bih ništa videla kroz prozore.

Ponovo obazriv, Dejvid upita:

— O, a kakva vrsta farme?

— To je pre domaćinstvo nego farma. Tamo sam deset

godina, i trudim se da vodim samostalan život.

Dejvid je izgledao zbunjeno.

- Hoćete da kažete samoodrživ?

— To je bila prvobitna ideja. Skoro da mi uspeva.

Dženi ubaci:

— On je arhitekta.

— Ne baš. Prekinuo sam na zadnjoj godini. — Klimnuo je prema vrtu upitno. — Ne smeta da izađem i popušim jednu?

Dejvid odmahnu glavom i pokaza ka vrtu. Debora hitro pretraži ormar i izvuče tacnu.

— Pepeljara.

— Hvala. — Izašao je kroz francuski prozor na uredni travnjak i zatvorio klizna vrata za sobom.

Debora pogleda ka Dejvidu i nervozno se osmehnu Dženi.

—Da pogledam gde je Ros, šta kažete? — Požurila je ka hodniku i ostavila ih same.

Dejvid se smešio, čekajući objašnjenje.

— On je samo prijatelj. Ponudio mi je društvo, samo to.

— Pa zar sam nešto rekao?

Nije ni morao. Dženi ga je savršeno čitala. Našla je sebi mladog momka, većitog studenta, kao vid dečje pobune protiv njega, kao posledicu teškog života koji su vodili i majčinskih odgovornosti na koje nije uspela da odgovori. Nije mogla da izdrži duga objašnjenja. Ionako ne bi poverovao u pravu istinu.

— A šta je s tobom i Deborom? Je li to ozbiljna veza?

— Izgleda da se krećemo u dobrom pravcu.

— Ona i Ros se slažu?

— Ona je baš dobra s njim. Mnogo je strpljivija od mene.

Dženi je poželela da kaže da je to zato što je jedva malo starija od Rosa, ali se uzdržala. Bila je odlučila da ostane mirna, pod kontrolom. Dejvid će danas videti njenu drugu stranu. Biće na ravnoj nozi.

Upitao je:

— Kako je biti islednik? Moram ti reći da te nikada nisam zamišljao u tome. Uvek si govorila da ne želiš da budeš sudija.

— Nije ni nalik sudijskom poslu. Više sam kao istraživač. Sudija procenjuje suprotstavljene argumente; ja moram da otkrijem istinu.

— Da li je stresno?

— Mogu da izađem na kraj.

— Onda mora da ti se zdravlje popravilo.

— Odlično sam.

Klimnuo je glavom, skoro kao da mu je stvarno drago zbog nje.

— Drago mi je.

Osećala se kao prevarant. Još je pila pilule i plašila se senki. Značenje Dejvidovog pitanja zapravo je bilo: *Za tvoje dobro se nadam da ne lažeš samu sebe. Ako pukneš u Isledničkom sudu, to te stvarno biti kraj tvoje karijere.* U stomaku je osetila nervozu, kao i blago lupanje srca. Otpila je veliki gutljaj vina i pomislila da možda ipak nije trebalo da uzme temazepam.

Debora se vratila s Rosom. Nosio je vrećaste farmerke i majicu dugih rukava, a crna kosa, duga do ramena, poput njene, još je bila slepljena na strani na kojoj je spavao.

Dejvid je zagundao.

— Nisi mogao da nađeš češalj?

— Ne. Ćao, mama.

— Zdravo, dušo. — Zagrlila ga je zagrljajem na koji nije odgovorio, stideći se pred Deborom i ocem.

Primetio je u vrtu Stiva, koji je gasio cigaretu.

— Ko je ono?

— Stiv. Moj komšija.

— Aha, dobro.

— Samo se ponudio da me poveze, to je sve.

Ros je otišao do stola.

— Šta ima za ručak?

Između njih dvoje, Stiv i Debora su činili junačke napore da održe razgovor tokom ručka. Razgovarali su o njenoj poziciji glavne sestre, o njenim trima mlađim sestrama, koje su sve imale decu i nisu mogle da razumeju zašto se i ona ne smiri, i o blagoslovu kupovine preko interneta. Koliko je Dženi znala, Stiv nije imao kompjuter, ali nikad se ne zna. Ona i Dejvid su se naprezali da se uključe laganim i nespornim primedba- ma, ali Ros je ostao ćutljiv i tmuran na kraju stola. Putem se brinula kako će Ros da odreaguje na to što je dovela Stiva — nije imala momka još od razvoda — ali on je izgleda bio previše zaokupljen sobom da bi brinuo o tome.

Do trenutka kada je Debora poslužila jagode sa šlagom, Dejvid je popio dovoljno da pokrene temu zbog koje su se okupili.

Nikada nije bio diplomatsčan, tako da je i sad krenuo bez najave.

— Pa, Rose, moram da kažem da nisam baš impresioniran tvojim takozvanim profesorima. Ako sam uopšte sumnjao da treba da maturiraš negde drugde, onaj poslednji roditeljski sastanak me je u to uverio.

Dženi napeto reče:

— Mada smo zapravo bili odlučili o tome.

— A šta ako sam ja zadovoljan ovde gde jesam?

Dejvid napuni čašu.

— Stvari su danas takve, ako hoćeš da studiraš medicinu, moraš da imaš sve petice.

— Nikada nisam ni rekao da hoću na medicinu.

— Rekao si mi...

— Ti si meni rekao da je to ono što *ti* želiš.

— Ne mora baš da se odluči ovog minuta, zar ne? — reče Dženi. — Pitanje je da li je u pravoj školi ili ne. Treba da bude tamo gde je srećan.

— Rekao sam vam. Hoću da ostanem tu gde sam.

Dejvid uzdahnu:

— To je propast, Rose. Oni ti ne pružaju nikakve mogućnosti. Tretiraju te kao da si neki dečko iz rad- ničkih

blokova. Smatraju da si uspešan čovek ako se zaposliš kao poslovođa u supermarketu.

— Možemo li da ne budemo previše emotivni? — ubaci se Dženi.

— Cela njegova budućnost se odlučuje večeras, ovde. Za obrazovanje neće imati drugu priliku. Ova odluka će uticati na ceo njegov život.

— Misliš da to ne znam. Nisam glupa.

— Nisam to ni rekao.

— Ali si mislio.

Debora upita:

— Da li je neko za jagode s domaćim šlagom?

Stiv željno dodade svoj tanjir:

— Da, molim vas.

— Rose?

Odmahnuo je glavom i odgurnuo tanjir u stranu.

Dženi reče:

— Zašto to ne ostavimo za posle? Niko od nas ne želi naprečac da odluči o tome.

— Kakva je svrha? Mene ionako niko nikada ne sluša.

— To nije istina, Rose. Mi smo ti roditelji, za ime boga. Ako sada ne donesemo prave odluke, nećeš nam oprostiti ceo život — rekao je Dejvid.

— Da, ti sve najbolje znaš, zar ne? — Ustao je sa stolice i pošao ka francuskom prozoru.

— Rose? Gde si krenuo?

— Nigde.

Izašao je napolje i otišao u deo vrta u kome je bio zaklonjen žbunjem.

Dejvid, koji je zurio u sto i upinjući se da ne eksplodira, podigao je pogled i ustao.

— Ne mogu da dozvolim ovakvo ponašanje.

— Molim te ostavi ga. Neka se sredi.

— Hoćeš da se izvuče s ovim? Koju poruku mu šalješ time?

Debora i Stiv se zgledaše. Ona reče:

— Zašto ne probaš prvo ove jagode? Ohladiće se on za

koji minut.

Dejvid zagunđa i nevoljno sede.

— Zašto me odmah nisi pustila da ga pošaljem na *Radli*?

Dženi spusti kašičicu i pogleda ga. Stiv pruži ruku i položi je na njeno koleno. Ona je odgurnu.

— Zašto nisam? Zato što bi ga oni tamo sjebali gore nego mi sada. — Ustade od stola i ode za Rosom.

Našla ga je kako sedi na klupi u skrovitom delu vrta, koji je ona insistirala da se napravi kada su sređivali baštu ubrzo po useljenju. Ideja je bila da dvoje zaljubljenih tu provode trenutke nasamo zaštićeni od pogleda s vrata gustim zimzelenim rastinjem iz tri susedne bašte i polukružnom ogradom od bambusa. Ona i Dejvid su tu sedeli možda jednom. Glavna namena joj je postala da se tamo pobjegne da bi se durilo.

— Ima li mesta za mene?

Slegnuo je ramenima, a onda joj napravio mesta da sedne. Sela je do njega, i oboje su ćutali za trenutak. Znala je kako se oseća: razorno je bilo kada te Dejvid osuđuje. Njoj kao ženi je bilo teško, za sina mora da je strašno.

— Izvini što se ove stvari uvek loše završe. Nisam želela da bude tako... znaš kakav ti je otac. On ne shvata kako strogo zvuči.

Ros rasejano podiže iverak drveta.

— Ne moraš da se izvinjavaš u njegovo ime.

— Samo je zabrinut za tebe.

—Uh.

Džem je pomno posmatrala njegovo lice. Promenio se za ovih šest meseci otkako je otišla. Više nisi mogao da ga zoveš dečakom. Bio je mladić, visok preko sto osamdeset i građen atletski poput oca. Biće prava prilika jednog dana, ali ima nekoliko bolnih godina sticanja samopouzdanja pred sobom.

—Još nisam razgovarala s tvojim ocem o tome, ali pitala sam se da li bi voleo da pređeš da živiš kod mene kada maturiraš.

— Da idem tamo na koledž? Ma, zaboravi.

— Ne tamo, u Bristol. Vozila bih te kad krenem na posao. Ionako ćeš uskoro moći i sam da voziš.

Pogledao je nepoverljivo.

— Kupićeš mi auto?

— Ništa razmetljivo, ali zašto da ne? Drugari bi imali gde da odsednu... — Bože, obrađivala ga je, ali nije mogla da se odupre. I imala je uspeha. Zaokupila mu je pažnju, prvi put mesecima unazad. — Da li još viđaš Đinu?

— Lizu.

— Uh, izvini...

— U redu je. — Nastavio je da čupka iveije s klupe. Posmatrala ga je kako odmerava ponudu nekomfornog života u prirodi spram života s ocem. — Misliš, mogla bi da dođe preko vikenda i to?

— Može ko god hoće, samo pod uslovom da nisu previše ljudi.

Izgedalo je da pobeđuje. Klimnuo je glavom:

— Razmisliću o tome.

— Pa, šta je s tom maturom? Tvoj otac želi da ideš na prijemni na Klifton koledž.

— Ne idem odavde. Uostalom, zašto bi me oni hteli?

— On je išao tamo.

Ros šutnu oplevljeni travnjak.

— Baš mi prodaješ priču.

— Misli da ćeš tamo da dobiješ bolje obrazovanje.

— Ja ne želim život poput njegovog. On i nema nikakav život.

Dženin telefon zazvoni. Izvukla ga je iz džepa farmerki i pogledala displej. Bila je to Alison.

— Izvini na trenutak. S posla. — Pritisnula je dugme za odgovor. — Kaži, Alison.

— Izvinite što smetam, gospođo Kuper. Profesor Lojd je završio obdukciju tela Ketij Tejlor, i želeo bi da razgovara s vama.

— Zar ne može da zovne?

— Tražio je da dođete do njega. Mislim da hoće nešto

da vam pokaže.

— Sada?

— Tako je rekao.

— U redu. Reci mu da dolazim iz Bristola. Biću tu za oko sat vremena.

Ros je ustao s klupe.

— Pozvaću te kad krenem — i prekide vezu. — Završila sam, Rose. Nastavimo s razgovorom.

— Moraš na posao.

Krenuo je nazad ka kući.

Ručak nije dao nikakve rezultate. Ništa nisu odlučili o Rosovoj budućnosti, a Dženi i Dejvid su se rastali u zajedljivom tonu. Ros je odbio da siđe iz sobe i da se pozdravi, a samo jedan Deborin desert je pojedena. Da nije bilo Stiva, Dženi je bila sigurna da bi se sve završilo ružno. Uvek je mrzela tu kuću i pompeznu kuhinju, ali videvši drugu, mlađu ženu tako komotnu u njoj, iracionalno se osetila odbačenom i uvređenom. Pa nosila je *njenu* kecelju, za ime boga, koristila je *njen* tiganj. A sada će vredna domaćica Debora biti poslata gore da razgovara s Rosom i glumi glas razuma.

Stiv je uspeo da preživi celo to iskušenje sa samo jednom čašom vina i sada je kavaljerski vozio ka Njuportu dok je ona zlovoljno gledala u autoput.

— Mogu da uvidim zašto ste se vas dvoje rastali.

Dženi je gledala krave koje su pasle po polju, pitajući se da li su se ikada navikle na saobraćaj.

— Da?

— Svaki put kad sipa vino on vrati čep nazad.

— Nisam primetila.

— Toliko si se navikla da više i ne primećuješ. A kada peru tanjire, tera je da ih ispere pre nego što ih stavi u mašinu za pranje. I ne kaže ništa, samo je pogleda na onaj svoj način.

— Pa da li ona uradi tako?

- Bez pitanja.
- On je opsednut kontrolom.
- Pa niko ne voli hirurga mlakonju, valjda.
- Nekome se verovatno i sviđa takav.

Stiv se zamisli na trenutak, a zatim reče:

— Mogu li da te pitam nešto? Kako je tucati se s nekim poput njega?

— Ne bi smeo da razmišljaš o tome, to je loše za karmu.

10

Stiv je odbio njenu ponudu da zajedno odu u mrtvačnicu glavne njuportske bolnice, upadljive viktorijanske građevine na padini nad gradom. Ostavila ga je u kolima da puši cigaretu i sluša hitove Džimija Hendriksa, uz obećanje da neće dugo. Stiv je odgovorio da se zadrži koliko god je potrebno jer on ne žuri.

Mrtvačnica je bila na uobičajenom mestu, u podrumu iza neobeležanih vrata na koja je morala da pozvoni da bi ušla. Negde je pročitala da je krađa tela vrlo retka, ali da je krađa nakita, naročito prstenja, s leševa uobičajena stvar. Kolale su priče da su nekima čak sekli prste. I njuportska mrtvačnica, poput one u Vejlu, imala je problem s prostorom. Prateći znake do obdukcione sale, išla je slabo osvetljenim podzemnim hodnikom. Pored zida s desne strane, na kolicima nabijenim jedna iza drugih, ležali su poznati oblici tela u belim plastičnim vrećama. Pokušavala je da ne gleda, koncentrišući se na splet cevi i žica koje su vijugale duž zida s njene leve strane: dronjave arterije ostarele bolnice. Koraci su se odbijali od grubo okrećemih zidova — jedini zvuk koji se čuo.

Vrata ispred nje se otvoriše. Profesor Lojd, jedan šezdesetogodišnjak ekscentričnog izgleda, kipeći entuzijazmom izađe iz svoje kancelarije, bez sakoa. Imao je ćubu nemirne bele kose i par iskrivljenih srpasto zakrivljenih naočara na malom, pravilnom nosu.

— Gospođo Kuper?

— Da.

— Baš mi je drago što ste mogli da dodete. Ovo je stvarno zanimljivo. Vrlo, vrlo zanimljivo. Hoćete li sami da vidite?

— Ovaj...

— Niste valjda gadljivi? — Nasmejao se. — Sačekajte.

Povukao se u kancelariju i vratio se s dva kompleta zaštitnih kecelja i gumenih rukavica. Dao je jedan komplet Dženi.

— Obdukcioni nalaz koji mi je poslao vaš službenik stvarno je sve što je Piterson napisao, zar ne?

— Da. Zašto pitate?

— Videćete. Ali moram da naglasim da sam zaprepašćen, jer sam njega uvek smatrao temeljnim.

Navukao je zaštitnu kecelju i rukavice žustrim pokretom i požurio hodnikom.

— Ona je unutra.

Gurnuo je pokretna vrata i ušao u salu za obdukciju. Dženi je bila zapahnuta talasom smrdljivog vazduha. Navukavši kecelju, udahnula je duboko i krenula za njim.

Telo je bilo raspadnuto do te mere da više nije ličilo na ljudsko. Osim snažnog smrada, više je ličilo na mumificirane ostatke iz muzeja nego na leš. Ležalo je nepokriveno na stolu. Koža, tamo gde je preostala, bila je crna ili mahovinasto tamnozeleno; kako su se mišići i potkožno masno tkivo raspali, izgledalo je kao da se cedi kroz kostur. Meko tkivo na grudima i bokovima propalo je skroz do kostiju. Ruke su zadržale svoj tanušan izgled, ali koža je već napukla i počela da se skida na zglobovima i prstima.

Sve bi to bilo podnošljivo, ali je pogled na Ketino lice naterao Dženi da ustukne od užasa. Kosa joj je i dalje bila plava, ali se koža oljuštila s lobanje. Od očiju su ostale samo dve užasne prazne rupe. Hrskavica nosa je bila cela, ali meko tkivo oko usana bilo je potpuno raspadnuto, otkrivajući bele zube koji su se kezili jezivim osmehom.

Očigledno navikao na smrad, profesor Lojd se nagnuo nad telo i pažljivo gledao Ketine ostatke.

— Samo mi je žao što je nisam pregledao ranije. Ali nema veze, imam konture slike.

Dženi je stavila ruku u rukavici na usta i udahnula na usta.

—Šta ste otkrili?

— Postavimo okvir slike. Znamo da je osnovni uzrok smrti bio prekomerna doza heroina, ali ako sam dobro shvatio, mi ovde tržimo trag onoga što se desilo pre nego što je on dospeo u njen krvotok.

Klimnula je glavom, želeći da požuri.

Uzeo je tanak instrument nalik onima kojima zubari istražuju šupljine u zubima i koristio ga kao pokazivač.

— Prvo što sam zapazio jeste da joj nedostaje komadić prednjeg zuba. Kucnuo je po levoj jedinici.

Ukočila se i pogledala. Zaista je komadić od oko dva milimetra nedostajao na donjem levom uglu prednjeg levog zuba.

— Ivice su oštre, što naznačava vrlo sveže oštećenje. Naravno, svaštaje moglo da ga izazove, ali — posegnuo je za bubrežnjakom na pultu pored lavaboja kojim joj je mahnuo ispod nosa: - Evo tog odlomljenog komadića. Šta mislite gde sam ga našao?

— Nemaam pojma.

— U njenim ustima između kutnjaka i obraza. Normalna ljudska reakcija je da ispljune svako strano telo iz usta, ali kako je još uvek bilo ovde, rekao bih da je to prilično dobra indikacija da je bila udarena, i to prilično snažno.

— Kada?

— Očigledno nedugo pre smrti. I kako je komadić još bio u njenim ustima, rekao bih da je ili bila u nesvesti kad se to desilo, ili da ju je udarac, ili udarci, doveo u to stanje.

— Zašto to Piterson nije primetio?

— Da budem pravičan prema njemu, čovek ne posvećuje punu pažnju zubima, ponekad čak nikakvu, kad radi rutinsku obdukciju. Niko od nas ne raspolaže s previše vremena. — Pažljivo je vratio bubrežnjak na pult. — I tako, imamo moguć udarac. Sada nam trebaju dokazi da to potvrdimo. Iako u ovakvom stanju, telo nam je ipak dalo ne jedan, nego dva traga.

— Pokazao je na desno rame, koje je kako je Dženi mogla da vidi kada je prišla s druge strane stola, bilo potpuno otvoreno otkrivajući zglobov. — Tražio sam dokaze borbe, i našao sam ih. Ovo morate pažljivo da pogledate. — Zabio je svoj pokazivač u srednji deo zgloba. — Dva od glenohumeralnih, ramenih ligamenata odvojeni su od kosti.

Dženi je videla neke žilaste delove tkiva, ali nije mogla da ih identifikuje kao tetive.

Profesor Lojd je počeo vidno da se uzbuđuje.

— Ovo odgovara nasilnoj povredi, na primer uvrtnanju

ruke iza leđa. A onda, tu je i kosa. — Spustio je pokazivač i nežno uzeo glavu s dve ruke i okrenuo je udesno. — Vidite? — Pokazao je na ogoljeni deo lobanje. — Ovde nedostaje pramen kose. Skoro tri centimetra. Vaša službenica je rekla da ga policija nije našla na mestu zločina.

— Nije. Nisam našla nikakav trag u zapisnicima.

— Kosa joj je bila prilično dugačka. Zato i nije bilo očigledno upadljivo, ali kada pogledate u celini počinjete da dobijete sliku — ruka joj je zavrnutu unazad, napadač je tako jako povukao za kosu da je iščupao. A kako nije nađena pored tela, ovo nasilje se moralo desiti na nekom drugom mestu.

— A udarac u lice?

— Najverovatnije se desio na licu mesta, ili se sve desilo u isto vreme. Nemoguće je reći.

— Ali pre nego što je dobila injekciju?

— Da.... — Profesor Lojd se uspravio, gledajući je napetim, ozbiljnim pogledom. — Poslednja stvar: naša laboratorija je dovoljno dobra da je mogla da analizira njene različite uzorke jutros, i došli su do nekih zanimljivih rezultata. Kao što znate, kosa nam daje šezdeset do devedeset dana hemijske istorije tela. Otkrili smo da je Keti u tom periodu koristila marihuanu i kokain konstantno, bez ikakvih prekida, ali ne i heroin. Uzorci krvi i tkiva u ovom stepenu raspadanja su manje pouzdati, ali heroin je otkriven u visokoj koncentraciji. Procena je oko 2000 mg.

— Što znači?

— Dovoljno da ubije konja.

Dženi je zaboravila na smrad. Ovo što je sada dobila bio je dokaz o ubistvu.

— Postoji li ikakav način da se utvrde tragovi seksualnog nasilja?

Profesor Lojd se osmehnu sa žaljenjem i odmahnu glavom.

— Bojim se da neke tajne mrtvi ipak odnesu sa

sobom.

— Kako je po vašem mišljenju umrla?

— Po svemu sudeći, boreći se protiv vrlo brutalnog i odlučnog napadača. Nekog ko je posedovao veliku dozu heroina i ko je temeljno planirao svoje poteze.

— Možete li mi dati izveštaj do sutra i biti spremni da izložite dokaze u ponedeljak ujutru?

— Naravno.

Dženi je gledala telo i setila se fotografije nasmejanog lica na polici nad kaminom Tejlorovih. Šta je nateralo nekoga da ubije tu lepu devojkicu?

Sve što je rekla Stivu bilo je da se bavi istragom neobjašnjene smrti petnaestogodišnje devojkice. On nije kupovao novine, a nije videla ni televizor u njegovoj kući, tako da sigurno nije čuo za slučaj. Za razliku od nekih advokata, ona je svoju obavezu o poverljivosti podataka shvatala ozbiljno. Kao islednici, to joj je bilo još i važnije. Iskustvo je naučilo da se profesionalne tajne ne smeju poveriti nikome, čak ni svojim najbližim. Dejvid, takođe, i pored svih svojih mana, nikada nije brbljao o svojim pacijentima. Nisu ćaskali u krevetu. Uopšte, poslednjih nekoliko godina u krevetu nisu radili mnogo toga.

Stiv ju je ostavio da na miru razmišlja o seksu, smrti i šta za nju znači da bude uvučena u užasno ubistvo kad je sve što je htela bio miran život. Izabrala je sigurnost, posao i kuću koji će trajati desetinama godina, ali za svega nekoliko nedelja našla se usred haosa, i postala je zabrinuta. Takvu duboku zabrinutost osetila je mesecima pre nervnog sloma. Bilo je to kao da vas obuzme potištenost usled niskog pritiska pre oluje: osetite kako vam pritiska dušu mnogo pre nego shvatite šta se dešava. I probija se kroz sve slojeve: nema stanja sreće, radosti, opijenosti ili drogiranosti koje donosi spas. Vuče vas na dno kao težak kamen vezan oko vrata.

Stiv je sišao s autoputa i krenuo oblasnim putem,

sekući široku dolinu Usk ka grebenu kojije odvajao od doline Vaj.

Bio je to veoma pošumljen, slabo naseljen predeo polja i livada razdvojenih širokim živicama i rasutim žbunovima čestara koji se godinama nisu menjali. Spustio je prozor i udisao svež vazduh koji je mirisao na divlji peršun i travu.

— Mislim da ne bih mogao da živim bez ovoga. Ono što sam najviše mrzeo kada sam živio u Bristolu jeste smrad tog grada.

Dženi, pokušavajući da otera mračne misli, reče:

— Znam o čemu govoriš. — Spustila je svoj prozor i zatvorenih očiju okrenula lice vetru.

— Hoćeš da se prošetamo? Ovde gore je jedno mesto koje hoću da ti pokažem.

— U ovim cipelama?

— Ubacio sam čizme pozadi.

— Stvarno? Kad?

— Kada smo polazili. Znao sam da se ti nećeš setiti.

— Ne znaš moj broj.

— Mogu da ocenim odoka. Ti nosiš broj trideset osam, baš kao moja bivša draga. — Izbacio je jedan lakat kroz prozor, opušteno. — U čemu je problem, imaš li nešto važnije da radiš?

Parkirali su ispred kapije na vrhu brda, blizu seoca za koje je rekao da se zove Langovan. Posegnuo je na zadnje sedište, gde je stavio torbu s dva para kožnih, dubokih radničkih cipela. — Ostavila ih je namerno, jer da ih je ponela, stalno bi je podsećale da je gacala po blatu kao seljanka.

Dženi je uvek bilo neugodno u tuđoj garderobi, izula je štikle i obula cipele od čvrste kože.

— U tome je stvar s njom.

— Šta to znači?

— Nijedna žena ne voli da bude zaboravljena.

Poveo ju je stazom po obodu polja na kome je paslo stado ovaca koje su okružile hrast na vrhu brda. Dok su

išli, pokazivao joj je orijentire i pričao o drveću — kada se posade hrast i bukva jedno do drugog, široka krošnja bukve zaklanja sunce hrastu tako da ga tera da raste pravo i visoko ne granajući se i ne kvareći stablo. Veći deo doline Vaj bio je zasađen drvetom za građu za brodove i ćumur za potrebe teške industrije duž reke u viktorijansko doba. Kada je industrija zamrla, šuma je preživela. To je bio redak deo zemlje gde je priroda zauzela nekadašnje industrijsko područje; on je to smatrao znakom nade.

Stali su na najvišoj tački poljane, seli na travu i gledali preko dvadeset pet kilometara prostora ka rasplinutoj silueti vrhova Brekona. Nepregledno nebo bilo je čudljivo: delovi čistog neba smenjivali su se s mrijama kumulusa i grozdovima teških, sivih kišnih oblaka. Njihove senke su lenjo klizile preko polja povremeno zaklanjajući sunce. Tu i tamo sunce bi se probilo kroz oblake i poslalo zlatni zrak ka zemlji. Stiv je rekao da se to zove božji sjaj; takve stvari se viđaju na sentimentalnim razglednicama, s dobrim razlogom: ništa što je plod rada ljudskih ruku ne može biti toliko lepo. Možda je to bio razlog što je napustio arhitekturu — njegove građevine bi samo kvarile ono što nije ni moglo da bude unapređeno.

— Prilično si romantičan, zar ne?

Opružio se po travi, zureći u nebo.

— Neko mora i to da bude.

— Možeš li stvarno da budeš srećan ne zarađujući novac?

— I da i ne.

— Zašto se ne vratiš na fakultet, ne završiš ga i počneš da radiš etički prihvatljive poslove. Pa danas svi žele ekološke građevine. Mogao bi da budeš bogat.

— Razmišljao sam o tome. — Okrenuo se i nalaktio, gledajući je. — Ili bolje rečeno, ti me teraš da mislim o tome.

Dženi, osetivši drhtaj postidečnosti, upita:

— Šta sam to uradila?

— Ništa posebno... ti me samo podsećaš da postoji

svet oko mene.

Prevukla je rukom po travi, nervozna što je gleda. Osećala je da će svakog trena da pruži ruku i dodirne je, i nije imala pojma šta da uradi ako se to desi.

Seo je ispruženih nogu, oslanjajući se na ruke.

— Ti se baš teško opuštaš, zar ne? Zar ne možeš prosto da uživaš u predelu?

— Mnogo toga mi je na pameti.

S poluosmehom na usnama zaklonio je oči sklopljenim šakama i gledao na dolinu.

— Oslobodiću te jedne od tih briga — ne pokušavam da spavam s tobom. Biću iskren, ne bih te odbio, ali mislim da nam ide dobro i bez toga.

Dženi, sva uzrujana, reče:

— Svaka čast. Ovo je bilo direktno. — Bože, kako je zvučala ukočeno.

— I mislio sam da ćeš razumeti. — Nasmejao se pa se osovio na noge i otresao. - Čini mi se da bi volela da se vratimo.

Pružio joj je ruku. Oklevala je za trenutak, zatim mu dala ruku i pustila ga da je povuče.

* * *

Sedela je pred laptopom u kasno subotnje večer. Vebsajt koji je izabrala bio je irski. Platila je dodatno da pošalju pilule po kuriru tokom vikenda. Dogovorila se da preuzme paket na depou kompanije u Avonmoutu u osam sati ujutru u ponedeljak, tako da nije morala da im daje kućnu adresu, niti da rizikuje da ostane bez pilula do utorka. Dostavnicu je potpisala nečitko. Jedina stvar koja je dovodila u vezu sa nezakonitom nabavkom sedativa bio je broj njene kartice, ali su je na sajtu uverili da se njena nabavka očitava kao poklon preko pošte. Naručila je deset bočica s tabletama od 30 mg, uveravajući samu sebe da joj više od toga nikad u životu više neće biti potrebno.

Atmosfera u sali bila je zategnuta, na granici neprijateljstva, prava prilika za dva temazepama. Broj novinara se povećao tako da su zauzimali dva od četiri reda, a kombi sa satelitskom antenom bio je parkiran ispred. Endi i kao smrt bleđa Kler Tejlor bili su okruženi namrgođenim prijateljima i rodbinom. Hartli i Malinson su natovarili svoj radni sto pozamašnom gomilom dosjea i pravne literature. Grantamu nije bilo ni traga, ali doktor

Piterson se odazvao i na drugi poziv, i sedeo je pored ozbiljne mlade žene s plavom beležnicom, za koju je Dženi zaključila da je advokat. Alison je obavestila glavnog detektiva Svejntona da bi današnji pretres mogao da mu bude zanimljiv, ali dobila je kratak odgovor da je on suviše zauzet, isto kao i njegovi saradnici.

Profesor Lojd se šepurio u trodelnom odelu i loše vezanoj kravati na stolici za svedoke, očekujući svoj trenutak slave. Pažljivo je stavio naočare za čitanje da pročita zakletvu i izgovorio je tekst s naglašenom preciznošću.

U rano nedeljno jutro Dženi je primila njegov opširan izveštaj preko imejla. Samo ona i Alison su ga videle. Odlučila je da ne pusti kopije u promet dok on ne iznese svoje nalaze na javnom pretresu, želeći da vidi Pitersonovu reakciju, i da uhvati Hartlija što je moguće nespremnijeg. Plan joj je bio da jutarnji deo pretresa provede slušajući forenzičke nalaze i Pitersonovo objašnjenje kako mu je promaklo ono što je profesor Lojd tako lako otkrio. Sledeća etapa bila je da otkrije moguće izvršioce. Sudski poziv je bio upućen i Džastinu Benetu i višoj starateljki zaduženoj za nadzor zatvorenica u kazneno- popravnom domu *Portshed*. Dženi je htela da zna kako je Ketu uspelo da ne prestane sa svakodnevnom upotrebom marihuane i kokaina pod njenim staranjem.

Pre nego što je počela da ispituje svedoka, Dženi se obratila poroti objasnivši im da je, kao što su mogli da saznaju iz lokalne štampe, razlog što je odložila pretres bila ekshumacija tela Ketu Tejlora, radi ponovnog ispitivanja koje će izvesti državni patolog. On je patolog specijalista s velikim iskustvom u istraživanju zločina, i policija i islednici često su ga pozivali da radi obdukcije. Porotnici su pažljivo slušali. Neobičnost njihove nove, javne uloge u ovoj zabačenoj seoskoj dvorani polako je nestajala. Njihova ozbiljna lica i klimanje glavom jasno su joj govorili da je tih osmoro građana shvatilo punu težinu odgovornosti koju imaju.

Obratila se profesoru Lojdu.

— Professore, vi ste državni patolog u gradu Njuportu, u oblasti Gvent?

—Jesam.

— Da li ste u subotu 23. juna, izveli obdukciju na telu Ketij Tejlor?

—Jesam.

— I da li ste napisali detaljan izveštaj datiran 23. juna?

— Da.

Pogledalaje Pitersona. Sedeo je vrlo mirno, ali oči su mu bile vrlo zabrinute, kao kod čoveka koji zna da mu je karijera u pitanju.

— Pre nego što pređemo na detalje, profesore, hoćete li poroti pročitati vaš zaključak?

— Naravno. — Alison mu priđe i dodade kopiju. Pročistio je grlo, napravio pauzu, i glasno pročitao: — Slažem se s delom nalaza mog kolege doktora Pitersona iz *Oblasne bolnice Sevem Vejl*, koji tvrdi da je smrt Ketij Tejlor nastupila usled unosa smrtonosne doze dijamorfina (heroina), ali sam tokom svog istraživanja otkrio suštinske i neoborive dokaze teškog i nasilnog fizičkog napada...

Huk koji se začuo na galeriji za posetioce bio je nešto između uzdaha i tihog jecaja. Dženi je pogledala i videla Endija Tejlora kako stiska ruku svoje žene svojim šakama. Doktor Piterson je nervozno gužvao manžetnu. Njegov advokat je brižljivo zapisivao svaku reč.

—Izneću ove dokaze u tri celine. Prvo, rameni ligamenti na desnom ramenu bili su odvojeni od kosti, naznačavajući da je ruka bila znatnom snagom uvrnuta ka leđima preminule. To mora da je bilo izuzetno bolno i ne može imati neko bezazleno objašnjenje. Drugo, pramen kose, otprilike oko tri centimetra u obimu, iščupan je sa zadnjeg levog okcipitalnog dela kože lobanje — pokazao je prstom na deo između vrha vrata i njegovog levog uha — što je dovelo do opravdanog zaključka da je do toga došlo fizičkom akcijom. Uočeno je da iščupani pramen nije

nađen pored tela.

Dženi je videla izraz potisnutog očaja na Pitersonovom licu. Poželela je da zna šta misli, bilo da je prosto pogrešio ili namerno prevideo dokaze nasilne smrti.

— Treće, tu je bio i komadić prednjeg levog zuba. Ivica je bila oštra, što ukazuje na skorašnju povredu. Otkrio sam taj komadić između obraza i desni preminule. Po mom mišljenju, primila je snažan udarac u prednju stranu lica. Činjenica da nije progutala ili ispljunula komadić ukazuje da je bila u nesvesti pre udarca ili nakon njega.

Kler Tejlor je jecala. Žena koja je mogla da joj bude sestra dodala joj je maramicu. Lica porodice i prijatelja bila su slike bola, zbunjenosti i neverice. Piterson je bezizražajno zurio u pod ispred sebe.

Cela sala je slušala u mračnoj tišini prekidanoj samo jecajima Kler Tejlor dok je Dženi vodila profesora Lojda kroz detalje njegovih nalaza. Objasnio je da je doza heroina bila toliko velika da bi Ketu, sve i da je pokušala sama sebi da je ubrizga, bila mrtva ili u nesvesti pre nego što bi špric bio ispražnjen do pola. Bio je uveren da je to uradila druga osoba, moguće i dve: jedna koja joj je zavrnila ruku i držala je za kosu, dok je druga ubadala iglu.

Dženi upita:

— Šta zaključujete po fotografijama tela koje je policija snimila na licu mesta?

—Mora da je bila postavljena u taj položaj. Kao što sam već rekao, bilo je nemoguće da ubrizga toliku količinu heroina i odloži špric pored sebe. Ja bih očekivao da iglu nađem zabodenu u venu, a špric napola pun.

—Ima li još nešto što vam je privuklo pažnju na fotografijama?

—Njena garderoba izgleda prilično uredno, ako se ima u vidu stepen sile kojoj je bila izložena. Pretpostavljam da je napad bio brz i silovit. I dobro planiran.

—Mislite da je to bilo s predumišljajem?

—Za nabavku i pripremu tolike količine heroina treba neko vreme. Mislim da bi bilo pošteno da kažem da bi

svako s tim stepenom znanja bio svestan da će ga tako velika količina ubiti.

Zatim ga je provela kroz rezultate analize kose. Oni su van svake sumnje potvrdili da je to jedina doza heroina koju je Keti ikada unela, makar u zadnjih devedeset dana pre smrti. Složio se s nalazom doktora Pitersona da je bila mrtva oko pet do sedam dana kada je nađena i da je, usled javljanja mrtvačke ukočenosti, više nego sigurno da je postavljena u sedeći položaj ispod žbuna neposredno posle smrti.

Dženi je primetila da to znači da je Keti preminula u utorak 24. aprila, dva dana po prijavi nestanka. Trebalo je da sazna gde je Keti bila u nedelju 22. i u ponedeljak 23. aprila, i s kim u društvu. Ta dva dana u kojima se vodila kao nestala bila su presudna.

Dženi je završila ispitivanje profesora Lojda pitanjem kako se desilo da su on i doktor Piterson došli do tako oprečnih zaključaka. Razmislio je na trenutak, a zatim, posle namerne pauze, rekao:

—Ja sam se odmah odlučio za temeljan pregled. Standardni test krvi koji je on naložio manje je precizan od onog koji sam ja izveo, tako da nije mogao tačno da zna količinu heroina koji je ušao u sistem i taj deo je razumljiv. On je čovek pod velikim pritiskom posla na kome sigurno uradi pet, šest obdukcija dnevno ali, po mom mišljenju, u slučaju u kome je nasilna smrt i neznatna mogućnost iole sposoban patolog morao bi da izvrši istragu detaljnije nego što je on uradio.

—Začudilo vas je što nije otkrio odlomljeni komadić zuba?

— Delimično.

— A iščupana kosa?

— To bi možda bio mnogo prihvatljiviji previd.

Pogledao je ka Pitersonu bez traga griže savesti ili zbunjenosti. — Dženi je znala šta to znači: njegove reči su sračunato zvučale umereno, ali ono što je stvarno govorio jeste da je njegov kolega bio vrlo nesmotren, aljkav, ili čak i

saučesnik u namernom prikrivanju dokaza ili nečemu gorem.

— Hvala vam, profesore. Ako biste bili ljubazni da sačekate još malo, gospodin Hartli će možda imati neka pitanja za vas.

Hartli, koji je još zapisivao završne rečenice profesora Lojda, prvo je završio s tim, zatim pregledao zabeleške da se uveri u očiglednost zaključaka, i bez neke posebne žurbe ustao.

— Profesore — počeo je Hartli — da li je tačno da ste izvršili potpun forenzički pregled tela Keti Tejlor na zahtev islednika, gospođe Kuper?

— Da.

— Znači da ste unapred bili svesni da tražite, i da ćete možda naći, dokaze koji dovode do zaključka da je smrt Keti Tejlor sumnjiva.

— Složiću se samo s prvim delom.

Hartli se nasmejao.

— Ako sam vas dobro razumeo, zaključili ste da je njena smrt prilično sumnjiva.

— Da.

— Hvala vam, profesore. — Hartli se okrenuo ka Dženi. — Gospođo, siguran sam da ne moram da vas podsećam na član 26 (stav 1.) Zakona o islednom postupku iz 1984. godine?

Još uvek malo nesigurna u sitnim detaljima zakona o islednom postupku, Dženi je otvorila primerak *Džervisovog priručnika* s lošim predosećanjem.

— Tamo se kaže da, ako načelnik policije od islednika zahteva da obustavi pretres na osnovu toga što osoba može biti optužena za ubistvo s predumišljajem, ili bez njega, islednik je dužan da obustavi pretres na dvadeset osam dana. Kako ovde zastupam načelnika policije, zahtevam takvu obustavu s trenutnim stupanjem na snagu.

Dženi je pogledala u pravilnik, proveravajući da li u njemu piše onako kako je mislila.

— Gospodine Hardi, ovo pravilo se primenjuje samo u slučaju kada načelnik policije razmatra da optuži određenu osobu. Napravljen je da se spreči vođenje dva sudska procesa istovremeno. Kako nema osumnjičenog, kako pretpostavljam, koji će biti optužen za smrt Keti Tejlor, potpuno sam ovlašćena da nastavim s ovim pretresom.

— Obavešten sam da, u svetlu ovih novih dokaza, kriminalistička policija želi da obnovi istragu. Uobičajeno je u ovakvim uslovima da islednik obustavi istragu i sačeka rezultate koraka kriminalističke istrage, ako takvih bude.

— Gospodine Hartli...

— Ako mi dozvolite da završim, gospođo.

Dženi mu odobri da nastavi.

— Dejstvo prekida je dvostruko. Ne samo da sprečava da policijska istraga podnosi bilo kakav uticaj javnosti koji bi ova istraga mogla da izazove, već takođe osigurava da, kada se ova istraga završi, i vi i porota imate korist od dokaza koje bi policija mogla da obezbedi. Imam ovde gomilu nadležnih koji podržavaju takav stav, ako želite da vidite — pokazao je rukom na gomilu fotokopiranih dokumenata — ali mislim da ćete se složiti da je ovo prvenstveno u interesu pravde. Sigurno je da to podrazumeva *obavezan* nastavak policijske istrage.

— Pravim prekid da razmotrim vaš predlog, gospodine Hartli.

Dženi je ustala i povukla se u svoju kancelariju, s primerkom *Džervisa*. Prelistala je pravilnik ponovo, osećajući nemir. Hartli je bio u pravu. Policija je imala pravo da traži prekid pretresa kada je postojala mogućnost da osoba koja nije morala da bude naznačena — može biti optužena za delo koje je dovelo do smrti. Ukoliko bi odbila, policija je mogla da traži od kancelarije javnog tužilaštva da izdejstvuje prekid. Opet, ona nije morala da se povinuje, ali rizikovala bi da izazove veliki diplomatski sukob.

Pravila i procedure imaju jasnu i glasnu namenu: da osiguraju da policija istražuje zločine, a da islednici istražuju uzroke smrti. Tamo gde islednički postupak utvrdi postojanje dela, duh pravilnika, ukoliko nije tumačen kruto, zahteva od nje da se skloni u stranu i da policija preuzme istragu. Njena istraga će se nastaviti kada policija utvrdi da nije bilo počinjenog dela ili da nema okrivljenih, ili ako osumnjičeni bude optužen, sa završetkom na sudskom procesu.

Problem nastaje kada islednik ne veruje policiji. Ako oni, iz bilo kog razloga, propuste da izvrše svoj zadatak propisno, ostaje jedino ona. Niko drugi nema neophodne nadležnosti i sredstva da zahteva odgovore.

Začulo se kucanje na vratima i Alison uđe.

— Jeste li dobro? Izgledali ste kao da ste videli duha kada je zatražio prekid.

— Znala sam da nešto planira. Nije dovukao onoliku hrpu knjiga u sud samo za izložbu.

— Mada je u pravu, zar ne? Ne možete da nastavite ako postoji aktivna kriminalistička istraga.

— Mogu, ali to mi neće doneti popularnost u Ministarstvu pravde. — Uzdahnula je. — Šta ti misliš da se dešava?

— Pokazali ste im, gospođo Kuper. To niko ne voli.

— Šta je s tvojom teorijom da je glavni detektiv Svejnton bio pod pritiskom?

— Pa, ne znam... možda sam samo bila preosetljiva. Znam mnoge momke iz kriminalističke. Ne vidim da bi ijedan od njih lako pustio slučaj poput ovoga, naročito posle druge obdukcije. Ono što vi treba da saznate jeste šta je Ketu radila u ona dva dana pred smrt, a to je ono što će i oni pokušavati da otkriju.

— Ti iskreno misliš da možemo da im verujemo, čak i posle onoga što se desilo Hariju Maršalu?

Alison virnu preko ramena prema vratima, proveravajući da li su dobro zatvorena.

— Onako kako ja to vidim, možete da ih sredite, ali

osim nalaza profesora Lojda nemate ništa drugo. Porota bi mogla da utvrdi da je došlo do nezakonitog oduzimanja života, ali gde vas to dovodi — i dalje vam treba policija da uhvati počinioca.

— Pa šta mi predlažeš?

— Dajte im njihov prekid i iskoristite vreme da malo pronjuškate okolo i uzmete još poneku izjavu — ne mogu vas sprečiti da to uradite.

— A u međuvremenu će istina biti zakopana još dublje?

— Ima nekoliko momaka u kriminalističkoj, starih Harijevih prijatelja. Popričaću s njima, da vidim da li su nešto čuli.

Dženi je razmotrila mogućnosti. Pored mogućeg ugrožavanja karijere, odbijanje prekida nije moglo nikud da je odvede. Ono što je htela bila je neulepšana istina, a Alison je bila u pravu: nije bilo velike šanse da će je čuti u nekoliko sledećih dana pretresa. A ako je policija stvarno na neki način bila umešana u prikrivanje, šanse da sama otkrije činjenice nisu postojale.

Dženi je zauzela svoje mesto u čelu stola. Hartli je gledao s iščekivanjem, spreman da napadne pravnim dokumentima ako njena odluka ne bude u njegovu korist.

— Razmotrila sam vašu molbu, iznetu ispred policijske uprave, gospodine Hartli, i spremna sam da obustavim pretres na četrnaest dana.

Hartli je ustao sa zadovoljnim osmehom na licu.

— Hvala vam, gospođo.

— Ali pre nego što to uradim, želela bih da čujem ponovo gospodina Pitersona. Hoćete li istupiti, molim vas.

Hartliju nije dala vremena da protestuje. Razmenio je pogled s Malinsonom, koji je slegnuo ramenima, kao da govori da nemaju čega da se boje. Pitersonov advokat se nagnu napred i došapnu mu neke instrukcije. Ustao je, došao do čela dvorane i seo u stolicu za svedoke, zureći u

Dženi.

— Doktore Pipersone, čuli ste svedočenje profesora Lojda. Imate li neko objašnjenje šta vas je omelo da otkrijete tri činioca koji su njega naveli da zaključiti da je smrt Keti Tejlor nasilna?

Mirnim, ravnim glasom s dobro sračunatim nagoveštajem izvinjenja, reče:

— Profesor Lojd je bio u pravu kada je rekao da sam se bavio, i da se još uvek bavim, ogromnim brojem slučajeva. Tu i tamo desi se nešto što ne bi trebalo da se desi. Policija me je obavestila da se sumnja da je Keti umrla od prekomerne doze droge, a moji nalazi su to potvrdili. Nije mi predloženo da je njena smrt bila nasilna, pa stoga nisam izveo detaljna ispitivanja, koja je profesor Lojd bio upozoren da uradi. Seciranje ramena, na primer, nije uobičajena procedura pri obdukciji. — Pogledao je ka profesoru Lojdu, koji je sedeo u prvom redu publike. — Zahvalan sam kolegi što je podelio nalaze do kojih je došao s nama, a i vama, gospođo, što ste zatražili novu obdukciju. A zbog gospođe Tejlor i njene porodice, nadam se da će policijska istraga biti uspešna. Najdublje saosećam u njihovom bolu.

Vrativši se u svoju malu kancelariju, Dženi je počela da pakuje knjige i dokumenta u aktovku s osećanjem razočaranja. Posle sveg uzbuđenja i očekivanja, provela je samo jedan i po dan na sudu. Bilo joj je žao Kler i Endija Tejlora. Prvo šok ekshumacije, zatim saznanje da im je ćerka umrla najverovatnije nasilnom smrću, i sada odgađanje. Njihova muka mora da im se činila beskonačnom.

Kada je ljutnja koju je osetila zbog Hartlijeve besramne zamke počela da bleđi, zaključila je da je najverovatnije postupila kako treba. Imala je praznog prostora u kome će da intervjuiše svedoke u svoje slobodno vreme, i da pokuša da shvati koji su bili Maršalovi razlozi, ako ih je i bilo, da ne održi pretres. Možda je bila previše brza kadje odbacila zaveru, previše

obuzeta osećanjima o šokantnoj smrti tinejdžerke. Zatvorivši aktovku, odlučila je da vodi istragu nepristrasno i profesionalno koliko god bude mogla. Bila je islednik, nepristrasni, oštroumni, odlučni istraživač istine.

Kada je obukla kišni mantil koji je, sudeći po rastućem broju kapi kiše na prozoru, srećom ponela, začulo se kucanje na vratima iza nje.

— Uđi, Alison. — Gledala je kroz prozor, privučena munjom koja je sevnula u daljini. — Sve sređeno?

— Ja sam Tara Kolins — odgovorio je glas.

Dženi se okrete i ugleda ženu u ranim tridesetim, malo višu od sto pedeset centimetara, vatrenih odlučnih očiju i kratke crne kose. Bila je odevena ukusno, ali ne i skupo, u sportsko odelo. Dženi se setila da ju je videla tog jutra na pretresu u publici, i pomislila da je ona nekakav advokat, jer su se novinari isticali površnošću i čestim zevanjem.

— Imate li vremena?

— O predmetu ne mogu da govorim...

— Ovo nije o predmetu, zapravo ne baš direktno. Razgovarala sam s vašom službenicom, i ona je rekla da je to u redu.

Dženi je bila oprezna.

— Moraće da bude kratko...

Tara uđe unutra i zatvori vrata za sobom.

— Bila sam kod kuće i pisala članak o Ketinoj ekshumaciji i ovoj istrazi kada sam vas pozvala u subotu. Deset minuta kasnije došla je policija i uhapsila me na osnovu sumnje za prevaru kreditnom karticom. Potpuna smejurija. Namešteno mi je. Provela sam vikend u policijskoj ćeliji. Kaucija je plaćena u šest sati jutros. Suđenje mi je sutra ujutru. Navodno sam prevarila *Vestern union* za 25.000 dolara.

— Imate li dokaze?

— Navodno je s mog laptopa novac prebačen nekome u Njujorku za koga nisam nikada čula. Keš je podignut ukradenim podacima kartice kojom sam ja navodno ušla

na sajt *Vestem juniona*. Najlepše je što nadležni iz SAD mogu da traže moje izručenje. Ko god da je ovo smislio prilično se pomučio.

— Ko je podneo tužbu?

— Anonimna prijava. To je sve što su rekli. I odneli su mi kompjuter i bekap drajvove. Sav moj rad je na njima, sva istraživanja, prepisi intervjuja. Baš sve.

Dženi oseti kako joj trnu prsti.

— Ima li nekog posebnog razloga da mislite da je to povezano sa slučajem Keti Tejlor?

— Obavila sam nekoliko poziva, istražujući koliko su se Keti i Deni poznavali. Rekla sam vam da su išli na kurs o štetnosti droge u Timu za sprovođenje korektivnih mera za maloletne prestupnike u decembru.

— Odakle vam to?

— Devojka po imenu Hejli Džonson. Bila je Ketina prijateljica i delila je sličan životni stil, ali je malo starija — ima osamnaest godina.

— Zvuči zanimljivo.

— Pokušaću ponovo da je pronađem, mada to nije lako, mnogo voli da lunja. — Tara provuče rukom kroz svoju gustu kosu, i uzdahnu frustrirano. — Vidite, hoću da znate da obično nisam od onih koji postanu paranoični. Ako mislite da sam luda, bolje mi to recite u lice pa da nastavim s detaljima.

Dženi odmahnu glavom.

— Verujem vam. Imate li dobre advokate? Oni bi morali biti u stanju da provere istoriju tih transakcija.

— Radim na tome, ne brinite.

— Pa, šta ja mogu da uradim za vas, gospođo Kolins?

— Ne dižite ruke od ovoga dok ne dobijete odgovore.

Dvoje tinejdžera je umrlo i, po Tari Kolins, ne samo da su njihove smrti bile povezane, nego je neko veoma organizovan i odlučan želeo da spreči istragu. To su bile jake tvrdnje, i Dženi se trudila da ih prihvati. Samo što je uspela svoje podsvesne strahove da stavi pod kontrolu, poseta novinarkе je ponovo uznemirila. Nije saopštila Alison ništa od onoga što joj je Tara ispričala, i umesto toga je poslala da kupi novi nameštaj za kancelariju. Želela je da razmišlja na miru. Vrativši se u Jamajčansku ulicu zaključala je vrata između prijemnog i predsoblja, spustila venecijanere na prozoru kancelarije i sela ispod lampe s

beležnicom i perom. Uobičajena gomila dnevnih izveštaja trebalo je da se obradi, ali morali su da sačekaju. Ukoliko ne napravi plan, nervoza će toliko da naraste da neće moći više da funkcioniše. Počela je da zapisuje svoja razmišljanja.

Nalazi profesora Lojda su, na njeno zadovoljstvo, dokazali da je Ketu bila silom zadržana, udarena u lice i da joj je ubrizgana smrtonosna doza heroina. To je moglo da se dogodi, ali nije moralo, na mestu gde je telo nađeno, ali se najverovatnije desilo negde drugde, a telo je kasnije bačeno ili, pre će biti, brižljivo sakriveno u gustom žbunu. To je značilo da su njeni napadači, ili napadač, dobro poznavali okolinu - lokacija je bila zabačena — što je moglo da podrži teoriju da ju je ubio neko ko je koristio usluge prostitutki; ali čemu nasilje kada je ona bila voljnim učesnik u seksu? U svakom slučaju, njena smrt se najverovatnije desila u sredu 24. aprila, a njen nestanak je prijavljen pet dana pošto je otpuštena iz *Portsheda*. Policija će pojačati napore da utvrdi njeno kretanje i kontakte tokom tog vremena. Uz malo sreće, Alison će uspeti da dobije informacije od svojih bivših kolega, tako da će ostati u toku događaja. Ako se pokaže da policija iz nekog razloga prikriva ili stopira istragu, Dženi će istraživati lično.

Bez privlačenja previše pažnje, otvoriće tiho nekoliko tokova istrage na svoju ruku. Prvo je htela da porazgovara s Ketinim roditeljima i sazna imaju li ikakva saznanja gde je mogla da se nalazi tih dana. Možda znaju više nego što priznaju i iz nekog svog razloga su izabrali da neke stvari zadrže za sebe. Sada kada znaju kako je njihova ćerka skončala, sigurno će biti voljni da podele sve što znaju. Takođe je htela ponovo da ispita Džastina Beneta, glavnog vaspitača kazneno-popravnog doma *Portshed* i Hejli Džonson, Ketinu neuhvatljivu prijateljicu, koja se, kako joj je Tara rekla, selila iz skvota u skvot, drogirala se i prostituovala.

Zasad je sve kako treba. Treba da pronađe svedoke i da ih ispita, da sakupi informacije. Važne, praktične

radnje: zadaci za koje se očekuju da sposoban islednik može da ih izvrši.

Okrenuvši stranicu zapisala je tri imena koja su predstavljala sve ometajuće i neopipljivo u ovom slučaju: Deni Vils, Piterson, Hari Maršal.

Denijeva povezanost s Keti bila je nešto što je mogla da ispita po zakonskom osnovu. Ako su se u prošlosti poznavali, a kako je dokazano da je Keti koristila drogu tokom boravka u popravnom domu, bilo je logično pretpostaviti da među njima postoji neki odnos povezan s drogom. Možda su dugovali istom dileru. Uterivanje dugova silom koja ide i do ubistva postalo je uobičajena stvar u gradu. Hejli Džonson će možda moći da pomogne uvidom u tinejdžersko podzemlje. Dženi je znala da je to pravi lavirint zbog svoje zamršenosti i melodramatičnosti: lojalnost, strahovi i konflikti koji su vladali u njemu mogli su se razumeti samo uz poznavanje nekog učesnika iznutra.

Pitersonova obdukcija i dalje je ostajala enigma. Na stranu činjenica da je izveštaj, koji nije ni napisao sve dok ga ona nije naterala, bio sumnjivo kratak. Vrlo vešto je pohvalio profesora Lojda na pretresu - maltene ju je uverio da je napravio slučajnu grešku - ali nije imala utisak da je aljkav. U svom životu je sreća mnogo lenjih profesionalaca koji su merili vreme do penzije, ali nijedan od njih nije u poznim četrdesetim još uvek bio sportske građe. Možda je bio ozlojeđen, možda čak i pomiren sa sudbinom, stanjem u zdravstvu, ali i dalje je imao bistar pogled čoveka spremnog za nove izazove. Ketin slučaj teško da ga ne bi zainteresovao. A ako je uočio znake nasilne smrti, mora da je imao vrlo jak razlog da ih ne spomene. Pored njegovog imena Dženi je stavila veliki znak pitanja.

Hari Maršal je predstavljao drugi problem. Čovek koji je obično plivao niz maticu, ali i koji je, nekoliko nedelja pre nego što je izdao Ketinu umrlicu, uz očigledno kršenje propisa, pretio da će da protrese tvrđavu iz temelja. Povezala je njegovo i Pitersonovo ime. Bili su bliske kolege.

Radili su na poverenju. Hari je verovao Pitersonu na reč, i taj sistem je radio godinama. Izgledalo je moguće da je Piterson bio umešan u šta god da se desilo, ili je makar imao slutnju, ali da nije bio spreman da o tome govori. Još na sredini karijere, sa ženom i porodicom koju je morao da izdržava i štiti, uradio bi sve što je u njegovoj moći da sačuva svoju poziciju.

Hari je takođe imao za koga da živi. Nije bilo razloga da se misli da je njegova smrt bila išta drugo do tragično prevremena, ali ipak se sticao utisak da je u pitanju bilo nešto više od puke slučajnosti. Čak se ni srčani napadi ne dešavaju sasvim iznenada. Ako dovoljno duboko zagrebete, najčešće ćete pronaći šta je izazvalo depresiju ili beznađe kod preminulog; koliko je samo ljudi umrlo neposredno posle penzionisanja? Dženi je napravila pauzu, odložila pero i sipala šolju čaja, skoro hladnog, koji je stajao na stolu. Harijevi nesređeni dosjei i dokumenta još su ležali po podu s obe strane stola, a moguće da je u njima ležao i neki trag.

Odložila je svoje beleške u stranu i podigla Harijeva dokumenta na sto. Fascikla s računima, koja je još čekala da joj se posveti pažnja, bila je suviše dosadna da bi je čak i otvorila. Vratila je na pod i posvetila se Harijevoj kolekciji isečaka iz novina tražeći neku vezu. Prelistala ih je. Tu i tamo je bio citiran ili spomenut: bilo je slučajeva — industrijskih nesreća, saobraćajki, operacija koje su krenule po zlu, nekoliko smrti u zatvoru, policijsko prebijanje mladog crnca na smrt, i brojni slučajevi samoubistava. Najskoriji isecci bili su o smrti Denija Vilsa. U svima je Deni portretisan kao opasan mladi kriminalac čiji se kraj očekivao, čak i odobravao. Jedan članak, koji je napisao novinar odlučan da ocrni lik Simon Vils, istakao je da je propustila da prijavi imena očeva svoje troje dece, citirajući jednog komšiju koji je tvrdio da su svi očevi najverovatnije bili Simonini dileri.

Činjenica da se Hari zamario da uopšte čita i iseca ove članke nešto je govorila, ali Dženi nije mogla da oceni

šta. Možda je samo bio sujetan, njegov izraz lica na fotografiji s koledža nagoveštavao je tako nešto, a ovi isečci su mu jačali ego. O smrti Keti Tejlor pak nije bilo isečaka. Mada je o pronalazačenju njenog tela pisano naširoko, nije isekao nijedan članak. Možda je neuspeh u nameri da uzdrma kulu iz temelja u slučaju istrage Denija Vilsa privremeno poništio njegov ego. Ili je razmišljao o nečemu drugom.

Alison se vratila iz ekspedicije kupovine s novostima da je poslušala Dženi i da je izabrala dva radna stola i direktorsku stolicu koji su tako elegantni da će baciti u zasedak ostatak kancelarije. Okrenula je usput nekoliko telefonskih brojeva i organizovala da dođu moleri. Kako je naglasila, radili su u njenoj kući i dobri su, i ponudiće im dobru cenu.

Dženi je sačekala da prođe talas trivijalnosti, a kad je Alison završila, reče:

— Hoću da nađeš medicinski karton Harija Maršala.

Alison je izgledala šokirana tim zahtevom.

— Zašto?

— Nisam još sigurna.

— Ali niste nimalo nadležni. Ne istražujete njegovu smrt.

— Ne, ali istražujem Ketinu, a njegov motiv da potpiše njenu umrlicu je nešto što moram da razumem.

— On ne bi namerno uradio ništa nepropisno, gospođo Kuper. Nije bio takav. Bio je pristojan čovek.

Dženi reče nežno:

— Razumem tvoja osećanja prema njemu, i obećavam da ću raditi vrlo oprezno. Možda ne otkrijem ništa.

— Šta da kažem doktoru?

— Daću ti pismeni zahtev da preda karton gospodina Maršala. Ima zakonsku obavezu da saraduje. Ako bude problema, zvrncni me i ja ću da razgovaram s njim.

Alison, učutkana, zapita:

- A šta ćemo s molerima?
- O njima ćemo drugi put.

Umirena trećom tabletom u poslednjih deset sati, Dženi je milela ka kući Tejlorovih kroz saobraćaj koji se jedva vukao. Pozvonila je tri puta, i već je htela da ode kad je Kler otvorila vrata. Kosa joj je bila slepljena kao da je ležala. Bila je obučena u svoj stari džemper i lagano je drhtala. U licu je smršala kao da nije jela danima.

— Izvinjavam se na smetnji, gospođo Tejlor. Mislila sam da bi bilo dobro da objasnim situaciju. Da li vam je muž kod kuće?

Odmahnula je glavom, zabivši šake u džepove, držeći ruke stisnute uz telo.

— Mogu da dođem kada bude tu.

Kler je razmišljala na tren, onda se povukla korak unazad, pozivajući na taj način Dženi da uđe.

Pratila je kroz kratak hodnik do kuhinje. Posuđe od doručka stajalo je neoprano u sudoperi. Bilo je zagušljivo, a prozori su bili zatvoreni. Kler joj pokretom ponudi da sedne za mali sto za ručavanje. Dženi se zahvali i sede. Kler je ostala da stoji, pored šporeta, koliko god je mogla dalje od nje.

— Shvatate da sam obustavila pretres da bi policija imala vremena da ponovi istragu.

Klimnula je glavom.

— U međuvremenu, plašim se da će Ketino telo morati da ostane u mrtvačnici, u slučaju da patolog mora da uradi neke dopunske testove.

Još jedno klimanje. Svaki sekund u Dženinom prisustvu očigledno je bio bolan.

— I ja takođe istražujem. Posebno me interesuje gde je Keti mogla da ode kada je pobjegla iz kuće.

Kler slegnu ramenima nezainteresovano.

— Nikada nam nije govorila gde je. Mogla je da bude bilo gde.

— Da li vam ime Hejli Džonson išta znači? — Videlo se da znači, i da asocijacija nije prijatna.

— Mislim da sam čula kako pričaju telefonom. Jedna od njenih narkomanskih drugarica, pretpostavljam.

— Zna li možda gde bih mogla da je nađem?

— Endi vam je rekao gde se deca sakupljaju, dole na igralištu...

— Da li je i Ketu išla tamo?

— Ponekad... mislim da su bili umešani i stariji klinici, takođe. Devojke sa sopstvenim stanovima i slično. Ketu nije mogla da dočeka da ima svoj.

Dženi se osmehnu, srećna što se Kler napokon pomalo otvara.

— Da li je Ketu imala mobilni telefon?

— Endi joj nije dozvoljavao. Imala je jedan, ali dobili smo račun na trista funti. To je prevršilo meru. Ako je kupila neki za svoje pare, to ne znam. Mada mislim da je sve trošila na drogu.

— Možete li da se setite šta se desilo u nedelju, gospođo Tejlor... volela bih da znam šta se desilo kada ste poslednji put videli Ketu.

Kler je gledala kroz prozor, ponovo se povukavši u sebe. Dženi je čekala. Prošlo je nekoliko trenutaka pre nego što je progovorila.

— Htela je da prekrši zabranu izlaska u subotu uveče, ali uspeli smo da je zadržimo. Endi i ja smo otišli na spavanje oko jedanaest. Ona je već bila legla. Ja sam ustala oko pola šest sutra ujutru, a ona je već bila nestala. Tada smo je poslednji put videli.

— Da li je u subotu svađa bila žestoka?

— Ništa više od uobičajene.

— Da li je Ketu ponela nešto sa sobom, torbu, odeću?

Kler odmahnu glavom.

— Ne koliko sam ja primetila. Samo ono u čemu su je našli. Možda je imala kaput.

— Kakva je bila Ketu kad je apstinirala?

— Postajala je teška, svadljiva. Htela je da udari,

ogrebe, psovala je...

— Da li je takva bila i u subotu?

— U subotu je bila samo galama, i to osrednja. Činjenica da je ostala u kući... pomislili smo da zabrana funkcionise, da će je se pridržavati.

— Da li ste приметili neku promenu kada se vratila iz *Portsheda*?

— Da... Bila je mirnija. Definitivno mirnija. To je bilo... — prekinula je i obrisala oči rukavom. - Oboje smo pomislili da je stvarno krenulo nabolje.

— Žao mi je što vas teram da to ponovo proživljavate, ali za mene je to vrlo korisno...

Kler je klimnula glavom i posegnula za papirnim kuhinjskim ubrusom.

— Da li ste je tražili u nedelju?

— Išli smo do igrališta, i to je to... Nismo mogli ništa stvarno da uradimo. Sa socijalnim radnicima smo isto prošli proteklih godina — ne možete silom protiv svog sopstvenog deteta. Ako bi Endi i pokušao, odmah bi mu zapretila policijom ili SOS telefonom za decu. A zvala ih je bez razmišljanja. Imali smo ovde policiju, socijalne službe, i svi su nas tretirali kao da smo mi krivi... Naravno da sam htela da je ubacim u auto i odvezem na selo, ili negde gde bismo je doveli u red, ali nisam se usudila. Plašila sam se sopstvenog deteta...

— Neće vam smetati ako pogledam njenu sobu?

Kler slegnu ramenima.

— Zadnja vrata na vrhu stepenica.

Dženi ostavi Kler u kuhinji i pope se uskim stepenicama do malog odmorišta. Četvora vrata su vodila od njega. Jedna, odškrinuta, vodila su u roditeljsku spavaću sobu; zavese su bile spuštene, krevet nenamešten. Otvorila je vrata ispred sebe i ušla u urednu sobu. Prva njena reakcija bila je čuđenje. Na zidovima je bila uobičajena kolekcija postera, fen za kosu, šminka na stočiću koji je služio i kao radni, TV, stereo, knjige.

To je mogla da bude soba devojke koja je najbolja u

razredu. Nije se osećao duvanski dim, tapete nisu bile išarane, časopisi na policama bili su relativno bezazleni. Garderoba je visila u ormaru i bila je uredno poslagana. Dženi je otvorila fioke i sagnula se da pogleda ispod kreveta. Svuda je bilo isto stanje: ništa nije štrčalo, čak ni nagoveštavalo da je ona bila delinkvent.

Čula je kako se Kler penje i zastaje na odmorištu.

— Neće vam smetati da uđem?

— Ne. — Dženi pogleda još jednom po sobi i izađe da joj se pridruži. — Vrlo je uredno, gospođo Tejlor.

— Ona je uglavnom... delom je još bila mala devojčica. Mislim da nije znala šta je. Droga, društvo koje je htela da zadivi, ne znam šta ju je uhvatilo.

— Ništa niste dirali od onda?

— Ne. Sve je kao što je ostavila.

— Da li je uvek bila takva?

— Sređivala je još od kada se vratila u sredu. Kao da je davala sve od sebe.

— Da li se tada drogirala?

— Ne, koliko znam. A mogla sam uvek da pogodim čim je pogledam, ali tada mi je izgledala čisto. U subotu uveče je, po mom mišljenju, imala krizu... Samo toga mogu da se setim.

To je imalo smisla. I pored sve njene divljačnosti, Keti je bila iz dobre porodice. Znala je kako normalni ljudi žive i šta je porodični život. Čak i za devojku koja je počela da se prostituše da bi platila drogu nedelje provedene u *Portshedu* morale su biti šok. Da, ima smisla to što je htela da se ponaša ispravno kad je izašla napolje. A kada si navikao da uzimaš drogu svakodnevno, četiri dana bez fiksa su dovoljno da kriza počne da bude kritična. Mogla je da je zamisli kako nervozno šparta u sitne sate, sređujući sobu, pokušavajući da ostane čista, očajnički želeći da se oduži mami i tati i istovremeno se boreći protiv nezadržive želje da se uradi.

— Da li je Keti ikada spomenula dečka po imenu Deni Vils, oko godinu dana mlađeg od nje?

— Deni Vils koi se obesio u *Portshedu*?

— Da.

— Poznavala ga je. Išli su u istu osnovnu školu. Već tada je pravio probleme.

— Da li se skoro videla s njim?

— Ne pre nego što je zatvorena, koliko ja znam. Kadaje izašla, rekla je da ga je viđala u kantini pre njegove smrti. Rekla je da je izgledao loše, kao da se tukao. Rekla je i da je tamo bilo mnogo tuča.

— Da li je rekla još nešto?

— Ne... Zašto?

— Moja kancelarija se bavi i njegovim slučajem.

Kler je pogleda nepoverljivo.

— Keti je možda bila loša, ali nije bila njegova liga. On je bio raspušten već s osam godina. Ona je imala valjan dom, roditelje koji su je voleli.

Dženi je shvatila da je dotakla nerv.

— To se jasno vidi, gospođo Tejlor, da ste je veoma voleli. Obećavam vam da ću otkriti šta se desilo s vašom ćerkom.

Ponovo je počela kiša i igralište, zapravo osam ari zapuštenog javnog parka, bilo je prazno. Dženi je podigla kragnu ogrtača, i krenula da traži razuzdane tinejdžere. Nije bilo nikoga na vidiku. Našla je opuške, prazne konzerve od piva, flaše od alkohola i iskorišćene kondome u lejama cveća pored klupa. To je bilo žalosno ali ne i šokantno, samo za nijansu gore od nje same. Ona je popila svoju porciju alkohola, pušila je džointe kada su joj bili nuđeni, i verovatno bi dala priliku i kokainu samo da joj ga je pravi momak podmetnuo pod nos. Bilo je i seksa, ali u mnogo prijatnijim okolnostima, i uglavnom u ubeđenju da je to put ka večnoj ljubavi.

Krenuvši preko mokre trave ka izlazu primetila je dve devojke, od oko četrnaest godina, koje su ušle u park, zapalile cigarete i razmetljivo krenule ka klupici. Obe su bile u školskim uniformama, jedna je razgovarala telefonom.

Dženi se obratila višoj, onoj bez telefona, crnokosoj lepu-škastoi meleskinii.

— Izvinite, devoike. Da li ste poznavale Ketii Tejlora?

— Šta si rekla?

— Devojka koje je umrla krajem aprila. Muvala se ovuda. Devojka je zauzela agresivnu pozu, izbacivši kuk.

— Ne znam o čemu pričaš, jebote.

— Hejli Džonson?

Druga devojka je završila razgovor i upitala prijateljicu:

— Sa 'oće ova?

— Pokušavam da pronađem nekoga ko je poznao Ketii Tejlora. Ja sam islednica. Istražujem njenu smrt.

Devojka s telefonom reče:

— Ne znamo mi ništa — i prođe. Njena prijateljica je pratila, gurnuvši Dženi ramenom kad je prolazila pored nje.

Dženi izvadi posetnicu i viknu za njima:

— Slušajte, u ovome ima para. Sto funti za obaveštenje gde je Ketii Tejlora bila u nedelju 22. I ponedeljak 23. aprila. Želim da razgovaram s Hejli Džonson. Ako je neko bude video, neka joj da moj broj telefona.

Ponudila je karticu višoj devojci.

— Izgleda da je ubijena. Mogle biste da mi budete od velike pomoći.

Devojke su se zgledale, i njihov opak nastup je malo olabavio.

— Uzmite posetnicu. Razmislite malo.

Devojka s telefonom je pružila ruku, istrгла joj posetnicu i bacila je na zemlju.

Bilo je skoro osam uveče, a ona je još sedela za radnim stolom. Raščistila je današnje izveštaje - već je postala neosetljiva na grozne detalje — i razmatrala da otvori fasciklu s računima i vidi koliko je dug i dosadan posao koji je očekuje. Uspela je samo da podigne fasciklu s

pada i otvori korice kada je začula kako se otvaraju ulazna vrata i Alison je zove:

— Gospođo Kuper?

— Ovde sam.

Pojavila se na vratima stežući veliki koverat.

— Hirurško odeljenje je prosledilo karton u centralnu bolničku arhivu. Imamo sreću da smo ga dobili — devojkama je trebalo sto godina da ga nađu. Već je bio spakovan za reciklažu. — Dobacila joj je paket preko stola.

Dženi ga otvori i izvadi pohabani karton. Maršalovo ime i datum rođenja bili su napisani slovima u kurzivu kakav se ne upotrebljava već decenijama.

— Seže čak do vremena kada je bio šest meseci star.

Dženi prelista krte papire, smeškajući se na jednostavne, površne zapise, upisane rukom porodičnog doktora: „Kašalj, umeren. Uveriti (usplahirenu) majku da nije opasno“; „Žali se na bolove u stomaku — samo vikendom!“.

— Ostalo se bavi uglavnom njegovim pritiskom. Uzimao je lekove za snižavanje holesterola.

Dženi prevrnu svežanj prašnjavog papira i pronade najsvežije nalaze. Mogla je da oseti Alisoninu nestrpljivost.

Hari je posećivao lekara prosečno svakih šest meseci zadnjih nekoliko godina da bi proveravao nivo holesterola, koji je uglavnom imao tendenciju pada. Njegovi poslednji rezultati, mesec dana pre nego što je umro, bili su pristojnih četiri zarez dva, što je bilo dve jedinice niže nego što bi se očekivalo od žrtve srčanog udara. Poslednji zapis imao je datum 27. april, nepunih nedelju dana pre smrti, i tri dana pre pretresa Denija Vilsa. Pisalo je: „Simptomi depresije, osećaj preopterećenosti, nesanica, SU i nervoza usled smanjenih radnih sposobnosti. Preporučeni dugačak letnji odmor — prihvaćen. 4 x 50 mg amiltriplina - dve nedelje pa kontrola.“

Alison upita:

— Sta je SU?

— Stalni umor. To su klasični simptomi depresije.

Prepisana mu je jaka doza umirujućeg antidepresiva.

— Tako sam i mislila.

— Jeste li razgovarali s gospođom Maršal o tome?

— Ne. Zašto bih?

Dženi je ubacila dokumenta nazad u fasciklu.

— Možda bi bilo bolje da ja porazgovaram s njom.

— Zašto?

— Pa, makar ćemo znati koliko mu je od prepisanih pilula ostalo.

— Ne. To ne smete.

Dženi je pogledala, zapanjena oštrim zvukom panike u njenom glasu.

— Pustite me da prvo razgovaram s njegovim lekarom. Nema razloga da uznemiravamo gospođu Maršal i njihove devojke.

— Alison, ima nešto što moraš da shvatiš. Namera-
vam da otkrijem šta se desilo Hariju Maršalu, i ako je to
važna informacija, biće objavljena. Nikada nisam bila i
neću biti spremna da štitim nečiju reputaciju ako će to
stajati na putu pravdi.

Alison je fiksirala optužujućim pogledom.

— Možda ćete jednog dana biti zahvalni prijateljima,
gospođo Kuper, a pravi prijatelji su tu čak i kada vas više
nema.

Telefon je zazvonio skoro u ponoć, prenuvši Dženi iz prvog sna. Neočekivani pozivi uvek su je terali da pomisli kako se nešto užasno desilo Rosu. Njegovi odgovori bili su jedva nešto više od mrmljanja tokom njihovog razgovora onog petka pre dve nedelje, i osetila se prazno i odbačeno. Uхватила se za rukohvat dok je silazila, boreći se s efektima pola flaše crnog vina i pilule za spavanje. Uteturalaje u radnu sobu, jedva se usredsredivši, dok je dizala slušalicu.

— Halo?

— Ovde Alison, gospođo Kuper. Nisam znala da li da vas uznemirim...?

— Šta je u pitanju?

— Provela sam skoro celo veče s gospođom Maršal, pričajući. Još je veoma uznemirena, naravno... spomenula sam tablete, ali nije znala ništa o njima. Potražile smo ih. Bile su od one vrste koje ne smeju da se mešaju s alkoholom, ali Hari je još uvek pio svoj džin i tonik uveče. Mislimo da on nije ni podigao recept.

— Nije našla bočice od lekova u njegovoj odeći ili negde drugde?

— Ne. Ništa, osim tableta za holesterol — držao ih je u fioci u kuhinji.

— Da li si spominjala telefonski poziv koji ti je uputio u noći kada je umro?

— Nije mi se dalo.

— Još nešto?

— Pa, ne baš. Kao i ja, videla je da je van koloseka, ali s njom nije mnogo pričao o poslu. Kaže da ju je to deprimiralo.

Nije ni čudo da je Hari toliko voleo svoj džin. Sam po ceo dan među mrtvima, a nikoga kod kuće da se rastereti razgovorom.

— U redu. Hvala.

— Pa, šta mislite? — Alison je zvučala kao da se iskreno nada da će Dženi reći da je to kraj, da je Harijeva smrt tragična ali prirodna.

— Razmisliću još o tome. Laku noć, Alison.

Spustilaje slušalicu i uvalila se u stolicu za stolom. Soba joj se lagano okretala. Kroz maglu, pokušavala je da zamisli šta je ova informacija značila. Ili je Hari pomešao previše džina s antidepresivima, i slučajno doveo sebe do srčanog udara, ili je progutao sadržaj cele bočice, bacio je u toalet, nazvao Alison da se oprostí - možda čak i prizna ljubav — i izgubio hrabrost u zadnjem trenutku. Dok se sedativ širio njegovim telom, popeo se uza stepenice, presvukao u pidžamu, pozeleo laku noć ženi i tiho legao da umre.

13

Posle dobrih sedam sati spavanja, Dženi je odlučila da se suoči sa svetom uz samo jednu tabletu koju je podelila napola. Prva polovina za doručak, a drugu će sačuvati za ručak. Poigravala se misljuje da ne ponese nijednu sa sobom, ali još nije bila spremna da tek tako odbaci sigurnosni pojas. Umesto toga, ubacila ih je u najdalji ćošak torbe, da joj bude potreban napor da ih pronađe.

Prva stanica bile su joj prostorije Tima za sprovođenje korektivnih mera za maloletne prestupnike, sumorna stara zgrada iz 1970. godine, koja je stajala u sredini reda prodavnica, pedikira i tezgi, samo na nekoliko stotina metara od naselja Broudlends. Još nije bilo nikoga kad je stigla, u devet ujutru, i popila je dve šolje loše kafe u restoranu preko puta pre nego što je ugledala pogurenu figuru koja je ličila na Džastinovu kako otključava ulazna vrata i provlači se. Trebalo mu je dugo da odgovori na zvono; zvonila je ukupno četiri puta.

— Ko je?

— Dženi Kuper, islednica oblasti Severn. Imam nekoliko pitanja koja moram da vam postavim, gospodine Benet.

— Ovaj... očekujem stranku.

— Sigurna sam da će stranka moći da sačeka.

— Zar ne možemo da ugovorimo neko pogodnije vreme?

Dženi je izgubila strpljenje.

— Usred sam islednog postupka, gospodine Benet, a vi ste zakonski obavezni da sarađujete. Molim vas, pustite me unutra.

Nastala je kratka pauza. Začulo se otvaranje vrata.

Džastinova kancelarija bila je baš kao što je i očekivala. Tesna, neuredna i zgurana u kraj hodnika na prvom spratu. Sedeo je za stolom u farmerkama i majici i premeštao gomile kafom isflekanih papira trudeći se da izgleda zauzeto.

— Šta mogu da uradim za vas?

— Hoću da otkrijem gde je i s kim Ketij Tejlor bila nekoliko dana pre svoje smrti.

— Nemam pojma. Video sam je svega jedanput kad je izašla iz *Portsheda*, u sredu... osim što sam prošao pored nje hodnikom u petak.

— Kada je išla na odvikavanje od zavisnosti?

— Tačno tako.

— U ovoj zgradi?

— Na spratu. Imamo zajedničku prostoriju.

— Aha. — Dženi izvadi blok iz aktovke i okrene novu stranicu. Primetila je da Džastin gleda u nju zabrinuto. — Rekli ste na svedočenju da ste pričali o uslovima njenog prijema u sredu. — Da li ste razgovarali o vremenu provedenom u *Portshedu*?

— Verovatno sam je pitao kako je prošlo. Ne sećam se tačno reći.

Ubeležila je to.

— Da li vam je rekla da se tamo sve vreme drogirala,

marihuanom i kokainom? Izgleda da su bili izdašno snabdeveni.

— Ne. To nije spomenula. — Prekrštao je ruke ne uspevajući da se udobno namesti.

— Ona je bila ovde pre Božića, na kursu o štetnosti droga? Tada je bila pod kaznom nadzora zbog posedovanja kanabisa s namerom distribucije.

— Mislim da je tako.

— Da li ste tada imali posla s njom?

— Ne direktno. Čuo sam za nju, njeno ime se pojavljivalo na sastancima tima, i to je sve.

— Da li je spomenuta činjenica da se prostituiše?

— Mislim da jeste.

Dženi napravi belešku i pogleda ga.

— Mogu li da dobijem njen dosje, molim vas? Volela bih da ga ponesem sa sobom.

— Šta, sada?

— Pošto je mrtva, ne vidim da imate više ikakve koristi od njega.

— Moram da dobijem odobrenje. Moj šef malo kasni.

— Jedino odobrenje koje vam treba je moje, gospodine Benet. Dosje, molim.

Džastin ustade oklevajući, i ode do arhivskih ormara. Dženi ga je držala na oku, pazeći da ne pokuša da izvadi neki dokumenat. Izvadio je tanku fasciklu i dodao joj preko stola. Otvorila je fasciklu i izvadila snop papira, ne više od dvadeset listova. Svi su bili obrasci osim kucanog izveštaja priključenog uz njenu presudu. Pregledala ih je i nije otkrila ništa što već nije znala.

— Zar ne zapisujete lična opažanja?

— Ne, nemam tu sklonost.

— Zašto ne?

Slegnuo je ramenima.

— Jednostavno tako radim.

Dženi je pogledala obrasce. Svi su bili skrojeni da osiguraju ispunjavanje kriterijuma, prisustvovanje sastancima i ispunjavanje zadatah obaveza. Maloletni

delinkventi su tretirani kao „stranke“. Jedna u brzini nažvrljana beleška, ali naglasak je bio na tome da budu što manje lični. Ta bezdušna, birokratska hladnoća govorila je da je ova služba više zainteresovana da zaštiti sebe nego svoje „stranke“. Jedan od dokumenata bio je Ketina pristupnica Timu za sprovođenje korektivnih mera za maloletne prestupnike, kojom se obavezala da će da poštuje zabrane kretanja, da ide u školu, redovno se javlja i prisustvuje kursu odvikavanja. Postojala je i odredba o razumevanju svojih društvenih odgovornosti i poštovanja zakona. Prvorazredne reči.

Dženi složi papire nazad u fasciklu.

— Imate li pojma s kim se Keti družila kada je izašla?

— Ne.

— Niste li pričali o tome? Mora da imate dosta iskustva u ovoj oblasti.

— Kao što sam pokušao da vam objasnim na pretresu, moj posao je da zadobijem poverenje stranke, a ne da delujem kao predstavnik vlasti.

— A kako ste to stekli njeno poverenje?

Pitanje je zateklo Džastina nespremnog. Zamučao je:

— Pokušavam da me vide kao nekog s kime mogu da pričaju... iskreno.

— Ali ne postavljajući pitanja.

— Izgradnja poverenja dugo traje.

Dženi je poželela da kaže, *a u međuvremenu nju ubiju na ulici.*

— Recite mi s kime mislite da se družila.

— Ne mogu da kažem, jer ne znam.

Brzo je počela da gubi strpljenje. Iako je kao advokat bila nekoliko nivoa iznad uličnih kontakata, znala je šta su ugled i reputacija. Džastin je ipak bio deo komšiluka, sve što je svakodnevno radio bilo je druženje s najtvrdokornijim maloletnim kriminalcima.

Gledala ga je netremice.

— Zašto me lažete, Džastine?

Obrazi su mu pocrveneli, a Adamova jabučica počela

da poigrava.

— Ne lažem. Stvarno ne znam s kime se družila... Nije bila baš najotvorenija sa mnom.

— Stvarno? — Nije skidala pogled s njega. - Bila je drugarica Denija Vilsa, zar ne? Kada su bili mlađi išli su u školu zajedno, išli su na iste časove o štetnosti droge ovde prošlog decembra, i ponovo su se sreli u *Portshedu*. On je umro dok je ona još bila tamo.

— Nije ga spominjala.

— On je bio jedna od vaših „stranki“, zar ne?

— Daa...

— Nije vam palo na pamet da kažete kakva šteta za Denija? Da li si ga videla u *Portshedu*? Da li je bio uznemiren?

— Nismo pričali o njemu.

Dženi ga je ostavila da se malo znoji. Nije znala šta će s njim. Da li je bio lažov ili prirodno nadaren mladi birokrata, već vešt u umetnosti samozaštite?

— U koje doba dana ste se sastali s Keti u sredu?

— Pri kraju dana, oko pet mislim.

—To objašnjava dosta toga — reče Dženi i ostavi ga da izvuče sopstvene zaključke. Zatvorila je blok i otvorila aktovku. — Poneću i Denijev dosje, takođe.

* * *

Pregledala je dosje sedeći u svom automobilu, koji je bio parkiran ispred kladionice gde su stari belac i mladi nezaposleni Indijci izgleda sklapali neobično prijateljstvo. Grupa je stajala ispred radnje i pušila cigarete nalazeći dovoljno tema za zbijanje šala. Dosje, međutim nije sadržao mnogo povoda za smeh. Bio je deblji nego Ketin, ali podjednako bezličan. Nije sadržavao ništa po čemu bi se moglo zaključiti šta je Deni Vils bio mimo liste nedela koja je počinio. Niko ko pročita te stranice ne bi imao uvid u unutrašnji život jednog nesrećnog tinejdžera koji je rastao bez oca i bilo kakve sigurnosti. Dobra vest za

Džastina Beneta i njegovog šefa bila je da u formularu označenom s „prekršaji u povratu“ nije bilo mesta ni za jednu kvačicu više. Nije čak bilo ni rubrike da se ubeleži smrt; ako su bili tako uredni, moglo je da se desi da Deni čak uđe u godišnje statistike kao uspeh.

Ono što je nju najviše mučilo bilo je odsustvo ličnih podataka - interesovanja, prijatelji, kvalifikacije. Izgledalo je da je jedini javni službenik koji je napravio pravi pokušaj da ga shvati bio Hari Maršal kada je sastavio izveštaj pred pretres. Ono što je tog jutra otkrila razbesnelo ju je. Ne razmišljajući, uzelaje pola tablete koju je ostavila za kasnije i progutala je s gutljajem dijet-kole. To je učinilo da se oseti malo bolje, ali ne dovoljno.

Gledala je ljude ispred kladionice, srećne ništarije, kako se druže. Palo joj je na pamet kako brzo mora da se sklapaju prijateljstva u zatvoru. Uplašena deca poput Keti i Denija nisu mogla izbeći da ih privuče poznato lice u kantini. Mora da su pričali.

Otvorila je beležnicu, okrenula na redosled koji je počela grubo da skicira na koricama i zaokružila važne datume:

- 14. april — Deni pronađen mrtav*
- 11. april — Keti puštena iz Portsheda*
- 22. april — Keti nestala*
- 27. april — Maršalu su prepisani antidepresivi*
- 30. april — Nađeno je Ketino telo*
- Počela istraga o Denijevom slučaju*
- 1. maj — Donet zaključak o samoubistvu*
- I. maj — Maršal potpisao Ketinu umrlicu*
- 3/4. maj — Maršal umire*

Zurila je, pokušavajući da uklopi Maršala u jednačinu. Simon Vils je rekla da mu se ponašanje promenilo oko tri dana pre početka pretresa, negde u vreme kada je posetio svog doktora. Alison je rekla da je ispao iz koloseka još pre toga, verovatno u skladu s

promenom simptoma; no da li je neki poseban događaj izazvao njegovu odluku da uzme tablete? Ketu Tejlor je već bila nestala u to vreme, zapravo bila je mrtva, ali koliko je Dženi bilo poznato, Maršal nije ni čuo za nju pre ponedeljka 30. aprila, kada je otkriveno njeno telo.

Pokušala je da sagleda činjenice iz svakog ugla advokatskim očima, postavljanjem pitanja „šta ako“. Dobila je jedno veliko: *šta ako* je Maršal pronašao vezu između Denija i Ketu u vreme između 22. i 27. aprila? I *šta ako* je znao ili sumnjao da je mrtva? Ako je uspostavio vezu, ako je to bilo nešto toliko moćno da nije mogao s tim da se bori, to bi objasnilo slabost istrage Denijeve smrti i zašto nije sprovedena istraga o smrti Ketu Tejlor. A tu je i Tara Kolins. Nije prestajala da kopa po oba slučaja, i sada je bila suočena s lažnom krivičnom optužbom. Tu mora da je postojao neki zajednički činilac.

* * *

Simon Vils je nosila dvogodišnjeg dečaka a drugom rukom držala njegovu trogodišnju sestru. Stajala je u vratima neočešljana, u vrećastoj trenerci u kojoj je spavala. Izgledali su kao da imje svima potrebno kupanje.

— Imate li malo vremena, gospođo Vils?

Simon je uzdahnula i otrešla se trogodišnjakinje koja ju je uhvatila za nogu.

— Ako vam ne smeta što je mesto u užasnom neredu.

— Za pet minuta me više nema.

Simon je rezignirano proveo kroz hodnik prepun dečje odeće i razbacanih igračkica, i uvede je u dnevnu sobu. Nije izgledalo kao da je skoro čišćena; prljavi tanjiri i kesice čipsa po stolovima. Ubacila je dvogodišnjeg klinca u krevetac i raščistila mesto na sofi. Dečaćić je vrištao dok ga je sestra bockala kroz rešetke plastičnim mačem.

— Ne obraćajte pažnju na njih. Vrištaće ma šta uradili.

— Baš imate pune ruke posla.

— Pričajte mi o tome! Od sada se snalazim sama. — Izvadila je paklo jeftinih cigareta iz džepa. — Ali je otišao. — Izvadila je jednu i zapalila je.

— Oh. Žao mi je.

— Meni nije. Bio je pravi seronja s decom. Tamo odakle on dolazi, ako deca prave buku, useru ih od batina i gotovo. Rekla sam mu da ću, ako proba tako s mojom decom, zvati policiju da ga uhapsu. Nazvao me belom kurvom. — Povukla je dubok dim i dugo ga zadržala. Kada ga je izbacila, bio je gotovo proziran, pročišćen u njenim plućima. — On je Egipćanin. Neću izlaziti više nikada s nekim od njih. Radije ću da nađem nekog jamajčanina.

Dženi se osmehnu saosećajno, uočivši Alijeve nove zvučnike za ajpod na televizoru.

Simon se nasmeja i zakašlja:

— Zaboravio je da ih ponese. Može samo da ih sanja, to je od mojih para.

— Prošle nedelje sam vam obećala da ću pročitati Denijev dosje. I jesam. I imam neka pitanja. Da li je nekada spominjao devojkicu po imenu Keti Tejlor? Mogli ste da čitate u novinama o njoj. Bila je u *Portshedu* u isto vreme kad i on. Umrkla je nedelju dana po izlasku.

Simonin izrazje postao ozbiljan.

— Znala sam Keti. Bila je u osnovnoj školi s njim. Porodica joj je živela ovde, pa su se odselili. Loše je završila, zar ne?

— Imala je probleme. Šta znate o njoj?

— Deni je nije nikada spominjao, ali videla sam je nekoliko puta u kraju.

— S kim?

— Nisam baš sigurna. Grupa devojaka, jedanput. Ko bi ih sve znao?

— Hejli Džonson?

Simonin izraz nije ništa odavao.

— Nisam nikad čula za nju.

— Kada ste poslednji put videli Keti?

— Ne od kada je izašla... januar, februar?

Nije to bilo mnogo, ali bilo je nešto. Ketii se okretala nečemu što je znala iz osnovne škole, verovatno se družeći sa starom ekipom iz klupe. Mogla je da uputi Alison ili njene drugove iz policije da otkriju ko su oni.

— Druga stvar je gospodin Maršal. Rekli ste da se promenio prema vama pre pretresa, da je postao ravnodušan.

Simon ljutito povuče kratak dim.

— To je tačno. — Deca su počela da se dernjaju glasnije, tražeći pažnju. Viknula je na mlađe: — Ućuti, Seme!

Kao da je nije čuo. Pokušavao je da ujede sestru za prst.

Dženi je sačekala pauzu u dernjavi:

— Kada ste pričali poslednji put?

— O moj bože, ova galama. — Pritisnula je obe ruke preko ušiju, pokušavajući da misli. — Preko telefona... U petak.

— Sećate li se o čemu?

— Naša socijalna radnica, Rut Turner, htela je da priča s njim. Probala je telefonom, ali nije joj odgovorio.

— Ko je ona?

— Ona vodi brigu o deci i tako to. S Denijem nije imala mnogo posla, uglavnom s mlađima, ali njega je htela da pošalje kod psihijatra.

— Kada?

— Pre nego što je otišao u *Portshed*.

— Šta je Maršal rekao?

— Kao, javiće joj se. Nemojte da mislite da jeste. — Našla je praznu konzervu na podu i upotrebila je kao pepeljaru.

— Imate li njen broj?

— Tu je negde...

— Naći ću ga ja. Ona radi u porodičnom centru, zar ne?

— Da. — Siknula je na klinca: — Seme, ako ne

prekineš, pozvaću Alija da se vrati.

Prestao je da vrišti i pustio sestrin prst.

— Hvala, Simon. Sada ću vas ostaviti. — Dženi je ustala sa sofe, dok joj se prijavi tepih lepio za donove.

— Oh. Nešto sam zaboravila da vam kažem prošli put, šta se desilo pre pretresa.

Dženi je zastala na vratima:

— Da?

— Znae da je štampa znala sve o mojoj prošlosti i tako to? Takođe su saznali i da su ovo dvoje bili na staranju kad su bili bebe.

— Mogli su to da saznaju od vaših dobronamernih komšija.

— Može biti. Ali dan pre pretresa, u nedelju, policija je došla i prevrnula celo mesto. Rekli su da je moj dvanaestogodišnji sin Šon viđen kako diluje.

— Jesu li našli nešto?

— Nema šanse. On nije isti kao njegov brat. Ide u školu i sve ostalo. Bio je prestravljen — odvukli su ga u stanicu i držali ga tamo tri sata.

— Imali ste sreću da Ali nije imao štek u kući.

— I jeste imao. Pogodite ko je pola dana morao da nosa po kući pedeset grama? Jamajčani bi ga samo progutali i ništa. Ti momci umeju od racije da naprave žurku.

Dženi se nasmejala:

— Mislila sam da je Denijev otac Trinidađanin.

— Trinidađani su drugačiji. Oni su stvarno zli.

Trebalo joj je najmanje deset pokušaja da pronađe broj Rut Tarner preko obaveštenja, ali najzad joj se na mobilni javila neka žena nervoznim glasom, uz veliku saobraćajnu buku u pozadini.

Dženi, sedeći u kolima ispred Simonine kuće, upita:

— Da li je to Rut Tarner?

— Ko je to?

— Dženi Kuper. Islednica oblasti Severn.

—*Ko?*

Dženi podiže glas i ponovi ime.

— Oh. U redu. Šta mogu da uradim za vas? — upitala je mirnijim glasom.

— Volela bih da porazgovaramo, još ovog jutra ako je moguće.

— Oh... Van kancelarije sam, između zakazanih sastanaka.

— Doći ću kolima i naći ćemo se gde kažete. Gde god. Hitno mi je.

Rut Tarner malo razmisli pa reče:

— Za pola sata prolazim kroz Klifton. Znete li gde je kafe *Kod Dina?*

— Naći ću.

Socijalnoj radnici je trebalo skoro sat vremena da dođe u mali italijanski kafe, pa je Dženi ostavljena da se bori s Dinom koji joj je uporno nudio jelovnik, a pogledom i mrdanjem brkova nagoveštavao da je spreman i da uradi za nju nešto vrlo specijalno.

Četrdeset dve godine su vrlo zanimljivo životno doba. Ako ste skockani, još možete da uspalite maštu mladićima, a i stariji tipovi, već s trbuščićima, oprobaće sreću s vama. Prvi put od vikenda pomislila je na Stiva. Dobro je bilo imati pored sebe nekog tako pouzdanog kod Dejvida. *Pouzdan*, sinulo joj je tek tako, ali ta reč nije izgledala baš odgovarajuće. Stiv se povukao iz života i traći svoj talenat izabravši da uređuje tuđe bašte. To nije baš pouzdano. Ipak, bilo je lepo znati da se dopada zgodnom mlađem momku. Pitala se šta je sve moglo da se desi da ju je pomilovao onda dok je ležala na travi.

— Gospođo Kuper?

Dženi se trgnu iz maštanja i ugleda ženu, otprilike svojih godina, umornog izgleda, bez šminke, s previše stvari u rukama, smeđe, raščupane kose.

— Zdravo, Rut. — Dženi mahnu rukom ka stolici preko puta sebe.

Rut doviknu čoveku za tezgom:

— S obranim mlekom, Dino!

On nabra čelo u znak prihvatanja ne uzvrativši joj osmeh. Okačila je svoju previše glomaznu tašnu i aktovku preko naslona stolice i sručila se na stolicu s dramatičnim uzdahom.

Dženi nije htela da sluša kako je provela prepodne, pa je prešla direktno na posao.

— Istražujem smrt Denija Vilsa. Mislim da ste vi njihov porodični socijalni radnik.

— Da, jesam. Ali mislila sam da je istraga završena.

— Zavisi. Moj prethodnik je bio bolestan kada je istragu vodio. Ja sam tu da proverim da li je uradio sve što je trebalo da uradi.

— Bojim se da mi nikada nije uzvratio na pozive. Baš sam želela da razgovaram s njim.

— O tome sam i htela da vas pitam. Šta se desilo?

— Nisam bila s porodicom Vils baš dugo, svega dva meseca, ali Simon mi je ispričala za Denija i njegovu presudu i da je reagovao na nju tako što je pao u depresiju. Pa sad, budući da ga je čekalo još i gore, pomislila sam da bi trebalo da ga pregleda psihijatar pre nego sud razmotri da ga stavi u pritvor. — Napravila je pauzu i ponovo uzdahnula. — Ne znam imate li ideju koliko te procedure traju, gospođu Kuper...

— Bavila sam se porodičnim pravom petnaest godina. Šef pravnog tima Severnog Somerseta.

— Onda znate. — Kao da joj je laknulo. — Poslala sam zahtev jednom kolegi iz Tima za sprovođenje korektivnih mera za maloletne prestupnike, kako mu beše ime?

— Džastin Benet.

— Da. — Pogledala je Dženi kao da kaže: *baš taj*. — Rekao je da će videti, ali ništa se nije desilo. Dve nedelje je prošlo, i šta se dešava, zove me Simon i panično mi saopštava da su ga poslali u dom i da se plaši da će učiniti

sebi nešto nažao.

Krupna mlada konobarica donela je kafu za Rut. Dino je bio zauzet, pozdravljao je dve zgodne devojke od dvadesetak godina koje su tek ušle i birale sto. Otpila je veliki gutljaj i obrisala penu nadlanicom.

— Tog dana sam imala posla preko glave — imala sam saslušanje o starateljstvu — ali ipak sam nazvala prijavnicu *Portsheda* nekoliko puta, i napokon se probila do nekoga. Zapravo, mislim da sam dobila medicinsku sestru.

— Sestra Linda Rejven se spominje u dosjeu.

— To mi zvuči poznato. Rekla je da će biti pregledan u okviru redovne procedure prijema. Pitala sam hoće li ga pregledati psihijatar. Odgovorila mi je da neće, ali procedura je sasvim prikladna. I to je sve od nje. — Začutila je, a njen izgled je govorio Dženi kao da joj je zaista žao zbog njene uloge u svemu. — Bojim se da sam bila prezauzeta da to isteram do kraja. Znate i sami kako je kad ste na sudu... Kada sam čula da se Deni obesio, ponovo sam pozvala *Portshed*, ali niko nije hteo da razgovara sa mnom. Najzad sam preko lokalnog zavoda zdravstvene zaštite proverila, i rekli su mi da u skorije vreme nisu radili nikakve psihijatrijske preglede za *Portshed* zbog nekih nesporazuma s ugovorima. Koliko sam ja mogla da razumem, zavod i uprava *Portsheda* nisu mogli da se slože oko toga koliko treba da košta pregled.

— Šta se onda dešava sa zatvorenikom koji ima psihijatnjski problem?

— Pravo pitanje. Sve ostalo medicinsko osoblje dolazi iz privatnog sektora. Psihijatar bi trebalo da ide u paketu. Zalagala sam se da svako dete treba da bude psihijatrijski pregledano na prijemu, ali to nije zahtevano.

— Deni je bio u ćeliji na posmatranju tri dana, obučen u ludačku košulju kvaliteta koji je moj prethodnik opisao kao „konjsko ćebe“.

— Plašim se da oni tako zamišljaju psihijatrijski pregled. Na to sam htela da ukažem u pretresu. Htela sam

da ukažem gospodinu Maršalu da bi, ukoliko je bilo pregleda, bili uočeni neki znaci i nešto bi bilo preduzeto — makar bi mu dali neke lekove.

— Da li ste probali da mu napišete tu informaciju?

— Vi znate kako to ide kad pokušavate da uradite sto poslova odjednom. - Zazvonio joj je mobilni telefon. Uzela ga je iz tašne i preuzela poziv u vezi s detetom za koje je doktor mislio da ga je majka namerno opekla.

Dženi dovrši ostatke svoje duple espresso kafe pokušavajući da ne sudi o socijalnoj radnici prestrogo. Makar je još uvek u sistemu, i bori se s njim. Nije pukla i potražila skrovište.

Dok je Rut nastavljala s razgovorom, Dženi je otcepila komad papira iz bloka i napisala: „*Da li biste napisali ovo što ste mi ispnčali i poslali mi, molim vas?*“ Gurnula je poruku i posetnicu preko stola ka Rut. Rut je klimnula glavom, podigavši palac uvis. Dženi ostavi pet funti na stolu i krenu ka vratima dok je Dino bio zauzet primanjem porudžbine. Podigao je glavu i namignuo joj dok je prolazila. Dovoljno glasno da on čuje, Dženi reče:

— Manijače.

Alison je sređivala godišnji bilans, sto joj je bio pretrpan računima koje je razvrstavala na gomile po mesecima. Dženi nije ni prešla prag kad je Alison podigla debeo svežanj papira i rekla:

— Sedam za danas.

Žonglirajući aktovkom, svojom torbicom i užinom u rukama, Džem prelista izveštaje o jučerašnjim obdukcijama i smrtima koje su se desile tokom noći. — Makar je Piterson naučio lekciju. Sada stiže da preda izveštaje u roku od dvadeset četiri sata.

— To je previše dobro da bi bilo istina. Neće dugo trajati. — Ispraznila je još jednu fasciklu s računima, da Dženi može da vidi sa čime se ona bori.

— Cenim to što se bakćeš time.

— Neko je morao.

Dženi se blago osmehnu i uputi se ka kancelariji.

— Zar vas ne zanima šta radi policija, gospođo Kuper? Dženi zastade na vratima i okrenu se.

— Šta si saznala?

— Odeljenje za poroke misli da ima neke snimke nje kako se muva oko Broudlendsa u ponedeljak. Nisu baš najjasnije, tako da će kriminalistička da ih pošalje u laboratoriju.

— Sama ili u društvu?

— Znam samo ovo, a ni to ne bi trebalo da znam.

— Cenim to. Veoma.

Alison stoički klimnu glavom i vrati se svojim računima. Dženi gurnu ramenom vrata kancelarije, misleći kako o svojoj službenici s kojom radi oko dve nedelje zna samo da je udata i da je bila zaljubljena u Harija Maršala. Imala je toliko toga da je pita, ali Alison joj nije davala priliku. To se činilo namernim a i nekako perverznom, kao da je posramljena onim što Dženi već zna o njoj, a istovremeno želi da joj da do znanja kako još pati.

* * *

Dženin kasni ručak bio je jedna tableta i poslednji bajati sendvič iz pekare koji je žurno pojela za radnim stolom. U jutarnjem izdanju *Posta* našla je izveštaj sa suđenja Tari Kolins. Pisalo je da je puštena uz kauciju za delo prevare s kreditnim karticama i da će se suđenje nastaviti za dve nedelje. Nije bilo ni pomena o tome da je ona novinarka i da je vatreno tvrdila da je nedužna. Iako pod dejstvom leka, unervozila se zbog tog članka. Nije mislila mnogo na Taru proteklog dana, ali bilo je jasno kao dan: suočena je s pet godina robije. I to zašto — jer je istraživala dve sumnjive smrti? Pomerila je papirologiju u stranu i uključila laptop. Posle sastanka s Rut Turner imala je dovoljno da pokrene proceduralne točkove i da zatraži novu istragu smrti Denija Vilsa. Zakon je bio jasan. Po

članu 13. islednog postupka iz 1988. godine, Viši sud je mogao da poništi prethodnu presudu i naredi ponovnu istragu ukoliko je prošla bila nezadovoljavajuća, ili usled otkrića novih dokaza. Do tada je sve bilo jasno: Maršal je odbio da pozove svedoka koji je imao bitne dokaze o odsustvu psihijatrijske nege pre i posle Denijeve presude. Ali postojale su dve prepreke na tom putu: trebalo je uveriti sud da će rezultati biti drugačiji ako se u istrazi ponovo održi valjan pretres, a pre nego što uopšte stigne do suda mora da dobije dozvolu od kancelarije državnog tužioca.

Sa svim tim slojevima birokratije morala je da pregovara vrlo oprezno. Državni tužilac je bio političar s posebnim odgovornostima prema javnim, što je značilo *državnim*, interesima. Svaka prijava koja bi mogla da ustalasa, povredi ili izazove osećanja, ili koja bi mogla biti potencijalni izvor neprilika nije mogla da prođe ni pored nižeg službenika koji je otvarao pridošlu poštu. Dženino pismo će morati da bude suvo i usmereno na primedbu na koju nije odgovoreno: porodični socijalni radnik je zatražio i nije dobio psihijatrijsku negu za bolesnog tinejdžera. Bio je poslat u ustanovu koja ga je stavila pod nadzor, ali ipak nije bio psihijatrijski pregledan. Da su ovi dokazi bili izneti, najverovatnije bi bila izglasana presuda za veliki nemar.

Skicirala je, a zatim dva puta pročitala svoj pravni predložak pokušavajući da otkrije kako bi državni tužilac, predstavnik administracije koja je tvrdila da su joj mladi na prvom mestu, ikako mogao da joj odbije zahtev. Nije mogla. Činjenice su bile prejake; nemoguće je da ne prođe.

Iz trave su ponovo počeli da probijaju krasuljci, a među začinskim biljkama se pojavio korov. Prošlo je osam i jedva je mogla da izvuče zapašač iz boce, a kamoli da razmišlja o baštovanstvu. Kako je bila sreda, skoro da je očekivala da će, kad dođe kući, videti da je Stiv već dolazio.

Potajno se nadala da će ga zateći, i da će je dočekati s osmehom.

Napunila je veliku čašu do vrha pa otpila gutljaj. Još dva velika gutljaja, i čaša je bila dve trećine prazna. Pa kakve veze ima? Niko je nije gledao. Drugu čašu je pila sporije. Vino je bilo ukusno. Kjanti. Pa zašto da ne uživa?

Posle još jednog sipanja bila je u svom privatnom raj. Lišće na drveću je sijalo, a nebo je imalo boju kao na Mediteranu. Kad se ovako dobro osećaš kad si sam, šta će ti društvo?

Druga flaša je imala zatvarač na zavrtnje, jeftino francusko crveno vino. Mada nije bilo loše. Bila je opuštena, uživala je sama. Poželela je cigaretu, i setila se da je za svaki slučaj sakrila jednu kutiju na dnu fioke u kuhinji. Zapalila je jednu na ringli i izašla napolje, sa čašom u ruci, ne osećajući uopšte hladnoću. Sedela je u bašti gledajući zalazak sunca, bosih nogu na mokroj travi, pored potoka, pa šta joj je više trebalo? Zaboravi na Stiva, rekla je sebi. Bude li joj trebao muškarac, naći će nešto bolje.

Probudila se u polumraku. Glava joj je pucala i drhtalaje. Pogledala je okolo, dezorijentisana, i shvatila da je i dalje za stolom u bašti, s dve prazne boce ispred sebe. Zateturala je unutra. Na kuhinjskoj tezgi žmirkao je telefon. Zgrabila ga je i pokušala da se usredsredi: *Propušteni pozivi. Ros 20:25. Sranje. Kako joj se to desilo? Koliko je sati? Pogledalaje na sat— deset do četiri. Čim je pala na jastuk, ptice su zapevale. Hiljade njih, tih malih gadova.*

Za radni sto je sela u deset pre podne, napunjena aspirinima, temazepanima i kofeinom. Na sreću, Alison nije bila u kancelariji, tako da nije mogla da vidi na šta liči. Dženi bi bila ljuta na sebe da je imala snage, ali bila je smlavljena, boleo je svaki pokret, glava joj je pulsirala. Imala je težak, gadan mamurluk za koji joj je gorko iskustvo govorilo da će da traje ceo dan, čak i do sutra. Teranje sebe nekoliko puta da povрати nije imalo efekta. Osećala se suviše bolesno da bi jela, a pluća su joj bila zagušena od deset cigareta koje je popušila. Poslednji put je bila u takvom stanju ujutro posle raskida s Dejvidom. Kako je to moglo dajoj se desi?

Na njenom radnom stolu ležao je primerak izveštaja koji je Rut Tarner poslala imejlom, u kome je ponovila svoju priču od juče, uredan svežanj računa spojenih spajalicom i registrator u koji je Alison nameravala da ih stavi. Pored je bila dugačka lista pitanja na koja je trebalo odgovoriti i detaljan obrazac koji je trebalo popuniti za državnog revizora. Gurnula je račune u stranu i okrenula se novoj gomili noćnih izveštaja koje je uzela s Alisoninog stola. Sadržali su uobičajenu kolekciju depresivnih bolničkih slučajeva, žena od devedeset godina koja se udavila svojom protezom i tridesetpetogodišnji zemljoradnik koji je upao u septičku jamu, razbio glavu i udavio se. Samo joj je to trebalo. Da čita o davljenju u govnicama. Pokušala je da se opusti radeći, ali čitajući izveštaje doktora Pitersona osetila je miris njegove obdukcione sale. Boreći se s talasom mučnine otišla je do kuhinje da napravi kafu. Dok je razmišljala koliko bi još aspirina mogla bez opasnosti da popije, pojavila se Alison, užurbana i uzbuđena.

— Dobili su traku nazad iz laboratorije. Misle da imaju snimak Ketu kako u jedanaest uveče, u nedelju, ulazi u plavi auto, vektru.

Dženi je dala sve od sebe da zvuči jasno.

— Zar ne mogu da budu sigurni?

— Izgleda da je malo nejasan. Sa sigurnosne kamere ispred nekih stanova.

— Ima li neke šanse da je pogledamo?

— Još to nisu objavili. Mi ne bi trebalo ni da znamo za to. Vi biste mogli da pozovete Svejntona i pitate ga kako napreduje.

— Razmisliću o tome. Ne bih da ga učinim još zatvorenijim.

Umirena, Alison reče:

— Imam utisak da su došli do rezultata.

Dženi umeša i drugu kašičicu instant kafe u svoju šolju.

— U svakom slučaju, s Grantamom se više nećemo mučiti. Ne znam šta je bio njegov problem.

— Vi. On voli da bude glavni.

— Zvučiš kao da si nešto načula.

Alison posegnu za šoljom ne želeći da odgovori.

Dženi upita:

— Šta si čula?

— Ništa posebno... Ali je svejedno loše za njega, zar ne? Svi znaju da su on i Hari bili vrlo bliski. Ako se pokaže da je Hari zeznuo Ketinu istragu, to će se odraziti i na njega.

— Baš mi je žao. — Dženi uze kafu i krenu ka svojoj kancelariji.

— Da li ste videli poruku od državnog tužilaštva?

—Ne.

— Ostavila sam je s računima. Poslaće nekog da porazgovara s vama povodom vašeg pisma. Upisala sam ih za po podne.

Njena glavobolja nije bila slabija kada je Adam Krosli stigao, pet minuta pre zakazanog vremena; tečnost koju je popila samo je pogoršala stvar, mozak joj je natekao. Krosli, ambiciozan tip bivšeg vojnika u kasnim tridesetim godinama, bio je pametan i čio, svež posle vožnje prvom klasom na račun poreskih obveznika. Da dan učini prijatnijim, poveo je i mladu koleginicu. Keti Findli je bila atraktivna, vredna crvenokosa devojka, koja je sela u ugao i hvatala stenografske beleške. U neobaveznom časkanju pre nego što krenu na posao, Krosli je objasnio da je on stručnjak za krivično pravo zaposlen po ugovoru na dve godine u odeljenju državnog tužioca da pomogne programu radikalnih promena. Deklamovao je gomilu menadžerskih termina o racionalizaciji i uravnoteženju, ali zapravo se sve svelo na to da je odeljenje politički kontrolisano. Mogao je i da kaže: zaboravi na pravo, ubuduće će politika biti na prvom mestu.

Čim je rekao da se bavi krivičnim pravom, Dženi ga je klasifikovala. Nedovoljno pametan da se bavi trgovačkim pravom, verovatno se grebao za osrednje tužbe i nagodbe, i ako bude imao sreće, poslednje godine će provesti u Krunskom sudskom veću. Advokat niže klase koji žudi za svojim delom moći.

Preskočivši ljubaznosti i dopustivši sebi da joj se obraća ličnim imenom, Krosli reče: — Pročitao sam vaše pismo, Dženi... moram reći da ukazuje na vrlo bitna pitanja.

— Zato sam ga i napisala. — Glavobolja ju je činila razdražljivom.

— Imate li kopiju svedočenja gospođe Tarner?

Dodala mu je izjavu preko stola. Krosli je sedeo u tišini ceo minut, čitajući detaljno. Keti Findli je lupkala svojim perom o blok i ogledala se po sobi blago zgađena.

— Vrlo zanimljivo. Mogu li da je zadržim za arhivu?

— Naravno.

Ubacio je kopiju u fasciklu.

— Sigurno shvatate da je ponovni pretres prilično

drastičan korak. Državni tužilac mora biti uveren da će nova presuda biti odgovarajuća.

— Kazneno-popravni dom je primio dečaka čiji je socijalni radnik preneo da mu je neophodan psihijatrijski pregled, ali oni su se oglušili o to. Nisu čak ni imali pristup psihijatru zbog nesporazuma oko ugovora. Meni to izgleda kao jasno neizvršavanje ugovorenih obaveza.

— Ali koliko ste sigurni da bi bilo drugačije i da je bio pregledan. Dečko je svejedno mogao da se ubije.

— Psihijatar je mogao da ga izdvoji ili stavi na terapiju.

— Ima mnogo ljudi koji su dobili propisnu dijagnozu mentalno bolesnih, pa su se svejedno ubili.

Dženi se žacnu.

— Mi ovde pričamo o zatvoru za decu koji nema pristup psihijatrijskoj nezi. Zar vas to ne zabrinjava?

— To je stvarno za žaljenje, ali nisam potpuno uveren...

— Možda će porota na pretresu biti.

Krosli se zavali u stolicu i preplete prste, zamenivši osmeh namrštenom grimasom.

— To i jeste ono što me brine, Dženi, da ste lično umešani u ovaj slučaj. Primećujem da ste došli iz porodičnog prava.

Došlo joj je da preskoči sto i da ga šutne.

— Ono što mene brine, gospodine Krosli, jeste tolika očiglednost da vas je ovamo poslao neko uplašen da ću otkrivanjem velikih propusta u radu privatnog zatvora dovesti vladu u nepriliku.

— Moram reći da odajete sve znake pristrasnosti.

— Islednik nije nepristrasni posmatrač poput onih na koje ste navikli na Krunskom sudu. On je istraživač s jednim jedinim zadatkom: da otkrije uzrok smrti. Moj prethodnik nije uspeo da ispita bitne svedoke. Ako ne odobrite da mi Viši sud dozvoli ponovni pretres, stvarno ću vas obrukati — tražiću pravnu ocenu odluke i u svim medijima će biti objavljeno da mi je vaše odeljenje stalo na

put.

— Pripisujete nam vrlo nepristojan motiv, što se graniči s paranojom.

— Pa, uverite me da nisam u pravu.

— U svetlu svedočenja gospođe Turner, vidim da bismo mogli da odobrimo vaš zahtev, ali morate znati da želimo da se svaka istraga obavlja po najvišim standardima. Bićete većim delom pod nadzorom Ministarstva pravde.

— Bolje bi potrošili vreme da nadziru svoje zatvore.

— Stvarno ste ogorčeni zbog toga, zar ne?

— Deni Vils je bio bolesno dete. Kako da ne budem?

Krosli se nasmejao nelagodno.

— Ako stvarno želite da ponovo održite ovaj pretres, održite ga u dostojanstvenim uslovima. Nazovite Ministarstvo — oni će vam naći odgovarajući prostor. Ne možemo u javnosti da izgledamo kao da smo zemlja trećeg sveta. — Ustao je sa stolice. — Nadam se da smo se razumeli.

Alison je ispratila Kroslija i njegovu mladu koleginicu i preporučila im Italijanski restoran u kome će moći da nađu sto za ručak. Kroz poluotvorena vrata Dženi je čula kako ga oslovljava s *gospodine* Krosli, i kako mu želi prijatan put nazad u London, pokušavajući na svaki način da popravi učinjenu štetu.

Alison se pojavila malo kasnije ruku punih odštampanih imejlava. Uputila joj je pogled koji je Dženi već poznavala, govorio je da je zabrinuta a zapravo je želela da iznese svoje mišljenje.

— Nadam se da će vam dopustiti da nastavite, gospođo Kuper.

— Nemaju izbora. Ako odbiju, idem direktno na Viši sud, i tražiću pravnu ocenu.

Opet onaj pogled.

— Izgledate umorno.

— Ako imaš nešto da kažeš, samo napred.

— Zvučali ste prilično agresivno.

- On je bio agresivan. Ja sam bila iskrena.
- To vam je jedina šansa koju ćete da dobijete, znate to.
- Onda bolju priliku ne mogu m da zamislim, a ti?

Poziv je stigao dok su dva nosača unosila sto u njenu kancelariju. Ukleštena uz policu za knjige, molila je da budu pažljivi dok su oni gulili boju sa zidova i gazili fascikle na podu. Zgrabila je telefon pre nego što se jedan sapleo o kabl.

- Dženi Kuper.
- Gospođo Kuper, ja sam Izabela Tomas, Rosova razredna.
- O, dobar dan.
- Plašim se da imamo problem. Ros je dobro, ali nije baš za pokazivanje...
- O... — Srce joj se popelo u grlo. — Šta se desilo?
- Nismo potpuno sigurni. Član osoblja ga je pronašao oko ručka. Bio je intoksiniran.
- Pijan?
- Ne. Mislim da je u pitanju neka droga. Kao što znate, školska politika je da obavestimo policiju...
- Molim vas nemojte. To je potpuno van njegovog karaktera.
- Ovoga puta ću se uzdržati, ali mislim da to traje već neko vreme.
- Niko nikada ništa nije spomenuo.
- Tako izgleda... Vidite, sada je u mojoj kancelariji. Pokušala sam da stupim u kontakt s vašim mužem...
- *Nemojte.* Dolazim odmah.

Nije joj promakla ironija dok je gutala još jednu pilulu pre nego što je ušla u zgradu. Škole su je uvek ispunjavale strahom: taj osećaj da te procenjuju kojim su odisale. Koraci su joj odzvanjali neurednim hodnicima. Vazduh je bio ustajao, težak i osećao se na sredstvo za čišćenje i lazanje koje su očigledno bile služene za ručak. Prolazila je pored učionica, nekih mirnih, a nekih na ivici haosa, u kojima su se profesori borili da zavedu red. To je podsetilo na školske dane: uvek napeta, u očekivanju oštrog udarca šibe. Bilo je kao u zatvoru. Nadala se da će Rosovo iskustvo biti manje stresno, ali pritisak se osećao u vazduhu. Drugaćiji, ali ne i manje zastrašujući.

Izabela Tomas, žustra poslovna žena u ranim tridesetim, šetala je ispred kancelarije i razgovarala na telefon. Kada se Dženi približila, prekinula je razgovor i pogledala je na sat kao da hoće da kaže, *pa gde ste vi do sada?*

— Gospođa Tomas?

— On je unutra, ali bih da nakratko popričamo. — Povukla je izvan domašaja tuđih ušiju. — Ros neće da govori, ali skoro sam sigurna da je pušio kanabis. Jedan član osobljaje našao ostatke džointa, a imao je rizle i duvan u džepu.

Dženi oseti nalet olakšanja.

— Makar nije nešto gore.

— Neki njegovi profesori su primetili da je pomalo rasejan u poslednje vreme na nastavi. U dnevniku sam videla da je imao dosta izostanaka ove godine.

— Stvarno? Nisam imala pojma.

— Znači, nije bio kod kuće?

— Mislim da ne... Zapravo, on veći deo vremena živi s ocem.

— Vi ste se razveli početkom godine, zar ne? To je često kritično za tinejdžere.

— Izborićemo se s time. Uverena sam da je to samo prolazna faza.

— Savetujem vam da potražite pomoć profesionalca ako možete. Inače ovakve stvari obično završavaju trenutnim isključenjem.

— Ne smete to da uradite. Pa i ne znamo šta se stvarno desilo.

— Moram da kažem direktorki. Neka ona odluči, ali u Rosovom slučaju, mislim da će se dati ubediti.

— Pa kakav je njegov status?

— Ona će vas pozvati, ali razumete da će biti suspendovan do sledećeg obaveštenja.

— On još ima ispite koje mora da polaže.

— Dozvoljeno mu je da prisustvuje ispitima, ali neće smeti da se zadržava u školskim prostoru.

— To je preterano.

— Žao mi je što je to vaš sin, gospođo Kuper, ali moglo je da se desi bilo kome. — Pogledala ju je s lažnim saosećanjem.

— Sada je najbolje da ga odvedete.

Ros je ležao na zadnjem sedištu, poluzatvorenih očiju, a Dženi se smestila na vozačko sedišta. Izgledao je smireno, nimalo uzrujan novonastalom situacijom.

Pogledala ga je: bio je potpuno omamljen, na devetom nebu.

— Gde hoćeš da ideš: kući ili kod mene?

— Svejedno mi je. Ti odluči. — Jedva je promrmljao odgovor.

Razmislila je o mogućnostima. Koju god da izabere, dan će se završiti gadnom svađom i Dejvidovim prebacivanjem da je uništila život njihovom jedincu. Imalo

je smisla odvesti Rosa njegovoj kući, gde može da prespava dejstvo droge, ali to bi njegovog oca samo uverilo da ona sama ne može da izađe na kraj s problemom. A ako je moralo doći do sukoba, draže joj je da se to desi na njenom terenu i bez Deборе kao publike.

Ros je dremao dok je vozila van grada ka autoputu prema severiskom mostu. Nazvala je Alison i rekla joj da je Ros bolestan i da se neće vratiti u kancelariju do sutra ujutru. Više nego srećna što je dokazala da je neophodna, Alisonje obećala da će čuvati tvrđavu i da će joj svaku značajnu informaciju faksom poslati na kuću. Kad su stigli do Čipstova, Ros je spavao dubokim snom. Kad je stala pred Melin Bakom, pokušala je da ga probudi, ali nije se ni pomakao. Parkirala je na prilaznom putu i ostavila ga u kolima.

Bilo je skoro šest sati kada se probudio iz obamrlosti i isteturao iz kola. Dženi je izašla iz kuhinje s drugom šoljom kafe i gledala ga kako se proteže po haubi pokušavajući da shvati gde se nalazi, onako komiran.

— Kako se osećaš?

Počešao se po glavi.

— Išmirglano.

— Dođi ovamo i sedi. Daću ti šolju kafe.

Dovukao se do stola trljajući oči, izbegavajući njen pogled. Otišla je u kuhinju da donese šolju i keks. Kad se spusti na zemlju posle takvog duvanja, biće mrtav gladan.

Pustila ga je da sedi u miru dok je ona čupala korov oko začinskog bilja i otkidala sasušene cvetove divljih ruža. Htela je da mu da do znanja da ga ne osuđuje, da nije ljudožder kao njegov otac. Nisu progovorili više od deset minuta, ali mogla je da oseti da se postepeno budi iz stanja u kome je bio. Nikada mu ne bi priznala, ali osećala je da razume njegovo stanje, možda i bolje od njega samog. Poput nje, bio je osećajan i svestan. Kada bi se osetio napadnutim, uzvraćao je i govorio i ono što ne misli. Ako se bude osetio prihvaćenim, otvoriće se i pustiće je da mu priđe.

Prekinuo je tišinu prvi i promućao:

— Izvini.

Dženi je prekinula s radom i uspravila se s osmehom.

— U redu je. — Došla je do stola, brišući blatnjave ruke o farmerke u koje se presvukla dok je on spavao. — Da li se osećaš bolje?

Klimnuo je glavom, lica nabranog u iscrpljenu grimasu.

— Kako ti se dopada ovde?

Podigao je pogled sa stola i pogledao okolo, žmureći na račun večernjem suncu.

— Drugačije je.

— Sviđa ti se?

— Da. Baš je kul.

Sedeli su u tišini još malo, i Dženi mu dodirnu ruku.

— Ne osećaš se loše?

— Dobro sam. — Povukao je ruku. — Jesi li razgovarala s tatom?

— Ostavila sam mu poruku.

— Da li zna?

— Gospođa Tomas je prvo zvala njegovu sekretaricu. Rekla sam mu da si kod mene i da ćemo ga zvati kasnije.

— Sranje... Jesam li suspendovan?

— Da, dok direktorka ne odluči šta će da uradi, ali možeš da polažeš ispite. Gospođa Tomas misli da ćemo moći da je ubedimo da te ne izbaci, ako hoćeš.

— Ma ne znam ni sam šta hoću.

Dženi reče:

— Neću da ti pridikujem o drogi, pošto godinama i sama koristim ovu prepisanu vrstu, ali ako mi kažeš šta se dešava...

Čekala je dok je on zurio u svoju praznu šolju.

— Pušio sam travu, ništa više.

— Odakle ti?

Slegnuo je ramenima.

— Od drugara. Kakve veze ima?

— Iz nekog posebnog razloga?

Razmislio je na trenutak, a zatim odmahnuo glavom.

— Ima li to neke veze s prošlim vikendom? Znaš da mi je žao zbog toga.

— Ne znam... Ne znam zašto sam to uradio. Tako mi je došlo.

Poverovala mu je. Ali je isto tako verovala i da je hteo da izbegne pritisak pakla u koji ga je otac gurao terajući ga da postane nešto što nije hteo.

— Ne moraš da uradiš ono što tata traži od tebe. Njemu je lako, on je uvek hteo da bude lekar. Nekima treba više vremena da odluče čime će se u životu baviti.

Ros je ćuteći skupljao mrvice kekسا s tanjira.

— Što se mene tiče, možeš da odlučiš šta hoćeš da budeš, kad god hoćeš.

— A da prekinem školovanje?

— Samo do izvesne mere. — Osmehnula se, ali joj nije odgovorio. — Slušaj, mislila sam ozbiljno kada sam ti rekla da možeš da se doseliš ovamo. Bilo bi zabavno da budeš ovde preko leta i da bez pritiska odlučiš šta ćeš dalje.

— Debora ti se ne sviđa baš previše?

— To nema nikakve veze s njom. Do sada nisam imala pristojno mesto za život.

— Ni tati se nije dopao onaj momak koga si dovela,

— Stiv mi je samo prijatelj. Sređuje mi baštu.

Ros pogleda naraslu travu.

— Kako da ne.

— Istina je.

— Nije me briga. Makar nije upola mlađi od tebe.

— Da sam u vezi s nekim, ti bi prvi to saznao.

— Pa dobro, ako se to i desi, probaj da fizičke izlive ljubavi zadržiš dalje od pogleda... prilično je gadno gledati tipa od pedeset godina kako pipka...

— U redu, shvatila sam. — Pokušala je da izbaci tu sliku iz uma. — Znam da ti nije lako sa mnom i tvojim tatom, ali nadam se da shvataš da sam uvek želela da budem s tobom.

Ros je gledao u sto. Osetila je da su ga preplavila

osećanja.

— Da.

Začutili su, Dženi s naglim osećanjem krivice, besna na sebe što je pukla sa živcima baš tada. Za dve godine on će biti na fakultetu, spreman da se bori sam. Posle nekog vremena je rekla:

— Pa, hoćeš li da dođeš kada završiš godinu?

— Ako se ti slažeš.

— I da mi obećaš da nećeš više da pušiš ove stvari.

— Mislio sam da nećeš da mi držiš lekciju.

— Ne bih bila baš neka majka da nisam zabrinuta.

— Sada je malo kasno za to. Ja sam oštećena roba, zar ne?

Gledala ga je, povređena, pokušavajući da proceni je li to bilo iskreno ili odglumljeno, i pitala se šta može da uradi da se stvari poprave.

Oboje su se okrenuli na zvuk snažnog motora. Dejvidov BMW 7 stao je iza Dženipog golfa. Ros je poskočio kad je Dejvid iskočio iz kola i zalupio vratima.

Dženi reče:

— Ja ću da se pobrinem za njega.

Dejvid je dugim korakom prešao travnjak, obučen u pantalone, košulju i kravatu. Dženi je ustala da se suoči s njim — nešto od čega je strepela celog dana. Pripremila je desetak pravih uvodnih rečenica, ali nije mogla da se seti nijedne.

— Ne budi ljut, Dejvide, sredićemo ovo.

Stao je pored stola, licem mu je prešlo nekoliko izraza različitih osećanja pre nego što se ustalila suzdržana razložnost.

— Nemam nameru da besnim. Ako o nečemu mora da se razgovara, uvek sam verovao da je bolje biti razuman. — Pogledao je Rosa, pomno kao pacijenta. — Pretpostavljam da se osećaš jadno.

— Nije mu tako loše.

Pokazao je prema stolici.

— Mogu li?

— Samo napred.

Dejvid je seo pored Rosa a nasuprot Dženi. Ljubazan osmeh kojim se osmehivao bio je uznemirujući.

— Lepo ti je ovo mestašce ovde. Sigurno je vrlo mirno.

Dženi je zažalila što je popila toliko kafe. Živci su joj odjednom postali napregnuti.

— Rekla sam Rosu da može da provede neko vreme ovde preko leta ako želi.

— Zašto da ne? Činiće ti dobro da se malo skloniš iz grada.

Ros je zurio u sto.

Dejvid ga je gledao, prepoznajući poznate simptome.

— Nikada nećemo stići do srži ovog problema ako ne budeš govorio o njemu, drugar.

— Možda bi trebalo da mu damo malo vremena?

Ros poskoči na stolici.

— Zašto o meni stalno govorite na takav način? Pa nisam ja nekakvo dete, jebem mu. — Pojurio je preko trave i ušao u auto zalupivši vratima.

Dejvid reče:

— Samo mi je još i to trebalo. Posle šest sati u operacionoj sali zovu me da mi saopšte da mi je sin zavisnik.

— Pušio je travu. Nije kraj sveta.

— Mogao bi da bude kraj njegovog obrazovanja.

— Ne budi tako melodramatičan.

— Pa šta predlažeš da radimo — ništa? Nije on jedino dete čiji su roditelji razvedeni.

— On je osetljiv.

— Pričaj mi o tome.

— Što ne bi ostao ovde neki dan?

— A šta ćemo dok si na poslu?

— I ti si na poslu.

— Debora može da uzme malo slobodno. — Digao se na noge. — Ona ima prilično bistru glavicu.

Dženi, iznervirana, reče:

— Nadam se. Ako je naš sin imalo na svog oca...

— Ne budi tako detinjasta.

Dženi je stajala pored potoka slušajući Dejvidova kola kako odlaze niz brdo, osećajući njegov bes u svakom dodavanju gasa, zamišljajući Rosa na zadnjem sedištu, zanemelog, kako zuri kroz prozor. Osećao se kao u zamci ali, suviše uplašen da mu se suprotstavi, radije se prepuštao zaboravu. Tako se i ona osećala pre nego što je počela da se izvlači. Dejvid je tretirao kao nekog svog neurotičnog pacijenta; Kada bi dobila napad ili kada bi pokušala da mu opiše svoje strahove, koji kao da su dolazili niotkuda, posmatrao ih je kao gomilu simptoma koje treba suzbiti. Nikada je nije pitao za njene najdublje misli ni da li je muči prošlost. Izgledalo je da je sposoban da sagleda život samo kao niz pravih linija. Sve nepravilnosti morale su da budu poravnate.

U povetarcu se osećala hladnoća neprimerena godišnjem dobu, a vazduh je odisao memlom. To je doprinosilo njenom osećanju bespomoćnosti. Nije bila uspešna ni kao majka ni kao ličnost; uhvaćena u klupko svojih problema, nije uspevala da se pobrine za sopstvenog sina. Kada bi se osmelila da pogleda u dubinu svog crnog srca, izgledalo je da tamo vlada nešto stvarno zlo, nešto što je mogla da opiše samo kao malignu tvar koja je obuzima. Čak je i drveće izgledalo neprijateljski. U mozgu su se ponavljale slike stalne noćne more: ona stoji u uglu poznate, ali čudnovato sređene sobe u domu svoga detinjstva, pukotina na zidu u čošku otkriva crninu, zastrašujuće mesto koje pretilo da je usisa...

Vratila se u kuću, pokušavajući da se vrati u normalu i, da se otrese predosećaja neumitne propasti.

Posegnula je za vinom, ali ga je, još mamurna, odložila. Pokušala je da kuva, ali osećala se kao da je neko posmatra kroz prozor bez zavesa. Duh starice koja je živela u kući objavljuvao je svoje prisustvo pomerajući njene stvari na spratu. Uzela je svoje pilule, ali uplašila se da će

se onesvestiti i probuditi se usred noći s ljutitom staricom koja stoji nad njom, osećajući plesniv miris njene odeće i osećajući njen bes.

Držala se za kuhinjski radni sto, a udarci srca kao da su se pretvarali u korake po podu u spavaćoj sobi iznad nje. Vukli su se ka stepenicama i počeli da se spuštaju, oba stopala na stepeniku pre nego krenu na sledeći. Okrenula se ka vratima, očiju usmerenih na kvaku, čekajući da se pomeri. Začula se škripa u dnevnoj sobi. Zgrabila je ključeve od kola i pobegla na zadnja vrata.

Mada je bio jun, još je bilo suviše sveže da bi se sedelo za stolovima u bašti ispred *Jabuke*. Dženi je došla do vrata bara i pogledala kroz staklo. Gužva je bila manja nego prilikom njene prošle posete, šaćica muškaraca je stajala, poneki par za stolovima. Stiv je sedeo na stolici, a Eni je prilazila i govorila s njim u pauzama služenja. Dženi je stajala, previše uplašena da uđe ili se vrati kući sama. Nastavila je da gleda kroz staklo, čekajući da se Eni zabavi nečim. Potrajalo je celu večnost. Kada je najzad otišla u kuhinju, Dženi je ušla, privukla Stivovu pažnju, i odmah izašla. Setajući po verandi, čekajući hoće li da izađe, osetila se ponovo kao školarka. Baš glupo.

Izašao je napolje, vadeći duvan i papiriće, uglavnom usredsređen na motanje cigarete.

Sedela je za stočićem za piknik, i sada kad je izašao nije znala šta da kaže.

Upitao je:

— Kako si?

— Izvini što ti kvarim veče.

— Ionako mi je trebalo da popušim jednu. — Stavio je duvan u papirić, zamotao jednom rukom i olizao. — Kažu da je ovo slobodna zemlja; čim počneš da se ponašaš tako, spakuju te u zatvor tako brzo da ti noge i ne dodirnu zemlju. — Upalio je šibicu i zaštitio plamen šakama.

— To kao da sam već negde čula.

Stiv se nasmejao.

— U *Goli u sedlu*. — Naslonio se na drveni stub i izduvao slatkasti dim. — Dobar je to film, ali Piter Fon- da izgleda kao da stalno vodi frizera sa sobom. Svako ko nosi kacigu zna šta ona uradi od frizure.

— Meni je uvek bio sladak.

— Valjda jeste, ali Nikolson je taj koji je izneo stvar. Pijani advokat u znojavom odelu koji se budi u ćeliji, mitom kupuje slobodu i odlazi s hipijima na motorima... A onda ga na smrt izgaze neke seljačine.

— Čovek koji se usudio da bude drugačiji.

— Opasno je biti takav.

Dženi ga je gledala, u njegovim blatom umrljanim pantalonama i izbledejoj zelenoj košulji, s kosom preko očiju; jasno je stavljao do znanja da on neće postavljati pitanja; pričanje je ostavio njoj.

— Uplašila sam se u svojoj kući.

— Uh-uh.

Uzdahnula je, kao da joj je žao što mora da ga gnjavi s tim.

— Ros se naduvao u školi. Morala sam da ga odvedem kući danas po podne. Moj muž je došao po njega, možeš već da zamisliš... Ostala sam sama u kuhinji i počela da zamišljam da je na spratu duh. Suludo zar ne?

— Kakva vrsta duha?

— Starica koja je ranije živela u kući.

— Džoan? Ona nije bila neki ukleti tip.

— Ma znam da je to u mojoj glavi...

Povukao je dim.

— Imala si težak dan. Svako bi bio nervozan.

— Bolje da idem, da te ne gnjavim više. — Ustala je od stola i krenula ka stepenicama koje su vodile na stazu.

Stigla je do poslednje kada on reče:

— Hej — i pođe ka njoj.

Okrenula se. Uklonio je kosu s očiju, govoreći.

— Hoćeš da dođem do tebe i proverim to mesto?

— Već sam te dovoljno gnjavila.

— Izvukla si me sa stolice samo da mi to kažeš?

Dženi pogleda ka baru.

— Mislim da sam sada sasvim dobro.

— Sigurna si? - Odbacio je nedopušenu cigaretu, iskoračio i obgrlio je oko ramena. — Ja mislim da nisi.

Naslonila se na njegove grudi osećajući kako je tapše po leđima.

— Ne znam ni sama šta sam ja.

— Ionako sam previše popio da bih vozio. Povezi me sa sobom, biću taman na pola puta do kuće.

Desilo se tako da nijedno od njih nije reklo ni reč. Uхватила ga je za ruku i povelа ka ulaznim vratima, gest koji je oboma govorio šta sledi.

Posle su dugo ležali u mraku, dodirujući se prstima. Onda Stiv reče:

— Sta misliš da li je duh već otišao?

— Mislim da jeste.

— Odlično. — Kliznuo je iz kreveta i obukao pantalone, okrenuvši široka leđa ka njoj, u svetlosti mesečine. — Onda idem. Moram da nahranim psa, jer ako to ne uradim, poješće mi kokoške.

— Ne očekuješ valjda da te vozim?

— Ići ću peške. Ima samo kilometar i po kroz šumu. Volim da slušam sove.

Obukao je košulju i nagnuo se da je poljubi u usta. Poslednje reči pre odlaska:

— Ti si predivna žena, Dženi, samo još toga nisi svesna.

Slušala je njegove korake i razmišljala o onome što je rekao. S bolešću, radost je iščilela iz nje. Sećala se uzbuđenja kao zatvorenik slobode, kao prдавne, neponovljive stvari. Želela je da se ono vrati. Želela je da izađe iz ćelije.

Ipak, bila je živa i još je uživala u seksu. Nije kao Deni Vils završila mrtva na kraju zategnutog čaršava. Zamislila

je njegove dečaćke crte, i Ketu Tejlur, i Maršala. Njih troje su mrtvi, a njeno srce još kuca... Stavila je ruke na grudi da oseti život u sebi. Nečujno se zahvalila što je živa i zaspala nemirnim snom.

Poruka u kuhinjije glasila: *Nije baš odgovor na tvoje probleme, ali možda je jedna stepenica bliže. Ti odluči. Stiv.* Pročitala je nekoliko puta dok je pila kafu ne znajući šta tačno znači, to jest šta je ona htela da to znači. Zaključila je da je i on verovatno zbunjen kao i ona, ali da se navikao na takve situacije. Bio je dovoljno pametan da ne ostane preko noći i suoči se s nespretnom jutarnjom konverzacijom.

„Ti odluči.“ Činjenica da je preneo odgovornost na nju govorila je da on to nije želeo, bio je zadovoljan time da budu prijatelji — *prijatelji za kresanje*, kako to klinci danas kažu — i da ne misli da on traži išta više. Ali za vikend je govorio o svojoj karmi, želeo je da pomogne, kao da je mislio da ju je sudbina dovela njemu. Ona nije verovala u karmu, u *sistem*; život je nasumičan. Verovala je u dobro i zlo, i duše koje lutaju ljudskim životima, nekada s razlogom, a nekada bez njega.

Smotala je poruku u tašnu, previše sujeverna da bi je bacila, zaključivši da ima i previše problema da bi ulazila u vezu. Imati muškarca u krevetu bilo je sjajno, prava zabava. Bude li mogla da bira vreme, biće to odlična pogodba. Zašto ne bi uživala neko vreme?

S tim mislima je otišla do kola i bila je skoro na mostu kad je shvatila da nije popila tabletu. Au! Prošle noći je baš pogodila gde treba.

Dejvid je pozvao kada je bila u gužvi u centru grada. Ovoga puta joj se grlo nije steglo od njegovog glasa. Čak joj je zvučao razumno.

— Hvala što si izvukla Rosa juče. Direktorica me je upravo zvala — tehnički je suspendovan, ali kad mu počnu ispiti to neće imati nikakvog uticaja. Ako je uverimo da se to neće ponoviti, neće ga izbaciti.

— To je najvažnije. Kako je on?

— Dobro je. Dugo smo razgovarali sinoć... Shvatio sam koliko ga je pogodio razvod. Izgleda da je normalno da se deca osećaju odgovornom u neku ruku.

— Šta je on rekao?

— Da ga je to uznemirilo, da je postao nesiguran u sebe.

— Mogli bismo dosta toga da uradimo...

Dejvid je napravio pauzu.

— Rekao sam mu da prebrodi sledećih nekoliko dana i obećao da ćemo nas troje sestri i zajedno videti šta sledeće da uradimo.

Skrušenost u njegovom glasu ju je zapanjila. Nije mogla da se seti kada ga je poslednji put čula takvog.

— Gde je on sada?

— Uči. Prilježno po ceo dan, kako mi je obećao. Slušaj, sada moram da idem, imam operaciju za deset minuta. Zdravo, Dženi.

Prekinulaje vezu osetivši ubod ljubomore. Ros je s njom jedva progovorio, a njemu se poveravao celo popodne. Zašto njoj nije rekao za svoju nesigurnost? Da je on možda ne vidi kao jedini uzrok toga?... Pa naravno da je vidi. Ona je bila ta koja je napustila kuću, ona je vrištala i bacala posuđe. Došlo joj je da plače, ali to je bila reakcija koju bi Ros i očekivao od nje. Mora da bude jaka zbog njega, da potpuno povratu kontrolu nad sobom. Od sada ima samo jedan zadatak: da se sabere.

Stigla je u kancelariju malo pre Alison i videla da su njihovi novi radni stolovi uredno aranžirani i da je sve sređeno i počišćeno. Odmah je izgledalo profesionalnije. Uključila je Alisonin prastari kompjuter i proverila imejllove. Prvi je bio formalna poruka od Adama Kroslija da je tužilac odobrio njen zahtev za dozvolu za pretres smrti Denija Vilsa pred Višim sudom, ali se striktno

podrazumevalo da se on održi u profesionalnoj sudnici Bristolskog suda. Krosli je završio tekst prikrivenom pretnjom: „Verujem da će vaša istraga biti temeljna, razumna, i odmerena. Nadgledaćemo je pažljivo.“

Dženi se pozabavila manjim administrativnim zadacima, a zatim poslala Višem sudu zahtev da poništi presudu u slučaju Denija Vilsa po osnovu zahteva za ponovni pretres. Pozvala je sudskog pisara da zakaže izlazak pred sudiju u roku od dva dana. S dozvolom tužilaštva saslušanje će biti manje-više formalnost. Poslaće po pripravniku svoju pisanu izjavu sudiji koji zaseda, da je pročita i zakaže saslušanje.

Prepustila je Alison da zvanična dokumenta s uputstvima odmah pošalje Kraljevskom sudu pravde. Planirala je da otpočne istragu odmah u ponedeljak ujutru, da sve uhvati na prepad. Alison joj je rekla da su je već zvali iz Bristolskog suda i preneli da su ih iz tužilaštva pitali kada će sud biti na raspolaganju.

Činilo se da je sistem odlučio da je, ako ne može da je zaustavi, onda barem nadzire iz blizine. Islednici su u skoroj prošlosti izazvali mnogo glavobolja: istraga o smrti princeze Dijane razvukla se na više od deset godina i na pet islednika, a oksfordširski islednik koji se drznuo da istražuje smrt britanskih vojnika poginulih u Iraku otkrio je da su tela predata pod jurisdikciju kolegama spremnijim od njega da poveruju u objašnjenje zvaničnika vojske. Dženi neće biti naterana da ignoriše ružnu istinu; ona će je razotkriti, ali zadržaće stav i dostojanstvo. Ako je mediji uhvate, prikazaće se kao elegantna, odlučna intelektualka, nikad bez primese razumevanja u glasu.

Pitala je Alison da li je čula još nešto o policijskoj istrazi smrti Ketij Tejlor.

— Samo to da još tragaju za kolima. Mogu da budu i lažne tablice, što znači da će morati da provere svaku plavu vektru u Bristolu. Može da potraje danima.

— Jesu li našli nekoga od Ketinih prijatelja? Nije visila na ulici sama.

— Ne koliko ja znam. Najteže je ući u njihove grupe.

— Mora da ima prostitutki koje rade u tom kraju. Ako je Ketii bila u igri?

— Pokušavaju, verujte mi, ali tamo nema saosećanja. Morate imati barem tri mrtve devojke da bi počele da pričaju. Uglavnom su srećne što se konkurencija smanjuje.

— Zaista?

— Kad provedete koji mesec na ulici, gospođo Kuper, bićete zaprepašćeni koliko je ljudski život jeftin.

Dženi se vratila u kancelariju s izveštajima o osobama preminulim tokom noći, ali nije mogla da se sabere. Misli su joj lutale do tinejdžera čiji su putevi morali da se ukrste s Denijevim i Ketinim. Neko je znao da li je među njima postojala veza, ili je Maršal naišao na nešto toliko veliko da je smrt bila jedini izlaz. Izvrtela je u glavi nekoliko mračnih mogućnosti, ali nijedna nije zatvarala krug. Ako je u središtu ovoga bio zločin, zašto Maršal nije nastavio s tim?

Jedini trag koji je imala bila je devojka Hejli Džonson, koju je spomenula Tara Kolins. Pošto je Tara već posetila pre početka pretresa očekivala je makar poziv, ali ništa. Najpametnije bi bilo da spomene Hejliino ime policiji, ali još uvek im nije verovala. Nije bezgranično verovala ni Tari; koliko zna, ona je mogla da bude prevarant, i nije oklevala da zapreti iznošenjem Dženinih medicinskih problema — ali da bi došla u priliku da priča s Hejli, moraće da se opredeli za jedno od ta dva.

Odlučila je da zovne Taru na broj mobilnog koji joj je ostavila. Zazvonio je sedam-osam puta pre nego što je oprezan glas odgovorio.

— Da? — Zvučala je užasno.

— Dženi Kuper. Kako ste?

— Ne baš najbolje... — Glas joj je drhtao, svaki trag sigurnosti nestao je iz njega.

— Optužbe?

— I to, i sinoć sam napadnuta. Neko me je zaskočio.

— Ko?

— Nisam videla. Izašao je iz mraka i udario me, baš ispred moje kuće. Mislim da su bila dvojica.

— Svedoci?

— Nema ih. Nikog ko bi imao šta da kaže.

Dženi je napravila pauzu, procenjujući to što je čula, oprezna da je Tara ne navlači. — Šta mislite da su hteli?

— Imala sam tašnu. Nisu je odneli. Samo sam pokušavala da otkrijem odakle je došla ta transakcija. Jedan kompjuteraš kod koga sam bila misli da je moja ISP adresa ukradena.

— Neko vam je ukrao identitet?

— Barem moj identitet na internetu. Ukrao je novac, i onda podmetnuo dokaze u moj kompjuter. Znam da se tako desilo, ali biće teško da to dokažem.

— Ko po vašem mišljenju stoji iza toga?

— Recimo to ovako: kad sam počela da se raspitujem o Ketii Tejlor, optužena sam. Neko ne želi da povežem stvari.

— Mislite li da je pametno da razgovaramo o tome preko telefona?

— Sumnjam. Možda je bolje da se nađemo.

Parkirala je ispred supermarketa u Bredli Stoku, novom naselju iz sedamdesetih godina, sada predgrađa na severoistočnom obodu Bristola. Posle pet minuta, pojavio se beli fiat panda s Tarom za volanom. Primetila je Dženi i parkirala na mestu nasuprot njoj, i prišla šepajući i natečene leve strane lica. Dženi se nagnula i otvorila suvozačka vrata.

Tara je ušla uz mali napor.

— Mora da sam polomila kuk kada sam pala.

— Ni lice vam ne izgleda baš najbolje.

— Ništa od moje privlačnosti sledećih nekoliko nedelja. — Osmehnula se bolnim poluosmehom.

Dženi se pitala da li su Tarin izbor muškarci ili žene. Instinkt joj je govorio da je ovo drugo. Nije bila

feminizirana, a i imala je distancu poput nekih lezbijki, osećanja samo na daljinu.

— Da sam znala, ne bih vas dovlačila ovamo.

— Drago mi je što sam mogla da izađem iz kuće. Na plaćenom sam odsustvu od kada sam optužena.

— Toliko o nedužnosti dok se krivica ne dokaže.

— Ko je izmislio taj mit? Kartice su mi zamrznute, takođe. To mora da je dojavila policija. Govnari. — Pretraživala je parking pogledom, instinktivno gledajući u retrovizor, stalno na oprezu od kada je prebijena. — Šta niste mogli da mi kažete preko telefona?

— Htela sam da vas pitam za devojkicu koju ste spomenuli, Hejli Džonson. Policija još i ne zna za nju, a ja bih volela prva da popričam s njom.

— Samo sam je jednom sreća. Radila je na ulici u Broudlendsu.

— Šta još znamo o njoj?

— Osamnaest godina. Meleskinja, mislim da je rekla da je iz Plimuta.

— Znala je Keti?

— Rekla je da ju je nekoliko puta videla kako radi, ulazi i izlazi iz kola. Ćaskale su, ni o čemu posebno.

— Kada ste je našli?

— Pre desetak dana, ali tvrdila je da je nije videla od kada je otišla u *Portshed*.

— Jeste li joj poverovali?

— Ni sama ne znam. Bila je mutna, možda mi nije poverovala da nisam iz policije.

— Kako ste je pronašli?

— Vozeći naokolo. Znam taj teren.

— Volela bih da popričam s njom, da vidim šta može da mi kaže o mušterijama, o kolima koja su vozili, da li je Keti imala neke stalne.

— Imate na umu poseban auto?

— Možda.

Tara pogleda u nju a zatim kroz prozor, pokazujući time Dženi da zloupotrebljava njeno poverenje zadržava-

jući informacije.

— Koliko ja znam, policija traži plavu vektru. To je sve što imamo.

Tara je sačekala trenutak pre nego što je odgovorila. Dženi je tražila Tarinu pomoć, i htela je to i da naglasi.

— Kao što sam rekla, Hejli nije lako pronaći. Trudila sam se da zadobijem njeno poverenje.

— Možete li da je pronađete za mene?

— Zavisi. - Pogledala je Dženi, izazivajući je. - Šta ste uradili povodom Denija Vilsa?

— Kako da verujem ženi koja je pretila da će da objavi moj medicinski karton?

Tara zabaci glavu, prihvatajući krivicu.

— Tada se još nismo bile srele.

Dženi je izdržala njen pogled, izabravši da ne pogađa šta je podtekst poslednje rečenice.

— Otvorila sam slučaj ponovo. I ako sve bude u redu, iduće nedelje će biti novi pretres.

Tara je izgledala zaprepašćeno.

— Stvarno sam vas pogrešno procenila.

Sudska kancelarija je nadmašila samu sebe. Ne samo da joj je obezbeđeno brzo saslušanje nego je i zakazano u bristolskom oblasnom ogranku Višeg suda u pola deset prepodne u petak ujutru, pola sata pre nego što sud inače počinje da radi. Dženi je došla očekujući da će zateći armiju advokata koji zastupaju Britansku krunu i *UKAM*, ali *UKAM* nije imao zastupnika, a Kruna je poslala najmlađeg i najjeftinijeg savetnika. Dženin tim se sastojao od mlađanog poslužitelja koji je brinuo o dokumentima, poslatog iz najskromnije savetničke firme, po njenim uputstvima, i vredne mlade savetnice koja je izgledala kao da je celu noć proučavala isledno pravo. Na galeriji je sedeo usamljeni reporter.

Prečasni sudija Ejdan Cilton, grub intelektualni snob s kojim se sudarala nekoliko puta u žučnim prepirkama

oko starateljstava nad mnogim nesrećnim klincima, jedva je udostojio pogleda kada je pomeo patos svojom kraljevski crvenom odorom sudije ulazeći u sudnicu. Rekao je da je pročitao predložak islednika i da, ako niko nema primedbi, dozvoljava ponovni pretres. Mladi predstavnik Krune je sa zahvalnošću odmahnuo glavom i promućao: — Nema, časni sude — i slučaj je bio gotov.

Dženi je bacila pogled na reportera i videla da zeva po ko zna koji put, vidno pokazujući da nije zainteresovan da hvata beleške.

Izašla je iz sudnice oprostivši se od svojih zbunjenih savetnika s narastajućim osećanjem nepoverenja. Sistem koji se toliko trudio da drži nesrećne porodice u neznanju sada joj je izašao u susret za manje od sedamdeset dva sata. To je bilo suviše dobro da bi bilo istina, što je najverovatnije značilo da i jeste tako.

Bilo bi korektno da Alison najavi da ona stiže u *Portshed* i zaposlenima da pola sata kako bi se pripremili za njen dolazak, i za svaki slučaj faksom pošalje sudski nalog na direktorkinu kancelariju. Njena poseta je bila neuobičajena — islednik ne posećuje mesto zločina tako često i još ređe se pojavljuje a da nije zakazao dolazak - ali sve je radila u okviru zakona. Široka ovlašćenja islednika da istražuje razloge smrti dozvoljavala su joj da insistira, i s policijskom podrškom ako bude potrebno, na potpunoj saradnji svih potencijalnih svedoka i neograničenom pristupu svim važnim dokazima. Prethodnu noć je provela nad zakonikom, sve dok nije bila sigurna: kazneno-popravni dom *Portshed* nema nikakvih drugih mogućnosti osim da joj otvori svoja vrata.

Stigla je po hladnoj, dosadnoj kišici, vremenu koje se nije menjalo skoro ceo mesec, i otkrila da ulaz u *Portshed* ne obezbeđuju ljudska bića. Išla je od žicom ograđenog parkinga popločanom stazom do masivne čelične kapije nadgledane mnoštvom kamera postavljenih na visoke

stubove. Spoljni betonski zid bio je visok toliko da su se videli samo vrhovi krovova zgrada unutra. Mali deo gradskog pakla presađen u engleski seoski krajolik.

Pritisnula je zvono i ostala bez odgovora. Tek na njen četvrti pokušaj glas iz zvučnika je zatražio da kaže svoje ime i status.

— Dženi Kuper, islednik oblasti Severn Vejl. Došla sam da vidim direktorku.

Tišina. Glas se javio malo kasnije i rekao:

— Nema zakazane posete. Moraćete da zakažete posetu.

— Ja sam službenik suda i došla sam po službenoj dužnosti. Direktorica je obaveštena o mom dolasku.

— Nema zakazanog sastanka, nema ni ulaska. - Klik. Veza se prekinula.

Držala je zvono pritisnuto celih pet sekundi.

Glas se vratio, ovoga puta ton je bio služben.

— Gospođo, upoznati ste s procedurom.

Pribravši se, rekla je:

— Slušajte vi, ko god da ste. Pozovite direktorku i recite joj da je tu gospođa Kuper, islednica. Ili ću biti iza ove kapije u roku od dva minuta, ili ćete svoj ručak jesti u policijskoj ćeliji.

Dženi je čekala pred vratima, besna, osećajući kako dejstvo pilule koju je ranije uzela brzo hlapi. Nije bilo šanse da uzme još jednu pod kamerama.

Prošlo je nekoliko frustrirajućih minuta pre nego što se kapija otvorila. Žena otprilike njenih godina, obučena u dobro skrojenu crnu haljinu, stajala je s druge strane kapije. Njena besprekorna frizura i upadljiv parfem išli su uz njen naglasak kojim joj je poželela odsečno:

„Dobro jutro, gospođo Kuper. Elejn Luis. Šta mogu da uradim za vas?“ Nije se potrudila da je pozove unutra.

— Verujem da ste dobili poziv od jedne moje službenice i faks kopiju sudskog naloga izdatog ovog jutra?

— Upravo su mi ih predali. Bila sam na sastanku.

— Došla sam da pregledam mesto smrti. — Ušla je

unutra. — Budite dobri i pošaljite mi nekog da me provede okolo.

— Celo moje osoblje je zauzeto. Ovo je jedna izuzetno zaposlena ustanova.

— Onda to možete i vi da uradite. Kao deo procesa istrage, potrebno je da detaljno shvatim kakvu je proceduru ovde prošao Deni Vils.

— Tu informaciju smo već obezbedili ranije.

— Ja vodim sasvim novu istragu, gospođo Luis. Počinje ovde, i to sada.

Elejn Luis je izgledala zaprepašćeno.

— Mislim da mi se ne sviđa vaš ton.

— I ne treba da vam se sviđa. Obavezni ste da se povinujete svim zahtevima u smislu sakupljanja dokaza, uključujući i potpuni pregled prostorija.

— To je nešto novo za mene. Moraću da se posavetujem s našim pravnim savetnicima.

— Radije bih pogledala okolo bez policijske pratnje, ali ako želite tako, to je vaša odluka. — Dženi se bezazleno nasmešila.

Ledenim glasom, Elejn Luis reče:

— Pogledaću da li je moj asistent slobodan.

Okrenula se i krenula brzo, signalizirajući prema jednoj od kamera. Dženi je pratila svojim sopstvenim tempom, dok se kapija zatvarala za njom.

Elejn je provukla svoju bezbednosnu karticu kroz čitač i ušle su kroz glavna vrata prijemnog centra, dvospratne zgrade od cigle. Levo se išlo u deo označen natpisom „Prijavnica za novajlije“, kroz teška čelična ulazna vrata sa šiberom za nadzor. Dženi je krajem oka uhvatila figuru dečaka s druge strane, koji nije bio stariji od trinaest, četrnaest godina.

Elejn Luis reče:

— Ovde možete da sačekate. Neko će vam se priključiti za minut — i provuče se kroz vrata koja su vodila u hodnik desno, na kome su bile oznake „uprava“, „obezbeđenje“ i „direktor“. Dženi je ostavljena kao zatvorenik u praznom

hodniku. Ispred nje su bila vrata koja su vodila ka dvorištu, oko koga su bile izgrađene ostale zgrade, ali koja su se takođe otvarala karticom.

Mrzela je da bude zatvorena i počela je da oseća dobro poznate znake klaustrofobije. Virnula je prema zidovima i plafonu tražeći kamere, i spazila samo jednu koja je gledala ka dvorištu. Okrenula joj se leđima, posegnula rukom u tašnu i napipala bočicu temazepama. Uzela je jednu, nakašljala se i prinela ruku ustima.

Napetost je popustila od samog dodira tablete na jeziku. Progutala je i srce je odmah počelo sporije da udara. Koraknula je prema čeličnim vratima i bacila pogled iz daljine, nadajući se da neće biti primećena. Tri dečaka su bila pod nadzorom dvoje medicinskih tehničara, jednog muškog i jednog ženskog, obučenih u strogom zatvorskom stilu: do grla zakopčane jakne za koje niko nije mogao lako da ih zgrabi. Dva dečaka, Azijca od četrnaest-petnaest godina, sedela su na plastičnim stolicama i dangubila, dok je mlađi belac obrađivan. Muški medicinski tehničar gledao mu je u uši, a tehničarka mu je postavljala pitanja koja je čitala s podmetača s papirima. Bila je nestrpljiva ako odmah ne odgovori. Nije mu se dopalo što mu čačkaju uši, pa je trgnuo glavom, a tehničar ga je zgrabio mesnatom rukom i primorao ga da bude miran.

Vrata na hodniku su se otvorila, i krupna mrzovoljna mlada žena izašla je i predstavila se kao Su, pa rekla da joj je gospođa Luis naložila da je provede okolo.

Pomislivši — ma, šta ovi ljudi misle ko su, do đavola?

— Dženi reče: — Ja sam islednik koji sprovodi zvaničnu istragu. Želim potpun pristup svakom prostoru ove ustanove. Poćecemo s muškim odeljenjem.

Su, bezizražajna kao zid, pogleda je nemo i krene teškim korakom ka vratima koja su vodila u dvorište.

Muško odeljenje bilo je dugačka jednospratna zgrada sa četrdeset malih sobica nalik na kutije, po dvadeset sa svake strane hodnika. Na kraju hodnika bila je zagušljiva soba za osoblje i učionica s televizorom, a na drugom

zajednički toaleti i tuševi. Svaka sobica se sastojala od kreveta, čeličnog ormara, čelične klozetske šolje, plastične stolice i pisaćeg stola. Sav nameštaj osim stolice bio je učvršćen za pod. Prozori na ćeliji bili su trajno zatvoreni i imali su rešetke. Neke ćelije su sadržavale lične predmete — postere, radio-aparate i slično — ali većina nije. Su, koja je svaku vrstu komunikacije doživljavala kao napor, rekla je da to ima veze sa sistemom povlastica. Samo pitomci koji osvoje zlatni stepen imaju pravo na radio.

Pitomci su bili na nastavi, tako da je odeljenje bilo prazno, pa su dve mlade žene mogle da čiste. Dženi pogleda gore i ugleda polupokretne kupole koje su sadržale kamere za nadzor. Su reče da su svi monitori u administrativnom hodniku u jednoj prostoriji pored direktorkine kancelarije. Nije umela da kaže koliko je zaposlenih bilo na dužnosti u noći kada je Deni Vils umro.

Dženi pogleda kroz ojačano staklo ćelije u kojoj je Deni nađen obešen. Bila je otprilike tri metra dugačka, dva metra široka. Ormar je stajao uz ivicu kreveta uza zid s njene leve strane, ostavljajući nepunih trideset centimetara prostora do prozora. Klozetska šolja je bila na suprotnoj strani, u desnom daljem uglu; sedeći na njoj čovek bi gledao pravo u vrata. Ako je visilo s rešetki na prozoru, u prostoru do ormara, Denijevo telo je moglo da bude delimično zaklonjeno, ali morali biste da budete potpuno slepi da ga ne vidite s mesta na kome je ona stajala.

Prešle su u žensko odeljenje. Raspored je bio potpuno isti, samo su toaleti imali vrata da obezbede minimum intimnosti, a tuševi su bili odvojeni pregradama. To i nije bilo mnogo. Ovde sasvim sigurno nije bilo nimalo privatnosti; ovde dete nigde nije moglo da se sakrije, ili prepusti svojim maštarijama.

Ponovo su prešle dvorište i prošle pored učionica, gde su pitomci bili podeljeni u četiri razreda. Dženi pogleda kroz prozor na vratima u učionicu: deca obučena u identične trenerke i patike i učitelji koji se trude da održe

red. Zračili su energijom koja je mogla da se oseti: neprijateljstvom i prkosom.

Su se naslonila prekrštenih ruku dok je Dženi gledala po kantini. Uglavnom je služila kao dvorana za fizičko, ali na jednom kraju bili su postavljeni stolovi s klupama. Iza pregrade su dve kuvarice, ćaskajući na nekom slovenskom jeziku, podgrevale smrznuta jela koja je trebalo da budu poslužena u crvenim plastičnim tanjirima: veće udubljenje za glavno jelo, manje za desert. Šolje i pribor bili su napravljeni od istog materijala.

Kroz prozorčić je videla kako se neki čovek izvlači ispod sudopere s francuskim ključem u ruci. Imao je vojničku frizuru i okruglo nabijeno telo, očiju i jagodica sličnih kao u kuvarice. Setila se radnika koji je otkrio Denijevo telo.

Dženi priđe šalteru.

— Izvinite, jeste li vi gospodin Smirski?

Čovek se osvrnu. Dženi mu se šarmantno osmehne, i oseti kako je odmerio.

— Ne, žao mi je. — Govorio je s teškim akcentom.

—Možete li mi reći gde mogu da ga nađem?

Covek slegnu ramenima.

— Vratio se u Poljsku.

— Kada?

Pogledao je oprezno.

—Ja sam islednica. Moram da mu postavim neka pitanja, o dečaku koji je umro ovde u aprilu.

Okrenuo se i rekao nešto kuvaricama na poljskom, kako je Dženi pretpostavila, a one su počele vatreno da diskutuju među sobom. Čula je korake kako joj se približavaju; Su je prilazila da proveri oko čega se diže sva ta galama.

Dženi reče:

— Neće biti da je baš davno otišao.

Jedna koja je izgleda pobedila u diskusiji izmeni još koju sa čovekom, i reče da oni misle da je otišao pre tri nedelje.

— Imate li ideju zašto?

Čovek je preveo i žene odmahnuše glavom. Čovek reče:

— Poljaci stalno odlaze i dolaze. Tako je uvek bilo.

Su dođe do Dženi.

— Sve u redu?

— Kasnije ću da uzmem izjave od osoblja. Moram da razgovaram s Janom Smirskim. U aprilu je radio na održavanju — odgovori Dženi.

— Osoblje na održavanju zapošljava se preko podizvođača. Moraćete s njima da pričate.

— I hoću.

Poslednja stanica bila je prijavnica i ambulanta. Medicinska sestra je sedela za stolom i čitala neki magazin kad je Su zazvonila. Pritisnula je prekidač i pustila ih unutra, ljuta što su je odvojili od tračeva o poznatim ličnostima. Pre nego što je Su išta rekla Dženi se predstavila i upitala je da nije ona sestra Linda Rejven, osoba koja je videla Denija Vilsa prilikom prijema.

Sestra, žena u kasnim tridesetim godinama, bila bi gotovo privlačna, da nije imala tužne oči i da je umela da se smeje. Rekla je da je ona ta, i posegla za dosjeom za koji je rekla da je Denijev. Dodala je da ga je prošli islednik, gospodin Maršal, pregledao kad je navratio u aprilu. Dženi ga prelista ne brinući što ostavlja Su i sestru Rejven u tišini dok sama upija sadržaj dokumenta. Nije pronašla ništa novo, samo gole činjenice uzete prilikom prijema i dnevnik koji je vođen dok je Deni bio na posmatranju u ćeliji. Unosi su bili sažeti i nisu otkrivali mnogo: *Pitomac sedi na klupici. Odgovara na pitanja*. Bilo je dosta pitanja koja je Dženi htela da postavi sestri Rejven, ali ona su mogla da sačekaju pretres. Bolje da je ostavi da se preznojava.

Zatvorila je dosje i stavila ga pod mišku.

— Zadržaću ovo. Pokažite mi sada ćeliju u kojoj je Deni držan.

Sestra Rejven je pogledala Su, koja je neprimetno

podigla obrve. Pa šta je i mogla da uradi? Sestra je zgrabila svoju karticu i provukla je kroz čitač, i pustila Dženi i Su kroz nova sigurnosna čelična vrata koja su vodila u hodnik bez izlaza, poput mnogih hodnika u podrumima ispod raznih sudova po celoj zemlji; duž desne strane bilo je pet-šest ćelija, svaka s otvorom za nadzor i tablicom na kojoj je ime stanara bilo napisano kredom. Unutra je bilo vruće, smrdelo je na neoprana tela i na sredstvo za čišćenje. Medicinski tehničar koga je Dženi ranije videla kako pregleda onog dečaka sada je sedeo u staklenoj kabini daleko na kraju hodnika i gledao televizor.

Dženi upita:

— Koliko ih trenutno imate?

— Samo jednog.

Dženi pođe duž reda ćelija. Prva, druga i treća su bile prazne. Stala je pred četvrtom i ugledala crnog dečaka koji je ležao na pletenoj prostirci odeven u papirnatu košulju dugu do kolena. Ispod nje je bio nag i bosonog. Ćelija je bila prazna osim klozetske šolje i metalnog poslužavnika koji je nedirnut ležao na podu. Bio je visine odraslog muškarca, ali dečačkih crta i glatke kože. Ležao je potpuno nepomično, poluzatvorenih očiju, zureći u plafon, ruku prekrštenih preko stomaka. Na tabli je pisalo da se zove Midvej Lenard.

— Da li je ovog mladića pregledao psihijatar?

— Jeste. Postignut je sporazum. Sada je na terapiji antidepresivima.

— A šta nije u redu s njim?

— Pokušao je samoubistvo u policijskoj ćeliji.

— Zbog čega je zatvoren?

— Zbog otprilike dvadeset pet *pozajmica* automobila i napada na policajca.

— Šta se desilo s teškom odeždom kakvu je nosio Deni Vils?

— Ona je neophodna samo kod onih koji žele da sebi nanesu povrede. Lenard nije takav.

Dečko je posegnuo rukom ispod košulje i počeo da

masturbira. Dženi je odvrátila pogled. Su i sestra Rejven su stajale i gledale nekoliko trenutaka.

Su je rekla:

— Sigurno nije baš toliko deprimiran.

Dženi je napustila *Portshed* osećajući se frustrirano, što je, dok se vozila nazad ka gradu, lagano ali sigurno prerastalo u bes. Psovala je vozače koji su se prestrojivali po autoputu i trubila onima koji su vozili prema propisima sporo. Nije je bilo briga mogu li da je čuju ili vide njenu gestikulaciju u retrovizoru. Ma, ko ih jebe.

Ispunjena besom, osećala se bolje. Sve vreme tokom inspekcije želela je da protestuje, da išamara debelu, glupavu idiotkinju Su i kaže joj: slušaj, ovde držite kao zatvorenike klince, decu koja su imala nesreću da ih izrode ljudi poput Simon Vils. A šta vi radite? Zatvarate ih i ponižavate, pretvarate ih u ogorčenu, nasilnu omladinu koja samo želi da se otrgne i osveti se nekome, bilo kome. Bavljenje takvim ljudima, onim kretenskim čuvarom, umišljenom Elejn Luis i medicinskom sestrom koja je isprostituisala svoju profesiju do nivoa tamničara, budila su joj sećanja na godine nemoćnog besa. Um joj ispuni povorka davno zaboravljenih lica i davno pokopanih uvreda: socijalni radnici koji su dozvoljavali da deca provedu noć u policijskoj stanici iz lenjosti da polože kauciju; osoblje prihvatilišta koje je okretalo glavu na drugu stranu kad su njihove kolege zlostavljale tinejdžere; sudije koje nisu kritikovale sistem čak ni kada su njegovi propusti dovodili do nasilja i smrti. Udarila je u branik kola ispred sebe kad je parkirala, ali nije je bilo uopšte briga. Da joj neko sada stane na put, sigurno bi ga šutnula.

Upala je na vrata prijavnice i istovremeno počela da diktira uputstva Alison. Pretres će početi u ponedjeljak, odmah obavesti Simon Vils, a Elejn Luis, sestri Rejven, Darenu Hogu (koji rukuje kamerama) i čuvarima na muškom odeljenju dostaviti sudske pozive za svedočenje. Elejn Luis da dostavi prebivalište Jana Smirskog i detalje ko su bili pitomci u ćelijama nasuprot Denijevoj i oko nje do završetka posla. Kompanija koja popravlja sigurnosne kamere da imenuje predstavnika koji će dati izjavu na sudu, crno na belom, kada je prijavljeno da kamere u muškom odeljenju ne rade. Kada je završila, jurnula je kroz vrata u kancelariju i obrušila se na papirologiju koja se skupila preko noći kao profi bokser na novajliju. Sledeća dva sata osećala se živom i nepobedivom. Niko i ništa mje moglo da joj stane na put.

Kasno po podne Alison oprezno pokuca i uđe noseći neke poruke. Još pod dejstvom adrenalina, Dženi je saslušala nestrpljivo, ispaljujući odgovore kao da joj službenica krade vreme. Alison je bila pažljiva prema njoj, svesna u kakvom je Dženi opasnom raspoloženju. Završivši manje važne stvari, saopštila joj je da ima i dobre i loše vesti iz *Portsheda*. Dobra vest je bila da su mi obezbedili adresu petnaestogodišnjeg provalnika po imenu Teri Rajan, dečka koji je bio u ćeliji pored Denijeve. Razgovarala je s Terijevom majkom, koja je rekla da on može da prisustvuje pretresu u utorak, ako bude plaćena kaucija u ponedjeljak - priveden je po zahtevu suda. Ćelija preko puta je izgleda bila prazna. Loša vest je da kompanija koja je angažovala Jana Smirskog nema pojma gde se on nalazi. U svom otkazu, pre tri nedelje, napisao je da ima neke porodične obaveze kod kuće. Nije ostavio adresu. Pokušala je da ga pronade, ali bilo je previše Smirskih u Poljskoj, a nekoliko onih koje je pozvala nisu govorili engleski. Dženi joj reče da se potrudi više, da preuzme njegove bankovne podatke od poslodavaca, da uradi sve što bi uradila i policija da ga pronade. Alison klimnu glavom, malo povređeno, onda reče da su dobili

imejl od Grantama u kome preti da će im ukinuti sva novčana sredstva ukoliko Dženi u roku od sedam dana ne dostavi kompletan godišnji obračun.

— Zašto, do đavola, nemamo računovođu?

— Grantam nije hteo da odobri sredstva za njega.

— E pa, nazovite ga i recite mu da ćemo svejedno da unajmimo jednog.

— Više bih volela da takvu vrstu razgovora obavljate sami, gospođo Kuper.

— Nisam vas pitala nego sam naložila, Alison. Ovo je posao. Pozovite ga.

— Više bih volela da ne govorite sa mnom takvim tonom, ako nemate ništa protiv.

— Kakvim tonom?

— Kao da sam nekakav sluga. A nisam. I dok je gospodin Maršal vodio ovu kancelariju, nikada me zauzimao takav stav.

Dženi uzdahnu duboko.

— Ne zauzimam ja nikakav *stav*, samo tražim da obavite običan telefonski razgovor. Nije me nimalo briga kakav je vaš odnos s Grantamom. Ovo je isključivo poslovna stvar, i ako je on doživi lično, to je njegov problem, a ne vaš.

Alison je čvrsto stala, a njen izraz lica je govorio da će skinuti veliki teret sa srca.

— Nije stvar u njemu, gospođo Kuper, nego u vama. Ne volim što to moram da kažem, ali otkada ste preuzeli ovaj posao nalazim da ste često veoma osorni, i ponekad očigledno uvredljivi. Čini se da ste veoma ljuti, a po mom iskustvu to osećanje nimalo ne pomaže u ovom poslu.

— Pa, sada kada smo iskrene jedna prema drugoj, moram da kažem da ja nalazim da ste stalno na smetnji, da se opirete novim idejama i dajete do znanja da vam nije pravo što sam vam šef.

— Pa svojim ponašanjem i niste pomogli da to bude prijatno iskustvo.

— Možda je to zato što sam ovde tek dve nedelje i što

moram lopatom da skupljam govna koja mi je Maršal ostavio.

— To je bio vaš izbor.

Dženi je eksplodirala.

— A šta očekujete da uradim? Da lažem? Da se pravim da je Maršal uradio dobar posao? Ne interesuju me vaša osećanja prema njemu, bio je aljkav, za ime boga!

— Ma, popijte jebenu pilulu! — Alison zgrabi kvaku na vra- tima.

— Šta ste rekla!?

Alison se okrenu.

— Vi stvarno ne kapirate. Pa svi znaju da ste poslednji posao napustili jer ste doživeli nervni slom. — Izašla je, zalupivši vratima za sobom.

— Odmah da ste se vratili i izvinili mi se, ili ste otpušteni.

Alison nije odgovorila. Dženi je čula kako je zgrabila svoje stvari i izjurila na hodnik. Trenutak kasnije, čula je spolja ljutite korake koji su se uputili ka ulici.

Pa šta? Može ona i bez nje. Mukajoj je već od ljudi koji joj govore šta nije u stanju da uradi.

Bila je skoro ponoć, a krv joj je i dalje vrila. Provela je večer u radnoj sobi u Melin Baku, pretražujući po dosjeu Denija Vilsa, planirajući ispitivanje i pokušavajući da nađe rupe koje Elejn Luis neće moći da zatvori. Nije nimalo sumnjala da će se pretres završiti presudom da je smrt nastupila usled velikog nemara i odsustva brige. To će izložiti Elejn Luis i njeno osoblje udaru medija i javnoj sramoti. Pitanja će biti postavljena u Parlamentu, a krivične optužbe će ih slediti. Njeno ime će postati sinonim za neustrašivog borca za istinu i pravdu. Nije bilo važno što je rođeni sin odbacio; ili što je Stiv otišao i ostavio poruku. Ništa nju ne može da uzdrma. Jaka je poput prirodne sile.

Sipala je pola čaše votke preko leda i ispila je za

stolom dok se logovala na imejl nalog u kancelariji. Dobila je odgovor od jedne avio-kompanije da je gospodin Jan Smirski kupio kartu u jednom pravcu za Poznanj, 30. maja, i da nije ostavio adresu u Poljskoj; gospodin Mejson iz firme *Sekjuritit tehnolođiz Ltd.* potvrdio je svoje prisustvo na pretresu u ponedeljak, kao i Rut Tarner. Iznervirana zbog Smirskog, Dženi razmisli kakve su joj mogućnosti da pozove svedoka iz inostranstva. Proces se usložnjavao, i sada je zahtevao da podnese zahtev građanskom sudu, čija je nadležnost, za razliku od njene, bila proširena na Evropsku uniju. Moglo je da potraje nedeljama da dobije njegovo svedočenje. Odlučila je da oproba sreću bez njega; ako ne bude imala dovoljno jake dokaze, uvek je mogla da najavi prekid i da ga potraži.

Nastavila je da radi furiozno, prekidajući samo da napuni čašu. Prošlo je dva kada je alkohol pobedio i ona se, glave pune borbenih reči, odvukla gore na spavanje.

Opet je sanjala pukotinu u zidu svoje dečje sobe. Samo je ovoga puta san bio detaljan: bila je tu neka ljudska figura, u uglu, izvan vidokruga. Činilo joj se da je to muškarac nejasnog lica u plesljivoj odeći, koji će svakog trena da je odvuče u mrak i zazida pukotinu za njom, tako da niko nikada neće znati gde je nestala. Krenula je ka drugom kraju, prema vratima roditeljske sobe, gde je bila sigurnost, ali telo je odbijalo da je poslušna, noge su joj bile teške kao olovo. Osetila je sve bližu prisutnost lika iz pukotine, čula ga je kako se pomera između greda. Povukla je noge rukama, ali ostale su kao zalepljene za patos.

U subotu ujutru Dženi se probudila osećajući se otežalo i progonjeno i, noseći teret koji nije nestao ni kada se umila, obukla se i pokušala da napravi doručak ne praveći nijedan nagli pokret. Dan je bio tmuran a ona bezvoljna.

Nekoliko šoljica kafe nije pomoglo. Probala je sa

sedenjem u bašti, ali senke su se neprestano nadnosile nad njom.

Jasna doživljenost snova počelaje da je plaši. Setila se da joj je Trevis rekao da mozak šalje uznemirujuće poruke samo kada je stvarno uznemiren, da one same po sebi nisu stvarne ali da su znak da je mozak preopterećen. Zнала je da je pod stresom, ali hrabrila se da zadnji put kada joj se to desilo nije bila tako snažna: još se zavaravala da može da spase svoj brak. Stvari su sada bile suštinski bolje, reorganizovala se, znala je kuda ide. Ovo što je osećala bilo je stanje posle šoka, samovoljni deo njenog uma testira njenu odlučnost. Odgovor je bio da se opusti, da se svom snagom baci na pretres i trijumfalno izroni na drugom kraju.

Vratila se u kuhinju, progutala temazepam i ponela šolju čaja za radni sto. Nije dizala glavu od posla skoro do tri, kada su aveti napokon odgmizale.

* * *

Alison je čekala u holu Bristolskog suda kada je Dženi stigla u ponedeljak, u osam i trideset. Obučena u tamnu odeću, zračila je povređenim dostojanstvom.

— Pošto me niste nazvali, gospodo Kuper, mislila sam da treba da prisustvujem makar danas — to jest ako je moje prisustvo neophodno.

— Mislim da treba da popričamo o mnogo čemu, zar ne?

— Sada, gospodo Kuper?

— Mislim da ne bi bilo zgodno. Naći ćemo se u kancelariji posle današnjeg saslušanja.

— U redu. Da li sam vam potrebna u sudu?

Dženi je studirala njeno lice, izraz uvredenosti i prkosa u očima koje se trudila da obuzda.

— Gde ste čula te glasine o meni?

— Kancelarija bristolskog islednog suda znala je sve o vama i pre nego što ste stigli. Gospodin Hamer, tamošnji

zamenik, rekao mi je da ste uzeli bolovanje zbog stresa usled razvoda.

— A Grantam?

— Po onome što sam čula, bio je pod pritiskom da dozvoli vaše imenovanje.

— Ko ga je pritiskao?

— Kažu da ste vrlo dobar advokat. Odradili ste petnaest godina državne službe, a Ministarstvo je htelo više žena islednica.

— Razumem.

Lakoća s kojom je naimenovana sada joj je postala jasna: njeni šefovi u Severnom Somersetu šapnuli su reč podrške koja je pomogla da njen slučaj sigurno prođe. Imali su Ministarstvo na svojoj strani, odigrali su na žensku kartu protiv nesavrtljivog Grantama i njegovih kolega u lokalnoj vlasti da joj daju posao. Nije imalo nikakve veze s njenim vrednostima, bila je to samo nagrada za dug, loše plaćen posao državnog službenika. I mada joj lično nijedna reč nije rečena, nekako se podrazumevalo da to treba sama da shvati i da iskazuje zahvalnost u određenim granicama. Lokalna vlast i Ministarstvo su očekivali zahvalnu i predusretljivu saradnicu, a ako ne bude igrala po taktu, uvek su mogli da bace bombu — njeno mentalno stanje — i da je raznesu. Mislili su da je drže na povocu.

— Da krenemo u sudnicu, gospođu Kuper?

Pomalo zbunjena, Dženi klimnu glavom.

Alison stade prema vratima, napravi pauzu i reče:

— O ubistvu Ketij Tejlors još uvek ništa, bojim se. Bilo je nekoliko silovanja i ubistvo preko vikenda... kriminalistička policija ima posla preko glave.

Sudnica, u kojoj su se najčešće održavali kriminalistički procesi, bila je mala, sa standardnom modernom opremom. Dženi je sedela u velikoj fotelji visokog naslona, oko metar uzdignutoj iznad nivoa poda.

Osećala se manje značajnom a više odgovornom, jer je predstavljala sistem vlasti. Bilo je nečeg pomalo subverzivnog u seoskoj sali; ovde je sedela ispod kra-ljevskog znamenja, okružena simbolima profesije.

Pogledala je po sedištima ispunjenim ljudima. Simona Vils i nekoliko njenih prijateljica — bile su bogato tetovirane — sedele su u prvom redu publike. Pored njih je sedela Tara Kolins; njeno izubijano lice sada se prelivalo u nekoliko nijansi ljubičaste. Većinu drugih sedišta zauzeli su predstavnici medija koji nisu uspeli da sednu na mesta određena za medije. Dženi je procenila da ih ima najmanje dvadeset. Takode na javnoj galeriji, sedele su i dve osobe u odelima: sredovečna žena i nešto mlađi, prilično privlačan muškarac. Pretpostavila je da su nekakvi javni službenici, zvanična lica Ministarstva koja su joj dodeljena da ocene njenu nepristrasnost i propisnost postupka. Na klupama za advokate, predstavljajući *UKAM*, sedeo je njen stari poznanik, gospodin Hartli, očigledno redovan kada su u pitanju pretresi u Bristolu. Ovoga puta savetovala ga je glamurozna crvenokosa mlada savetnica na čijoj je fascikli bilo utisnuto ime prestižne londonske firme. Iza njih je sedelo nekoliko tipova iz *UKAM-a*, korporativci u pruga-stim odelima, lica preplanulih na terenima za golf, naravno. Porodicu Vils je zastupao nervozan advokat početnik, jedva malo više od studenta, koji se pojavio pro bono kao volonter severnobristolskog pravnog centra. Porota od osmoro muškaraca i žena — nekoliko očigledno neodgovarajućih — sedela je na svom mestu. Sumnjala je da su ih umešni sudski službenici skupili po zgradi iz raznih drugih porota.

Živaca umirenih s trideset miligrama temazepama, otvorila je pretres iznoseći gole činjenice o smrti Denija Vilsa. Objasnila je poroti da, pošto je kremiran, nikakvo obdukciono ispitivanje više nije moguće. Moraće da se oslone na izveštaj doktora Pitersona, koji je tvrdio da je Deni umro od gušenja usled davljenja, budući da je nađen obešen o omču od krevetskog čaršava vezanog za rešetke

na prozoru u ćeliji. Njihov posao je bio da saslušaju dokaze i da zaključe kada, gde i kako je mladi Deni otišao u smrt. Moguća odluka može da uključi slučajnost — potpuno nenameran čin sa smrtonosnim posledicama; nezgodu - hotimice preuzet rizik koji je doveo do smrti; samoubistvo; ubistvo; pa sve do nerešene odluke, gde dokazi ne vode do konačne odluke; i nemar — veliki previd — da se obezbedi ono nužno za život, uključujući medicinsku pomoć, osobi koja od nje zavisi.

Prvi svedok koga je pozvala da pruži dokaze bila je Simon Vils. Stojeći pred toliko mnogo ljudi, Simon je govorila jedva nešto glasnije od šapata na ivici plača, i često je prekidala da bi se sabrala. Dženi ju je vodila, ohrabrujući je da se obraća direktno poroti. Ispričala im je o Denijevom odrastanju, njegovim problematičnim odnosima s brojnim muškarcima u njenom životu, i kako je i pored svih njenih napora bio uvučen u sitne krađe dok najzad nije dobio neizbežnu zatvorsku kaznu. Do trenutka kada je počela da prepričava svoje telefonske pozive direkciji kazneno-popravnog doma *Portshed*, porota je već bila na njenoj strani. Žena u zadnjem redu, brisala je oči kada je Simon rekla da je znala, *jednostavno znala*, da se nešto vrlo loše desilo s njenim detetom. A kada je nastavila priču odva policajca na vratima koji su joj doneli užasnu vest, još dve porotnice su počele da brišu suze. To joj je izgleda dalo snagu: makar je dotakla ljude koji su bili bitni, i oni su osetili njen bol.

Hartli je rekao da nema pitanja za Simon, ali je tako vešto izrazio svoje saučešće da je to izazvalo glasne jecaje najplačljivije članice porote iz zadnjeg reda.

Rut Tarner je stigla, uznemirena vožnjom preko pola grada posle ranih jutarnjih sastanaka, taman na vreme da sedne na klupu za svedoke. Pouzdan svedok s mnogo godina iskustva, dala je iskren i saosećajan pogled na porodicu Vils, prikazujući Simon takođe i kao žrtvu: mlada žena koja se bori da izgradi siguran dom za svoju decu ali koju stalno napuštaju neodgovorni muškarci. Opisala je

bol mlade majke kada je saznala da je Deni na svom prvom pojavljivanju pred Sudom za maloletnike osuđen na zatvorsku kaznu, i kako je bezuspešno pokušavala preko Tima za sprovođenje korektivnih mera za maloletne prestupnike da ga pošalju psihijatru na pregled kao deo pretkaznene procedure. Kada je ponovila detalje svog telefonskog razgovora sa sestrom Lindom Rejven — koja je rekla da psihijatar nije na raspolaganju čak ni da pregleda dečka koji ima samoubilačke namere — izraz besne neverice pojavio se i na licima najtvrdokornijih porotnika.

Dženi pređe na stvar.

— Rekli ste da vam je sestra Rejven rekla da nema mogućnosti da Denija pregleda psihijatar?

— Rekla je da oblasni zavod za zdravstveno osiguranje odbija da im ga obezbedi.

— Ali ništa nije sprečavalo vlasnike popravnog doma da plate jednog privatnog?

— Naravno da nije.

— Po vašem saznanju, iako je tri dana bio u ćeliji na posmatranju, Deni nije psihijatrijski pregledan?

— To je tačno.

— Šta bi bilo kada bi, recimo, savet otkrio da je dete na brizi u popravnom domu sklono samoubistvu?

— Odveli bi ga psihijatru što je pre moguće.

— A ako biste to propustili?

— To bi očigledno bio veliki propust.

— Da li je *Portshed* obavezan da obezbedi psihijatrijsku negu?

— To je uslov njihovog ugovora s Odborom za maloletne prestupnike. Nema zahteva da se pregleda svaki pitomac, ali ako postoji potreba, onda su obavezni da pozovu psihijatra.

Hartli je ustao, sa sada već poznatim širokim osmehom i zlatnim zubom, i upitao Rut Tarner da li je Deni, koliko je njoj poznato, imao prethodnu istoriju mentalnih smetnji ili bolesti? Rut je odgovorila da nije, koliko je njoj poznato.

— Po kom ste onda osnovu telefonirali sestri Rejven i insistirali na psihijatrijskom pregledu?

— Na osnovu onoga što mi je saopštila njegova majka.

— Da li gospođa Vils ima medicinske kvalifikacije?

— Naravno da nema.

— Da li ga je odvela njenom lekaru opšte prakse da izrazi svoju zabrinutost za njegovo mentalno stanje?

— Pa ona ima šestoro dece.

— A najstarije je upravo trebalo prvi put da ide na izdržavanje zatvorske kazne. Mislite li da je bila toliko uzbuđena da nije mogla da zna šta je najvažnije?

— Nadali smo se da će ga posetiti neko iz Tima za sprovođenje korektivnih mera za maloletne prestupnike.

Hartli je bio oličen je strpljivosti.

— Pre bi se reklo ste se veoma trudili da ga zadržite van zatvora nego što ste se brinuli za njegovo mentalno stanje.

Oklevajući, Rut Tarner je rekla:

— Posle svega, izgleda da je trebalo da je nateram da ga odvede na pregled.

— Ali niste. I posle telefonskog poziva sestri Rejven niste dalje insistirali. Pre će biti da ste digli ruke od njega, zar ne?

Napravila je dugačku pauzu.

— Imala sam previše slučajeva. Volela bih da sam to uradila, ali tehnički Deni nije bio moja odgovornost kada je već bio zatvoren.

— Znači tolika je bila vaša briga za njegovo osetljivo psihičko stanje da ste tako lako oprali ruke od njega?

— Nije tačno. Uradila sam sve šta sam mogla s obzirom na vreme koje sam imala.

Hartli je klimnuo glavom i rekao:

— Siguran sam da svi možemo to da kažemo.

Kada je Rut Tarner odstupila, pokunjena, s klupe za svedoke, Dženi se osetila kao da gleda u ponor. Nikada joj nije palo na pamet da svedočenje socijalne radnice može da ojača poziciju *UKAM-a.*, a baš to se desilo. Hartli ju je

optužio za sentimentalni oportunističar — da cmizdri o psihijatru, a da u stvari nije sigurna je li dečak uopšte bio bolestan. Ono na šta je ukazao zapravo je i ostavilo utisak na porotu: nekoliko optužujućih pogleda upućeno je Simon kada su čuli da ga nije odvela kod lekara. Žena koja je jecala u zadnjem redu sada je imala izraz koji je govorio: *Pa kakvaje to ona majka?*

Dženi otpi gutljaj vode i pozove sestru Lindu Rejven da se zakune, govoreći sebi da Hartli ipak neće moći da zaobiđe ono što se stvarno desilo na muškom odeljenju. Nije bilo opravdanja što telo nije pronađeno pre jutra.

Linda Rejven je pročitala zakletvu s istim ravnodušnim nedodirljivim izrazom koji je Dženi zapazila u prijemnici. Odgovorila je na uvodna pitanja ravnim glasom, potvrđujući da jeste glavna sestra u popravnom domu *Portshed*, i da je odgovorna za utvrđivanje zdravstvenog stanja prilikom prijema novajlija. Na toj poziciji je već tri godine, otkako je ustanova otvorena, a povratak toga je trinaest godina provela radeći u javnoj zdravstvenoj službi, takođe kao član višeg osoblja. Kada je upitana za razlog napuštanja zdravstvene službe, rekla je da je bila privučena platom i mogućnošću da uđe u upravu.

Dženi upita:

— Možete li opisati detalje procene stanja Denija Vilsa koju ste uradili?

— To je bila standardna medicinska procedura odobrena od Ministarstva zdravlja i zatvorske službe. Uzimamo osnovne podatke, pitamo da li je bilo nekih fizičkih ili mentalnih bolesti, da li su alergični na nešto. Takođe smo upoređivali rezultate sa zdravstvenim kartonima — ako ih ne bismo našli pomoću kompjutera, zvali bismo njihove porodične lekare i razgovarali s njima.

— Da li je psihijatrijski pregled deo te procedure?

— Ne. Ako i postoji neko medicinsko stanje koje zahteva pažnju, pregleda ih lekar; dva puta nedeljno imamo preglede. Ako je stvar hitna, postoji mogućnost

dolaska po pozivu.

— Ali u to vreme psihijatrijska nega nije bila obezbeđena.

— Firma za koju radim ima ugovor s državom da obezbeđuje širok spektar usluga. U to vreme, oblasni zavod zdravstvene zaštite bio je povukao psihijatrijske usluge iz nekih ustanova. Spor je trajao nekoliko nedelja, tokom kojeg vremena su odbili da obezbede zamenu. Tako da u tom periodu nismo imali psihijatrijsku negu kada je bila potrebna. — Njen odgovor je bio podjednako doteran koliko i uvežban, što se videlo po frazi koja svakako nije bila njena: *tokom kojeg vremena*.

— Da li je po vašem mišljenju trebalo da bude pregledan?

— Ne. Nije ispoljavao nikakve vidljive simptome, što se vidi i iz njegovog zdravstvenog kartona. Pa i sama odluka da ga stavimo pod nadzor bila je na granici.

— Šta vas je navelo na to?

— Svi pitomci s predistorijom zloupotrebe droga podvrgavaju se pretresu do kože da bismo bili sigurni da nisu na sebi uneli narkotike u ustanovu. Kada je moj kolega pokušao da ga pretrese, Deni je postao nasilan i nije saradivao.

— Na koji način?

— Želite li da upotrebim iste reči koje su tada upotrebljene?

— Da, molim vas.

— Kada ga je moj kolega, medicinski tehničar Hamilton, upozorio da može biti upotrebljena sila da bi se obavio pretres, rekao je: „*Što me ne ubijete, majku li vam vašu? Ma, sam ću se ubiti, jebote, ako me neko od vas belih crnja samo pipne!*“ To je shvaćeno kao opasnost od samopovređivanja. Naša procedura nalaže da takvi slučajevi budu pod nadzorom sedamdeset dva sata.

— Da li je pretresen do kože?

— Da.

— Da li je upotrebljena sila?

— Dva čuvara su ga držala dok ga je kolega Hamilton pretresao.

— Da li je to podrazumevalo i pretres unutrašnjih šupljina?

— Jeste.

— I kako je Deni to podneo?

— Pošto je pretres obavljen, zadržan je u ćeliji za posmatranje, gde je nastavio da psuje i galami nekoliko sati dok se nije smirio. — Sestra Rejven se okrenula ka poroti i rekla: — Moram da naglasim da, pošto je pretres završen, nije dalje pretio samoubistvom.

— Ali njegovu prvobitnu pretnju ste shvatili dovoljno ozbiljno da ga obučete u ludačku košulju, skrojenu tako da spreči samopovređivanje.

— Bio je nasilan. To je odgovor po proceduri.

Dženi nije napravila nikakav napredak. Priča sestre Rejven bila je pažljivo pripremljena, bez vidljivih propusta; kako je Deni završio pod nadzorom posle pretnje da će da se povredi koja je, mada tehnički potpada u rizik od samoubistva, zapravo uglavnom neprijateljski odgovor na poniženje što ga je muški medicinski tehničar podvrgnuo analnom pretresu.

Kada je pristupio unakrsnom ispitivanju, Hartli je ukazivao na to nekoliko puta navodeći sestru Rejven da potvrdi kako ništa u Denijevom ponašanju nije nagoveštavalo da je opasan po samog sebe.

Kada je završio, Dženi je upitala:

— Da je psihijatar bio prisutan, da li biste poslali Denija na pregled?

— Sumnjam. Posle prvih nekoliko sati potpuno je saradivao. To možete lako da vidite iz dnevnika posmatranja.

— Ali dobili ste poziv od Rut Tarner, porodičnog socijalnog radnika, koja je tražila da ga pregleda psihijatar.

— Većina pitomaca ima psihološke probleme, zato su toliko ogorčeni. Mogli bismo da zaposlimo deset psihijatara. A moje iskustvo sa samoubistvima kaže mi da

se trude da takve planove zadrže za sebe.

Nekoliko članova porote složilo se s tim klimajući glavom. Na galeriji, Simonu Vils je bodrila devojka na čijoj je majici svetlucavim slovima pisalo „porno zvezda u usponu“.

Dženi se zahvalila sestri Rejven na izjavi i otpustila je, osećajući kako joj se izmiče tlo pod nogama. Čuvši poslednji odgovor, setila se koliko je lukava bila njena drugarica Ketu godinama ranije. Pošto se napijala cele jedne nedelje tokom koje je, po sopstvenoj tvrdnji, spavala s deset muškaraca, provela je nekoliko dana trezna, u samonametnutoj izolaciji, pojavivši se iz svoje sobe u njihovom zajedničkom stanu uredno odevena, sva tiha i skrušena. Bilo je to one noći kada se bacila pod voz.

Dženi je dala pauzu za ručak i povukla se u bezličnu prostoriju pompezo nazvanu „sudijske odaje“. Nije mogla da se suoči s ćaskanjem u sudskoj menzi, kojoj je tokom pretresa imala pristup, i umesto toga se zadovoljila paketićem kekso koji je bio, u hotelskom maniru, ostavljen za nju na kolicima zajedno s kesicom kafe i električnim kavalom.

Tog jutra istraga nije napravila pomak. Osećala se glupom i naivnom što je uopšte i pomislila da može ispasti drugačije. Hari Maršal, koji je bio u poslu godinama, nije ni zagrebao *UKAM*. Pre manje od dva meseca, mora da je i on sedeo u sličnoj prostoriji i došao do istog depresivnog zaključka: sistem je tako napravljen da svako može da izbegne odgovornost. Zato je i napravljen. Ako jedno ili dvoje dece umre, koga je briga? Uglavnom nikoga.

Alison, još odbojna i na distanci, uđe s porukom od Hartlija. Elejn Luis je bila neopozivo sprečena, i molila je za dozvolu suda da ne prisustvuje pretresu do sutra ujutru. Dženi reče da bi više volela da je pismeno obavestena, ali da odobrava. Lično, bila je srećna što ne mora da se suoči s njom tog dana. Već se osećala istrošeno.

Alison odvrati:

— Ova sestra je bila samopouzdanija nego prošlog puta. Mislim da su je pripremili.

— Složila bih se s tobom.

— Možda vam sada način na koji je gospodin Maršal vodio ovaj slučaj ne izgleda više toliko čudan?

Pogledala je Dženi značajno i izašla.

Po podne je počelo obećavajuće. Čovek po imenu Vins Mejson, poslovođa firme *Sektek Ltd.*, bio je sledeći svedok. Prikazavši odštampan ogroman niz papira koji su predstavljali dnevnik rada iz kompjutera firme, bio je nepokolebljiv u tvrdnji da njegova firma nije bila obavještena ni o kakvoj neispravnosti kamera u kaznenopopravnom domu *Portshed* do devet sati ujutro 14. aprila, nekoliko sati pošto je Denijevo telo otkriveno. Deo njihovog ugovora s *UKAM-om* jeste redovna tromesečna provera sistema. Njegovi inženjeri su bili petnaest dana ranije i utvrdili da sve radi kako treba. Staviše, garantovali su da će kvar biti otklonjen u roku od četrdeset osam sati po prijavi. Nemoguće je da prijavljeni kvar kamere ne bude otklonjen nedelju dana.

Nimalo uznemiren Mejsonovom uverenošću, Hartli je pitao da li je moguće da je kvar prijavljen a da ga je njegova firma previdela, ili samo zaboravila da izađe na teren. Mejson je rekao da nije, može da pogleda u dnevnik, nije bilo prijava kvarova pre četrnaestog.

— Mušterije prijavljuju kvarove imejlom, ali i telefonom, zar ne? — upita Hartli.

— Poneko.

Hartlijeva savetnica mu dodade dva papira, od kojih je jedan zamolio Alison da preda Mejsonu, a druga kopija bila je za Džem.

— Da li vidite imejl poruke koje izveštavaju o kvaru na kamerama za nadzor u glavnom hodniku muškog odeljenja?

— Da, gospodine.

— Da li su ispravno poslate na vašu adresu?

— Tako izgleda.

— Možda ćete biti ljubazni da poroti kažete datume kada su poslate.

Mejson je, zbunjen, zurio u dokumenta.

— Kažu da su poslati 9. i 14. aprila, ali ja u to ne verujem. U našem dnevniku ih nema.

— Hoćete da nam kažete da niste dobili ove imejlove?

— Mislim da nisam.

Hartli se okrenu ka Dženi.

— Gospođo, dozvoljavate li svedoku nekoliko minuta slobodno da bi razjasnio situaciju? Mislim da će nekoliko telefonskih poziva da pomogne.

Dženi je uhvatila pogled Tare Kolins sa galerije, koji je govorio da obe znaju šta sledi, pa je rekla:

— Proverite da li su ti imejlovi bili primljeni, gospodine Mejson.

Nije bilo za čuđenje kada se, manje od pet minuta kasnije, vratio do boksa za svedoke, zbunjen novostima da su imejlovi ipak primljeni, i pored svega. Nije imao objašnjenja zašto nisu bili u dnevniku ili nisu obrađeni. To se nikada ranije nije desilo.

Dženi upita:

— Može li biti da nikada nisu bili primljeni, a da je sada napravljeno da izgleda kao da jesu?

Mejson odgovori:

— Nemam pojma. Nisam stručnjak za ta pitanja.

Hartli upade s pitanjem:

— Nije mi baš najjasnije na šta ciljate, gospođo, ali zapisi prijema internet saobraćaja odavno su prihvaćeni kao potpuno pouzdan dokaz na krivičnim sudovima.

Dženi reče:

—Ja ću odlučiti o verodostojnosti dokaza, gospo-
dine Hartli. Za sada želim prvo sve da saslušam. — Krajičkom
oka, Dženi je videla kako se Tara Kolins smeška.

Daren Hog je izgledao kao da je ceo život proveo u mračnoj komori okružen monitorima. Imao je građu konzumenta hamburgera i koka-kole, ožiljke od akni po licu i sedeo je na klupi za svedoke u svojoj livrejisanjoj uniformi s ponosom koji se često vidi kod mladih policajaca: čuvar karijerista s nezdravom maštom.

— Bili ste na dužnosti tokom jutra 14. aprila u sobi s monitorima?

— Tako je.

— Šta ste mogli da vidite od muškog odeljenja?

— Samo ulaz, gospođo. Kamera u glavnom hodniku nije radila oko nedelju dana.

— Šta je preduzeto u vezi s tim?

— Obavestio sam servisere imejlom, kao i moj kolega.

— Sigurni ste da ste poslali imejl?

— Da, gospođo.

— Zašto ih niste telefonom obavestili o kvaru?

— Nije nam odobreno da zovemo spoljne linije — troškovi, znate.

— Da li ste obavestili kancelariju direktora?

Oklevao je za tren.

— Mislim da moj kolega jeste. On je radio dnevnu smenu te nedelje.

— Ali niste sieurni?

— Ne.

— Slažete li se da su uslovi bili nezadovoljavajući budući da kamera nije radila?

— Naravno. Ali kamere stalno prave probleme.

— Znači sigurni ste da ne postoji snimak kamere koja pokriva hodnik u rane časove 14. aprila?

— Potpuno.

— Hoću da shvatite ozbiljnost ovog pitanja pre nego što odgovorite, gospodine Hog... Da li je iko, ikada, tražio od vas da uništite, ili izgubite, ili na bilo koji drugi način postupate sa snimcima koji mogu biti važni za ovu istragu?

Razmislio je na trenutak, a zatim odmahnuo glavom.

— Ne.

Dženi je pogledala ka poroti. Nekoliko muškaraca se zamislilo.

— Recimo da je kamera radila, šta biste očekivali da vidite?

— Ne mnogo. Noćni dežurni čuvar zadužen je za kontrolu.

— Koliko često?

— Svakih pola sata.

— Noćni dežurni mora da se šeta hodnikom gore-dole i da proverava svaku ćeliju tokom cele noći?

— Tako je.

— Po onome što ste do sada videli, da li se nekada desilo da preskoče neku kontrolu i odspavaju malo u sobi za osoblje?

— Ne po mom iskustvu.

— Nikada?

— Ne, gospođo.

Ona dva skeptična porotnika su se nasmejala. Ostali su se pogledali. Hog je bio tip koji bi prodao svoju majku samo da ima priliku da nosi uniformu, i provalili su ga.

—Jednostavno ne mogu da poverujem u to, gospodine Hog iskreno, nikada niste videli da je noćni dežurni preskočio kontrolu?

— Nikada, gospođo.

Čula je kao je jedan od porotnika rekao:

— Da, kako da ne.

* * *

Poslednji svedok toga dana je bio Kevin Stjuart, čuvar koji je bio na dužnosti te noći u muškom odeljenju. Čovek visokog čela, mršav, u svojim četrdesetim, s jakim glazgovskim akcentom. Sako mu je visio s koščatih ramenima; okovratnik košulje bio mu je preširok. Dženi je

osetila kako joj srce lupa dok je čitao tekst zakletve. Ovoga mora da pritisne. Pipnula je dve tablete koje je čuvala u svome džepu i poželela da je mirnija. Posegnula je za čašom ali se zaustavila, primetivši da joj se ruke tresu. Stjuart je spustio papir s tekstom zakletve i okrenuo se ka njoj. Jedva je progutala pljuvačku, terajući je niz suvo grlo.

Prošli su uvodne formalnosti. Stjuart je rekao da je radio u institucijama za maloletnike i popravnim domovima skoro dvadeset godina, poslednje dve u *Portshedu*. Imao je primernu karijeru, i protiv njega nikada nije vođen disciplinski postupak. Obično radi dnevnu smenu, ali kako su neke kolege bile bolesne, radio je noćnu smenu cele nedelje kada je Deni nastradao. Znao je da je Deni na posmatranju čim je došao i da odbija da izađe iz ćelije osim po obrok. Rekao je da se tako ponašaju mnoga deca, većinom ona koja su prvi put u zatvoru. Osoblje im daje oko nedelju dana da se priviknu na uslove. Čak i najtežim slučajevima za to vreme dosadi da sede po ceo dan u ćeliji.

— Da li ste razgovarali s Denijem Vilsom?

— Dva ili tri puta kada sam došao na smenu u deset. Otišao bih gore da im pomognem.

— Da li ste ga videli u noći trinaestog?

— Nakratko. Bio je u sobi; rekao mi je da mu je toalet zapušen. Proverio sam i video da se sporo prazni. Što je u redu s tečnim, ali ne i sa čvrstim sadržajem, ako me razumete. Rekao sam da ću preneti službi održavanja.

— Dve ćelije pored bile su prazne. Zašto ga niste premestili u jednu od njih?

— Nije bilo tako strašno da nije moglo da čeka do jutra. Nije bilo vredno papirologije.

— Kada ste pozvali službu za održavanje?

— Odmah posle gašenja svetla. Ostavio sam poruku preko govorne pošte.

Dženije napravila pribeležku.

— Da li vam je neko iz dnevne smene rekao nešto o njemu?

— Dejav Vajtsajd jeste, da je počeo da se druži, da dolazi u zajedničku sobu uveče. Možete da vidite te komentare u njegovom dosjeu.

Dženi izvadi svoju kopiju Denijevog dosjea i proveri dnevne beleške. Potvrđivale su da je preko dana vreme provodio u čeliji, da je išao u kantnu na večeru i družio se tokom večeri u zajedničkoj sobi. Komentare je potpisao D. Vajtsajd.

Dženi reče:

— Šta se dešava kada se pogase svetla?

— Pobrinem se da su svi u svojim krevetima i pogasim svetla glavnim prekidačem.

— Jesu li sobe tada u potpunom mraku?

— Ne baš potpunom. Na plafonu postoje noćna svetla tako da možemo da vidimo unutra.

— Koliko je članova osoblja bilo na dužnosti u muškom odeljenju te noći?

— Samo ja do buđenja u sedam sati ujutru. Ponekad, kad imamo baš tešku grupu, bude nas dvojica, ali ovi su bili mirni. Na ženskom odeljenju je obično po dvoje — iz nekog razloga one su noću nemirnije.

— Šta ste radili tih deset sati, gospodine Stjuart?

— Špartao hodnikom svakih trideset minuta, malo gledao TV, uglavnom nadgledao.

— Da li je bilo nekih problema?

— Ne. Nikakvih. Bila je to mirna noć.

— Vama je poznato da je patolog utvrdio da je Deni preminuo između dva i tri sata ujutro.

— Tako sam i ja razumeo.

— Čak i ako je bliže tri, to ipak znači da ste devet puta prošli hodnikom a da niste videli njegovo telo kako visi obešeno za prozorske rešetke.

— To sam objasnio već prilikom prvog pretresa, gospođo. Pogledao sam kroz prozor na vratima i video nešto za šta sam pomislio da je on u krevetu. Ispalo je da je zapravo nagurao neku odeću ispod ćebeta. A ionako nisam mogao da ga vidim jer je bio sakriven ormarom.

— Pregledala sam njegovu sobu prošlog petka. Ormar je učvršćen za zid do prozora i nema mesta da se sakrije telo, čak ni sitno.

— Pa, zar vam nisu rekli, gospođo? Tek odskora smo ih pričvrstili. Ipak smo nešto naučili te noći — on je bio pametan momak, izvukao ga je taman toliko da ga sakrije. U mom poslu to stalno čujete — kada se neko odluči, ništa ne može da ga zadrži. Klinac koji jedva da je umeo da zaveže pertle odjednom upliće konopce i vezuje omče.

Još jedna pilula otupila je nemir koji ju je obuzeo. Kada je nervoza bila ovako akutna, najgori su bili fizički simptomi. U kancelariju se vraćala pešice centrom grada, i morala je da stane na svakih stotinu metara da uhvati dah. Dijafragma joj je bila tako napeta da je svaki udah predstavljao svesni napor volje. Za svega pet minuta nervni sistem joj se urušio kao električna mreža usred oluje. Kada se to dešavalo, imala je osećaj kao da je promašila stepenik i da propada.

Još pola tablete i mogla je lakše da diše. Sela je na kraj stola, zatvorila oči i pokušala da se opusti, da oseti kako su joj ruke teške, zamišljajući duboki, umirujući glas doktora Trevisa.

Današnje svedočenje nije moglo biti gore. Tvrdnje Simon i Rut Tarner da je Deni bio sklon samoubistvu Hartli je predstavio kao neuspeo pokušaj da se on spase izdržavanja zaslužene kazne. Sestra Rejven je predstavljena kao odgovorna i stručna profesionalka koja je delovala s pojačanom oprežnošću zadržavši Denija na posmatranju. *UKAM* je nekako podmetnuo imejlove na *Sektekove* kompjutere, a Kevin Stjuart joj je uskratio jedino na čemu je još mogla da utemelji presudu o nebrizi. Nije bilo ničega što je mogla da prebaci Elejn Luis što bi pomoglo da se izbegne neizbežna odluka porote o samoubistvu. Jedina šansa joj je bio šesnaestogodišnji dečak Teri Rajan, stanar susedne ćelije, no kako nije

ispoljio nikakvu želju da da pisanu izjavu i pored nebrojenih poziva na njegovu kuću, nije imala pojma šta bi on mogao da izjavi.

Ono što je najviše ljutilo bila je činjenica da je verovala kako će biti sasvim drugačije. Koliko li je samo bila zalučena? To je navelo da pomislila kako je negde usput izgubila vezu sa stvarnošću, i ostala nasukana u svom izmišljenom svetu, a da su Dejvid i Ros davali sve od sebe da je oraspolože.

Čula je ključ u spoljnim vratima. Otvorila su se i zatvorila. Alison je napravila nekoliko koraka i zastala. Dženi je osećala njeno prisustvo u prijemnoj sobi. Čutale su. Tišina mora da je trajala više od minuta kad je Alison prišla vratima i pokucala.

Živci su joj se napeli na zvuk kucanja.

— Da?

Alison je ušla, izgledajući kao da je upravo čula lošu vest. Plakala je, i maskara joj je bila razmazana a oči upale i prazne. Dve žene su gledale jedna drugu ne znajući kako da počnu.

Alison je prva progovorila. Glas joj je bio tih i pun kajanja.

— Moram nešto da vam priznam, gospođo Kuper... Bojim se da sam uradila nešto što nisam smela. Dozvolila sam da me obuzmu osećanja. — Otvorila je aktovku koju je imala na suđenju i izvadila debelu fasciklu. — Uzela sam ovo posle smrti gospodina Maršala. Bilo je zaključano u istoj fioci u kojoj ste vi našli dosje Ketij Tejlor... — Pružila joj je fasciklu.

Bila je to oko tri centimetra debela gomila povezana spiralom i obeležena s „Poverljivo“. Dokument je bio naslovljen „Zvanični tender za kazneno-popravne domove na teritoriji Bristola i jugozapadne regije“. Ispod toga, oznaka kompanije *UKAM*— bezbednosna rešenja. Sadržaj je bio preko sto dvadeset stranica detaljnih planova i cenovnika za ustanovu zatvorskog tipa za pet stotina maloletnih prestupnika. Trebalo je da bude smeštena na

dvadeset pet ari livade na severoistoku grada u vlasništvu gradske uprave, gde je ranije bila fabrika cigareta. Dženi je prelistala dokument i u sadržaju videla iznos troškova gradnje: osam miliona funti. Godišnji troškovi za svaku u prvih pet godina iznosili su trideset miliona. Na poslednjoj stranici bio je datum osamnaesti januar.

Zaklopila je korice i odložila dokument na sto, a dijafragma joj se digla i stezala joj pluća kao mengelama.

— Zašto mi ovo niste pokazali ranije?

— Plašila sam se da će biti umešan u nekakvu korupciju. Uvek se žalio da ne zarađuje dovoljno.

— Kako je došao u posed ovoga?

— Nemam pojma. Navodno bi trebalo da bude poverljivo između učesnika tendera i Odbora za maloletne prestupnike. Mora da je negde procurilo.

— I nikada vam ovo nije spominjao?

Odmahnula je glavom.

— Napisala sam otkaz. — Izvukla je kovertu iz aktovke.

— Od kakve bi to koristi sada bilo?

— Dečak je preminuo, a ja sam prikrivala dokaze.

— Ne želite valjda da vam *UKAM* okonča karijeru?

— Kako možete da mi verujete sada? Pa ne mogu ni sama sebi da verujem.

— Pa, dali ste mi ovo, zar ne?

Alison je gledala u neverici.

— Ne želite da odem?

— Napravićemo dogovor. Vi ćete čuvati moje, a ja vaše tajne. Svačije tuđe su na otvorenom.

Događaji su joj se vrteli po glavi. *UKAM*-ovi prljavi trikovi i brižljivo vođenje svedoka uništili su joj svaku nadu da će svaliti krivicu na njih. Nije ni razmišljala dokle je agresivna kompanija spremna da ide da bi se zaštitila. Presuda da se radi o nemaru ne bi dovela samo do premeštanja i učvršćivanja nameštaja u maloletničkom

zatvorskom sistemu nego bi mogla da ugrozi desetine miliona funti vredan biznis.

Tenderska dokumentacija ležala je na suvozačkom sedištu kao neeksplozivna bomba. Maršal je, poput nje, pročitao i shvatio da život četrnaestogodišnjeg kriminalca za *UKAM* ne znači ništa spram uloga. Pročitao je i pobesneo, hteo je da uzdrma kulu iz temelja, ali je umesto toga ona uzdrmala njega. Nešto se desilo tokom dobijanja dokumentacije i lažne istrage koja ga je uništila. Alison se plašila da je bio korumpiran, ali Dženi nije verovala u to - *UKAM* nije smeo da rizikuje da ga pusti da ide u policiju, sigurno su bili lukaviji. Čega god da su se dosetili, Maršal je bio uništen. Simon Vils je ocrnjena u štampi, njena kuća pretresena na osnovu anonimne dojave, a Tara Kolins, koja je pokušala da poveže smrt Denija i Keti Tejlor, našla se optužena za prevaru s kreditnim karticama i mogućnošću da završi u američkom zatvoru.

Pitala se šta li nju čeka? To što je ilegalno nabavila sedative preko interneta? Istorija njene bolesti? Pretnje njenom sinu?

Dženi je stezala volan šakama mokrim od znoja pokušavajući da ostane živa u saobraćaju, stešnjena između bankine i reda kamiona. Dok joj je srce lupalo kao ludo i dok su svi ostali simptomi njene neuroze besneli, uplašila se da se raspada.

Zavrnila je nogavice svojih starih farmerki i spustila bosa stopala u potok. Tabanima je dodirivala oštro kamenje, ali uskoro su otupela od hladnoće vode. Stojeći u sredini potoka, u vodi do bedara, gledala je u ustalasano lišće na drveću i pitala dragog boga, za koga je uvek pokušavala da veruje da je tu, kako neko ko bi trebalo da se oseća slobodnim može biti tako sam u sebi zatočen.

Ostala je dok nije počela da drhti, dok celo telo nije bilo pod uticajem sile jače od njenog nedefinisanog straha. Kada su joj zubi već cvokotali i više nije mogla da ih stisne,

iskobeljala se napolje i sela na sto. U ledeno mokroj odeći, jedva držeći pero, počela je da piše u notes. Ostala je tu, tresući se i odbijajući da bude potučena, dok se nije sasvim smračilo.

Probudila se s osećanjem odeljenosti, kao da ne pripada sopstvenom telu. Lice koje je gledalo iz ogledala u kupatilu bilo joj je strano. Morala je prstima snažno da

upre o lavabo da bi ih osetila. Doktor Trevis je tom simptomu dao tehničko ime koje je namerno zaboravila. Ali znala je da je to deo sindroma, i to ju je plašilo.

Dok se oblačila i doručkovala stanje je počelo da popušta i osećaj joj se polako vratio u prste, ali paranoične, neželjene misli vratile su se na svoje mesto. Nije htela ni da dodirne nož za hleb; uhvatila se da izbegava da stane na spoj pločica na kuhinjskom podu. Ponavljala je sebi da je kroz to već prošla, da su to samo simptomi običnog stresa ali da može da ih nadvlada ako se bude čvrsto držala sledećih nekoliko dana. Ali jedan drugi glas joj je govorio da je to to, daje ovoga puta propala. Zauvek.

Uspostavila je kontrolu na jedan jedini način koji je znala, metodično planirajući dnevnu dozu lekova. Jedna pilula odmah, jedna pre pretresa, jedna pre popodnevnog nastavka. Da pokrije nepredviđene situacije, ponovila je trik s četiri mentol bombone. Vozeći ka gradu ponovila je tehniku kojoj ju je naučio doktor Trevis i sabila svoje uznemirujuće misli nazad ispod površine. Setila se kako joj je govorio koliko je važno da drži misli pod kontrolom, da se ne ljuti i ne bude gnevna. Ako joj pođe za rukom da ostane smirena tokom jednog dana, svaki sledeći biće mnogo lakši. To je već znala. To je već prošla.

Prošavši kroz vrata za sudije i zauzevši još jednom mesto na tronu pravde, osetila se ponovo skoro svojom. Trebalo joj je samo dovoljno temazepama, dvadeset minuta vežbi opuštanja i da nema kofeina u organizmu. Bila je staložena. Spremna. To se nije moglo reći i za Simon Vils, koja je izgledala besno i uplakano i gnevno streljala pogledom ka gomili *UKAM*-ovih šefova, kojima je izgleda prijao prekid u svakodnevnoj rutini dnevnog posla. Tara Kolins je sedela do nje, pružajući joj podršku. Žena u „porno zvezda“ majici i većina njenog društva nisu se pojavili, ostavivši prazan prostor na klupi za gledaoce.

I reportera je bilo manje, ali dva službena izveštača sedela su na istim mestima pozadi, otvorenih sveski i

spremnih pera. Hartli se zavalio u svome sedištu, šaleći se sa svojom savetnicom. Govor tela pravnog zastupnika govorio je da se oseća nadmoćno i samopouzđano, i da očekuje da ovaj dan protekne bez problema. Odlučna da ga razočara, Dženi je pozvala svog prvog svedoka.

Elejn Luis je trebalo nekoliko trenutaka da se odazove na Alisonin poziv. Došla je iz hodnika odmerenim korakom do sredine prostorije, odajući utisak da vlada sudnicom potpuno kao i svojom vaspitno-popravnom ustanovom. Besprekorno obučena u komplet s pantalonama i s nenametljivim nakitom, elegantno je sela u sedište za svedoke i pročitala tekst zakletve bez trunke nervoze; svaka njena reč i pokret bili su savršena slika nepokolebljivog samopouzđanja. Simon Vils je gledala krvnički ka njoj, ali Elejn je ostala ravnodušna, kraljevskog držanja. Osetivši kako u njenom sopstvenom telu raste nervoza, Dženi oseti zavist.

—Gospođo Luis, u svojstvu direktora kazneno-popravnog doma *Portshed*, vi prihvatate krajnju odgovornost za sve izvršne odluke?

Posle pauze, Elejn Luis reče:

— Naravno.

— Skicirajmo Denijev prolazak kroz vašu ustanovu i odluke donesene u vezi s njim, hoćemo li? Pre nego što je stigao u vašu ustanovu, vaša kancelarija je primila telefonski poziv od dečakove majke i socijalne radnice kojim vas upozoravaju na njegovo osetljivo mentalno stanje.

— Da. Imamo rigoroznu proceduru prilikom prijema novajlija osmišljenu da otkriju takvu osetljivost. To se baš i desilo u Denijevom slučaju. — Govorila je nežnim, odmerenim tonom, izgovarajući *Deni* kao da govori o svom sopstvenom nećaku.

— Ko je preuzeo te pozive?

— Moja pomoćnica prima sve moje pozive. Ja nemam direktnu liniju.

— Da li vam je prenela te pozive?

— Obaveštavaju me o svim važnim pozivima. U pozivima gospođe Vils i gospođe Turner nije bilo ničega neuobičajenog. Iako smo puni razumevanja za porodice, *Portshed* je ipak kaznena ustanova.

— Hoćete da kažete da imate pravilo da ne odgovarate na pozive zabrinutih članova porodica ili nadležnih profesionalaca?

— Da, bilo bi neuobičajeno da odgovorim na takve pozive.

— Da li ste nešto uradili s informacijama iz tih poziva? Da li ste kontaktirali s medicinskim osobljem?

— Ne. Imam puno poverenje u profesionalne odluke celog svog osoblja, što je u ovom slučaju bilo sasvim opravdano.

— Znači otpisali ste pozive kao histerične besmislice?

— To nisu reči koje bih ja izabrala. Rekla bih da kad je novajlija primljen u *Portshed*, on ili ona postaju naša odgovornost. Mi tu svoju dužnost shvatamo vrlo ozbiljno.

Dženi je napravila pauzu da napravi pribeležku, namerno otežući. Posle pauze, ne dižući pogled, reče:

— Kakav ste efekat mislili da će na golog, mentalno bolesnog četrnaestogodišnjeg dečaka imati oblačenje u ludačku košulju kvaliteta konjskog ćebeta i zadržavanje u ćeliji na tri dana?

— Ja nisam medicinski radnik. Ne bih da komentarišem. Kako god bilo, to je odobrena procedura osmišljena da obezbedi da deca ne mogu sebe ne povrede.

— Osmišljena je da deca *ne mogu* da se povrede fizički, zar ne? Uopšte ne uzima u obzir njihovo psihičko stanje.

— Naš prioritet je da obezbedimo *fizičku* dobrobit svakog pitomca.

— Stavljen je pod nadzor zbog rizika da sebi nanese povrede. To je psihički poremećaj, a ipak ga nije pregledao psihijatar. Jer nijedan nije bio dostupan.

— Videli ste ugovore koje smo po zakonu dužni da poštujuemo. I poštovali smo ih. U nekom savršenom svetu

Denija bi pregledao psihijatar, ali zbog okolnosti koje su izvan naše moći nijedan nije bio obezbeđen tokom tog perioda.

— Mogli ste da platite dolazak nekog?

— Da je to procenjeno kao neophodno, naravno da bismo to i uradili. Ali Deni nije imao u zdravstvenom kartonu istoriju mentalne bolesti i ponašao se savršeno ispravno tokom perioda posmatranja. Nije spadao u kategoriju zbog koje bismo normalno zvali psihijatra.

— Da li vam smeta što nije bio pregledan?

— Ceo zatvorski sistem, maloletnički kao ni onaj za odrasle, nije savršen. U *Portshedu* pružamo maksimum u okviru budžeta koji nam vlada odobrava. Svaki vid naših procedura pažljivo je ispitan i kontrolisan.

Uvežbani odgovori Elejn Luis već su počeli da joj idu na živce, ali je Dženi rekla sebi da se opusti, da joj pristupi bez emocija, da pusti blagoglagoljivu direktorku da sama isplete svoju omču.

— Gospođo Luis, kako objašnjavate činjenicu da je kamera na muškom odeljenju bila pokvarena cele nedelje? Nije li pitanje sigurnosnih kamera pod vašom izričitom kontrolom?

— To nije smelo da se desi. Preduzeti su koraci da se u budućnosti svi kvarovi poprave u roku od dvadeset četiri sata.

— Ne smatrate čudnom koincidencijom to što je jedina kamera koja bi mogla da potvrdi istinitost izjave gospodina Stjuarta da je išao u obilazak na pola sata bila pokvarena?

— Ne, ne smatram. A Kevin Stjuart je jedan od naših najpouzdanijih i najiskusnijih članova osoblja.

Dženi baci pogled na porotu. Lica porotnika bila su nepomična. I pored doteranog nastupa, Elejn Luis im nije baš prirasla za srce.

— I ne smatrate čudnim da jedan od vaših najiskusnijih čuvara nije uspeo, ne iz jednog nego iz devet puta, da uoči telo koje visi s prozora?

— Zadovoljna sam njegovim objašnjenjem da se telo

nije videlo, i da je, na nesreću, pogrešno mislio da je Deni u krevetu. Sasvim je moguće postaviti kamere i u ćelijama, ali mislim da to niko od nas ne bi voleo.

— Znači ne smatrate da je vaš sistem na bilo koji način doprineo Denijevoj smrti?

— Ne.

— Znači ne prihvatate nikakvu odgovornost uopšte?

— Ne, ne prihvatam.

Začulo se glasno gundanje na galeriji za posmatrače, u kojem se isticao glas Simon Vils, a Tara Kolins je brzo šapatom pokušala da je smiri. Dženi joj je dala vremena da se sredi nadajući se da neće da napravi scenu. Predstavnici Ministarstva u pozadini samo su izmenjali poglede, začuđeni što je Dženi propustila da reaguje. Ali Simon se konačno smirila, zadržavajući kletve u sebi.

Dženi pogleda mentol bombone, razmišljajući da li da uzme jednu. Ma ne, izdržaće i bez nje. Posegnula je za dokumentima i uzela primerak tenderske dokumentacije ne dozvolivši Elejn Luis da vidi šta je to.

— Gospođo Luis, samo da bi porota potpuno razumela situaciju, kazнено-popravni dom *Portshed*, poput mnogih drugih zatvorskih ustanova u zemlji, u privatnom je vlasništvu, i kompanija ga vodi radi profita, zar ne?

— Da, tako je. — Prvi put joj se u glasu pojavio odbrambeni ton.

Hartlijeve oči su se uozbiljile i uspravio se u stolici. Dva predstavnika Ministarstva na galeriji za posetioce podigli su pogled sa svojih beleški.

— Ako ne vodite posao u okviru zadatih standarda, rizikujete da izgubite pravo na franšizu. A tu je veliki novac u igri.

— Sasvim ispravno. I baš zbog toga ne smemo da pravimo greške.

— Jeste li svesni da pitomci svakodnevno koriste drogu u *Portshedu*?

Elejn Luis baci pogled ka Hartliju, što je bio znak da odgovor na ovo pitanje nije bio isplaniran.

— Svaki zatvor ili popravni dom ima problem s drogom. Ukoliko ne prekinemo fizički kontakt s posetiocima, to je manje-više neizbežno.

— Daću vam jedan primer, gospođo Luis. Devojka po imenu Keti Tejlor bila je pitomac doma u isto vreme kada i Deni. Nažalost, umrla je kratko vreme po izlasku iz zatvora i kao deo obdukcionog nalaza izvršenaje analiza njene kose. To je dokazalo da je koristila kanabis i krek manje-više svakodnevno tokom boravka u vašoj ustanovi.

— Vrlo nesrećna okolnost, ako je istinita.

— Većinu dana tokom šestonedeljne kazne — to je velika količina droge.

Hartli je ustao.

— Gospođo, daleko od toga da usmeravam kurs vašeg ispitivanja, ali da li eventualna upotreba droge go- spođice Tejlor ima ikakve veze s ovim slučajem?

Dženi reče:

— Reklo bi se da prilično urušava tvrdnju da je *Portshed* van svakog prigovora ako se pitomci drogiraju svaki dan.

— *Jedan pitomac*, gospođo!

Dženi se obratila svedoku.

— Pa, to baš i ne znamo, zar ne, gospođo Luis?

— Imamo kontrolni program. S problemom droge se nosimo isto kao i državni zatvori.

Dženi klimnu Hartliju da sedne. Malo nevoljko, poslušao je.

— Deni je bio redovan korisnik droge. Da li ju je uzimao i u *Portshedu*?

— Nisam u prilici da odgovorim.

— Što znači da je moguće?

— Naravno. Ako ne želimo da budemo tirani, to onda nije problem koji ćemo moći potpuno da rešimo.

Dženi otvori fasciklu na stranici koju je obeležila.

— Da li prepoznajete ove reči, gospođo Luis? „Biće primenjeni najnapredniji sistemi nadzora i kontrole bazirani na sistemima primenjenim u kazneno-popravnom

domu *Portshed*, koji su bili tako uspešni da su učinili da droga u toj ustanovi praktično ne postoji.“

Direktorkine oči poletele su ka *UKAM*-ovim direktorima, koji su se već nagnuli preko svog stola, dajući hitne znake Hartliju i njegovoj saradnici.

— Pitala sam vas da li prepoznajete ove reči?

Odbila je da odgovori, čekajući daje Hartli spasi.

— Potiču iz tenderske dokumentacije koju su sastavili vaši poslodavci, koji su hteli da dobiju ugovor...

Hartli je skočio.

— Gospođo, moji klijenti me upozoravaju da citirate iz vrlo poverljivog, komercijalno osetljivog dokumenta koji je potpuno nevažan za sadržaj ovog pretresa.

— Reći ću vam odakle citiram, gospodine Hartli...

— Gospođo, dozvolite da se obratim po pravnom pitanju.

Dženi oseti kako je preplavio talas adrenalina, makar jedanput dobrodošao. Ovoga puta, pokazaće ovom gadu.

— Odbijeno. Molim vas da sednete. Hoću da čujem svedokov odgovor.

Dva predstavnika Ministarstva u pozadini sale živo su razgovarala. Žena je klimala glavom i potom požurila ka vratima, vadeći telefon.

— Gospođo, moram najenergičnije da prigovorim. Ovo je potpuno nekorektno. Svrha ovog pretresa je da utvrdi kada, kako i gde se desio ovaj smrtni događaj.

— I to je baš ono što radim. Gospodine Hartli, vi savršeno dobro znate da na ovom sudu nemate nikakva prava da mi govorite kakva ću pitanja postavljati.

— Nadam se da razumete, gospođo, da ovo može imati ozbiljne zakonske posledice po vas lično. Otkrivanje poverljivih komercijalnih podataka...

Dženi ga preseče

— ... nije nešto što ću dozvoliti da stoji na putu istrazi o smrti jednog deteta. — Okrenula se svedoku. — Ne odgovorite li na moje pitanje, to je nepoštovanje suda. Da li ste svesni toga?

— Da.

— Gospođo Luis, da li prepoznajete ove reči?

Pogledala je u Hartlija koji je užurbano listao zakonik. Klimnuo je glavom.

— Da, prepoznajem.

— Kazneno-popravni dom *Portshed* teško može da se nazove ustanovom bez droge?

— To je stvar gledišta.

— Vaša kompanija *UKAM* nadmetala se za multimilionski ugovor o izgradnji ustanove od pet stotina mesta u ovom gradu, zar ne? To nije poverljivo, samo cifre u ovom dokumentu to jesu. — Prstom je kuckala po koricama.

Svedok se ponovo sabrao.

— Naravno da smo se nadmetali. To je najveći državni ugovor. A mi smo vodeći u ovom poslu.

— Ovo ću da kažem najdelikatnije što mogu... reputacija koju vaša firma ima kao sigurno mesto za život maloletnika od suštinske je važnosti za dobijanje tog ugovora, zar ne?

— To je bio jedan element naše ponude koji mi nije ostavljao nikakve nedoumice.

Dženi pogleda lica porotnika. Nezainteresovana kolekcija spavača odjuče ujutru sada je bila ujedinjena u preziru prema ovoj korporacijskoj spodobu i njenim ugladenim odgovorima. Zadovoljna učinjenim, Dženi reče da nema više pitanja. Hartli reče da ih nema ni on.

Dženi je otpustila Elejn Luis s mesta za svedoke i zatražila da prozovu Terija Rajana. Kada je Alison krenula prema vratima, predstavnik Ministarstva je prišao i dodao joj svoju posetnicu. Alison je pogledala upitno ka Dženi, koja joj je pokretom glave rekla da nastavi s prozivkom svedoka. Predstavnik Ministarstva je uputio Dženi dug pogled, kao da joj daje do znanja ko je on. Ignorisa ga je.

Alison je otvorila vrata sudnice i prozvala Terija Rajana. Mršavi šesnaestogodišnjak u vrećastim farmerkama i majici sa slikom Ajs Tija ušao je unutra

klateći se u hodu. Imao je malje na prsima i hteo je da to svi vide. Alison je, vodeći Terija ka mestu za svedoke, dodala Dženi posetnicu na kojoj je pisalo: *Sajmon Moreton, Odeljenje za sudske istrage, Ministarstvo pravde*. Na poleđini je bila napisana poruka: *Možete li, molim vas, da date pauzu da popričamo o tenderu što je pre moguće? Najhitnije*. Dženi pogleda predstavnika. S iščekivanjem je gledao ka njoj. Dženi odloži posetnicu sa strane i okrene se svedoku.

Svega dvadeset četiri sata pošto je pušten iz ponovnog pritvora u trajanju od nedelju dana, Teri se pojavio na sudu nepoljuljan tim iskustvom. Veći deo poslednje četiri godine proveo je na sudu, i činilo se da cveta zbog pažnje, tim pre što ovoga puta nije bio ni blizu optuženičke klupe. Dženi ga je vratila u vreme odsluženja kazne u *Portshedu*. Rekao je da je imao još dve nedelje četvoromesečne kazne za provalu kada je Deni došao u ćeliju do njegove.

— Kada si ga prvi put video? — upitala je Dženi.

— Mislim da su ga doveli u subotu; bio je u ćeliji kada smo se mi vratili s vežbanja u sali. Mada te noći nije uopšte izlazio.

— Bio je na odeljenju od subote do sledećeg petka. Da li si razgovarao s njim u tom periodu?

— Malo. Ne mnogo. Na tuširanju, i tako to.

— Kakav je bio?

— Povučen. Malo je pričao. Nije hteo da ide na nastavu, išao je u kantu, i to je bilo sve.

— Zašto nije hteo da ide na nastavu?

— S tim je imao neki problem. Nemam pojma.

— Jesi li ga pitao?

— Ne.

— Da li si razgovarao s njim u kantini?

— Jedanput ili dvaput. Pitao sam ga zašta je osuđen i tako to.

— Kako je izgledao?

— Nadrkano. Svi su prvi put takvi. Ne možeš da veruješ šta se dešava.

— Da li je imao neke povrede, kao da se tukao?

— Ne koliko sam ja video.

— Da li je bio uznemiren, po tvom mišljenju?

Teri odmahnu glavom.

— Nije bio beba, čoveče. Neko je rekao da ga je pogledao onako, u fazonu nemoj da se kačiš sa mnom.

— Da li je s nekim pričao u kantini?

Teri slegnu ramenima.

— Možda s nekim devojkama. On se nije baš uklapao u ekipu, znaš.

— S kojim devojkama?

— Ne znam.

— Ako si ga video da priča s devojkama, onda znaš i s kojim.

— Nisam obraćao pažnju.

— Da li ti je ikada rekao kako se oseća?

Teri se nasmejao:

— Da, baš.

— Jesi li ga viđao uveče kad si se vraćao s nastave?

— Ne. Samo je sedeo u svojoj sobi... Osim poslednje noći. Mislim da je izašao i gledao TV.

— Da li ti je rekao da je bio na posmatranju?

— Ne. Nisam ni znao za to dok se nije sve obelodanilo, znaš. Nikada nije rekao ni reč. Svoje stvari je držao za sebe.

— I za devojke s kojima je pričao.

Teri slegnu ramenima.

Dženi pogleda ka Simon Vils. Izgledala je ohrabrena onim što je čula, ponosna što je njen sin ispaao tako čvrst.

— Teri, ispričaj mi o petku, trinaestom. O noći kada je umro. Kakav je bio tada?

— Vratio se u zajedničku sobu posle kantine. Gledali smo TV.

— Da li je s nekim razgovarao?

— Ne baš. Samo je kulirao. Gledali smo šou talenata, smejali se, ocenjivali devojke i tako to.

— Da li se i Deni smejaao?

— Da. Možda.

— Šta je posle bilo?

— TV se gasi u pola devet, onda se ide na umivanje i u krevet.

— Da li si imao ikakve kontakte s Denijem u tih pola sata?

— Ne.

— A kada se ugase svetla, šta onda?

— Samo sam ležao i čekao da zaspim.

— Da li si čuo nešto iz Denijeve sobe?

Teri je zastao, tresući glavom.

— Pa, nisam siguran...

— U šta to?

— Jednom mi se učinilo kao da je neko ušao, kao da se vrata zatvaraju. Kao neki glasovi možda.

Dženin stomak se zgrčio. *Glasovi?*

— Koliko je bilo sati?

— Ne znam, kasno... Ne znam, možda sam sanjao ili nešto tako...

— Kakve si glasove čuo?

— Samo glasove, kao da neko zove, kao da je nešto palo... i to je bilo sve. Smirilo se.

— Rekao si da si čuo više od jednog glasa.

— Znam... Nisam siguran... mislim da sam čuo. Znam da je bilo kasno.

— Jesi li siguran da si čuo više od jednog glasa?

— Ne. Žao mi je.

— Pa zašto to onda ne kažeš jasno?

— Pa ne znam.

Dženi mu nije poverovala, ali obasipanje novim pitanjima izgledalo bi kao očajnički potez. Bacivši zadnju kartu na sto, upitala je:

— Da li je bilo mnogo droge na odeljenju?

— Onako.

— Odakle je dolazila?

— Osoblje je unosilo. — Isprasio se prkosno. — Ne očekujte od mene da cinkarim. Pre ću da idem nazad.

— Da li ti je poznato da je Deni koristio nešto?

Teri je gledao u nju klimajući glavom, začuđenog izraza lica, kao da mu je dala ideju koja mu do tada nije padala na pamet. Rekao je:

— Da, stvarno je bio ʎladan, znaš. Da. Možda i jeste.

To je bilo sve što je izvukla od Terija. Ako je i znao nešto više, nije hteo da otkrije. Pre će da robija nego da svetu saopšti ko su dileri u *Portshedu*. Dženi je previše dobro znala tinejdžersku drogerašku kulturu, i znala je da je ozbiljno mislio rekavši da bi radije još odležao nego otkucao. Zakon ulice, podržan ozbiljnim pretnjama nasiljem, bio je mnogo jači nego što će policija ikada biti.

Hartlijevo unakrsno ispitivanje bilo je efektivno i brzo je neutralisalo svaku štetu koju je njegovo svedočenje moglo naneti njegovim klijentima. Ponovio je da nije siguran da li je bilo više od jednog glasa koji je čuo, ili je možda čak sve sanjao. Priznao je da nema pojma da li je Deni uzeo drogu te noći; zapravo, dok mu to pitanje nije postavljeno, nije ni pomislio na to.

Kada je završio, Hartli se okrenuo i osmehnuo svojim klijentima, stavivši im do znanja da je red ponovo uspostavljen. I pored negativne reakcije porote na Elejn Luis, znao je da nema razloga da presude drugačije nego da je u pitanju samoubistvo.

Dženi je dala pauzu za ručak i povukla se u svoje odaje, udova onemoćalih po prestanku dejstva adrenalina. Popila je tabletu koju je ostavila za pauzu i sručila se u stolicu za stolom. Morala je da donese odluku: ili da nastavi i iznese slučaj pred porotu, ili da odloži pretres i kupi sebi malo vremena da iskopa još neke dokaze, možda da nađe devojke s kojima je Deni razgovarao u kantini, da utvrdi da li je jedna od njih bila Ketii. A jedna reč, *glasovi*, nastavila je da joj odzvanja u glavi. Ako je bio još jedan glas, čiji je bio? Nije imala dovoljno informacija. Ako bude htela da objavi prekid, moraće i da ga obrazloži; bude li išla naslepo, mogla bi da ispadne pristrasna. Ako počne da iznosi slučaj pred porotom, ide ka odluci o samoubistvu, i

UKAM će izaći bez ijedne mrlje na svom korporacijskom liku.

Neko je pokucao na vrata. Okrenula se i prepoznala predstavnika Ministarstva koji je ušao i pre nego što je odgovorila. Izgledao je ljutito.

— Gospođo Kuper, Sajmon Moreton. Zadužen sam za islednike pred Ministarstvom pravde.

— Videla sam vašu posetnicu — mahnula mu je da sedne. — Da li uvek upadate ovako nepozvani?

Ostao je da stoji ignorišući njeno pitanje.

— Nema taktičnog načina da ovo kažem, tako da neću ni pokušavati. Kancelarija državnog tužioca vas je opomenula da vodite ovu istragu taktično i prikladno, ali mislim da nam vaše ponašanje daje ozbiljan razlog za zabrinutost.

— Stvarno? A kako to tačno?

— Tenderska dokumentacija, kao što znate, nije samo komercijalno već i izuzetno politički osetljivo pitanje. To nije informacija zajavnu arenu, i nije vaš zadatak da to radite. Ne znam odakle vam, ali moram da zatražim da mi je predate.

— Mislila sam da je posao islednika nezavisan od uticaja vlade, gospodine Moreton. Zar nije to glavna stvar?

— Objavljivanje tog dokumenta može da ugrozi naš program zatvorskih ustanova. Vi i sami znate kako javnost gadljivo prihvata ideju o privatno vođenim zatvorskim ustanovama. Uz to, nijedna rečenica iz tog tendera nema veze sa smrću Denija Vilsa.

— Mislim da bi, kao islednica, ja trebalo to da procenim, zar ne?

— Moram li da budem još direktniji, gospođo Kuper? Ako nastavite da skrećete s uske teme kada, gde i kako je nastupila smrt Denija Vilsa, dokazaćete da niste sposobni za ovaj posao. Moram da kažem da je već i samo vaše postavljanje prilično diskutabilno, uzevši u obzir vašu zdravstvenu istoriju. Lažno prikazivanje u vašoj prijavi dovoljan je prekršaj da vas smenimo, bez penzije i,

nažalost, bez ikakvih daljih mogućnosti za zaposlenje u pravnoj ili bilo kakvoj službi. Niko ne želi da zaposli lažova s lošim preporukama.

Ivice sobe su se približile. Nije mogla da progovori. Moreton se nagnuo preko stola i pokazao na tendersku dokumentaciju na njenom stolu, gde ga je odložila.

— Naravno, mogu ja da je uzmem i bez vašeg pristanka...

Pogledala je u nju, zatim u njega, nesposobna da se koncentriše. Čekao je i, kada nije dobio odgovor, lagano je klimnuo glavom.

Dženi je gledala kako se okreće i izlazi. Kada su se vrata zatvorila, uzbuđenje ju je preplavilo, i kao da je zadobila iznenadan udarac. Silom se osovila, udarila u ugao stola i skljkala se na pod.

—Koliko dugo je trajao napad?

— Oko dvadeset minuta... drhtala sam tako snažno da nisam imala snage da ustanem s poda. Moja službenica me je našla.

— Šta se desilo s vašim pretresom?

— Odložen je na nedelju dana. Zvanična priča je da imam trovanje hranom.

Doktor Alen je pogledao s iskrenom simpatijom. Vozio je šezdeset kilometara sa svoje klinike u Kardifu da je pregleda posle radnog vremena u ordinaciji u Čipstovu. Dobro je bilo što je na nogama, što hoda i priča; čak se i dovezla iz Bristola. Ali više nije mogla da se pretvara da je problem pod kontrolom. Prvi pravi napad panike za nekoliko meseci, a bio je jak poput bilo kog dotad.

— Bili ste pod velikim stresom u poslednje vreme?

— Da.

— Upozorio sam vas.

— Znam. Ali sada ne mogu da prekinem. Nalazim se usred dva značajna slučaja.

Osmehnuo se strpljivo.

– Siguran sam da znate, ali ovo opšte stanje uznemirenosti od koga vi patite deli se u tri kategorije. Ponekad se javlja kada je osoba prosto preopterećena, i kako se taj teret smanjuje, i uz odmor, osoba se postepeno oporavlja. Nekada je izazvano posttraumatskim stresom, a ponekad uopšte nema nikakvih vidljivih uzroka. Pregledao sam zabeleške doktora Trevisa o vama, i mislim da on i ja imamo isto mišljenje. Direktni uzroci tih napada su opšte nezadovoljstvo i preopterećenost, ali obojica mislimo da verovatno postoji jedan glavni razlog. Ona praznina od godinu dana u vašem sećanju na detinjstvo...

Te njegove reči pokrenule su osećanje zle sudbine koja se neumitno približava. Bezuspešno je pokušavala da odbaci takve misli. Doktor Alen je primetio njenu uznemirenost.

– Ako postoji neka trauma koje ne možete da se rešite, to može da vas učini preosetljivom, tako da u situacijama u kojima zdrava osoba oseća blago uzbuđenje vi možete biti preplavljeni, i to bukvalno, parališućim strahom.

– To sam već sve prošla s doktorom Trevisom. Ne mogu vam reći koliko puta je pokušavao da me vrati u prošlost.

1 Znam koliko mora da ste uplašeni sada, Dženi, ali ponekad, kad ste najranjiviji, tada ste zapravo najbliži korenu svojih problema. Staza između to dvoje tada je kraća, ako vam je tako lakše. Ako to shvatite, manje ćete da patite. A sada bih stvarno voleo da probamo da izvedemo jednu vežbu... Uostalom, šta možete da izgubite?

Nije imala ni snage ni volje da se nada. Opružila se na kauču i izvodila vežbe za opuštanje dok nije osetila kao da propada kroz pod. Te radnje su postale njena druga priroda.

Doktor Alen je rekao:

– Dobro. Sada, ako možete da izdržite, želim da saberete sva osećanja straha koja vas obuzimaju.

To nije bilo teško.

— Želim da se sada vratite u vreme kada ste imali četiri godine. Vi ste malo dete... Želim da mi kažete koje vam slike padaju na pamet.

Uvekje to bila jedna ista.

— Ja sam u svojoj spavaćoj sobi. Zidovi su žuti. Na podu je plava prostirka na kojoj ja sedim i igram se Sindi lutkom... Ona ima kovrdžavu kosu i crno-belu kariranu suknju.

— Da li ste srećni?

— Da. Veoma.

— Šta se još dešava oko vas?

— Zima je. Čini mi se čak i da pada sneg, ali moja soba je topla. Osećam se ugodno.

— A onda šta?

— Ne znam... Možda neki povišeni glasovi odozdo. Moji roditelji su se često svađali. — Dalje nikada nije stigla. Rekla je doktoru Alenu da se seća lutke, prostirke, klokotanja radijatora, svojih belih soknica, mirisa kuvanja koji se penjao uz stepenice, ali nikada šta se desilo posle. Ako bi pokušala na silu, prosto bi počela da se udaljava i gubi dodir s tim.

— Možete li da čujete glasove?

— Moja majka viče niz hodnik iz kuhinje, moj otac joj odgovara, mislim da sedi u dnevnoj sobi, mogu da čujem TV, a onda... — trgla se, kratak, silovit grč prošao joj je celim telom.

— Šta se desilo?

Dženi je hvatala vazduh, slika je pobegla, ponovo je bila u ordinaciji i protresao je osećaj kao da se uhvatila za neuzemljenu žicu. Otvorila je oči i zatresla glavom.

— Buka... kao udaranje.

— Udaranje, u šta? Vrata?

— Čini mi se da je tako.

— Ulazna vrata?

— Moguće...

— Možemo li da odemo tamo sada?

Odmahnula je glavom.

— Kao da je spuštena roletna, ne mogu ništa da vidim kroz nju.

— Da li ste čuli tu buku ranije?

— Ne.

Doktor Alen se nasmejao, oduševljen.

— Vidite na šta sam mislio? Krenuli smo napred. — Počeo je uzbuđeno da zapisuje podatke. — Ovo je stvarno nešto. Možda vaši roditelji mogu da pomognu. Da li su još živi?

— Moj otac jeste, ali je u staračkom domu. Ima Alchajmerovu bolest. Nije više baš od pomoći.

— Imate li braću ili sestre?

— Ne, jedinica sam.

— Roditelji vam nikada nisu pričali o nekakvom incidentu?

— Razveli su se kada sam imala sedam, ili osam godina. Moja majka se udala ponovo. Oca posle toga nisam mnogo viđala.

— Koji je bio njihov problem?

— Jednostavno im nije bilo dobro zajedno. On je bio tip s obe noge na zemlji, vodio je automehaničarsku radionicu. Moja majka se uvek žalila da u njenom životu nema glamura, tako da je pobjegla s nekim agentom za nekretnine. Zamislite samo.

— Ipak smo napravili veliki napredak. Ako nastavimo ovim tempom, neću biti iznenađen ako to sami rešite u sledećih nekoliko meseci.

— A šta da radim u međuvremenu?

— Idealno bi bilo da uzmete nekoliko nedelja odmora.

— To ne mogu...

— Onda moram da vam prepisem beta-blokator antidepressive, da probamo da sprečimo sve buduće napade, ali morate mi obećati da ih nećete mešati ni sa čim drugim. Nećete moći da pijete sedative kad poželite i nećete smeti da konzumirate alkohol.

— Hoću li biti sposobna da radim?

— Sa osamdeset pet posto kapaciteta.

Dženi je razmislila za trenutak. — To će biti dovoljno.

* * *

Prvu dozu je progutala u kolima ispred jedne apoteke otvorene cele noći u glavnoj ulici. Bez doručka, lek je brzo ušao u njen sistem. Na takvo osećanje je skoro potpuno zaboravila. Napetost je splasnula. Nervoza se istopila, dijafragma joj se opustila i prestala je da bude svesna svakog otkucaja srca. Sasvim drugačije od alkohola, tananije osećanje bez euforije; pre odsustvo nego prisustvo.

Doktor Alen joj je rekao da joj ne brani da vozi, ali da bude oprezna. Ukoliko uoči i nagoveštaj napada, odmah da stane kraj puta. Tehnički gledano, mogao je da joj uzme dozvolu, ali će joj verovati. Time joj je rekao da imaju dogovor. Popuštaće joj malo ako nastavi da iskopava traumu iz prošlosti.

Sada nije htela da misli o svojoj prošlosti. Dok se vozila uzbrdo ka kući osećala se sjajno iza volana. Imala je cela tri radna dana i vikend da sakupi još dokaza.

Na mašini u njenoj radnoj sobi bile su dve poruke. Prva je bila od Alison, koja je pitala Dženi hoće li da ona preuzme tekuće slučajeve u sledećih nekoliko dana, a uvek može da joj pošalje imejl o svemu što odskače od uobičajenog. Sud je bio rezervisan za sledeći ponedeljak, i svi su bili obavešteni o odlaganju. Nije morala da se brine ni o čemu osim o sopstvenom zdravlju.

Dženi se nasmejala — kao da je imala običnu glavobolju.

Druga je bila od Tare Kolins. Ona je zvučala zabrinuto. Čula je da je Dženi bolesna, i nadala se da nije ništa opasno. Slušajući pitanja koja je Dženi postavljala na sudu, uhvatila je vezu koju je htela da uspostavi sa slučajem Ketij Tejlor i pustila je glas da hoće da razgovara s

Hejli Džonson. Njen kontakt joj je ostavio poruku da je Hejli viđena da radi na ulici u Broudlendsu nekoliko poslednjih noći. Hoće li da proba da je potraži?

Dženi je pozvala Taru i poziv joj je prebačen na mobilni. Zvučalo je kao da je u nekom baru, dosta glasova i muzike čulo se u pozadini.

— Ovde Dženi Kuper. Upravo sam čula vašu poruku.

— Kako ste? Vaša službenica mi je rekla da ste bolesni.

— Odlično sam. Ništa ozbiljno.

Tara je zvučala umireno.

— Sigurno kupujete vreme, zar ne?

— Tako nešto.

— Tako sam i mislila. Te barabe misle da su sve rešile, zar ne? Ne bi me čudilo da su stigili i do Terija Kajana. Takav klinac bi uradio svašta za nekoliko grama leda.

— *Leda?*

— Metadon u kristalu... to se puši.

— Pregazilo me je vreme.

— Znae kakva je moda sada, ljudi su tužni ako ne mogu nečemu da vas poučavaju. — Tara je bila pričljivija nego što ju je ikada čula, kao da je popila koju.

— Slušajte, hoću da pričam s Hejli Džonson. Šta mislite, mogu li da je nađem večeras?

— Sada je još rano. Neće izaći na ulicu bar do jedanaest.

— Imate li neku ideju gde da počnem s traženjem?

— Ako hoćete, mogu da pođem s vama. Mene će sigurno prepoznati.

— U redu. Gde hoćete da se nađemo?

— Dođite do moje kuće. Aleksanderov put 15, na Bredli Stouku.

— Vidimo se ujedanaest.

— Čao, Dženi. Čaoooo! - Sto posto je popila neku.

Dženi je spustila slušalicu i odmah se osetila nespokojno. Imala je skoro četiri sata da utroši. Uzela je sendvič i šolju čaja i pokušala da se smesti za radni sto i radi na hronologiji događaja, da malo sredi misli. Prešla je ponovo preko svih važnih datuma, ali stalno se vraćala na isto: Maršal je počeo istragu Denijeve smrti u ponedeljak 30. aprila. Prošlog četvrtka ili petka, Simon Vils je rekla da mu se raspoloženje promenilo. Ketij je nestala u nedelju, i umrla ili bila ubijena u ponedeljak ili utorak. Ako neku vezu treba naći, odgovor leži u onome što se desilo poslednje nedelje u aprilu.

Nazvala je Alison na kuću i zatražila kućni telefon gospođe Maršal. Alison je oklevala i vrdala, raspitujući se kako je Dženi, pokušavajući da sazna šta će joj telefon. Dženi je odgovorila da je sjajno i da samo želi da pita gospođu Maršal seća li se je li Hari spominjao nešto u vezi s Denijevim ili Ketinim slučajem.

— Rekla sam vam, nikada nije s njom pričao o svom poslu. Ona je to smatrala morbidnim.

— Neće biti nikakve štete ako pitam.

— Nećete valjda reći nešto da je uznemirite, gospođu Kuper? I ona i njene ćerke su još u šoku.

— Pa šta misliš da ću da uradim, da joj kažem kako ste ti i Hari imali aferu?

— *Molim vas.* — Snizila je glas do nivoa šapata. — Muž mi je u drugoj sobi.

— Ako si zaboravila, Alison, nas dve imamo dogovor.

— Samo neću da išta povredi njena sećanja na njega. Bio je tako dobar čovek.

Meri Maršal je bila niska, stidljiva, sedokosa žena koja je izgledala starije nego što je Dženi zamišljala. Po izgledu je mogla biti učiteljica ili bibliotekarka; sujeta sigurno nije bila jedan od njenih grehova. Otvorila je vrata svog ugodnog, usamljenog doma u šumovitom Stouk Bišopu, dok je terijer na lancu lajao kraj njene noge.

Umirena što na vratima nije maskirani kriminalac, odvela je psa u kuhinju pre nego što je pustila Dženi da uđe.

— Izvinite zbog Sendija. Stalno je na oprezu od kada je Hari otišao.

— Pa, onda obavlja dobar posao.

Meri se nasmejala i povelu Dženi zastrtim hodnikom kroz otvorena vrata do dnevne sobe, gde su dve devojčice tinejdžerskog uzrasta i pametnog izgleda sedele i gledale dokumentarac o prirodi. Kuća je bila besprekorno čista, ali nije bila renovirana još od 1980-ih.

Dženi je odbila šolju čaja ili nečeg jačeg, pa je Meri odvela pravo u malu radnu sobu za koju je rekla da je bila Harijeva, zatvorivši vrata za njima i zaključavši ih. Kakva god da bude tema razgovora, očigledno nije htela da ga devojke čuju. Ovo je bila kuća, osećala je Dženi, u kojoj će deca uvek da budu deca. Sela je ujednu od fotelja koje su izgledale kao da su postavljene za poslepodnevni čas. Meri je sela u drugu. Nemirna, nagnuta napred, s rukama na kolenima, pitala je kako može da pomogne.

— Mogli ste da pročitate u novinama da sam ponovo otvorila poslednju istragu vašeg pokojnog supruga.

— Da, videla sam. — Zvučala je pomalo prekorno, kao da je to uzimala za ličnu uvredu.

— Po beleškama koje je ostavio, videla sam da je bio veoma posvećen slučaju, ali kada je došlo do pretresa, ispalo je kao da se uplašio.

— Znam da je zbog toga bio nesrećan. Nije voleo da radi na smrtima u zatvoru. Bio je dugogodišnji član *Amnesti internešenela* pre naimenovanja na ovu dužnost.

Dženi klimnu glavom s razumevanjem.

— Da li je s vama razgovarao o tome?

— Samo uzgred. Trudio se da posao ne donosi kući. Zato je i postao islednik — da može večeri i vikende da posveti svojoj porodici.

Dženi pade na pamet da embargo na priču o poslu nije bio strogo dobrovoljan. Meri je izgledala kao neko s kim se oko toga ne treba prepirati.

— Nekoliko dana pre nego što je umro bavio se istragom smrti jedne petnaestogodišnje devojke, Keti Tejlor; da li je možda o tome pričao?

Meri se ukočila. Imala je priliku da o tome čita u *Postu*, i znala je da je otkriveno da je Hari omašio.

— Ne, nije. I sigurna sam da je samo hteo da poštedi porodicu. Ponekad slepo poštovanje pravila nije najbolja stvar. To ćete i sami da otkrijete kad postanete malo iskusniji, sigurna sam.

Dženi se neutralno nasmešila. Meri, koja ga je držala godinama na kratkoj uzici, sada mu je davala posthumnu nagradu: svetačku nepogrešivost.

— Ostavio je u svojoj fioci dokument, koji mora da je dobio od druge strane, možda od nekoga iznutra. To je tenderska dokumentacija koju je kompanija koja vodi kazneno-popravni dom *Portshed* pripremila za konkurs za veliki maloletnički zatvor... — Napravila je pauzu da bi pažljivo izabrala reči. — Ugovor je vredeo desetine miliona. Da je istraga vašeg supruga dokazala da je kompanija na neki način kriva za smrt Denija Vilsa, to je moglo da ih izbací iz trke... Pitam se da li vam je išta od ovoga spominjao?

Uz odbrambeni gest, Meri uvuče obraze, odmahnu glavom i reče:

— Ne, nije nikada.

— Da li ste stekli utisak da ga nešto posebno pritiska?

— Ništa neuobičajeno... Izgledao je malo umorno, samo to.

— Stvarno ne bih da produbljujem temu, gospođo Maršal...

— Svoje gledište sam vrlo jasno objasnila Alison. Hari nikada ne bi oduzeo sebi život. On je, poput mene, verovao da je samoubistvo greh, svaka vrsta samoubistva, čak i eutanazija.

—Ja sam, zapravo, htela da pitam da li je ikada ranije došao u dodir s nekom vrstom korporacijske korupcije, i ako jeste, kako se snašao u tom slučaju.

Merino lice se malo opustilo.

— Mrzeo je takve stvari, naravno. Bio je čovek od principa. Uvek je bio takav.

— Šta mislite kako bi se ponašao s ovako delikatnim dokumentom? Činjenica je da ga *nije* objavio... što me navodi da mislim da je za to imao dobar razlog, ili da kažem moćan razlog.

Meri je sedela ukočeno.

— Ako sugerišete da se na bilo koji način kompromitovao, moram da vam kažem da je to potpuno nemoguće.

— Naravno. — Dženi je počela da misli kako gubi vreme, ali nije verovala da Maršalova udovica toliko ništa ne zna kao što se pretvarala. Po njenom iskustvu, oni koji traže utehu u religiji obično su bili svesniji urođene devijantnosti u ljudskoj prirodi od većine ljudi. Pokušaće iz drugog ugla pre nego što odustane. — Po mom saznanju, vaš muž i Frenk Grantam su bili veliki prijatelji.

— Nisu! — porekla je žena.

— O, tako. Alison reče da su dosta toga radili zajedno.

— To je drugo. Hari nije imao vremena za njega. Govorio je da je on samo mali budalasti posrednik.

— Ali dobijao je upozorenja od njega. Grantam se sasvim jasno pobrinuo da mi stavi do znanja da kancelarija islednika radi onako kako on kaže.

— Hari je imao ženu i četiri ćerke, tako da nije mogao da dozvoli sebi da stvara neprijatelje.

— Zašto se plašio Grantama? On nema nikakvu pravnu moć nad kancelarijom islednika.

— Nije ga se plašio ni najmanje.

— Pa zašto je vaš suprug dozvoljavao da mu Grantam naređuje?

Meri je zatvorila oči za tren, kao da trpi bol.

— Pretpostavljam zbog toga što je Hari mnogo radio za društvenu zajednicu. Frenk je imao prste u svakom maslu i nije se libio da olajava ljude. Ako želite da znate istinu, moj suprug je mislio da je on najverovatnije korumpiran,

ali bio je dovoljno pristojan da svoje misli zadrži za sebe.

— Na koji način korumpiran?

— Ne vidim kako ovo može da bude važno na bilo koji način... A ogovaranje mrzim.

— Molim vas, gospođo Maršal. Može da bude važno.

Meri je okrenula glavu u stranu dok je govorila, kao da čita naslove knjiga u policama.

— Treba samo da vidite gde Frenk živi, pa da vam bude jasno da to nije mogao da stekne samo svojom platom. Nije zarađivao nimalo više od Harija.

— Hari je mislio da on prima mito? Od koga, od poslova s nekretninama? To je samo nagađanje? Nije spominjao nešto određeno?

— Nije. Nije voleo ni prazne priče.

Dženi se ohrabrila da pita.

— Izvinite što pitam, ali ja, znate, moram sve da pokrijem... Da li ste primetili neke nepravilnosti u finansijama vašeg supruga, neke neplanirane uplate na primer?

— Mislim da i sami znate odgovor, gospođo Kuper. — Meri je pogledala pogledom koji je govorio da je razgovor završen.

— Vreme je da šaljem devojke na spavanje.

Dženi je napustila kuću Maršalovih s osećanjem da će, ako je Hari ikada i bio umešan u nešto nezakonito, Meri možda sumnjati, ali će svoje misli zakopati tako duboko da neće isplivati sve dok ne posenili. Ona je bila osoba koja svet posmatra na svoj način, s bogom na vrhu i svima ostalima raspoređenim u opadajućem redu po vrlinama u skladu s njihovom razložnošću i odsustvu seksualnosti. Dženi bi bila vrlo nisko u tom poretku, samo nekoliko mesta iznad devojke koju se sada nadala da će pronaći.

Tara je uvukla na suvozačko sedište unoseći sa sobom jak miris vina. Hrabro je pokušala da se pretvara da je trezna, ali zaplitala je jezikom i pri svakom pokretu se držala za ručku iznad prozora da se ne zanese. Dženi je počela da formira prilično jasnu sliku o njoj: usamljena lezbijka koja živi sama i svu svoju energiju daje na poslu; bilo je nečeg samorazarajućeg u njoj, osećaj da pothranjuje dramatičnost situacije ne bi li zadobila pažnju koju ne ostvaruje u vezi. Nije bila previše srećna zbog svojih sklonosti, i verovatno je dosta često pila previše, muvala se po lezbijskim barovima u centru grada, ali nije bila dovoljno zgodna da bi imala uspeha. Previše se trudi. Dženi oseti pomalo sažaljenje prema njoj.

Dovezle su se do naselja Broudlends malo pre jedanaest i trideset. Grupe klinaca su visile po čoškovima i klupama na terenu. Pili su, pušili cigarete, ali atmosfera je bila opuštena, bilo je dosta smeha. Ne biste baš poželeti da vam se auto tu pokvari, ali izgubili biste samo novčanik, ne bi vam pustili krv.

Posle nekoliko minuta vožnje Tara je spazila nekoliko devojaka u kratkim suknjicama koje su stajale pored ivičnjaka na obodu naselja. Rekla je da uspori kad su im prišle. Dženi pomisli kako će devojke to da vide, dve starije žene kako ih odmeravaju.

— Možda bi trebalo da ih pitamo da li su videle Hejli — reče Dženi.

— Ne. Mogle bi da je pozovu i upozore.

Dženi je malo usporila, dovoljno da Tara pogleda i odmahne glavom.

— Ovo je mesto gde se obično nalaze na trotoaru, hvataju posao u prolazu. Tamo pozadi je red garaža iza radnji, gde vode mušterije da parkiraju.

Okrenula je nazad i još jednom prošla naseljem. Neki klinici su im stali na put kreveljeći se, gestikulirajući rukama, pokušavajući da ih zaustave. Dženi je našla dovoljno mesta da ih obiđe i na trenutak se iznervirala. Tara, u ulozi reportera koji poznaje ulicu, objasnila je.

— Samo se igraju.

Prošle su pored iste dve devojke i videle da nemaju nikakvog posla. Tara je zaključila da je još rano za Hejli, tako da su stale na pumpi i kupile kafu, koju su pile u kolima. Prošla je ponoć i Tara je bila prilično pijana, neprestano je ponavljala optužbe, tvrdeći da ne samo da joj je namešteno i da joj prisluškiju telefon nego i da su njenom šefu poslate lažne optužbe imejlom. Dženi je pokušala da bude saosećajna, ali bilo je teško razlučiti gde se završavaju činjenice a počinje pijana mašta. Kada je Tara počela priču po četvrti put, uključila je radio pod izgovorom da hoće da čuje vesti.

Govoreći preko radio programa, Tara reče:

— Znaš, nisam ti nešto ispričala, Dženi... — Nasmejala se kao neko ko uživa u svom nadmoćnom znanju. — Nisam ti ispričala kako sam došla do podataka o tvom zdravstvenom stanju iz prošlosti.

Dženi otpi gutljaj kafe, osećajući kako polako hlapi dejstvo lekova i kako je Tara pomalo nervira.

— Hoćeš da znaš?

— Ne baš posebno.

— Ishakerisala sam ih. Jedan šesnaestogodišnjak, neću da kažem ko i gde, upoznala sam ga na četu, tvrdio je da može da otkrije sve; dala sam mu ime i pronašao je finansijske podatke, istoriju bolesti, šta si nedavno tražila po internetu, neverovatno. *I zamisli*, on misli da je dvadeset funti dobra cena za to.

— Klimnula je glavom s odobravanjem. — Nema više takvih stvari kao što je tajna. Jedina prepreka između nekoga i istine jeste količina napora koju je spreman da uloži.

Dženi upita:

— Šta taj klinac zna o tebi?

Tara prestade da pije kafu i pogleda je iskosa.

— Zvuči kao da tražiš nešto.

— Samo sam nabacila.

— Nema tu mnogo šta da se zna... — Tara je pustila da

izjava visi u vazduhu nadajući se da će Dženi nastaviti da pita. Ali nije. Atmosfera u kolima postajala je nategnuta, i Dženi je imala neprijatan osećaj da će Tara probati da je muva. Nije imala predrasude, ali pomisao da neka žena gaji takva osećanja prema njoj bila joj je neugodna. Vremeje da krenu.

Još nekoliko kola se sporo vozikalo po naselju, sva sa po jednim muškarcem unutra. Kako je njima izgledalo, u okolini je bilo samo nekoliko devojaka, njih tri ili četiri, zbog čega su vozači morali da kruže i čekaju svoj red.

Bilo je skoro jedan po ponoći i Tara je nakratko zaspala. Hrkala je i brada joj je se opustila, a zatim pala na grudi, dok joj se glava klimala. Sjajno. Izgubila je svog posmatrača, nervoza joj se ponovo prikradala i celo veče nije urodilo nikakvim plodom. Napravila je polukružni zaokret i krenula u pravcu suprotnom od naselja.

Policijska kola su se pojavila niotkud. Jurnula su iz jedne od bočnih ulica, s uključenom rotacijom i sirenom, hitajući niz ulicu pored njih.

Tara je počela da se budi.

— Šta je sad ovo?

Policijska kola su zakočila i stala pored ivičnjaka na nekoliko stotina metara ispred njih, gde je još jedna patrola preprečila put jednom automobilu.

— Izgleda da je neko uhapšen.

Smanjila je na brzinu hoda dok su prolazile pored. Debeo, ćelav muškarac raspravljao se s pozornikom, dok je žena policajka vodila mladu devojkicu u teksas suknjici ka jednom vozilu. Tara reče:

— To je Hejli. To je ona.

Dženi izvuče telefon i nazva Alison.

Bilo je skoro dva ujutru kad je Alison izašla iz policijske stanice, umorna i iznervirana, i kucnuvši u prozor saopštila da je nagovorila dežurnog da im odobri deset minuta u ćeliji. Dženi je uspela da uveri Taru da

nema potrebe da i ona prisustvuje, i odbacila je usput pri odlasku iz Broudlendsa.

Alison je sprovede kroz gomilu pušača na stepenicama i kroz prijemno odeljenje, gde je nekoliko pijanih žena lupalo o staklo na šalteru. Alison klimnu glavom iznerviranom dežurnom policajcu, koji im otvori sigurnosna vrata na dugme i primi ih u unutrašnjost policijske stanice.

Čelije su bile u podrumu, a pritvorska jedinica je te noći bila tiha; bilo je samo nekoliko pospanih pijanica, svaljenih na klupe i vezanih lisicama za čelične alke ugrađene u zid, koji su čekali na suđenje. Dežurni dodade Alison komplet s ključevima, pozdravi Dženi pristojno ali bez namere da se upetljava više nego što mora. Bila je to samo obična usluga bivšoj koleginici.

Hejli je, sklopčana na zatvorskoj klupi, obgrlila svoja gola kolena. Privlačnog izgleda, još nije bila propala dovoljno da bi je automatski prepoznali kao prostitutku. Imala je dugu gustu crnu kosu i maslinastu kožu. Dženi je pomislila da zaslužuje bolje od ulice u naselju Broudlends. Pogledala ih je pospanim očima nameštajući se u sedeću poziciju, sa suknjom koja je dosegala jedva do pola bedara.

— Ko ste sad pa vi, jebote?

Odgovorila je Alison:

— Ja sam gospođa Trent, službenica u kancelariji islednika, a ovo je gospođa Kuper, islednica.

— Ovo nema nikakve veze s prekršajem zbog koga ste večeras uhapšeni, gospođice Džonson, i ja nemam nikakve veze s policijom. Moj posao je da istražujem uzroke smrti. Istražujem smrt devojke po imenu Ketij Tejlor, koju mislim da ste poznavali — nastavila je Dženi.

Hejli je podozrivo gledala u obe, očekujući neki trik.

— Imate li cigarete?

Alison posegnu u džep kišnog mantila i izvuče zgužvanu kutiju marlbora. Izvuče jednu, dade je Hejli, i

upali je plastičnim upaljačem.

Hejli udahne duboko i snažno, uzevši svoju dozu nikotina pre nego što se odlučila da progovori.

— Videla sam je jedanput ili dva puta.

— Mislimo da je čekala mušterije na Broudlendsu.

— Tu i tamo.

— Policija ima njene slike kako ulazi u plavu vektru, poslednji put kada je viđena živa.

Hejli odmahnu glavom:

— Ne razumem se baš mnogo u kola.

— Ne znam da li pamтите datume, gospođice Džonson, ali Ketii je izašla iz *Portsheda* 17. aprila, u utorak, gde je bila šest nedelja. Prijavljeno je da je pobjegla od kuće u subotu 21. aprila, i znamo da je ponovo bila na ulici sledećeg dana. Ušla je u vektru u jedanaest sati uveče. Umrula je, ili je ubijena, ubrzo posle toga.

Hejli duboko povuče još jedan dim.

— Mislim da sam je možda videla u subotu uveče.

— Gde?

— Na ulici. Izgleda da je bila pod kaznom zabrane kretanja, zar ne? Smejala se tome.

— O čemu je još pričala?

Hejli je izgledala kao da pokušava da se priseti.

— Mislim da smo pokušavale da nabavimo krek. Ona je bila na njemu. Ja to ne trošim. Ako već nešto uzimate, budite sigurni da je čisto, a ne mešano s raznim sranjima.

Alison upita:

— A heroin?

— Ne. Pa ona je imala tek petnaest godina. Još se samo igrala drogom.

— Nije vam rekla da je u nekoj nevolji, da neko želi da joj naudi? — pitala je Dženi.

— Mislim da nije.

— Da li je pričala o vremenu provedenom u *Portshedu*?

— Možda je spomenula nešto o tome kako je bilo dosadno...

— A da li je pričala o Deniju Vilsu, momku koji je bio unutra u isto vreme kad i ona, da li je išta rekla o njemu?

— Je l' imate još jednu cigaretu?

Alison joj dade celu kutiju.

— Zadrži ih.

— Hvala. — Izvukla je jednu i zapalila je na opušak prve. — Rekla je da je bio jedan dečak koji se obesio i koji se tukao sa čuvarom. I nešto kako je rekao da će da napravi nož...

— Je li to sve? Seti se, vrlo je važno.

— To je sve što znam. Sećam se da je rekla kako misli da će da izbode tog čuvara, a onda se obesio. Bilo joj ga je žao. Išli su u školu zajedno, ili tako nešto.

Alison upita:

— Da li je rekla ko je bio taj čuvar?

— Ne mogu da se setim... ali mislim da je rekla da će da popriča s nekim o tome.

— S kim?! Hajde, Hejli, napregni se!

Hejli se počejala po glavi i umorno zevnula.

— Njen socijalni radnik?

— Džastin. Džastin Benet? Tim za sprovođenje korektivnih mera za maloletne prestupnike?

— Da... Moguće.

Alison je smislila da ga zaskoče na kućnim vratima, kad najmanje očekuje. Iskočile su iz kola kad je zakoračio iz svog stana, u prizemlju neuredne kuće u Redlendsu.

— Dobro jutro, gospodine Benet. Imam za vas nekoliko pitanja. Da vas povezem na posao? — rekla je Dženi.

Alison je otvorila zadnja vrata na kolima. Džastin odstupi korak unazad i odmahne glavom.

— Možemo da pričamo i ovde, ili više volite u mojoj kancelariji?

— Sta hoćete?

— Gospođa Kuper postavlja pitanja, a da sam na

vašem mestu, ja bih odgovarala.

Džastin je pristao na kompromis. Sešće u auto i razgovaraće, ali odbija da ga voze bilo gde. Sedeći na zadnjem sedištu, bio je sav nervozan, nesposoban da sedi s mirom. Smirivši se terapijom, Dženi je zapazila da je potpuno nezainteresovana za njegovu napetost i kratko se zapitala da li se tako osećaju i policajci i zatvorski čuvari, lišeni empatije.

Gledajući ga u retrovizoru, rekla je:

— Ketij Tejlor je posle otpuštanja iz *Portsheda* pričala o Deniju Vilsu s vama. Recite nam o čemu.

Džastin je prekrstio ruke preko stomaka.

— Stvarno?

Glasom koji Dženi nikada ranije nije čula, Alison reče:

— Prestani da kenjaš! Reci nam sve što znaš, ili ćeš biti ćorkiran zbog ometanja pravde.

Džastin reče:

— Možda ga je spominjala na sastancima. On je umro dok je ona bila unutra, zar ne?

— Rekla je ona više od toga, kako smo čule.

— Pokušavam da se setim...

Alison pogleda Dženi.

— Rekla ti je da se Deni sukobio s jednim od čuvara i da je pričao da će nabaviti nož da ga izbode.

— Da, sad se sećam nešto. Toliko toga vam pričaju...

— Ko je bio taj čuvar?

— Nije rekla.

— Ovo je bilo prebrzo.

— Nije rekla ime.

Alison se okrenula na sedištu.

— Hoćemo istinu, Džastine.

— Ovo i jeste istina.

Dženi se uključi:

— Pa zašto nisi ništa od toga rekao ranije?

— Rekao sam. Rekao sam Maršalu. Nazvao sam ga istog dana kad mi je Ketij rekla.

— A kad je to bilo?

— U petak pre nego što je nestala — 20. aprila.
— To je više od nedelju dana pre nego što je počeo Denijevu istragu — zaključila je Alison.

Dženi reče:

— Pa zašto niste rekli i *meni*?

Džastin protrlja rukom zadnji deo vrata.

— Bio sam uplašen, u redu?... Ispričala mi je priču, i sledeće što se desi je da je nađu mrtvu. Onda sam ispričao priču isledniku, i on je umro. Ne treba baš mnogo da se ukapira.

20

Njen novi lek i pola temazepama dali su joj potrebnu injekciju energije. I pored toga što je spavala samo tri sata, osećala se opušteno i spremno da uradi šta god poželi.

Alison je došla u njenu kancelariju s otkucanom kopijom dopune izjave koju je uzela u kolima od Džastina. Sela je u stolicu nasuprot stolu i dodala joj je preko njega.

— Šta ćete da uradite s ovim?

— Prilikom uvodnog obraćanja, pozvaću njega i Hejli da daju izjave — rekla je Dženi odlučno. — Onda ću da pozovem osoblje iz *Portsheda*, i ako ne budemo postigli ništa, pozvaću svakog klinca koji je bio u *Portshedu* u to vreme dok ne otkrijem ko je bio čuvar s kojim se Deni Vils sukobio.

— Shvatam zašto to govorite, gospođo Kuper, ali šta ako i dobijemo ime, a oni ipak opovrgnu sve. Nemamo forenzičke dokaze bilo kakvog prekršaja...

— Pričam o atmosferi straha. Recimo da je Deni ometao i bio težak za saradnju, i da su upotreбили silu da ga izvuku iz ćelije i odvedu na nastavu, i da su to videla neka druga deca. Bio je osetljivo dete... ako ga je način na koji su ga čuvari tretirali gurnuo preko ivice, hoću da porota to čuje.

— Gde se po vašem mišljenju tu uklapa Ketj Tejlör?

— Razgovarala je s Džastinom, koji je to ispričao Maršalu u petak 20. aprila. Njene informacije nisu se pojavile na pretresu, a on to nije prijavio policiji, čak ni kada je saznao da je mrtva. Šta je Maršal uradio - otišao je kod svog lekara i dobio tablete tri dana pre nego što je otvorio pretres. Možemo pretpostaviti da je do tada imao kopiju tenderske dokumentacije. Mora da je mislio isto što i mi - nešto oko smrti Denija Vilsa je smrdelo, a *UKAM* je imao preveliki ulog na stolu da bi smeo da rizikuje da ih proglase odgovornim.

Alison je pognula glavu. Bila je umorna posle neprospavane noći.

— Pa, koja je vaša teorija?

— Nešto ga je nateralo da okrene glavu na drugu stranu. Sve dokaze je prikupio u ponedeljak na brzinu, ali kada se vratio u kancelariju, saznao je da je Ketj Tejlör pronađena mrtva. Njen obdukcioni nalaz je zadržavan do utorka, i mada je trebalo da otvori istragu, u sredu je potpisao umrlicu. U četvrtak uveče je umro... Poznavali ste ga. Šta vi mislite?

Alison ju je gledala tužnim pogledom.

— Pretpostavljam da sam se plašila da je primio novac od nekoga, ali gospođa Maršal je to opovrgla.

— Mogao je da ga sakrije, ili je dogovor bio da bude plaćen kasnije.

Alison je ustala sa stolice i gledala u prazno.

— Ne. On ne bi uradio ništa slično. Zar da uzme novac da zataška smrt dečjeg zatvorenika? Ne bi pao u iskušenje ni za sekund.

— Šta bi novac njemu značio?

— Isto što i svima nama.

— Nemojte ovo da shvatite pogrešno, Alison, ali mislite li da je možda hteo da napusti svoju ženu?

Alison zastade i okrenu se.

— Hoćete da kažete da smo hteli zajedno da pobegnemo? Ne budite smešni.

— Morala sam da pitam.

Crvena u licu, Alison reče:

— Nije bilo seksa između nas dvoje, i nikada ga ne bi ni bilo. Ja volim svog muža, a Hari je bio posvećen svojoj porodici.

— Stvarno mi je žao...

Alison je nakratko kiptela, a onda se sručila nazad u stolicu, ozlojeđenog izraza lica. Još je bila ljuta na njega, shvatila je Dženi, besna što je doveo u situaciju u kojoj se našla.

— Onda je možda u pitanju pretnja — nastavila je Dženi pažljivo. — Keti je umrla nasilnom smrću. Možda je neko pretio Harijevim ćerkama. To bi moglo da bude dovoljno?

— On nije bio kukavica. Otišao bi u policiju.

— Šta god da je uradio, bilo je dovoljno da se ubije.

— To ne znamo tačno.

Zgledale su se, a Alisonin izraz je govorio da je svesna koliko su njeni protesti jalovi.

— Bilo bi mnogo lakše da je ostavio poruku, ali možda je imao svoje razloge — reče Dženi. — Ostavio je Ketin dosje i tendersku dokumentaciju u istoj fioci. Znao je da ćete vi biti prva osoba koja će je otvoriti, zar ne?

— Da...

— S onim što znam o Hariju Maršalu, meni to izgleda kao dva putokaza ka zločinu. Zločinu s kojim nije mogao da živi.

— Zar ne mislite da bi sada trebalo da uvedemo i policiju u ovo? — upita Alison, skoro na ivici suza.

— Da li im potpuno verujete, s obzirom na to kako su vodili Ketin slučaj?

— Postalo je previše veliko da biste se sami nosili s ovim. Već ste u problemu s Ministarstvom, a znate šta se desilo s Tarom Kolins...

— Tara je bure baruta. Sa mnom je mnogo lakše izaći na kraj.

— Kako to mislite?

— Budimo iskreni. Dobila sam ovaj posao jer su mislili da će moći lako da me kontrolišu. Ako ne uradim ono što se očekuje i ako sledeće nedelje ne utvrdim da se desilo samoubistvo, istorija moje bolesti najedanput će se pojaviti i svejedno ću biti s druge strane vrata. Imam još četiri dana do zasedanja. Možda bi bilo bolje da bacim bombu na sve ovo. Makar bih otišla u plamenu slave.

— Pa šta nameravate?

— Kao prvo, svratiću do Pitersona i popričaću s njim. Mislim da nam nije ispričao celu istinu, čak ni blizu. — Dženi je zgrabila aktovku.

— Mrzim što to ponovo spoininjem, gospođo Kuper... ali zvali su ponovo u vezi s finansijama.

— Ma, jebeš sada finansije.

* * *

Probila se do bolnice kroz jutarnju gužvu, samo da bi joj pomoćnik patologa rekao da je Piterson rano tog jutra uzeo slobodno i otišao na dečji rođendan. To je bilo još četrdeset minuta gmizanja kroz gužvu da bi stigla do Pitersonove četvorospratne kuće u džordžijanskom stilu. Otvorio joj je vrata u farmerkama i ružičastoj polo majici, s naočarama za sunce na čelu. U pozadini su se čuli zvuci ushićenja, devojčice su igrale i pevale uz muziku s CD-a.

Na licu mu se videlo zaprepašćenje, a zatim bes.

— Isuse. Šta sad vi hoćete?

— Deset minuta vašeg vremena.

— Ovo mi je slobodan dan, za ime boga. Mojoj ćerki je rođendan.

— Verujte mi, nestrpljiva sam da odem koliko i vi.

Možemo i ovde da razgovaramo, ako hoćete.

— Ne mogu da verujem... — Jurnuo je u hodnik, izmenio nekoliko reči sa svojom ženom, koja je izvirila da vidi ko smeta, i domarširao nazad do vrata pa ih zatvorio za sobom.

— I šta sada?

— Vaš obdukcioni izveštaj o Deniju Vilsu.

— Šta s njim?

— Pročitala sam dosta vaših izveštaja u poslednjih nekoliko nedelja — vrlo ste dobri — ali Denijev i dalje odskaače kao jedan od najkraćih, što je zaprepašćujuće s obzirom na okolnosti.

— Nije imalo mnogo da se kaže. Inače zdrav dečko se obesio.

Tri uzbuđene devojčice dotrčale su do prozora u prizemlju koji je gledao na baštu i počele da prave grimase kroz staklo. Jedna je bila obučena u haljinicu Princeze Barbi i bila zamazana čokoladom po licu. Dženi je videla sličnost s ocem.

— Možda bi trebalo malo da prošetamo.

Izašli su na malu, pošljunčanu bašticu i krenuli ka Daunsu; Piterson je bio ljut sve vreme.

Odlučila je da namerno počne neodređeno.

— Od kada ste dali izjavu razgovarala sam s još svedoka. Izgleda da je Deni imao sukob s jednim od čuvara u *Portshedu*, i to prilično žestok sukob.

— Nisam našao nikakve druge povrede, ako je to ono što pitate.

— Plašim se da me to ne ispunjava poverenjem, kada se uzme u obzir kvalitet vaše obdukcije tela Keti Tejlor.

— Ako imate primedbe na moj rad, zašto ne podnesete prigovor? Ali mislim da će činjenica da jednu od najprometnijih bolničkih mrtvačnica u državi vodim sam samcijat debelo da pretegne u moju korist.

— Sigurna sam da hoće, ali ja računam na vašu savest.

— Ma, molim vas. Poštedite me...

Skrenuli su na glavni drum. Piterson je koračao ispred nje. Dženi se trudila da održi korak.

— Dokazi su u oba slučaja prikriveni, u to nema nimalo sumnje. Maršal je to znao, i nije potreban veliki napor mašte da se zaključi da ste i vi to znali.

— Ovo zvuči kao vrsta razgovora koji bi trebalo da vodim u prisustvu advokata.

— Ne optužujem vas nizašta, doktore Piterson. Zapravo, spremna sam da vam ponudim nagodbu.

— Vi ste stvarno nešto posebno. — Odmahnuo je glavom.

— Nažalost, ne mogu da iskopam Denijevo telo da se ponovo ispita. Vi ste ga jedini videli. Stvar je u tome, ako se takav dokaz pojavi, postaviće se mnoga pitanja na koja vam neće biti ugodno da odgovorite, čak će možda i da ugroze vašu karijeru.

— Ovo je baš nisko, Dženi, izvući čoveka s rođendana vlastitog deteta i pretiti mu.

— Ne sumnjam da ste u osnovi pristojan čovek, ali stalno ste suočeni sa sranjima u državnom zdravstvenom sistemu. Verujem da je i Hari Maršal takođe bio pristojan. Ali takođe moram da zaključim da vas je neko ili nešto nateralo da ne budete pažljivi kao što inače jeste. To vam ostavlja izbor — da se uzdate u to da neću isterati ovu stvar do kraja, ili da mi kažete sve što znate i da nađemo načina da isplivate.

— Deni Vils se obesio — dreknuo je Piterson s neočekivanim besom u glasu, koji je Dženi naterao da ustukne. — To je običan zatvoren slučaj. Sve što sam otkrio a što je od ikakvog značaja u mom je izveštaju. Ako vam se ne sviđa, e baš nemate jebene sreće, ali je tako.

— Vrlo ste se uzrujali, doktore Pitersone.

— Ma, odjebite! — Odmarširao je nazad putem kojim su došli. — I nemojte više da mi dolazite na vrata osim ako ne budete imali sudski nalog.

Bilo je dovoljno toplo veče da je mogla da sedi za stolom na travnjaku iza kuće, koji je brzo rastao, i pokuša da sredi zaostale slučajeve koji su se nakupili. Još bolničkih izveštaja o smrti, izlapela starica pregažena na ulici i radnik koji je zakačio glavni naponski vod. Bile su tu i dve fotografije poginulog radnika, svaki centimetar tela bio mu je izgoreo i crn kao ugalj.

Bližila se kraju gomile i pitala se da li bi mogla da se provuče s pola čaše vina kada je osetila miris dima u vazduhu. Podigla je pogled i ugledala Stiva. Naslonio se na čošak kuće pušeci debelo smotan u cigaretu. Dženi onjuši vazduh još jednom — nije to bio samo duvan, bilo je tu i trave.

Stiv upita:

— Zauzeta?

— Zavisi šta imaš na umu.

Došetao je lenjim korakom i seo nasuprot njoj. Lice mu je imalo tamnu boju od izloženosti suncu. Osmehnuo se nestašno. — Pogodi šta sam našao u svojoj bašti?

— Mogu da nanjušim. A islednik Njenog kraljevskog veličanstva ne bi smeo da razgovara s nekim ko to koristi.

— Ja ne verujem u zakone. Napisali su ih ljudi koji ne veruju sebi dovoljno da bi bili slobodni.

— Rođen si s trideset godina zakašnjenja, družo moj.

— Takođe, ne verujem mnogo ni u vreme. Misliš li da se drvo brine koja je godina?

— Koliko imaš te trave?

— Skoro dovoljno. Ovo je moja najbolja žetva dosad.

— Ponudio joj je džoint preko stola.

Dženi je bila u iskušenju da uzme ali, oduprevši se, reče:

— Pitam se šta li se to tebi desilo.

— Morao sam da čekam na godišnju berbu da bih se osmelio da dođem ovamo.

— Zar sam toliko strašna?

— Nisi ti u pitanju nego ja. Nemam prakse.

— Ne bi se reklo, ali i sama sam takva.

— Ima i gorih stvari. Jesi li nekada duvala?

— Moj sin jeste...

— Bolje mu je ovo nego alkohol. Nema hemije, nema mamurluka. Odgajena na dobrom, poštenom velškom tlu.

Gledala ga je kako vuče još jedan dim, s uzvišenim izrazom lica, opuštenih udova. Onako kako je ona žudela da se oseća. A i mirisalo je sjajno, podsećajući je na davne žurke i bezbrižno osećanje blisko ekstazi.

Pogledao ju je izazivački.

Nagnula se napred i čim je dodirнула džoint usnama trгла je glavu unazad.

— Frka, a?

— Popušila sam pre neko večе nekoliko cigareta. Sećam sam se kako su mi ojadile plućа.

Stiv je pogledа, prozrevši njeno izvrđavanje.

— Misliš da loše utičem na tebe?

— Mislim da te pali to što pokušavaš da pokvariš državnog službenika.

— Možda ima malo istine u tome.

— U mom slučaju to i ne bi bila neka pobeda.

Nasmejao se i lagano bacio opušak na zemlju.

— Pa, kako ti ide? Još ne mogu da te zamislim kao islednicu.

— I sama jedva mogu da poverujem.

— Da li si otkrila šta se desilo toj jadnoj devojci?

— Ne bih o tome sada. — Skupila je papire u krilo, pokušavajući da izbriše Ketine slike na obdukcionom stolu profesora Lojda.

Stiv pruži ruku i ukloni joj kosu s očiju. Onda je nežno poljubi u obraz.

* * *

Kasnije su nagi ležali na krevetu, smejući se poput tinejdžera, uzbuđenih nepoznatim dodirima, i Stiv upita: — Znaš li da si glavna tema u dolini?

— O, je l' tako?

— Prelepa žena koja živi sama, ljudi samo o tome fantaziraju.

— Nadam se da su im fantazije prljave.

— Nepristojne. Trebalo bi samo da čuješ kako ti je bilo s Rodrijem Glendoverom.

— Samo sam zahvalna na pažnji.

— To mene čini veoma posebnim.

Prevrnula se i legla na njega, s laktovima na obe strane njegovih ramena.

— Da se nisi usudio da se zalepiš za mene sad kada se ovako dobro provodim.

Stavio joj je ruku iza glave i pogledao je u oči.

— Ni u snu.

Primakla je usne ka njemu i poljubila ga je, dodirujući ga svakim delićem svog tela.

Stiv se tuširao na spratu a ona je bila u kuhinji, samo u ogrtaču, i uzimala svoju terapiju kad se začulo kucanje spolja. Pogledala je na sat na šporetu: tek je prošlo sedam ujutro. Posetilac je zakucao ponovo, glasnije, dok je ona žurila kroz dnevnu sobu ka vratima. Stegla je ogrtač čvršće oko sebe i odškrinula vrata.

Zdepast čovek srednjih godina u sivom odelu držao je le- gitimaciju.

— Dobro jutro, gospođo. Detektiv narednik Oven Vilijams iz Čipstova. Jeste li vi gospođa Kuper?

— Da. — Videla je dva mlada policajca na stazi iza njega i dvojica patrolna kola. Prva pomisao bila je: Ros.

— Da nije slučajno gospodin Stiven Pejnter kod vas u kući?

— Šta je u pitanju?

Zvučao je skoro kao da se pravda:

— Plašim se da ću morati da porazgovaram s njim i da pretresem kuću, gospođo. Imam informaciju koja me navodi da verujem da su se ovde desili kažnjivi prestupi.

— Odakle vam ta informacija?

— Bojim se da nemam slobodu da otkrijem svoje izvore u ovom trenutku. Hoćete li nas pustiti unutra, molim vas?

— On se upravo tušira.

— Onda ćemo poći zajedno, zar ne?

Držali su Stiva i Dženi odvojeno, nju u kuhinji a njega u dnevnoj sobi, dok su pretresali kuću. Kroz vrata ga je čula kako govori da ona nema pojma da je pušio domaću marihuanu, i da to nema nikakve veze s njom. Vilijams je rekao da nema mesta za brigu, o tome će kasnije, u stanici.

Našli su opuške u kanti i kesice u Stivovom džepu. Dok je policajac obeležavao dokaze nalepnicama, Dženi je dozvoljeno da se obuče i da obavi telefonski poziv. Uхватила je Alison pre nego što je krenula na posao, želeći da joj kaže istinu, ali uхватила je sebe kako govori da hitno mora da sačeka vodoinstalatera i da će doći na posao malo kasnije.

Vozila se pozadi u Vilijamsovim kolima u Čipstov. Stiv je otišao s dva policajca jer je Vilijams bio dovoljno oprezan da ih razdvoji pre razgovora, pokazujući uniformisanim kolegama kako pravi detektiv radi s osumnjičenima: čvrsto ali s poštovanjem. Dok su jurili preko doline, Dženi se začudila kako se oseća relaksirano. Nije mogla da se odluči da li su u pitanju pilule, ili je situacija toliko neverovatna da ne može da je shvati ozbiljno. Vilijams je slušao radio na velškom jeziku: loša pop muzika i kantautorsko brbljanje, tek poneka engleska reč iskrsnula bi tu i tamo. Pitao je Dženi da li govori velški. Rekla je ne, njena familija je iz Somerseta, preko rukavca, ali pošto se preselila razmišljala je da uzme časove. Vilijams reče da treba; jedina nevolja je što kad neko vreme govorite velški, engleski počne da vam zvuči grubo i nemuzikalno kao nemački.

Dženi reče da nikada nije mislila na takav način i, osetivši da uspostavljaju dobru komunikaciju, upita:

— Ko vam je rekao da je Stiv kod mene?

— Zna da ne možemo da otkrijemo identitet naših izvora informacija, gospođo Kuper.

— To je ona devojka koja radi u *Jabuci*, zove se Eni, zar ne?

Pogledao je u retrovizor, a mali, lukav osmeh razvukao mu se ispod posedelih brkova.

Dženi i Stiv su držani u odvojenim prostorijama dok se Vilijams pripremao za sve napore isleđivanja, s jednom policajkom uza se, radi poštovanja propisa. Stiv je bio prvi. Dženi je samo nejasno mogla da čuje govor kroz tanke zidove, ali i sama činjenica da je govorio uverila je da ponavlja ono što je već ispričao u kući. Kada je ona došla na red, rizikovala je i rekla da nije imala pojma šta on puši, nije joj ni palo na pamet da bi neko u njenom prisustvu pušio drogu. Vilijams je pristojno slušao, ali pogledom joj je rekao šta stvarno misli.

Bilo je prošlo jedanaest sati pre podne kada se vratio u sobu i rekao da su dokazi dovoljni i da je obavezan da podnese tužbu. S obzirom na količinu marihuane koja je nađena kod njega, Stiv će biti optužen i za posedovanje s namerom da prodaje; Dženi za dozvolu upotrebe njenog prostora za obavljanje krivičnog dela. Pustiće ih uz kauciju i predaće dosje lokalnom tužilaštvu. Za dve nedelje će poštom biti obavješteni o datumu suđenja.

Dženi je upitala:

— Kako ćete da dokažete da sam *znala i odobrila* da koristi marihuanu?

— To je već problem tužilaštva, gospođo Kuper.

— Da li će tužbu da objave javno?

— Stvarno nemam pojma.

Uhvatila mu je pogled dok je sređivao papire na stolu — kraj još jednog napornog jutarnjeg posla.

— Mogu li da vas pitam nešto? Da li ovo radite po sopstvenom nahođenju, ili vam je neko to naložio?

— Ne znam na šta mislite, gospođo.

— Čitate novine, znate da sam usred dve istrage koje našu policiju i zatvorski sistem ne prikazuju baš u lepom svetlu.

Složio je izjave u fasciklu.

— To prvi put čujem.

— Kažem vam — videćete i sami koliko je ovo uvrnuto.

— Vilijams se okrenuo ka policajki.

— Ispratite gospođu Kuper, molim vas.

Sreli su se na stepenicama ispred stanice. Stiv je kršio ruke.

— Tako mi je žao...

— Ovo će biti najskuplji seks koji sam ikada imala.

— Ali ne i najbolji?

Pogledala ga je, na granici da se nasmeje, i rekla:

— Imaš li ideju ko je mogao da ih zove?

— Pretpostavljam da je Eni. Bio sam tamo malo pre nego što sam došao kod tebe... — Izraz krivice preleteo mu je licem.

— Šta?

— Jedan od momaka, Ed, rekao mi je da se jedan tip raspitivao o tebi prošlog vikenda.

— Ko?

— Običan momak. Tridesetak godina. Ed misli da bi mogao da bude pandur, osim što je izgledao kao da je utreniran. Zategnut.

— Šta je hteo da zna?

— Da li dolaziš, s kim se družiš. Ed je mislio da ti je bivši dečko koji je došao da njuška.

— Da li je spomenuo tebe?

— Nikome nisam rekao za nas.

— Ako je tako kako kažeš, onda i ne moraš.

Dotakao joj je ruku držećije za prste.

— Žao mi je, Dženi.

— Ne moraš to da ponavljaš. Nisi ti kriv.

- Šta ćeš sada da uradiš?
- Da nađem taksi i nešto za jelo.

Ponovo je padala kiša, kraj jake letnje oluje, tako da su sedeli za malim stolom u kuhinji. Domaće okruženje dodavalo je nestvarnosti doživljaja; kao da su gledali nečiji tuđ neobičan dan. Sve što je imala za sendvič bili su sir i salata. Izvinila se zbog slabe opremljenosti namirnicama i našalila se da, ako hoće vitku devojkju, ne može očekivati da bude dobro hranjen. Rekla je „devojka" bez razmišljanja i očekivala je reakciju, ali je ona izostala. Izgledalo je da mu je baš udobno da sedi tu i jede sendvič. Možda je hteo dajoj nadoknadi za upropašćenu karijeru.

Upitala ga je o tipu koji se raspitivao o njoj. Stiv reče da je to sve što zna, čovek, ni mlad ni star, raspituje se za njene navike.

— Šta misliš ko je on?

Pogledala ga je pijuckajući kafu:

— Mogu li da ti verujem?

— Pa, samo sam te jedanput uvalio u pritvor, zar ne?

Spustila je kafu, nervozna što ga je sumnjičila, osećajući kako se mračne misli koncentrišu, spremajući hemijski koktel za njen um. — Niko te nije ispitivao o meni?

— Ne. Sa čime ovo ima veze — s tvojim poslom?

— Zašto si uopšte došao ovamo onog prvog dana?

Prestao je da žvaće, sa zaprepašćenim izrazom na licu.

— Samo istinu, molim.

Trebao muje trenutak da progovori:

—U redu... Na dan kada si se uselila napolju je bio teretni kombi. Provezao sam se i video te kako stazom vučeš veliku plastičnu korpu punu koječega, i pomislio sam da lepo izgledaš. To je jedan od onih momenata...

— Kojih momenata?

— Kada znaš da će nešto da se promeni.

— Dopala sam ti se kada sam vukla korpu za veš?

— Da budem iskren, bilo je to i više od toga... Znao sam da moram da te imam.

— Bilo je to u seksualnom smislu?

— U svakom smislu.

— A pogledaj nas sada, završili smo na sudu zajedno. Stiv pogleda u sto.

— Ne znam šta da kažem... Primam svu krivicu, nije tvoja greška... Možda bi sada trebalo da pođem.

— Zakuni mi se da mi nisi namestio.

— Mogu da pogodim kako se sve desilo... Eni zna da imam travu, davao sam joj ponekad. I mogla je da zna da sam krenuo kod tebe. Sreo sam neke momke na putu. Oni su mogli da joj kažu gde sam.

— Da li spavaš i s njom?

— Nisam u skorije vreme.

— Da li te mrzi dovoljno da pozove policiju?

— Ona mi je i rekla za onog tipa... dao joj je neku kintu.

— I ništa mi nisi rekao?

— Hteo sam... Bio sam rasejan.

Dženi se kratko nasmejala, zatim ponovo, glasnije, ali samo što nije zaplakala. Pokušala je da zadrži suze, ali krenule su naglo i slivale su joj se niz obraze. Stiv je ustao iz fotelje, prišao joj i zagrlio je.

Kasnije, kada je povratila kontrolu nad sobom, ispričala mu je o Deniju Vilsu i Ketij Tejlor i šta se desilo Hariju Maršalu i Tari Kolins. Rekla mu je da je započela ovo s dobrim namerama, ali da se sada plaši.

Stiv je pitao šta on može da uradi da pomogne. Dženi mu reče da ne krivi sebe za ovo što se desilo. *UKAM* bi ionako našao načina da dođe do nje.

Po izgledu Alisoninog lica Dženi je znala da ona zna. Rekla joj je da su zvali novinari i da je priča već na sajtu

Posta: Islednica iz Severn Vejla uhapšena zbog droge. Simon Moreton iz Ministarstva je imejlom tražio da mu se javi. Pisar iz suda je javio da su dobili poruku da sudnica neće biti potrebna u ponedjeljak — da lije to istina? Stvari su se brzo dešavale. Takođe je čula da je istraga smrti Keti Tejlor obustavljena na nedelju dana jer su policajci angažovani na slučaju bombe bačene na džamiju.

— Da sada dođe neko i ponudi mi mito da prestanem s istragom, mislim da mi ne bi trebalo mnogo da pristanem.

Alison joj dodade sinoćnje slučajeve preko stola i upita je:

— Hoćete li da ih pogledate?

— Baš bih i mogla. — Uzela ih je i krenula ka kancelariji.

— Hoćete li mi ispričati šta se desilo? — Upitala je Alison taktično. Dženi reče: — Moj novi momak je pušio travu. I kako jedna stvar vodi drugoj... Njegova bivša je zvala policiju, ali mislim da ju je neko iz *UKAM-a* nagovorio. Ona je obična samohrana majka koja radi za barom.

— Vi baš vodite uzbudljiv život.

— Hoćeš da se menjamo?

Alison je pogledala roditeljski.

— Šta da kažem ako neko pita?

— Bila si policajka. Smisli nešto.

Sela je za sto znajući da treba da se javi ljudima, Simon Vils, Endiju i Kler Tejlor, ali nije znala šta da im kaže — izvinite, moj momak narkoman i ja smo se samo malo nedužno zezali. Osećala se kao budala, poniženo. Bolju nameštaljku nisu mogli da smisle — pusti žrtvu da misli da je sama kriva.

Prvi poziv bio je od Moretona. Zvučao je kao da mu je neprijatno.

— Čuo sam da ste se uvalili u kazan s vrelin uljem,

Dženi.

— Objasnila bih vam kako se bogata privatna firma iz oblasti kazneno-popravnog rada uspešno oslobodila mog prethodnika, a sada primenjuje isti princip i na mene, ali nekako ne verujem da ćete mi verovati.

— Plašim se da moram da se posvetim mnogo prizemnijim stvarima, na primer: šta da radim s vama dok ove optužbe ne budu procesuirane.

— Zar nisam nedužna dok se krivica ne dokaže?

— Naravno, ali oboje znamo da predstavnici vlasti ne mogu da obavljaju posao dok su predmet kriminalističke istrage.

— Ako biste popričali s porodicama Denija Vilsa i Keti Tejlor, mislim da nijedna od njih neće imati problem s tim da nastavim.

— Ministarstvo bi moglo da ima problem, Dženi, čak i u ovim prosvetljenim vremenima. Zvao sam vas da vam saopštim da je doneta odluka da vas suspendujemo do razrešenja vašeg slučaja.

Reči su je preplavile.

— Šta se dešava s istragama?

— Biće odgođene. Jasno je da će ih, budete li proglašeni krivom, ubuduće preuzeti drugi islednik.

— A ako budem oslobođena?

— Nadamo se da ćete iskoristiti malo vremena dok ste odsutni iz kancelarije da razmislite kakve su vam mogućnosti. Ako odlučite da posao islednika nije vaše opredeljenje, siguran sam da ćemo doprineti odgovarajućim preporukama.

— Govorite kao da je to što ste me šutnuli nekakav čin milosrđa.

— Pretpostavljam da je ovo baš težak period za vas.

— Zapravo sam vrlo smirena, sada kada znam ko su loši momci.

Nastupila je pauza pre nego što je Moreton odgovorio.

— Saljem vam imejl koji će biti potvrđen napismeno preko pošte. Očekujemo da napustite kancelariju do šest po podne.

Pokušala je da sredi papirologiju, ponos joj je zahtevao da za sobom ostavi čist sto, da ne dozvoli nikome ko dođe sledeći da kaže kako je aljkavo vodila kancelariju. S druge strane vrata mogla je da čuje Alison kako prigušenim glasom razgovara telefonom sa skandalizovanim kolegama islednicima koji su hteli da saznaju sočne detalje. Njoj na čast, bila je lojalna, i svima je govorila da je to nameštaljka, da je bilo koji njen prijatelj mogao da puši travu a da ona to ne zna. Pošto je to čula nekoliko puta, Dženi je umalo i sama poverovala u to.

Radila je dnevne izveštaje napola u transu, završivši devet umrlica, koje je predala Alison. Napravila je urednu gomilu od pet tekućih slučajeva koji su zahtevali istragu, ali ne i saslušanje s porotom, i srediivši dosjee u vezi sa slučajevima Denija Vilsa i Keti Tejlor ostavila kratku objašnjavajuću belešku u svakom. Jedina stvar koju nije uradila bilo je računovodstvo. Alison je rekla da se ne brine, srediće ga ona nekako.

U šest sati, Dženi je spakovala svoju aktovku i izašla iz kancelarije da se pozdravi, ali Alison je već bila otišla, stolica je bila uvučena ispod stola. Izašla je na glavna vrata i zatvorila ih za sobom. Zaključala ih je i ubacila ključ u sanduče za pisma. Ni reči pozdrava, ni pisma ni razglednice, samo mučna, teška tišina i osećanje nejasne tuge koje je visilo u vazduhu kao magla.

Dejvidov poziv je zatekao kad je plaćala mostarinu na Severnu. Telefon joj je bio povezan sa stereom u kolima i slušala je njegovo štektanje u kvadrofoni.

— Debora mi je upravo pokazala novine. Baš lepo. Ros još nije kod kuće, ali verujem da je već saznao lepe vesti. Nisi ti njegov diler, zar ne?

— Dejvide, odrasti.

— Ozbiljan sam. Više me ništa u vezi s tobom neće začuditi.

— Pa, možeš da se opustiš. Više nisam tvoj problem.

— Još uvek si problem mog sina.

— *Tvog* sina!

— Jasno je da sam ja jedini sposoban da preuzmem odgovornost.

— Nemam nikakve veze s drogom.

— E, onda je u redu, onda samo treba da se brinem o tvom hipi prijatelju.

— On je, jebiga, sto puta inteligentniji od one tvoje kokoške koju držiš da ti kljuca po kuhinji!

— Nisam te zvao da bismo izmenjivali uvrede, Dženi... nemam šta da kažem što bi opravdalo tvoje ponašanje, ali pošto je on pod mojim staranjem, ne želim da te vidim u blizini mog sina.

— Ma nemoj!? Pa dobro, ako nisi primetio, on je već veliki dečko, ima skoro šesnaest godina, nije više dete. Sad može da donosi sopstvene odluke.

— Uradio je to pre neku godinu, ili si još toliko stonđirana da si zaboravila?

Dženi je pogledala preko vode, zrak svetlosti se probio kroz oblake na zapadu.

Dejvid je dreknuo:

— Ono što bih stvarno hteo od tebe, ali verujem da je to za tebe previše, jeste znak da ti je žao.

Prekinula je vezu, gledajući kako se zrak sunca sužava i polako nestaje.

* * *

Ros se nije javio na mobilni, i nije ga krivila zbog toga. Nije da je bila loša majka; probala je da bude najbolja što može. Stvar je u tome da nije mogla da bude toliko nesebična kao što su svi od nje tražili. Da bi to bila, trebalo je da žrtvuje karijeru i ostane kod kuće da održava Dejvidovu kuću urednom, kuva mu, pruža seks kada ga

zatraži i nađe neki sportski hobi koji bi on odobrio, kao tenis ili jahanje. Da nosi jahaće čizmice, vodi ljubav s njim ispod tuša, priprema bogata jela i pomaže Rosu u rešavanju zadataka iz njegove zahtevne privatne škole. Pokušala je da zamisli kako bi se osećala kao kraljica u tako savršenom domu. Ugušeno. Očajno. Ubilački. Reči koje su nailazile bile su loše. Dokazivale su njenu poentu: imala je previše sopstvenih osećanja da bi nečije tuđe stavila na prvo mesto. Neoprostivo je bilo što je to uvek znala, još pre nego što se udala. Trebalo je da siđe s tog voza dok je još bilo vreme, ali bila je željna — romanse, da se uda i sve što ide uz to i da posle može na miru da nastavi svoj život. Čak ni na samom venčanju nije uživala u trenutku, već se pitala *štaje sledeće?* Kada ću da zatrudnim? Kada ću da se vratim na posao?

Šesnaest takvih godina i bila je slomljena, zavisna od pilula, loša majka pred gubitkom jedine stvari koju nije bila spremna da žrtvuje. Nije imala baš neku karijeru, ali biti naimenovana za islednicu u četrdeset drugoj godini bila je stvar za ponos.

Parkirala je u zaustavnoj traci u gustoj šumi na kilometar i po od Tinterna. Put nadesno je vodio ka River Veju. Mogla je lako da se pusti niz put, da zađe među drveće gde niko nije mogao da je vidi, zavuče se u gustiš i žbunje. Ili da ode do vode i sačeka plimu, uzme pilule i sklizne u more. Uz malo sreće, niko je nikada ne bi pronašao. Poslednje otiske stopala u blatu obale sprala bi prva kiša.

Trebalo joj je tri temazepama da dostigne stanje ošamućenosti, mada ni bes ni panika nisu bili uklonjeni. Ta slika u njenoj glavi bila je poput dečjeg zmaja koji se cima na uzici pod naletima jakog vetra. Čudno je i neočekivano živo bilo to osećanje, kao da se pušta da *nešto učini*. Ruka joj je našla torbu i prsti se sklopiše oko bočice beta-blokatora. Ako popije bočicu ovoga, srce i pluća će se nežno opustiti, i ona će otploviti.

Izvadila je bočicu i pažljivo pritisnula poklopac:

okrenula ga i otvorila. Ima bocu gazirane vode u pretincu za rukavice, možda da ih rastvori najpre u njoj, da mehurići potpomognu da deluju brže. Ne, bolje je da ih strpa u usta i spere ih vodom. Mogućnost izbora je frustrirala. Htela je elegantno rešenje. Bez napora.

Subaru je skrenuo s puta i parkirao se ispred nje. Par ljubitelja sportova u prirodi u svojim ranim tridesetim pojavio se u istovetnim cipelama za pešačenje, s nepromočivim jaknama vezanim oko struka. On je nekakav stručnjak, stomatolog, nagađala je Dženi na osnovu savršenog osmeha koji su oboje imali. Dok su prolazili, držeći se za ruke, on je pogledao i sreću Dženin pogled, zadržavši ga za tren kao da zna njen naum. Kada su krenuli dalje, osvrtao se kao da je nešto osećao.

Sranje. Zašto su morali da naiđu?

Uputila je ženi osmeh i okrenula ključ da upali auto. Skrenuvši sa odmorišta i krenuvši ka Melin Baku, pomislila je, čemu žurba, zašto prvo ne bi popila čašu dobrog vina?

Neprestana zvonjava telefona prekinula je njene nepoveza ne snove i izvukla je iz nesvesti. Bila je skupljena na sofi i gadno je ušinula vrat. Svetlo je curilo kroz navučene zavese. Na ćilimu koji je pokrivaio popločani pod bile su dve prazne boce i čaša s prstom crnog vina na dnu, do njih dva uredna reda pilula, prazne bočice i netaknuta čaša vode. Buljila je u njih, jedva se fokusirajući, mutno prizivajući sliku ritualnog ređanja kasno sinoć, prisećajući se kako je to uradila: zamišljala je da je devojčica koja broji bombone; zatim je puzala ka sofi da popije svoju poslednju čašu.

Ječeći, svukla je noge na pod, postajući svesna tupog osećanja poput susreta s bolom ili gubitkom ljubavnika. Delovi prethodnog dana polako su se uklopili u celinu: hapšenje, suspenzija, Dejvidov poziv, i nagon da pobegne, koji joj je skrenuo misli s ljutnje. Telojoj je bilo teško kao olovo, um još i teži.

Telefonska zvonjava nije prestajala, odlučna da je natera da ustane. Zateturala se preko sobe i podigla slušalicu bežičnog telefona, sklanjajući kosu s lica.

— Halo. - Glas joj je bio dubok i hrapav.

— Gospođa Kuper?

Pročistilaje grlo.

— Da.

— Profesor Lojd, glavna njuportska. Pokušao sam da dobijem gospođu Trent, ali ne javlja se na telefon.

Dženi pogleda na ručni sat i vide da još nema ni osam sati.

— O...

Lojdje zastao kao da se zbunio.

— Čuo sam šta se desilo juče, ali nisam znao koga

drugog da zovem. Vidite, imam još neke ideje o Keti Tejlor.

Čekao je da Dženi odgovori, prebacujući odgovornost na nju. Pokušavala je da misli, glava joj je pucala sa svakim otkucajem srca dok je neprobavljen alkohol počinjao da kruži njenim telom.

— Suspendovana sam s položaja. Mislim da nema svrhe da govorite sa mnom.

Još napete tišine, a onda:

— A da li je to opravdano, gospođo Kuper?

Bilo je u Lojrdovom tonu nekog naglašenog razumevanja. To ju je začnulo kao šamar, vrativši bezvoljnu svest u njeno kukavno telo. Sada je ona bila na redu da nađe prave reči.

— Pa vi ste državni patolog, profesore. Znao sistem mnogo bolje od mene.

— Prilično. Možda bi trebalo da se sretnemo i porazgovaramo, s obzirom na to da sada imate dosta slobodnog vremena.

— A zašto?

— Možda je bolje da to za sada sačeka. Šta kažete?

Sećanje na snove s mračnim sobama i duhovima vratilo joj se u svest na putu preko brda, ka Njuportu. Slike su bile tek nagoveštaji — tamne, nerazaznatljive preteće prilike, koje nisu htele da nestanu, kao skorene mrlje. Osećala je hrapavost volana pod prstima kad je uključila brisače jer su se po staklu pojavile kišne kapi, ali nos joj je bio ispunjen zadahom vlažnih cigli i memljivog gipsa. Uprkos jutarnjoj piluli puls joj je divljao u iščekivanju pojave nekog nevidljivog grabljivca. Načeti ulaz u tajnu odaju njenih košmara otvorio se malo šire, ono što se skrivalo unutra bilo je nepodnošljivo blizu. Delom svog bića želela je da sve završi i zaputi se unutra, da pokuša da pronađe i zarobi čudovište, ali strah je i dalje bio prevelik, a njen poriv da uzme pilule i sve potisne bio je jači od njene potrebe za saznanjem.

Kad je napustila seoske puteve okružene živicama i našla se bezbedno okružena drugim vozilima, dopustila je sebi da se priseti događaja od prethodne večeri. Njena uspomena na njih delovala je udaljenije od njenih isprepletenih snova. Videla je sebe kao iz neke visine, bledu priliku u nekim neodređenim kolima s bočicom pilula u ruci, u iskušenju zbog mogućnosti oslobođenja ali ipak čudno udaljenu od izvora svog bola. Nestvarnost prizora pokazivala joj je kako se to dešava: kako samoubica uspeva da pređe granicu. Dok je sedela na ćilimu prekrštenih nogu, brojeći beta-blokatore, misao o odlasku bila je utešna poput mirisa tamjana u crkvi u zimskoj noći. Nije se pojavljivala reč smrt, samo reč *spokoj*.

Stigla je do odredištajoš sanjajući na javi. Pošla je od kola ka *Keltskom zamku*, velikom hotelu koji je bio izgrađen kraj puta M4 na periferiji Njuporta, ne osećajući tlo po kome hoda. Tuđim glasom je pitala na recepciji kako da stigne do *Forum kafea*. Uveravala je sebe da je u pitanju kombinacija njene terapije i mamurluka, ali kada je prolazila kraj vesele ekipe gostiju koji su išli na kurs golfa i u njihovom smehu osetila nešto zlokobno, znala je da je više od toga. Doktor Trevisjoj je mnogo puta rekao da psihotičari često projektuju svoja poremećena osećanja na druge — da ludilo može da se spreči samo ako se s tim osećanjima suoči na vreme, pre nego što se potpuno odvoje i više ne budu mogla svesno da se kontrolišu.

Tražeci kafe bar rekreativnog kluba i pevušeci uz neku bezveznu melodiju, prihvatila je da je najzad, posle svih tih godina, došla do kraja igre; trenutak koga se uvek plašila je stigao. Možda je imala nekoliko dana da skupi snagu i zaroni u crnilo svoje duše. A ako ne bude imala snage... prošla noć joj je pokazala koji put treba da izabere; ili koji će da izabere nju.

Profesor Lojd je sedeo za stolom do prozora s pogledom na hotelski bazen. Nasmejao se veselo kada je

stigla i ustao da se rukuje.

— Tako mi je drago što ste došli, gospođo Kuper. — Gestom je ponudio da sedne na niski pleteni naslonjač nasuprot svom. Čajnik i dve šoljice već su ih čekali spremljeni. — Plašim se da jedino ovako koristim ovaj klub, ali ipak ima svrhe. Često se iskradem ovamo za kišnih popodneva.

Dženi s odobravanjem pogleda po umirujućem dekoru.

— Blago vama.

Spustila se u naslonjač, koji je prosto terao da se zavalj. Profesor Lojd je napola ležao opružen nasuprot njoj, posmatrajući ulaz u kafe, opuštenog tela ali nemirnih očiju. Neodređeno se nasmejala, srećna što on vodi reč. S obzirom na suspenziju, ovde je ipak bila iz čiste radoznalosti.

— Pa da počnemo, gospođo Kuper. Čitao sam sve o vama i naslušao se najčudnijih tračeva. Dve kontroverzne istrage u prve dve nedelje...

— Nisam ih ja tražila.

— Naravno da niste. — Protresao je glavom. — Siguran sam da niste. Da li ste za čaj?

— Da, molim.

Pažljivo je nasuo šolju ostavljajući mesta i za mleko. Oklevao je s vlažnom kašičicom, a zatim je spustio na papirnu salvetu. - Mrzim kapljice na tanjiriću. A vi?

— Grozim ih se.

Dženi otpi mlaku tečnost. Posmatrao je kao da traži neko objašnjenje u njenom izrazu.

— Kako sam ja razumeo, obe istrage su odložene.

— Ponavljam, ne po mom izboru.

— Ne, naravno, toliko sam shvatio. — Otpio je gutljaj čaja iz svoje šolje, odugovlačeći pre nego što se poveri. — Vidite, moja razmišljanja o Ketij podstaknuta su nečim što sam pročitao o vašoj istrazi smrti Denija - beše Milsa?

— Vilsa.

— Da. Jadničak koji se obesio u periodu dok je Keti

bila u istoj ustanovi. — Pogledao je nevino. — Valjda ne mislite da ima nekog razloga za pretpostavku da su njihove smrti na neki način povezane?

Dženi je postala svesna šoljice u rukama, mirisa hlora u vazduhu i povratka odlutalog duha u telo kada je profesor Lojd uspeo da privuče njenu pažnju.

— Zašto mislite da postoji nekakva veza?

Skupio je ruke i naslonio bradu na njih, kao da moli. — Pre nego što nastavim, gospođo Kuper, možda bi bilo dobro da mi kažete šta vam se dogodilo, ili šta vi *mislite* da vam se dogodilo. Ne volim da verujem u teorije zavere, ali ja sam blizu penzije, i imam odraslu decu koja ne bi više trebalo da zavise od mene.

— Zašto bih vam verovala? Koliko ja znam, i vi biste mogli da budete deo svega?

— Deo čega?

— Razloga što smo moj momak i ja uhapšeni samo dan pošto sam otkrila da *jeste* postojala veza.

— Da li ste sigurni da vam je namešteno?

— Namešteno nam je. Imam razloga da verujem da kompanija koja vodi kazneno-popravni dom *Portshed* ima obrazac po kome radi takve stvari. Oni možda drže zarobljenike, ali ih svakako ne hvataju.

Profesor Lojd prekri lice rukama. Ako i nije bio dobar glumac, izvodio je ozbiljnu i bolnu, proračunatu predstavu. Posle dugog promišljanja, počeo je tiho da govori, netremice zureći u Dženi.

— Onda ćete razumeti da vam ovo govorim nezvanično, makar za sada. Ovaj susret se nikada nije desio.

— Kako god vi kažete. Ionako ne mogu ništa da uradim. Ko god da bude postavljen posle mene sahraniće oba slučaja tako duboko da nikada više neće videti svetlo dana — slegnula je ramenima i gucnula još čaja. Lojd je klimao glavom, odlučivši se. — Ono što ću da kažem je nagađanje u svakom slučaju, ali može da bude interesantno. — Bacio je pogled ka vratima zadovoljan što ima publiku od samo jedne osobe. — Malo sam proučavao.

Literatura o povredama ramenih ligamenata potvrđuje da takve povrede obično nastaju kada je ruka zavrnutu na leđa, ali i to da su najčešće izazvane prilikom hapšenja ili primenom SK metode u kazneno-popravnim ustanovama.

— SK?

— Sprečavanje i kontrola. Zatvorski čuvari i medicinski tehničari u mentalnim bolnicama obučeni su da uz pomoć tih tehnika sprovode zadate terapije. One obično podrazumevaju polugu na laktu, obaranje licem ka podu, pritisak kolenom na kičmu i zavrtnje ruke unazad. Kada je zatvorenik već na podu, čuvar može da ga drži jednom rukom dok drugu ima slobodnu da mu stavi lisice ili šta god.

— Da nešto ubrizga?

— Naravno. Obično sedative.

— Mislite da je Ketin ubica koristio tu tehniku?

— Statistički gledano, mogućnosti za to su osamdeset pet posto, a prednji polomljeni zub odgovara položaju kada bi bila pribijena licem ka podu. Činjenica da je krnjetak zuba nađen u usnoj šupljini ukazuje da se to desilo neposredno pre smrti, možda baš u poslednjim mukama.

— A da je bila u kolima? Da li je vozač mogao to da izvede u prostoru vozila?

— Ona je bila prilično sitna, ne vidim zašto da ne.

— A šta je s pramenom kose iščupanim s temena?

Podigao je oči naviše, zamišljajući scenu.

— Recimo da ubica nije imao prostora da je priklešti kolenom nego joj je zavrnuo ruku toliko visoko da je mogao da je uhvati za kosu i tako ojača zahvat, drži je nepomičnu levom rukom, a desnom joj ubrizga injekciju.

— Znači da bi policija trebalo da traži nekog vičnog tim tehnikama.

— To bi bilo logično.

Dženi je utonula u ćutanje za trenutak, sređujući zbrkane misli. Setila se da je Ketino telo nađeno u ponedeljak 30. aprila, prvog dana Maršalove istrage o Denijevoj smrti. Piterson je uradio obdukciju sledećeg

dana, 1. maja, i već narednog je Maršal potpisao umrlicu ne dobivši nalaz u pisanoj formi.

Dženi upita:

— Šta znate o Pitersonu?

— U kom smislu?

— Ne verujete valjda da on ništa od svega toga nije zapazio, ali je dopustio da umrlica bude potpisana dva dana pošto je telo pronađeno.

— Jedva da poznajem čoveka, gospođo Kuper, i neću da nagađam, ali nemam razloga da mislim da je nemaran...

— Ako hoćete da mi kažete nešto, zašto to jednostavno ne uradite?

Uzdahnuo je, zabrinut zbog mogućih posledica kolegijalne izdaje, ali videlo se da savest pobeđuje.

— Kao što verovatno znate, patolozi snimaju svoja zapažanja tokom samog rada, bez izuzetka na staromodnoj opremi. Pa, kada bi se pronašla originalna traka s obdukcije...?

— Mislite da je uradio više od jedne?

— Mislio sam na Denija Vilsa. Ako se dobro sećam, obdukcioni izveštaj doktora Pitersona bio je izuzetno sažet, makar sam takav utisak stekao iz štampe. U nedostatku fizičkih ostataka, njegove trake su najbolje što preostaje.

Pogledala ga je; duboke bore namreškale su mu čelo.

Rekao je:

— Sigurno mislite da sam bedna kukavica što ni- sam o ovome govorio javno. Izvinjavam se zbog toga.

— Šta očekujete da ja uradim s tim vašim *razmišljanjima*?

— Pošto sam duboko razmislio, pretpostavio sam da...

— Da ću ja biti spremna da uskočim?

Profesor Lojd reče:

— Odajete utisak vrlo hrabre žene, gospođo Kuper.

Alison je zvučala šokirano kad je čula njen glas na interfonu, i malo je oklevala da je pusti u kancelariju, rekavši joj da je Moreton dao naređenje da ne sme biti puštena u prostorije. Dženi reče da prostorije pripadaju lokalnoj upravi, a ne Moretonu.

Ušla je u prijemno odeljenje i zatekla Alison kako nervozno obigrava oko svog stola pretrpanog računima.

— Sinoć si otišla bez reči.

Izvinjavajući se, Alison reče:

— Nisam znala šta da kažem.

— Ako ovo ispadne kako treba, „zbogom“ bi bilo malo preuranjeno. — Izraz čuđenja, a zatim zbunjenosti preleteo je njenim licem.

— Šta se desilo?

— Zvao me je profesor Lojd. Videla sam se s njim. On misli da Ketine povrede nose sva obeležja tehnika sprečavanja i kontrole. Pretpostavljam da znaš sve o njima.

Klimnula je glavom.

— A zašto vam sada priča o tome?

— Sve je to nezvanično, ali mislio je da je možda povezano s Denijevom smrću... pratio je priču u štampi.

— Pa na šta sumnja?

— Nije bio izričit, i ne zna da je Keti prijavila Denijev sukob s nekim od čuvara Džastinu Benetu. Ali ono što mislim da govori jeste da se Piterson pokazao vrlo rezervisanim u iznošenju detalja o slučajevima Denija i Keti. I da, ako je nešto prikriveno, on zna šta je to.

— Ali nema ničega što možete da...

— Ima mnogo toga što ja tu mogu da uradim, ali potrebna mi je pomoć. Želim da se dokopam snimljenih obdukcionih izveštaja doktora Pitersona. Moj pravni status dok sam pod suspenzijom je pod znakom pitanja, ali ti si još službenik isledničke kancelarije i možeš da koristiš poverena ovlašćenja. Pošto u ovoj oblasti osim mene nema islednika, to je dobar razlog da šta god uradiš po mojim instrukcijama to bude pravno opravdano.

— Naloženo mi je da ne razgovaram s vama, gospođo Kuper.

— Pa zašto si me onda pustila unutra?

Alison je pogleda bez reči i zaveli se u svoju stolicu.

— Gospodin Moreton mi je rekao da će sve nove smrti zasad obrađivati centralna bristolska uprava.

— Šta je rekao o slučajevima Denija i Keti?

— Nije rekao ništa.

— Da li si razgovarala sa Simon Vils?

— I šta dajoj kažem? - Alisonin ton bio je na ivici očaja, žena uhvaćena između osećaja dužnosti i svoje savesti.

— Odlučila sam: otkriću kako su umrli. Bila bih zahvalna za tvoju pomoć da se dokopamo Pitersonovih snimaka, ali ako misliš da ne možeš...

Alison je očajavala.

— Ne znam, gospođo Kuper...

— Zar ne želiš da saznaš šta se desilo Hariju?

Dženi vide da je Alison nevoljno pogledala nalevo, ka dokumentu na vrhu gomile računa na stolu — izvod kreditne kartice. Vilica joj se stegla dok se borila da odgovori.

Dženi posegnu rukom, zgrabi dokument i odstupi od stola, predvidevši Alisonino:

— Ne! - dok je skakala sa stolice. —Molim vas, gospođo Kuper... to nisu vaša posla.

Dženi se okrenu od nje i prelete očima po kolonama isplata i uplata na Harijevom ličnom računu.

Alison je pokušala da je obiđe i uzme joj izvod:

— Otvorila sam ga greškom.

Dženi se pomeri i onda primeti predzadnje knjiženje:

26. april, Novotel, Bristol. Prekasno, Alison joj istrgnu izvod iz ruke.

Dženi je pogleda u oči i vide dubok bol. Saosećala je s njom. — Šta je uradio?

Alison poravna izgužvani dokument i proguta veliku knedlu.

— Možda je proveo noć s nekim u hotelu, pretpostavljam.

— Da li si proverila u hotelu?

Alison klimnu glavom u znak potvrde.

— Potpisao je gospodina i gospođu Maršal... Prosto ne mogu da verujem, a vi?

U želji da joj pruži utehu, Dženi reče:

— Možda to ima veze s njegovom depresijom. A ako vas dvoje niste, kako kažeš...

— Ne. Dešavalo se to i ranije. Uvek sam sumnjala. — Vratila je izvod na sto. — Čak sam i lagala za njega. Nikada nije ni shvatio, ali žena je pokušala da ga uhvati. Rekao bi joj da ide u London preko dana i da će se kasno vratiti kući, a ona bi ga zvala u kancelariju da proveri da nisam tamo s njim.

— Meri je sumnjala da ste vas dvoje u vezi?

— Da je pokušala sa seksom umesto sa Isusom, možda bi ga zadržala kod kuće. — Obrisala je osušene suze s lica. — Imam skuvanu kafu. Hoćete li i vi?

— Hoću, hvala.

Alison je otišla do kuhinjice.

Dženi, gledajući je, reče:

— Da li je Hari znao za tvoja osećanja?

— Da... Čak me je jednom i poljubio, baš tu gde vi stojite. Pre dve godine, sasvim iznenada jedne srede ujutru. — Dodala je sa žaljenjem. — Ali nije ljubav ono što je tražio, zar ne?

Zamišljajući taj trenutak, Harija, veselog, kako hvata Alison na prepad, Dženi ode do njenog stola i pogleda po sređenim gomilama papira i računa nagađajući da je među njima tražila još dokaza njegovog neverstva.

Alison dođe do vrata kuhinjice.

— Ne, nisam otkrila ko je ona bila.

— Da li bi to pomoglo?

— Možda bi neki duhovi mogli da počivaju u miru?

Dženi je izabrala tanke svežnjeve računa za april i maj i prelistala ih. — Nije joj kupio neki poklon na račun

reprezentacije?

— Ne, koliko sam ja mogla da nađem. — Okrenula se ka pultu i sipala instant kafu u šoljice.

Dženi je spustila svežanj za april i uzela onaj od maja meseca u kome je Hari živeo svega tri dana. Bila su samo tri računa: jedan je bio izdat 1. maja, na dve stotine funti za potrošni materijal naručen preko interneta, drugi je bio izdat 3. maja, u 10.30 pre podne, za kovertu naručenu preko *VH Smita*, i jedan istog datuma u 10.52 pre podne na pet funti za poštanske usluge. Za njih je bio prikao kupon za predmet poslat preporučeno, overen ali bez adrese primaoca.

— Kome je slao preporučenu pošiljku tog jutra pre svoje smrti?

Alison je došla s kafom.

— Ne znam. Nije mi rekao. Obično sam se ja bavila poštom.

— Kupon ima pečat i broj. Zašto ga ne potražimo preko neta?

Pre nego što je Alison shvatila proces, Dženi je kucala po tastaturi i otvorila *Royal veb sajt* na ispušćenom zastarelom ekranu monitora. Ušla je na sajt. — Ovde ćemo videti kome je paket upućen.

Ukucala je broj od trinaest cifri i pritisnula enter. Alison je okrenula glavu kada se ekran osvetlio i ostavila Dženi da rezultat pročita sama.

Reagujući na iznenadnu tišinu koja je nastupila, Alison upita:

— Šta je bilo?

— To je Grantamova poslovna adresa. I nije potpisan prijem. Isporučeno je sledećeg dana i ponovo je vraćeno nepotpisano. Izgleda da još čeka na pošti da bude uručeno.

Alison je laknulo.

— Trebalo bi da odem i da je preuzmem.

— Možda kasnije. Prvo ćemo u Vejl — to jest ako si i dalje u igri.

Alison je pogledala u svoju šoljicu i razmišljala dug trenutak pre nego što je digla glavu s izrazoni filozofske rezignacije.

- U pravu ste. Treba da saznam šta se desilo Hariju.
- Volela bi da ste vodili ljubav tada, zar ne?
- Bilo bi lepo. Makar jedanput.

23

Našle su se sledećeg jutra, ispred *Oblasne bolnice Severn Vejl*.

Alison je znala da je Pitersonova sekretarica žena po imenu Keti Grinvej. U njenu kancelariju, na petom spratu glavne zgrade, moglo je da se uđe samo ako se ukuca šifra na vratima koja su vodila u predsoblje s liftovima. Alison je trebalo da dođe po zvaničnom poslu i zatraži Pitersonove snimke izveštaja s obdukcija za period od 16. aprila nadalje, i ponašajući se kao da je to rutinska stvar. Dženi je trebalo da ostane u senci i da interveniše samo ako stvari pođu naopako. Ako je neko pita, Alison je trebalo da kaže kako joj je naređeno da preuzme taj dokaz pre nego što je pretres o Denijevoj smrti odložen, i da joj još niko nije rekao da to više nije potrebno.

Za jednog bivšeg policajca, bila je previše uzbuđena kada su prešli prag bolničke prijemnice. Dženi je osećala da se nadala kako će biti oslobođena ovog zadatka. Dok su čekale lift, Dženi reče da je najgore što može da dobije packa — ako se bude držala priče, niko neće moći da dokaže da nije prosto radila svoj posao i pokušavala da ne ostavi repove za sobom. Kao pravi profesionalac.

Alison je sama ušla u lift, dok je Dženi čekala u kantini u prizemlju, noseći bežični *hedset* za mobilni. Minut kasnije Alison je nazvala i rekla de će ostaviti otvorenu liniju a telefon držati u jakni, tako da Dženi može

da čuje kako napreduje. Dženi je uzela šolju slabe kafe i našla mesto u najmirnijem ćošku.

Neko vreme je čula samo prigušene zvuke preko telefona u Alisoninom džepu, dok je ona čekala nekog da se provuče za njim kroz vrata, pretvarajući se da je ispustila torbicu dok je ukucavala šifru i da sada čeka neku dobru dušu da je ukuca umesto nje dok ona skuplja prosute stvari.

Prilika je naišla posle samo minut čekanja. Dženi je čula kako torbica pada na pod, Alisonino „O, bože“ i „Dozvolite mi da ponudim pomoć“ izgovoreno muškim glasom, pa škljocanje vrata koja se zatvaraju za njom. Bila je unutra.

Zvučalo je kao da Keti Grinvej deli kancelariju s još nekoliko sekretarica. Dženi je mogla da čuje nekoliko istovremenih telefonskih razgovora i zvuk brojnih tastatura, a onda Alisonino:

— Gospođica Grinvej? — i zbunjeni mladi glas:

— Da?

— Alison Trent, kancelarija islednika. Često sam vidala vaše ime u imejl pošti, ali nikada vas nisam videla.

Sekretarica je odgovorila obazrivim:

— Da...?

— Nije ništa strašno — reče Alison. — Radi se o tome da je islednica izdala zahtev za trake snimaka obdukcionijskih izveštaja doktora Pitersona koje je obavio do 7. maja ove godine. Moguće je da sadrže dokaze važne za istragu koju sprovodi. Mislila sam da se možda nalaze ovde.

— Oh. Doktor Piterson mi ništa nije rekao o tome.

— To zapravo i ne zavisi od njega. Ovo je po zahtevu islednice. — Dženi je čula kako Alison otvara aktovku i predaje dokument koji je otkucala pre nego što su krenule. — Ako se te trake nalaze u vašem posedu, na čuvanju ili pod vašim nadzorom, obavezni ste po zakonu da mi ih predate, sada.

Nastala je pauza dok je Keti Grinvej čitala dokument. S tonom zebnje u glasu, rekla je:

— Bolje da pozovem menadžera, gospodina Hasana. Ja o ovome ne znam ništa.

— To s njim neme nikakve veze. To se tiče samo osobe u čijem su posedu te trake.

— Ipak moram da pitam gospodina Hasana.

— Gospođice Grinvej, pre nego što nazovete, moram da znam da li vi imate te trake.

— Ne, za te datume, nemam.

— Pa, gde se one onda nalaze?

— Ne znam. Stalno ih presnimavaju.

— Hoćete da kažete da su vraćene doktoru Pitersonu?

— Ne baš obavezno. Sve idu u korpu tamo preko. Neko ih pokupi i ponovo se koriste.

— Ko ih pokupi?

— Bilo ko s ovog daktilografskog odeljenja.

Još jedan kratak prekid, a onda Alison reče:

— Da li prekucavate sve trake snimaka obdukcija doktora Pitersona?

— Da.

— Znači da imate kopije svih tih fajlova u kompjuteru?

— Više neću da odgovaram na pitanja. Pozvaću gospodina Hasana.

Keti telefonom obavesti gospodina Hasana da neko iz kancelarije islednice traži da vidi fajlove doktora Pitersona. Dženi je čula kako je čavrljanje u pozadini zamrlo, ostale sekretarice su postale zainteresovane. Keti spusti telefon i reče da će gospodin Hasan odmah da dođe, i objasni da njoj nije dozvoljeno da daje bilo kakve fajlove, bilo kome, ni u kakvim okolnostima.

Alison je pokušala ponovo.

— Ako pročitate ovaj dokument, gospođice Grinvej, videćete da pokriva i prepise snimaka. To znači da ako mi ne predate kopije prepisa sada, možete biti pozvani pred sud.

— A ako to uradim bez odobrenja svog šefa, gubim posao, razumete?

Dženi je mogla da oseti napetost između njih dve dok su čekale gospodina Hasana da dođe. Ostale sekretarice su prestale da pričaju, samo je neujednačeno kuckanje tastatura ispunjavalo tišinu. Dogovorile su se da Alison pazi na telefon, ali Dženi je bila nestrpljiva da se umeša; mogla je da vidi Hasana kako zove svog šefa, i tako redom u lancu hijerarhije sve dok ne bude uključen i izvršni direktor. Bio je potreban veći pritisak. Pritisnula je dugme za kraj razgovora na svom telefonu, sačekala momenat da se linija prekine na obe strane, i okrenula Alisonin broj. Zazvonio je samo jedanput. Odgovorila je jednim odsečnim *halo*.

— Moraš da budeš grublja. Kada dođe Hasan, reci mu da će ili predati fajlove ili će i on i devojka da se nađu pred sudom, kao prvi predmet u ponedeljak ujutro.

— Da. Biće urađeno tako. Do viđenja. — Pritisnula je neke tastere na telefonu — verovatno je isključila zvono — i stavila ga nazad u džep.

Prošlo je najmanje pet minuta pre nego što je čula birokratski obazrivo:

— Ali Hasan. A vi ste?

— Alison Trent, kancelarija sudskog islednika.

— U redu. Ovo je Alan Jejts iz naše pravne službe. On će da se pobrine za vaš zahtev.

— Gospođo Trent. — Jejtsov glas je odavao mladog, samopouzdanog advokata koji provodi život trudeći se da bolnica ne izgubi nijednu parnicu za nemar. — Da pređemo u hodnik, molim vas?

— Ovde sam da preuzmem dokaze po zahtevu islednice. Vi shvatate šta to znači, gospodine Jejts?

— Ako vam ne smeta, voleo bih da to raspravimo privatno.

Čuo se zvuk kretanja, Alison ga je pratila iz prostorije. Vrata su se zatvorila za njima, utišavši kancelarijski žamor.

Odbacivši pretvaranje i lažnu učtivost, Jejts reče:

— Pa, šta se ovo dešava? Islednica je suspendovana.

Nema nikakva sudska ovlašćenja i naše osoblje nije obavezno da joj bilo šta preda.

— Ovaj zahtev je izdat pre nego što je istraga smrti Denija Vilsa odložena. Što se mene tiče, treba da bude ispunjen. Ako ne bude, biće posledica.

— Prihvatamo ih.

— Vi shvatate da ometate sudsku istragu?

— Da prestanemo s lažima. Upravo sam razgovarao sa šefom pravne službe lokalne uprave, i vi ne biste smeli čak ni da budete ovde. Ili odmah odlazite, ili ću da zovem obezbeđenje.

— Gospodin Grantam nema nadležnost nad kancelarijom islednika.

— Dobar pokušaj. Vratite se s nalogom za hapšenje i možda ćemo da vas uzmemo za ozbiljno.

Posle trenutka tišine začuo se „klik“, kada je Alison posegnula u džep i prekinula vezu.

Zatekla je Dženi za stolom u uglu kako guta svoju podnevnu pilulu, i ne trudeći se da to prikrije.

— Koliko ste čuli?

— Uglavnom sve. Zvučalo je kao da je provalio tvoj blef.

— Pa, šta je trebalo da radim — da lažem? Razgovarao je s Grantamom. Znao je da ste me poslali na kvarno. Morate da se suočite s tim, gospođo Kuper, od njih ništa nećemo izvući.

— Nisam više tvoj šef. Možeš da me zoveš Dženi.

— Radije ne bih.

Alison je ukočeno sedela na ivici stolice, izbegavajući Dženin pogled, ljuta na sebe i postidena svojim neuspehom. Rekla je:

— Pa, to je to, pretpostavljam. Dalje od ovoga ne možemo.

— Ne, ako budemo pitali učtivo, ne možemo.

— Nemamo više ovlašćenja, gospođo Kuper. Moraće da sačeka dok se ne vratite na posao.

— Cenim tvoj optimizam, ali mislim da obe znamo šta

će se u međuvremenu desiti s tim snimcima.

Ozlojeđena, Alison reče:

— Kada tako kažete, zvuči kao da je to moja greška. Šta sam drugo mogla da uradim?

— Nisi mogla ništa, suviše su lukavi za nas. Pa, ako neće da nas puste na glavna vrata, moraćemo da uđemo na zadnja.

Dženi uze telefon i adresar i potraži broj.

— Ne moraš da budeš umešana u ovo. Zapravo, ne želiš ni da budeš u blizini.

— Koga zovete?

— Taru Kolins. Tvrdi da zna nekog mladog hakera.

— Bolje da se vratim u kancelariju. — Udaljila se od stola. — Idem da nađem taksi.

Dženi je sačekala dok se nije udaljila van dometa sluha.

Tara se javila na fiksm telefon obazrivim:

— Ko je to?

— Dženi Kuper.

— Zdravo. Htela sam da vas zovem — videla sam *Post*. Recite mi da su vam namestili.

— Može se reći.

— *Omogućila upotrebu svojih prostorija?* Ne bih da pravim poređenja, ali moglo je da bude i gore.

— Radim na tome.

— Simon čeka na vezi da sazna šta se, do davola, dešava. Mislila sam da je dovoljno čvrsta da preživi sve ovo, ali sada više nisam sigurna.

— Ne znam koliko je sigurno da pričamo preko ove naprave...

— Ma ko ga jebe. Koliko se meni čini, do sada su mi ozvučili i guzicu.

Dženi pomisli da predloži da se nađu negde, ali bilo je blizu jedan. Ako Pitersonovi izveštaji ostanu nedirnuti do kraja radnog vremena, biće zaprepašćena.

— Imam neke informacije. Moram da dobijem pristup jednom kompjuterskom fajlu sa servera *Oblasne bolnice*

Severn Vejl - kopije snimaka Pitersonovih obdukcioničkih nalaza. Spomenula si nekog klinca...

— Jesam. — Doza uzbuđenja začula se u njenom glasu.

— Pa, šta misliš, može li da pomogne? Hitno je.

— Mogu da ga pozovem, ali tu postoji problem.

— Reci...

— Koliko se ja sećam, bolnica je na internoj mreži. Nema spoljnih ulaza ni bežične mreže. Moraće ili da radi s nekog od terminala u zgradi, ili da nabavi lozinku da se uloguje u sistem.

— Pa, ja sam na licu mesta. Šta da radim?

— Pogledajte malo okolo. Pozvaću vas za minut. — Spustila je slušalicu.

Dženi je stavila telefon u džep i počela da traži slobodan terminal. Administrativni blok bio je van domašaja, što ju je ograničavalo na bolnički deo zgrade. Njuškala je po hodnicima, zavirujući po kancelarijama i prijemnim odeljenjima, na ginekologiju i akušerstvo, pedijatrijsko i gastroenterološko odeljenje, ali činilo se da svaki deo zgrade sadrži bar dvaput više ljudi nego što je predviđeno. Pretvarajući se da se izgubila, lutala je kroz dva susedna gerijatrijska odeljenja na prvom spratu; svi terminali bili su iza staklenih boksova koji su i pacijente i posetioce držali van domašaja. Gurnula je vrata na sobi za odmor volontera, ali tamo je takođe bilo pretrpano. Mladi doktori su se gurali da dođu na red pred malobrojnim mašinama. U bolnici s manjkom sredstava bilo je teško naći mesto pred kompjuterom.

Silazila je stepenicama ka recepciji, pitajući se kuda prolaze kompjuterski mrežni kablovi i mogu li se, kao što je gledala u filmovima, premostiti kad je nazvala Tara Kolins. Rekla je da se Toni složio da pomogne, ali da traži sto tunti za rizik. Dženi je rekla u redu, ali moraju da požure. Za koliko najbrže mogu da dođu?

— Tu smo za pola sata. Našli ste slobodan terminal?

— Mora da se šalite? Razmišljam o premošćenju

kablova.

— Nema šanse. Kablovi su u zaštićenim vodovima i idu između spratova. Nastavite da tražite.

Dženi je čekala Taru i Tonija kad su se iskobeljali iz njenog olupanog fijata. Toni je bio mršav dečko s bejzbol kapom i fluorescentnom jaknom na kojoj je na leđima bilo odštampano IT TIM. Nosio je laptop preko ramena i gomilu kablova nabijenih u džepove jakne.

Pogledao je sivim očima, ne trepćući, i rekao ravnim glasom: — Ćao, ja sam Toni. Tara reče da je za lov sve u redu.

— Naravno. Daću ti novac čim nađem bankomat.

Slegnuo je ramenima, zadovoljan.

— Kako nam ide? Jesmo li našli terminal? — pitala je Tara.

— Ma nema šanse. Svaki koji sam našla ili je u upotrebi ili je pred njim gužva. Nadala sam se da ti imaš neke ideje.

Toni reče:

— Obično uđem u nečiju kancelariju i kažem da sređujem neki problem.

Dženi i Tara izmenjaše poglede. Tara reče:

— Radio je to i ranije.

Dženi reče:

— Koliko ti treba vremena?

— Verovatno pričamo o šifri od šest brojeva ili slova. Možda će trebati oko pola sata sa softverom koji imam, ili i manje ako izvučem link napolje i budem na tome radio s nekim udaljenim mašinama.

Tara reče:

— Razbijanje šifre zahteva računarsku moć. U osnovi imaš elektronski rečnik sa svim živim mogućim kombinacijama, milione njih. Tonijev deo mreže koju deli preuzeće taj zadatak — stotine mašina u svetu to će obaviti za tren oka.

Toni, kome je bilo malo dosadno, češkao je bradu.

Dženi je razmišljala da pokuša da ga uvede u jednu od kancelarija pored kojih je prošla, i nije videla kako bi to izvela. Ljudi koji naizmenično rade po ceo dan na istom kompjuteru više nego sigurno bi nanjušili podvalu. Razmišljala je o gerijatrijskom odeljenju i kako da odvрати pažnju praiistorijskih sestara, kada je shvatila da stoje na trideset metara od zgrade bolničke mrtvačnice.

U dve prilike kada je bila unutra, u zgradi je bilo prisutno samo nekoliko tehničara i Piterson. Zgrabila je telefon i pretraživala po adresaru, tražeći određeni broj.

Tara je upitala:

— Šta se dešava?

— Samo trenutak.

Pitersonov telefon je zazvonio pet puta pre nego što je pre- bacio na govornu poštu. Pogledala je na sat:

— Tek je prošlo dva sata po podne.

Prekinula je vezu.

— U redu. Imam ideju. Idemo direktno u Pitersonovu kancelariju — on sada nije tamo, i postoji velika šansa da će biti u obdukcionoj sali ostatak popodneva. Ja idem s Tonijem da ga pokrивam kao da sam došla da govorim s Pitersonom privatno, ako neko bude postavljao pitanja.

— Zar ne bi bilo manje rizično da tamo ode sam?

— Preuzimam punu odgovornost. Osim toga, volim da se movam okolo.

Tara je pomerila svoja kola na mesto bliže izlazu iz mrtvačnice, da može da vidi kada Dženi i Toni izađu. Toni je pritisnuo dugme na interfonu, ali nije bilo odgovora. Dženi je nagađala da su Piterson i tehničari zauzeti. Malo su sačekali dok nisu pozvonili opet — i dalje bez odgovora. Toni je lunjao okolo probajući prozore na zadnjem delu zgrade. Dženi je rekla:

— Ne, mnogo je rizično — ali pošto su ostali napolju deset minuta, počela je da razmatra njegovu ideju. Toni je

imao tanku plastičnu alatku za koju je tvrdio da može da otvori sve prozore i prozorske brave, kad je Dženi primetila čistačicu Filipinku, koju je srela i prilikom prve posete, kako gura kolica preko parkinga.

Požurila je i, uz pomoć ruku i rudimentarnog engleskog, nekako joj objasnila da mora da uđe u zgradu. Ženi je trebao trenutak da je se seti, a kada se setila, osmehnula se umorno ali prijateljski i vratila se sa svojim kolicima, vadeći težak kolut s ključevima iz radnog odelja. Otključala je vrata i Dženi joj se toplo zahvalila.

Udaljila se nekoliko koraka od Tonija, rekavši mu da se ponaša kao da su ovde nezavisno jedno od drugog, makar dok ne uđu u Pitersonovu kancelariju. Hodnik je bio prazan, kao i mali foaje i dve kancelarije koje su vodile od njega. Dženi je videla da piše „tehničari“ i „prijemno“. Virnula je kroz zaštitno staklo i videla da prijemno služi kao priručno skladište za odlaganje kutija s dosjeima. Tehničarska soba je izgledala kao prava kancelarija; imala je i kompjuterski terminal, ali vrata su bila zaključana. Gestom je pokazala Toniju da je prati ka pokretnim vratima, upozorivši ga da će možda naići na leševе.

Toni nije bio impresioniran.

— Trebalo bi da vidiš *www. trulež.com*.

Gurnula je vrata i ušla u glavni hodnik. Leševi su se pružali uza zida u neprekinutom nizu, složeni po dva: rezultat njene politike da bez izveštaja nema ni umrlice. Prodoran zvuk testere dopirao je iz obdukcione sale, a iza ćoškovа hodnika, izvan domašaja pogleda, mogla je da čuje tandrkanje kolica i izvlačenje fioka iz frižidera. Nečujno i brzo prišla je Pitersonovoj kancelariji, praćena Tonijem, i pritisnula kvaku. Ušla je sa spremnom pričom za slučaj da je on unutra, ali nije bio. Mahnula je Toniju da uđe i duboko udahnula. I pored dodatnih beta-blokatora, srce joj je lupalo; košulja joj se lepila za leđa.

Toni je prionuo na posao. Proverivši da Piterson nije ostavio kompjuter uključen i ulogovan — nisu bili te sreće — počeo je da isključuje kablove i povezuje ih sa svojim

laptopom. Postavio je jedan eksterni modem i stavio red fleš memorija u oba Pitersonova kompjutera i u svoju magičnu mašinu. Privukavši stolicu, upitao je:

— Jesi li ikada čula za *Krek 5* ili za *Džona Trboseka*?

— Nisam. Je l' trebalo?

— Programi za razbijanje lozinki, trebalo bi da su najbolji, ali ovaj koji ja imam neće u životu videti. — Počeo je da kuca po laptopu, bacajući povremeno pogled na ekran desktopa. — Da li izgledam sumnjivo?

— Moram da kažem da izgledaš, čak i s tom jaknom.

— Onda uradi nešto s vratima i otvori prozor.

Boreći se s osećanjem panike, koja se javljala i pored jakih lekova, Dženi je pokušala da ujednači disanje dok je privlačila dve rezervne stolice i uglavljivala ih tesno ispod kvake. Prozor je već bio problem: imao je prostu kvačicu nadole, ali nije mogao da se otvori više od desetak centimetara.

— Ima bravu na dnu. Mora da ima ključ tu negde okolo.

Pretražila je prozorski prag i police, ali nije mogla da ga nađe.

— Izgleda da postoji samo jedan izlaz — pretpostavio je Toni.

Otresla je bluzu spreda.

— Koliko će ovo da traje?

— Neko vreme.

Bio je zgrčen nad laptopom, s kapom navučenom do očiju. Dženi nije znala šta on to radi, a ni kako to radi, samo je htela da se to desi brzo, pre nego što je živci izdaju.

Pokušala je da se zabavi njuškajući po Pitersonovim stvarima. Imala je utisak da ne provodi previše vremena u kancelariji. Imao je pet polica udžbenika i časopisa, uglavnom prekrivenih debelim slojem prašine, i iste takve registratore ispunjene obdukcionim izveštajima, ali po datumima bi se reklo da su presahli pre dve godine: najverovatnije kad je bolnica prešla na kompjutersku

mrežu. Njegov štampač je bio mali pljučakavac koji nije mogao da se nosi s više od nekoliko stranica. Nagađala je da je sistem dizajniran tako da podatke čuva u bazama podataka na serveru.

Na zidu iza njegovog stola bila je tabla za poruke sa svim uobičajenim kompanijskim brojevima i sumornim kalendarom nekog dobavljača medicinske opreme. Nekoliko fotografija s rođendanske zabave njegove ćerke bilo je dodato od njene prošle posete. Način na koji je prikačio fotografije u dnu table odavao je dilemu, kao da nije znao treba li slike njegove dece da dele mesto sa svim tim mrtvim ljudima. Ponovila je misao u sebi, mrtvi *Ijudi...*

Toni je podigao pogled s tastature.

— Osamdeset pet mašina sada radi na razbijanju lozinke. Voleo bih da ih ima više, ali Amerika se tek budi.

— Nemaš pojma koliko će ovo da traje?

Na zvuk koraka po pločicama u hodniku ispred vrata oboje su se zaledili. Kvaka na vratima se zatresla, a zatim još jednom. Glas koji nije pripadao Pitersonu rekao je:

— Ima li koga?

Dženi baci usplahiren pogled na Tonija. Slegnuo je ramenima, prebacujući rešenje problema na nju. Prišla je vratima na vrhovima prstiju, i učvrstila ih stolicom kada se kvaka zatresla po treći put.

— Doktore Pitersone? — Sudeći po ovdašnjem akcentu, možda je to bio neki od tehničara. Dženi je osetila kako joj znoj curi niz vrat. Ko god da je bio, zbunjeno gundajući je otišao nadesno, ka obdukcionoj sali.

— Koliko još?

— Pitaj mašinu.

Isptala je prostoriju i počela da traži — a šta to, nije ni sama znala. Pretresla je sve fioke i registratore s dosjeima, proverivši dve fioke u Pitersonovom stolu, a onda nastavila s dosjeima koje još nije proverila. Našla je račune od grobara, ugovore o nabavkama, dostavnice i ugovore za nabavku tehnike i raznih biltena. Mnogi od dokumenata nisu bili datirani i izgledalo je da ih je Piterson samo

nabacao na gomilu kao da nije nameravao da ih ikada više potraži. Prezauzeti čovek bez asistenta da obavlja njegov prašinarski posao.

Kvaka na vratima ponovo se zatresla. Ovoga puta glas je bio odlučniji.

— Hej! Ima li nekoga unutra?

Dženi se ukočila, ali fascikla na kraju police baš je tada izabrala trenutak da padne i raspe se po podu.

— Otvarajte vrata! Nemate odobrenje da budete tu!

Drmusanje je postalo odlučnije. Dženi je poduprla vrata stolicom još jače. Čovek s druge strane vrata reče:

— Pozvaću obezbeđenje. — Dženi je čula kako žuri hodnikom ka internom telefonu, dernjajući se kroz obdukcionu salu da nekoga ima unutra.

— Zar ne možeš malo da požuriš?

Toni pritisnu nekoliko tastera.

— Mislim da smo krenuli.

Dženi je izvukla još dve fascikle i prosula sadržaj na pod. Još računa i zapisnika. Stavila je ruku na policu i na prašnjavoj površini pronašla mali imbus ključ. Uzela ga je i otključala bravu pa širom otvorila prozor.

— *To*. Imam ga!

Dženi se trгла.

— Šta?

Tonijevi prsti leteli su po tastaturi.

— *Anđeo 2*. Baš romantično.

— Hoću njegovu kompletnu dokumentaciju koju je vodio za april i maj ove godine.

On pritisnu još tastera i osmotri ekran.

— Sve je u jednom fajlu.

— Skidaj sve.

Izvukao je fleš i priključio ga na laptop.

Koraci su se približavali vratima. Ovoga puta bio je Piterson.

— Ko je unutra? Otvorite!

Toni reče:

— Imam ga — i počeo da čupa kablove i da ih trpa u

džepove. — Stavi moju mašinu u torbu.

Piterson je naizmenično trzao za kvaku i gruvao o vrata, tako da je stolica počela da popušta.

Dženi gurnu u torbu laptop, a Toni poslednje kablove.

— Šta sada?

— Napolje, kroz prozor.

Piterson je dreknuo:

— U redu, vrata počinju da popuštaju!

Dženi je stajala jednom nogom na prozorskom ramu, neodlučna da skoči, dok su se vrata raspadala pod odlučnim naletima. Toni je gurnu otpozadi. Doskočila je na makadam i potrčala ka Tarinom autu, praćena Tonijem. Tara im je krenula u susret i otvorila suvozačka vrata. Dženi je uletela. Već su bile u pokretu kada je Toni uskočio pozadi. Tara je krenula normalnom brzinom, bez škripe guma.

Dženi pogleda u retrovizor i vide Pitersona na prozoru, kako izviruje levo-desno, i zuri u nekog crnca koji je otključavao svoja kola.

Ležeći na zadnjem sedištu Toni reče:

— Mislim da će pre biti sto pedeset.

Ostavili su Dženi iza ugla, gde je sela u svoj golf, dogovorivši se da se nađu u *Mekdonaldsu* u Pačveju — po Tonijevom izboru. Stala je na benzinskoj pumpi da podigne nešto gotovine i odvezla se do dogovorenog mesta, u severozapadnom delu grada.

Alison je nazvala kad je parkirala ispred.

— Gospođo Kuper? - zvučala je zabrinuto.

— Kako si?

— Ne baš dobro. Imali smo posetu.

— Policija?

— Ne, gradska vlast. Neko iz pravnog odeljenja je zvao, i rekao mi da moram da napustim zgradu. Poslali su dvojicu da promene bravu, i jedva sam imala vremena da odnesem neka dosjea u kola, ali morala sam da potpišem

izjavu da nemam zvanična dokumenta u posedu. Imam utisak da bih mogla da izgubim posao.

Pokušavajući dajoj podigne raspoloženje, Dženi joj reče:

— Skoro da sam nastradala, ali imamo Pitersonove fajlove.

— Šta sadrže?

— Tek treba da otkrijemo. Sedim s Tarom Kolins i njenim hakerom u Pačveju. Zašto nam se ne bi pridružila?

Alison je razmišljala trenutak, a onda rekla:

— Pa, nemam bogzna šta da izgubim.

— Šta je bilo s paketom?

— Zvala sam poštu — Hari nije napisao adresu pošiljaoca, pa je tako i dalje tamo. Pokupiću ga usput.

Sedeći na plastičnoj stolici pričvršćenoj za pod, Toni je izbrojao novac, svih sto pedeset funti i rekao:

— Sjajno.

Tara, cevčeći milkšejk na slamku, smeškala se Dženi, puštajući ga da veruje da je dobio premiju.

Podigao je poklopac na laptopu i uključio fleš na kome su bili Pitersonovi fajlovi. Svi su bili u standardnom folderu i sadržavali su dve poslednje godine. Svaki fajl je bio naslovljen Pitersonovim inicijalima, zatim inicijalima preminulog, pa danom, mesecom i godinom. Dženi je uzela miš i otvorila april. Tara upita:

— Šta zapravo tražimo?

Dženi je našla fajl s oznakom „NP/DV, 16. april“ i kliknula na njega. — Dokaze šta je Piterson stvarno našao kada je prvi put pregledao tela Denija i Ketii. Profesor Lojd misli da nam nije rekao baš celu istinu.

Gledala je original Denijevog obdukcionog nalaza. Bio je identičan onom u Maršalovom dosjeu: nalaz da je smrt nastupila usled gušenja izazvanog davljenjem i da je okarakterisana kao samoubistvo. Zatvorila ga je i tražila dalje, i naišla na fajl označen sa „NP/KT, 1. maj“, pa

kliknula na njega. Bio je to Ketin obdukcioni nalaz, opet identičan onom koji je našla u dosjeu: smrt od heroinskog predoziranja.

— Prokletstvo. Sve je isto kao što smo već videli.

Toni se nagnu i pokaza fajl na dnu:

— Šta je „NP/DV, dopunski“?

Dženi pogleda datum: 23. april. Kliknula je na njega i otvorila ga..

— O, moj bože...!

— Šta je bilo? Šta piše?

Dženi se zavali i okrenu ekran laptopa da obadve mogu da čitaju:

Ponovni pvegled Vils Denija (godina 14):

Po nalogu islednika Severn Vejla, ponovo pregledam telo četrnaestogodišnjeg dečaka koji je nađen obešen o čaršav na prozoru svoje ćelije u kazneno-popravnom domu Portshed. Na obdukciji od 16. ovog meseca naveo sam da je uzrok smrti samoubistvo gušenjem. Islednik je tražio otkrivanje dokaza o upotrebi nasilja ili povreda koji su prethodili vremenu smrti.

Pomnim ispitivanjem torza pronašao sam manje ogrebotine i masnice na prednjoj strani po sredini grudi. Pored toga imao je i manje masnice i ogrebotine na zglobu leve ruke. Na gornjem lumbalnom delu leđa takođe sam locirao masnice. Seciranjem tog dela utvrđen je određeni stepen primene sile. Pored toga, moguće nevažan podatak, na zadnjem levom delu kože lobanje subjekta otkriven iščupan pramen kose dužine jednog centimetra.

Mada pojedinačno možda nevažne, ako se uzmu zajedno, ove povrede navode na pomisao da je preminuli bio primoran na kontrolisani položaj licem ka podu u vremenu koje je prethodilo smrti. Prijavljeni slučajevi (Rej, 1988; O'Haloran i Loumen, 1993) navode da takva tehnika kontrole subjekta, kada se primenjuje nekoliko minuta ili duže, može izazvati smrt gušenjem. Po mom mišljenju, po obrascu povreda, otoka i ogrebotina na vratu, smrt je

nastupila usled vešanja. Ipak, usled odsustva povreda koje indiciraju naglo trzanje i tragove pokušaja da se ukloni omča — klinički je moguće da je bio delimično svestan, ili potpuno bez svesti, u trenutku gušenja.

Dženi je sedela i gledala u Taru.

— Ima iste povrede kao i Ket. To je isti ubica!

Tara reče:

— Gospode bože!

Toni pokaza glavom:

— Ko je bakica?

Dženi se okrenu i vide Alison kako im prilazi. Bila je bleđa kao smrt.

Alison nije htela da pokaže sadržaj pošiljke pred Tonijem i Tarom, pa su otišle u toalet. Okrenula je glavu, izbegavajući svoj odraz u ogledalu, dok je Dženi otvarala kovertu i vadila svežanj fotografija formata A5. Neke su bile mutne po obodu. Snimljene su kamerom pričvršćenom na plafon standardne hotelske sobe i datirane: 25. april. Prva je prikazivala nagog podebelog sredovečnog muškarca licem prema krevetu. Zajahala ga je, takođe naga, vitka plavuša uskog struka i kratke kose. Tek kada je stigla do smmaka gde su ljubavnici promenili pozu shvatila je šta joj je bilo čudno: prelepa plavuša koja je jahala Harija Maršala zapravo je bila muško.

Prikačena na zadnju fotografiju nalazila se Harijeva posetnica. Napisao je: *Dragi Frenk, tvoj prijatelj H.*

Dženi uze fotografije i vrati ih u torbu, pokušavajući da nade odgovarajuće reči. Počela je sa:

— Verujem da nisi imala pojma?

Alison odmahnu glavom, okrenuvši se prema njoj sada kada su slike bile sklonjene.

— Ovo neke stvari čini jasnijim.

— Imao je četiri ćerke.

— Dosta dugo je uspevao da sve to drži na okupu... ili je možda bio zbunjen.

— Neću o tome ništa da govorim za sada. — Posegnula je za kovertom.

— Možda je bolje da ja zadržim ovo?

— Zašto?

— Zato što vidim šta bi ti mogla da uradiš s njima. Mogle bi da nam posluže.

— Ne vidim kako.

— One su dokaz.

— Ne dozvoljavam da te slike ikada budu viđene.

— Pa, sada mu ne mogu nauditi. Mrtav je, pobogu.

— A šta je s njegovom porodicom? Pa zašto mislite da se ubio?

— Možda bi im bio od veće koristi živ, iako homoseksualac? Svakako bi, bar svojim ćerkama.

Alisonino lice se zateglo.

— Želim da se zakunete da njegova porodica nikada neće saznati za ove slike, gospođo Kuper.

— Ne mogu...

Alison krenu prema njoj.

— Dajte mi ih.

Dženi privi torbu jače na grudi.

— Pa ti i ne znaš šta sam otkrila... Imamo sve

Pitersonove kompjuterske fajlove s bolničkog servera. Kaže da je 23. aprila, po Maršalovom zahtevu, pregledao telo Denija Vilsa po drugi put, i da je otkrio povrede koje su njemu izgledale kao da su nastale primenom sile. Kaže da postoji mogućnost da je bio obešen dok je možda bio u nesvesti. Maršal je već tri dana znao, od Džastina Beneta, da je Ketu ispričala kako je Deni imao sukob s jednim od čuvara. Ove slike objašnjavaju šta se desilo posle...

Alison se opusti, puštajući da se stvari slegnu.

— Hari je imao dva dana, utorak 24. i sredu 25, pre Denijevog pretresa da se bavi tim informacijama. Pretpostavljam da nije rekao policiji, u suprotnom bi ti znala za to. Mislim da je istraživao po *Portshedu* još malo, da vidi koji je od čuvara imao kontakt s Denijem. Možda je čak i rekao Elejnu Luis šta je Piterson otkrio. I šta je ona uradila?

Alisonine oči počivale su na koverti u Dženinim rukama.

— Tako je. *UKAM* je ubacio u brzinu. Već su znali za Harijeve poroke — recimo da su ga pratili kolima ili mu ušli u kompjuter — i namestili mu nešto. Dečko s kojim je ranije bio zovne ga i kaže da je ostao bez para, pa ako bi mogli da se nađu u *Novotel* botelu, ili nešto slično...

Alison slegnu ramenima.

— Sledeći datum koji imamo je petak 27. april. Tada je Hari otišao kod doktora i dobio pilule. Mislim da sa sigurnošću možemo reći da se to desilo pošto su slike stigle. U ponedeljak je imao pretres: Piterson je izneo dokaze i nije čak ni spomenuo drugi test. — Napravila je pauzu da uzme vazduh. — Čime god da se mi ovde bavimo, Alison, ove fotografije su deo toga.

Pogledala je Dženi u oči pogledom ranjenika koji se miri sa sudbinom.

— Možda ste u pravu, gospođo Kuper, ali od mene ne očekujte da kažem: svaka čast. Sada bih najviše volela da nikada niste došli ovamo. — Krenula je da ode.

— Više bih volela da budeš deo onoga što sledi.

— Mislim da nas dve nikada nećemo razumeti jedna drugu — i izađe na vrata.

Kada se Dženi vratila za sto, Tara, očiju užagrenih od uzbuđenja, upita: — Pa, kakva je to velika tajna?

— Izgleda da je Maršal imao sklonost prema dečacima. Uspeo je da ga snime kamerom dva dana posle Pitersonovog drugog obdukcionog izveštaja.

— Zezate me. Imate li slike?

Dženi mahnu glavom prema Toniju:

— Radije ne bih...

— Niste valjda ozbiljni? — Reče Tara. — Pa nema tog seksualnog čina koji klinici poput Tonija nisu već videli na netu.

Toni je pijuckao svoju pepsi, kao da mu je svejedno.

Dženi reče:

— Ne, bar dok jedemo.

Tara zakoluta očima, pogledavši Tonija. Okrenula se Dženi.

— Imamo zataškan obdukcioni nalaz i neke prljave fotke s islednikom u glavnoj ulozi. — Nasmejala se. — Sve što vam sada treba jeste dobar novinar. Ovo može da bude od ogromne važnosti. Jedino pitanje je koliko daleko hoćete da idete?

Dženi je mislila o tome. Bilo bi dobro da se cela priča iznese na prvoj strani, ali ona nije delila Tarinu veru u medije. Naravno, dozvoliće joj da napiše istinit opis događaja, ali će istina biti sklonjena od pogleda javnosti. Držaće se Maršalovih fotografija i napraviće priču o isledniku (oni će ga zvati sudija) koji je sakrio istinu jer je uhvaćen kako vodi ljubav s dečakom. Deni Vils će jedva biti i spomenut, a Ketu neće biti spomenuta uopšte zbog tekuće policijske istrage. Gospođa Maršal, bog je blagoslovio, nikada više neće moći da pokaže svoje lice u javnosti.

— Neću da izađem u štampu s ovim.

— Šta?

Okrenula se Toniju:

— Mogu li da dobijem kopiju tih fajlova, molim te?

Uključio je fleš u laptop i pritisnuo neke tastere.

— Pa, koju drugu mogućnost imate? Pod optužbom za drogu, suspendovani s posla...

— Moram da promislim o tome.

Pokušavajući da zvuči razumno, Tara reče:

— Zašto ne bih došla kod vas danas po podne? Da pročešljamo sve zajedno. — Zvučalo je kao da moli. — Ipak sam u ovome od početka.

— Nazvaću vas ujutru. Hvala na pomoći.

Uzela je fleš, stavila ga u torbicu i napustila restoran. Iza sebe je čula kako Tara govori u neverici:

— Dženi...? U čemu je stvar? Pa, zar mi ne verujete? Pa mene čeka zatvorska kazna, pobogu?

Osećala je otupelost čula koju je prepoznala kao žaljenje, mada nije ni poznavala Harija Maršala. Bilo je nečega u vezi s tim ponižavajućim seksom bliskog smrti što je toliko uznemiravalo da je to mogla da opiše samo kao mentalnu mučninu. Način na koji je Tara sinula kada je čula za fotografije, kao da se uzбудila, naterao je da poželi da pobegne i nađe neki pust predeo, nezaprlijan, gde može slobodno da diše.

Napustivši englesku stranu mosta i krenuvši ka Velsu, spustila je sva četiri prozora. Kiša koja je padala već je stala, bilo je čisto letnje popodne i vazduh koji je strujao njenim kolima bio je topao. Poželela je da može da oduva i počisti u more sve što oseća, ali to nije dugo trajalo.

Kada je prošla Čipstov, sunce je zašlo iza oblaka i dolina se zatvorila oko nje. Drveće s obe strane puta bilo je gusto i negostoljubivo, i izazivalo je osećanje straha koje se začelo u njenom solarnom pleksusu i širilo se obuhvatajući joj grudi i torzo, probijajući se kroz barikade od pilula. Pokušala je da kontroliše disanje, tehniku *moja desna ruka je teška*, ali bila je na ivici napada panike. Negde u pozadini čula je glas doktora Alena koji joj govori

da parkira kada se tako oseća, ali kako je već prošla Sent Arvans, jedino mesto za zaustavljanje koje je preostalo bilo je parkiralište na kome je stala ranije. Bilo je udaljeno još kilometar, i bilo je to mesto svih njenih strahova: napetost koju je htela da objasni svom nezainteresovanom bivšem mužu, kao da sreće ne smrt nego ništavilo; prazan prostor u kome nije bilo mogućnosti ni za život, ni za nadu, ni za sreću, ni za ikakvo osećanje uopšte.

Zabivši nokte u volan, pokušala je drugačije: suoči se sa strahom i propusti ga kroz sebe. *Samo napred, gade. Da vidimo šta znaš.* Pritisnula je kočnicu i smanjila brzinu, i prepustila se.

Utroba joj se napela, vid joj se suzio, a u ušima joj je zujalo kao da joj struja juri kičmom u lobanju. Držala se za ostatke svesti: *Samo napred, gade, odnesi me, otrovni gade,* a ondaje osetila da tone, kao da pada s litice, i naglo pada na put u suprotnu traku. Hvatajući vazduh, trgnula je volan ulevo, zureći u tunel i kovitlac drveća. Hladan znoj joj je nagrizaao vrat kada se približila parkiralištu, boreći se s nevidljivom rukom koja je htela da je skrene ka šumi. Odbranila se nagazivši gas, isekavši sledeću krivinu...

Uspela je, iskoristivši sav adrenalin i kortizol koji je njeno telo moglo da izluči. Bila je iscrpljena, iscedena i drhtava, ali još je vozila, još je bila živa.

Prekid je bio kratkotrajan. Pošto je skrenula ka Melin Baku, strah od šume je zamenio strah od prisustva duha s kojim je morala da ostane u kući. Bio je to dečji strah, nimalo različit od straha od podruma ili zlog čike, ali njen odrasli mozak svejedno nije mogao da je reši tog problema. Kada se zaustavila, nije ugasila motor, i gledala je uplašeno prema prozoru od kupatila, na kome je bila sigurna da je videla neprijateljsko lice.

Bila je previše frustrirana da bi mogla da plače, u prevelikom sukobu samosažaljenja i gađenja da bi našla neki lagan izlaz. Znala je, s mnogih skupih časova na kauču, da se s tim mora suočiti, da joj duša preživljava lančanu reakciju: trauma iz prošlosti potpaljena

sadašnjom neurozom uvodi njen nervni sistem u neurotične napade. Kada bi samo naterala sebe da proveri sobe i uveri se da u njima nema duha, ali od juče, shvatila je, nema više poverenja ni u sebe. Čaša vina da oslabi nervozu, i možda bi se opet zatekla kako pravi linije od svoje zalihe temazepama.

Makar je bila dovoljno razumna da shvati svoju situaciju: ukleštena između života i smrti, mogla je da vidi svetlo na kraju tunela, i shvatila da neće biti lako.

Imala je prijatelje, samo šaćicu njih koji su znali šta je prolazila, ali nikoga da joj dotrči u pomoć. Podigla je tašnu sa suvozačkog sedišta i potražila jednu od mnogih bočica s pilulama. Izabrala je beta-blokatore. Dok je skidala poklopac, pitala se šta će joj pilule kad ide da vidi svog dečka. Odgovor je došao čim je progutala jednu: bila je uplašena da se ne zaljubi u njega. Još jedna osoba više u njenom životu da je izneveri.

Parkirala je u dvorištu pored njegovog lendrovera. Pozadi je bilo natovareno sveže pokošeno seno.

Alfi je ležao u prašini na suncu, jednim okom gledajući kokoške koje su čeprkale po dvorištu sa svojim pilićima. Prepoznavši je, ovčar je zamahao repom, jedva pomerivši glavu. Preko puta, u jednoj od šupa, bio je olupani pežo, s podignutom haubom i alatom razbacanim okolo.

Zazvonila je bronzanom klepetušom okačenom pored poluotvorenih vrata. Čuo se zvuk kretanja negde iz unutrašnjosti kuće. Prešla je prag i ušla u kuhinju sa starim, okrnjenim pločicama i policama od svetle hrastovine. Iz nje su se videle drvene spiralne stepenice i dnevna soba.

— Stiv? To sam ja, Dženi.

Buka je dolazila sa stepeništa, ženski glas je protestovao šapatom, a zatim je nastupila grešna tišina. Pogledala je na sto i videla dve šoljice, kutiju cigareta

pored duvana za motanje, i ključeve od kola na kolutu s plastičnim privescima.

—Jebi se! Jebi se, Stive! - Njena dreka se odbijala od praznih zidova i uz stepenice.

Prevrnula je sto jednim zamahom i zalupila vratima.

Skripeći gumama po krupnom šljunku, Dženi uhvati pogledom priliku na gornjem prozoru: Eni je, iznervirana, navlačila grudnjak.

Bes je kipteo u njoj. Vrišteći je oterala duhove do đavola i otvorila bocu jeftinog italijanskog vina nategnuvši prvi gutljaj direktno iz flaše. Tako treba. Nekoliko velikih gutljaja na prazan stomak i bila je spremna da se bori ne plašeći se ničega. Jebeš Stiva, jebeš njegove laži i njegove ćorsokake s devojkama. Jebeš sve. Od sada će Dženi sebi biti na prvom i jedinom mestu. Rešiće svoje slučajeve, rasturiće *UKAM* i vratiće svoj život nazad, onako kako ona bude htela.

Ispraznila je tašnu i pronašla beta-blokatore i antidepresive, istresla ih u sudoperu i pustila toplu vodu dok se nisu otopile dovoljno da ih protera kroz slivnik. Nisu joj bile potrebne pilule; tude đubre, a ne njeno, bilo je ono što ju je oborilo. Bilo joj je potrebno da uzvratu, da svet sazna ko je ona. Držaće se na manje sedativa, samo da zadrže njen bes, da ne poludi i da ne ubije nekoga, samo zbog toga. Bila je previše blizu istini, previše neobuzdana da bi iko upravljao njome, to je bio njen problem. Jadni, slabi ljudi, suviše su uplašeni da se suoče s istinom.

Ponela je vino i čašu u radnu sobu. Bilo je jasno šta treba da se uradi: napisaće zvanični, školski izveštaj koji će s razornom potankošću da razotkrije zataškavanje smrti Denija Vilsa. Maršalovo samoubistvo će biti deo toga, ali sada ga nije nimalo žalila. On je platio cenu za svoju slabost, i sada će njegova porodica morati da živi s tim. Poslaće kopiju Ministarstvu pravde, jednu lokalnoj upravi, jednu upravi *Oblasne bolnice Severn Vejl*, jednu Simon

Vils, a jednu će da pohrani kod advokata. Da nova istraga nije održana, prava istina ne bi bila izneta na videlo. Lično će se pozabaviti štampom, i uvezaće ih tako čvrstim ugovorom da neće smeti da promene ni jedno jedino slovo.

Sedela je za laptopom četiri sata ne dižući glavu, menjajući i prepravljajući tekst sve dok njena izjava nije izgledala kao izjava iz gornjeg doma parlamenta. Popila je vino i trebalo joj je nešto malo jače pre konačnog iščitavanja. U dnu kuhinjskog ormara bilo je pola boce konjaka, namenjenog za kuvanje. Nasula je pola čaše i okusila. Piće je bilo dobro, žarilo je po celom telu. Napunila je čašu do vrha i ponela je sa sobom.

Mora da je buljila u ekran duže nego što je mislila, jer su se reči razlivala kada je htela da pročita štampanu verziju. Potražila je naočare koje je stalno izbegavala da nosi i pokušala ponovo. Bilo je bolje, ali ne mnogo. Mora da je premorena. Jedno čitanje pa glavom na jastuk, alarm na satu namešten na pet ujutru, da bude sigurna da će njen izveštaj biti na stolovima svih relevantnih činilaca kad radni dan počne. Onda da se zavali i čeka telefonske pozive, možda da uradi nešto u bašti da prekrati vreme.

Isključila je kompjuter kada joj je zazvonio fiksni telefon. Bilo je skoro jedanaest. Pomislilaje da je to Stiv, sabijen u telefonskoj govornici, pun piva i kajanja, željan da dođe i otvori srce, i da joj kaže da je zaljubljen. Ostavila je da zvoni i kada je prestao podigla je slušalicu da pogleda broj s kog je pozvana. Nije bio Stivov, nego Rosovog mobilnog. Setila se da ga nije zvala cele nedelje. *Kako je samo mogla da zaboravi!* Okrenula je njegov broj.

— Ros?

— Mama, kako si?

— Dobro sam. Kako si ti?

— Dobro. Još koji dan do slobode.

— Pa naravno. Izvini što te nisam zvala...

— Ma, u redu je. Znam šta se desilo.

Dženi je odugovlačila, ne znajući kako da se opravda, odakle da počne.

Ros reče:

— Pa nije valjda zločin dati nekom prostor na korišćenje?

— Trebalo bi da nije. Bar ne veliki.

— Kladam se da nisi ni znala šta on puši.

— Ne, nisam... — Držala se svoje laži.

— Verovatno ćeš se onda izvući. Nije to kao da već imaš dosje. — Ironično se nasmejao. — Trebalo je da čuješ tatu. Misli da si me pretvorila u delinkventa.

— Reći ću ti šta se stvarno desilo za dan, dva. Radim na nekim slučajevima.

Ćutao je jedan trenutak.

— Jesi li stvarno dobro, mama? Tata kaže...

— Sta?... Sta kaže?

— Nema veze.

Dženi uzdahnu, preplavio je poznati osećaj krivice.

— Žao mi je što sam te uvalila u sve ovo. Srediću ja sve.... Daj mi samo nekoliko nedelja. Meni je samo važno da prođeš sve svoje ispite ne brinući za mene.

— Šta kažeš da dođem sledeći semestar, ako još želiš da dođem?

— Pa naravno.

Opet je začutao.

— Rose? Šta se dešava?... Šta to tvoj otac govori? Kaži mi.

— Ma ništa. Znaš ti njega.

— Moram da znam... Obećavam da neću da se svađam s njim.

— On misli... on misli da ti nije dobro. Stalno ponavlja da ti treba pomoć, ali da si suviše tvrdoglava da to priznaš.

— O, stvarno?... A da li kaže zašto? — reči su joj izletele oštrije nego što je htela. — Izvini...

— Ma, zaboravi da sam išta rekao. Samo sam bio zabrinut, ništa više.

— Pa, nemoj da budeš. Dobro sam.

— Ali ne zvučiš tako.

— Iskreno ti kažem. — Kroz prorez na zavesama

videla je farove kako se približavaju. Odškrinula je zavesu i videla skup auto kakav Stiv nikada ne bi vozio. Dva muškarca su izašla iz njega.

— Mogu li da dođem, i da ostanem posle ispita?...
Mogu da ti pomognem oko kuće. — Zvučao je zabrinuto.

— To bi bilo sjajno... — Čula je korake na stazi, zatim dva jaka udarca zvekirom. — Rose, mogu li da te nazovem kasnije? Neko mi je na vratima.

— Ovako kasno?

— Mislim da ovo ima veze s poslom.

— Kako da ne. Proveri koje cigare puši ovoga puta.

— Rose... — Prekinuo je. Zvuk iz slušalice naterao je da zaplače.

Zvekir se začuo ponovo, ovoga puta jače. Ko bi to, do đavola, mogao da bude u ovo doba noći? Detektivi? Sudski kurir? Zgrabila je fleš s laptopa i potražila mesto u sobi gde da ga sakrije. Još dva kucanja. Otišla je do hodnika, pružila ruku i ušuškala ga u šupljinu iznad dovratka gde je inače držala rezervni ključ.

Pitala je kroz zatvorena vrata:

— Ko je?

— Otvorite, gospođo Kuper. — Glas je bio grub i osoran, kao kod policajaca.

— Recite mi ko ste i možda ću da razmislim o tome. — Zvuk lomljave stakla začuo se iz kuhinje. Dženi jurnu nazad i zatvori vrata od dnevne sobe, ali nije bilo ključa s te strane brave.

Još jedan lom stakla u radnoj sobi. Trznula se taman da vidi ruku u rukavici kako se provlači i skida rezu. Jurnula je ka stepenicama, ali se saplela na prvoj i razbila koleno. *Sranje*. Napipala je ogradu kada su se dva čoveka odjedanput pojavila iza nje. Niži je bio zdepast, od oko četrdeset godina, mišićav, u kratkoj jakni, prosede kratko ošišane kose. Zgrabio je za ruku i osovio je na noge, rame je zbolelo kao da je bilo iščašeno. Viši od njih dvojice, crn, kršan, zabio joj je snažan udarac u stomak, isteravši joj sav vazduh. Pala je, gušeći se, na kolena; onaj niži je

snažno udari nadlanicom preko lica. Osetila je kako je glavom udarila u saksije perunike i okusila je krv kojajoj je curila iz nosa. Ležala je s nogama skupljenim ispod sebe, ali bez snage da se pomeri. Onaj niži, koji se pojavljivao i gubio u fokusu, nagnuo se nad njom, s rukama na bokovima.

— Ako želiš da živiš, Dženi, znaš šta treba da uradiš.

Hvatala je vazduh, dok je krv u grlu gušila. Uspravio se i šutnuo je oštro među noge, bol joj je rascepio karlicu.

— Prestani više da se mešaš, jebem li ti sve!

Nije ni osetila šut u bradu, samo joj je vrat pucnuo kao bič kada su se svetla pogasila.

Stiv joj je ispričao da ju je našao s licem prema podu u dnevnoj sobi, s jastukom pod glavom. Vozio je pored i video razbijen prozor baš posle ponoći, kompjuterske kablove i razne papire razbacane po dvorištu. Odvezao se s njom u ambulantu, držeći je za ruku, dok je pokušavala da mu ispriča šta se desilo, vilicom koju jedva da je mogla da pomera. Rekao joj je da ne brine ništa, da je policija već u kući i da se jasno vidi da je u pitanju razbojništvo.

Odveli su je u njuportsku Opštu bolnicu i napunili je sredstvima protiv bolova. Plovilaje između sna i jave kada je nekoliko pari ruku podiglo na rendgenski sto. Dok su je vozili u kolicima niz hodnik, videla je Stiva kako joj, s osmehom i očiju crvenih od umora, saopštava da su vesti dobre, da ništa nije slomljeno, da je samo pretučena. Čula je da mu je doktor rekao da ne može da ostane, da na odeljenju gde je vode ljudi spavaju. Čula je kako pita gde bi u zgradi mogao da sačeka preko noći. Sestra mu je rekla da je to jedina čekaonica u hitnoj.

Dženi mu je stegnula šaku. Mogla je samo da prošišti.

— Hoću da razgovaram s Vilijamsom.

Bolnički tuš se osećao na dezinfekciono sredstvo, ali je bar voda bila vruća i godila je njenim bolnim mišićima. Šta god da je pomerila, bolelo je: noge, torzo, levo rame, vilica. Desna strana lica joj je bila u masnicama kao lice boksera i imala je otok veličine polovine pomorandže na pubičnoj kosti. Pokušala je da prekrsti ruke na zidu i da se glavom osloni na njih, ali nije mogla da digne ruke. Mogla je samo da stoji ispod tuša i da se pomalo nagne da bi voda zahvatila celo telo.

Na neki čudan način bila je zahvalna za fizički bol, izgledalo je da je on nekako izneo psihički nemir na površinu, kao kada se čir otvori. Kakve god da je hemikalije njeno telo stvaralo kako bi izazvalo napade panike, sada je izgleda bilo potpuno zaokupljeno borbom s neposrednijom traumom. Bila je u fizičkoj agoniji, ali joj je um bio potpuno miran, zadovoljan zbog same jednostavnosti borbe kojaje bila u toku.

Stiv je čekao kraj kreveta kada je ušepala polako nazad na odeljenje. Gledao ju je kao da će umreti.

— Kako se osećaš?

— Živahno.

— Pričao sam s Vilijamsom. Doći će brzo.

— Hvala. Možda ja odem i potražim ga prva. — Namestila se u sedeći položaj na krevetu. — Ovde nemaju baš mnogo saosećanja. Rekli su mi da mogu da idem.

— To je preterano.

— Motaš li se ovde predugo, sigurno ćeš zakačiti nešto. Veruj mi, bolnice su smrtonosne. — Pokušala je da dohvati garderobu, smotanu na noćnoni ormariću. — Mislim da će mi biti potrebna pomoć.

Pogledom je potražio sestru na odeljenju.

— Idem da potražim nekoga.

— Ma samo navuci zavesu. Ništa što već nisi video. Pokušavao je da ne gleda dokje oblačila čist veš, farmerke i dok je zakopčavala grudnjak. Osetila je njegovu napetost i krivicu, ali bila je srećna da ga ostavi da se malo znoji. Nije pitao ništa, a nije ni ona, dok se nije obukla i počela da se češlja zdravom rukom.

— Da li Eni zna da si ovde?

— Ono što se desilo juče bila je greška. Imala je problem s kolima. Nisam ni znao da će da svrati.

— To je tvoj život, Stive, možeš da radiš šta god hoćeš. Samo ne očekuj od mene da čekam na red.

— Ako ima neke veze, nisam čak ni...

Presekla ga je pogledom kao mačem.

— Srediću to s njom jednom za svagda, reći ću joj da je gotovo, Dženi.

— Htela sam da te zovem da svratiš kod mene prošle noći.

— Gospode. Nije mogla da shvati da je tako manipulativna. Pa šta je to *radila*?

Čekala je na reakciju, to je to. Gledala ga je kako se muči, s izrazom žaljenja i stida na licu.

— Žao mi je — dodirnuo joj je ruku. — Stvarno.

Povukla je ruku.

— Moram do telefona. Hoću da zovem tog detektiva.

Vozili su se njenoj kući taksijem u neugodnoj tišini, i nijedno od njih nije znalo kako da načini sledeći korak, bez seksualnog naboja koji bi probio led. Kada su stigli, očekivala je da će naći neki izgovor da ode, ali on ju je iznenadio. Pomogao joj je od taksija do kuće, pomogao joj da se raskomoti na sofi i doneo joj doručak dok je čekala Vilijamsa da dode. Morala je priznati da je umeo da se ponaša kadaje trebalo. To je ulivalo nadu.

Provalnici su uzeli njen kompjuter i nekoliko kutija papira, od kojih nijedna nije imala veze s Ketinim ili

Denijevim slučajem, ali nisu mogli da nađu fleš koji je Stiv doneo iz skrovišta niti su našli Maršalove fotografije koje su još ležale na suvozačkom sedištu njenog golfa, parkiranog ispred kuće. Kada je Vilijams stigao u pratnji mlade policajke, doneo je svoj policijski laptop, veličine podne obloge iz kola i mogao je da pregleda Pitersonove fajlove. Dok se Stiv motao po kuhinji, ona je prošla kroz sve događaje protekle dve nedelje, ispričavši im svoju teoriju da je *UKAM*, čim je Hari Maršal pročitao Pitersonov drugi obdukcioni izveštaj, krenuo na njega, a moguće i na Pitersona. Činjenica da Piterson nije ni predao pisani izveštaj autopsije Ketij Tejlor dve nedelje kasnije nagoveštavala je da se našao u škripcu: nije hteo da preda lažni izveštaj na papiru. Ako su potrebni i drugi dokazi, dve osobe koje su došle blizu istine, Tara Kolins i ona sama, suočene su s krivičnim optužbama. U redu, Stiv je pušio travu, ali čovek koji je odgovarao opisu jednog od napadača bio je u lokalnom pabu i sakupljao informacije danima ranije. Mogla je da se kladi da je on bio Vilijamsov drucker.

Velški detektiv je slušao ravnodušno, pažljivo vodeći beleške i uputivši nekoliko pitanja. Kada je video fotografije Harija i dečaka, spustio je pogled, iskreno zaprepašćen.

— Pretpostavljam da gospođa Maršal ne zna za ovo?

— Ne.

— Pa, daćemo sve od sebe da tako i ostane, zar ne?

Dženi je klimnula glavom, zaražena njegovom moralnom čvrstinom.

Ponovo je pročitao svoje beleške, cementirajući redosled događaja u pamćenju. Okrenuo se i šaputao na velškom sa svojim mlađim kolegom, konsultujući se s njim pre nego što se ponovo okrenuo ka njoj.

— Ovo što ste nam ispričali, gospođu Maršal, može da izazove obimnu istragu. Vi navodite dalekosežnu zaveru — stoglavu Hidru, mogli bismo da kažemo.

— I sve vodi do istog izvora.

Klimao je glavom, s prstom na brižljivo istrimovanim brko- vima.

— Vidite, mene najviše brine pitanje nadležnosti. Očigledno iz nekog razloga, samo njima znanog, naše kolege u Engleskoj nisu izabrale da istraže smrt gospođice Tejlor na odgovarajući način...

— Mislim da je to bio pre politički, a ne policijski razlog. Ovde se radi o ugovoru za kazneno-popravne zatvorske ustanove vrednom milione funti.

— Takvih jedva da ima u Velsu, siguran sam. — Nasmejao se, stekavši njeno poverenje. — Mislim da bi trebalo da podnesete prijavu samo za napad i provalu, a da mi neko vreme radimo ispod radara, ako me razumete.

— Nisam sigurna da vas razumem.

Vilijams strpljivo odmahnu glavom.

— Može da bude nezgodno pitanje koja policija istražuje neki zločin. Ako je to što ste mi ispričali istina, mislim da bismo oboje voleli da izbegnemo situaciju da bristolska policija bude zadužena za taj zadatak. Nisam nikakav rasista, shvatate, ali tim engleskim govнарima ne bih dao ni da mi ga drže kad pišam.

— Krenućete na *UKAM* sami?

Osmeh mu se video samo u očima.

— Da budem iskren, gospođo Kuper, bilo je ovo nekoliko baš dosadnih godina. Mogao bih da krenem s velikim zadovoljstvom.

— Gospodine Vilijamse, ja bih mogla da krenem ako bih ponovo imala svoj posao.

Detektiv je klimnuo glavom, kao da je imao slične ideje. — Moje kolege u tužilaštvu će se dati ubediti. — Okrenuo se Stivu, narogušen. — Ali vama kažem, gospodine Pejnter, još jedno ovakvo delo u mom rejonu i imaću vašu krvavu glavu na tanjiru.

Stiv, uhvativši Dženin pogled, reče:

— Primio k znanju.

Pošto su detektivi otišli, Stiv sede na rukohvat fotelje nasuprot njoj, nervozan i nesiguran da li je i dalje dobrodošao. Dženi, usredsređena na bolove koji su joj cepali rame, ignorisala ga je dok je nespretno pila tablete protiv bolova koje su joj prepisali u bolnici.

Pokušavajući da započne razgovor, rekao je:

— Jesi li videla kako je planuo tamo, za sekund. To sam video samo kod Velšana... i možda Italijana.

— Odatle to sigurno i dolazi. Ima mnogo Italijana u Velsu. Doselili su se u devetnaestom veku, kada se taj prostor razvijao.

— Da? Nisam to znao.

Gledao je kako pije tablete s ostacima ohlađenog čaja.

Nakašljala se, i rekla između psovki zbog bola koji je to izazvalo: — Nisi obavezan da vidiš ovde ceo dan. Ionako moram da se pobrinem za svoje telesne funkcije.

— Ne bi trebalo da budeš sama.

— Hoćeš da ostaneš ceo dan?

— Vidi, ozbiljno sam mislio u vezi s onim što se juče desilo...

— Zašto ne priznaš da nisi umeo da kažeš ne?

— Od sada pa nadalje i ubuduće će biti tako. Hoću da to znaš.

— Baš dobro za tebe. — Podigla je noge na jastuče da joj bude udobnije.

— Zar mi nećeš dati šansu?

Pogledala ga je nepoverljivo.

— Za šta?

— Za šta god želiš...

Slegnula je ramenima.

— Ništa ne želim. — Svejedno da li je to mislila ili nije, činilo se da je to bila prava stvar da se kaže.

— Biću iskrena s tobom: nisam spremna za ljubav, obaveze i zajedničku budućnost. Sve je to sranje.

— Rasturila si mi kuhinju zato što sam bio na spratu sa drugom ženom.

— Ja sam neurotična. Idem kod psihijatra već dve

godine.

— Baš umeš da se preporučiš.

— Ono što ti govorim, Stive, jeste da me ne interesuju tvoji problemi, imam previše svojih.

Zaklimao je glavom, uvređen.

— Pa da li onda makar još spavamo zajedno?

— Jesi li video gde sam dobila udarac nogom?

Ustao je i uzeo njenu šoljicu od čaja.

— Što se ne odmoriš malo?

Probudio je iz nemirnog sna i dao joj telefon:

— Vilijams je tražio da razgovara s tobom.

— Zastenjala je jer joj se svaki zglob i mišić ukočio tokom isprekidanog sna. Stiv joj reče da se ne pomera i držao joj je telefon uz uho.

Vilijams reče:

— Razgovarao sam s lokalnim tužilaštvom i odlučili su da procene situaciju.

— Šta to znači?

— Odlučili su: slučaj nije čvrst i neće da podižu tužbu protiv vas, ali očekuju priznanje od gospodina Pejntera za posedovanje.

Pogledala je u Stiva.

— To će biti u redu, sigurna sam.

— Odlično. Preneću im tako.

— Zamolite ga da to prosledi napismeno. Moram jednu kopiju da predam u Ministarstvo pravde. Imam jednu istragu koju treba da obnovim u ponedeljak ujutru.

— Naravno. I ako ikako mogu da pomognem...?

— Javiću vam se.

Stiv upita:

— Pa?

Nasmešila se i dodala mu telefon.

— Imaš priliku da mi pokažeš od čega si napravljen. Koliko ima sati?

— Dva sata. Zašto?

— Reći ću ti dok me budeš vozio ka stanici. Prvo mi pomози da obučem nešto pristojno.

- Gde ideš?
- U London.
- U takvom stanju?
- Preživću.

Nazvala je kancelariju Simona Moretona iz kola i sekretarica joj je odgovorila da je on na sastanku do kraja dana i da, ako može, pokuša u ponedeljak. Dženi reče da mora da razgovara s njim o jednom hitnom dopisu koji je dobio faksom, radi se o vrlo važnoj istrazi koja mora da se nastavi u ponedeljak. Kada je sekretarica rekla da sumnja da on ima vremena za dokumenta i neplanirane sastanke, Dženi reče:

— Ako biste bili ljubazni da mu prenesete da će Dženi Kuper, islednica oblasti Severn Vejl do pet sati stići u njegovu kancelariju, sigurna sam da će naći vremena.

Selborn haus je bila jedna od identičnih, staklenih kancelarijskih zgrada bez duše na granici Viktorijine ulice, gde je ona izlazila na Parlament skver. Bila je od onih zgrada koje bi joj u normalnim uslovima izazvala klaustrofobiju, ali jedna tableta temazepam odbila je napad panike. Zivci joj nisu bili čvrsti kao na beta-blokatorima i antidepresivima, ali makar je mogla da raspozna osećanja koja su je obuzimala. Službenica, žena tankih usana u svojim pedesetim, susrela ju je u holu i brzo povelu ka liftu uz minimum priče, ne komentarišući Dženino izubijano lice niti bolno šepanje s kojim je išla iza nje. Penjući se na peti sprat u nestrpljivoj tišini, Dženi je osećala njeno neodobravanje koje nije ostavljalo nimalo sumnje da njen dolazak smatran podmuklim i neregularnim događajem.

Čekala je najmanje dvadeset minuta da Moreton stigne, s novom kopijom pisma njuportskog odeljenja Krunske službe tužilaštva u ruci. Izgledao je umorno na

kraju duge radne nedelje, i kao da je bio podjednako zabrinut koliko mu je bilo i neprijatno zbog njenog prisustva. Poput njegove službenice, nije ni spomenuo njeno izubijano lice.

— Vidim da imate dobre vesti, gospođo Kuper. — Oklevao je ne znajući gde da sedne za velikim konferencijskim stolom, pa se smestio na mesto predsedavajućeg u čelu. — Imate li predstavu šta ih je izazvalo?

— Mislim da su mi poverovali da sam im rekla istinu. Nisam mogla da znam šta moj gost puši u svojim cigaretama.

Moreton se nasmejao kao da se zabavlja.

— Čak i ja prepoznajem miris marihuane.

— Pušenje izgleda zahteva angažovanje visokih vladinih službenika ovih dana — sedam članova kabineta po poslednjem brojanju.

— Političari odlaze i dolaze, gospođo Kuper. Islednik je stalno nameštenje.

Zadržavši mir, što je i nju iznenadilo, Dženi reče:

— Islednik može biti uklonjen s posla zbog neispunjavanja poverenih mu dužnosti. Ja nisam optužena za krivično delo i nisam se oglušila o profesionalne zadatke.

— To je sporno.

— Možete li biti precizniji?

— Bili ste spremni da javno objavite komercijalno osetljiv tenderski dokument. Mogli ste da ugrozite ceo naš program izgradnje zatvorskih ustanova. U krajnjem ishodu, tender bi morao da bude ponovno raspisan, a javnost bi podnela troškove za to.

Dženi pomisli da mu kaže šta misli o njegovom programu gradnje, ali se uzdržala dovoljno da odgovori:

— Iskreno se izvinjavam za tu grešku u proceni, gospodine Moreton, i pripišite to mom preteranom entuzijazmu na početku mandata. Uveravam vas da neću praviti nikakve slične greške u budućnosti.

— Rado bih prihvatio vaše uveravanje, gospođo Kuper,

ali kada islednik napravi takvu ozbiljnu grešku...

— Provela sam petnaest godina baveći se društvenokorisnim radom u porodičnom pravu za provincijsku lokalnu upravu, a mogla sam da zaradim tri puta više u privatnoj praksi. Niko ne može da me optuži da nemam osećaj dužnosti.

— Naravno da ne.

— Priznajem da sam možda bila zavedena osećanjima, ali ako sam išta naučila iz ovoga, to je da islednik mora da bude distanciran, čemu se ja još nisam naučila. Napregnuću se da to postignem u budućnosti. — Izdržala je njegov pogled, svesna da njegove oči traže pukotine koje bi je odale, i jasno mu pokazala da joj to nimalo ne smeta.

— Svesni smo... — malo je zamucalo, pocrvenevši lagano. — Vaš dosje pokazuje da ste imali neke „lične“ poteškoće pri kraju vašeg rada na prethodnom položaju.

— Imala sam nevernog muža koji se sudio sa mnom za starateljstvo nad našim sinom. Čudo je što uopšte mogu da radim. — Nije skidala oči s njega.

— Jasno mi je.

— Ne tražim da budem samo vraćena: trebaće mi vaša pomoć i podrška tokom sledećih meseci. Islednica se može osetiti izolovano bez neposredne podrške kolega.

Moreton je sporo klimao glavom. Dženi je mogla da vidi kako zamišlja dnevna putovanja u Bristol, ručkove na račun države, dodirivanje njenih kolena ispod stola. Rekao je:

— Šta vam se desilo s licem, ako ne smeta što pitam?

— Imala sam susret s provalnicima. Toliko o povratku na selo.

— Užasno.

— Ništa nije slomljeno na sreću. Moglo je biti i gore.

— Da... — Pogledao je na sat. — Sigurno bi vam prijalo piće. Slobodan sam najmanje još pola sata.

— Pa, možda samo jedno.

Poveo je u vinski bar preko puta i naručio bocu belog francuskog vina *pjui fjume* od trideset funti, koja je stigla u kofi s ledom. Van kancelarije nije bio loše društvo, kad se ima na umu kakva je šarolika ekipa zauzimala čoškove bara: državni službenici u jeftinim odelima bez kravata, TV lica s modernim naočarama i kozjim bradicama obučena kao da im je trideset ma koliko godina stvarno imali, i šaka političara sa svojim zmijolikim savetnicima, koji su uvek ili telefonirali ili prislušivali.

Nije baš očekivala od visoke državne kancelarije da se razmeće svojim sredstvima na nižeg javnog službenika, ali ipak je upalilo. Moreton je pozvao kancelariju predsedavajućeg gornjeg doma i, dok je sipao ostatke vina, dobio je uzvratni poziv da nema primedbi na njeno ponovno postavljenje.

Gledajući ga preko naočara, Dženi reče:

— Nećete me valjda sprečiti da završim pretres slučaja Denija Vilsa sledeće nedelje? Mislim da je najmanje što možemo da uradimo za njegovu majku da dovedemo tu stvar do kraja.

— Siguran sam da ćete to da izvedete majstorski, Dženi.

Osetila je toplotu njegovog kolena na koji centimetar od svog. Malo se pomerila da bi mogla na tren da se dodirnu.

Alisonin muž je odgovorio na poziv i rekao da njoj nije dobro, da nije baš u formi. Bio je oduševljen što se stvari vraćaju u normalu, ali nije bio siguran da će se ona oporaviti za nekoliko dana, moraće da sačekaju. Zvučao je pomirljivo i uljudno, ali Dženi je osetila gnev u tonu, a njegov dvosmisleni izbor reči odavao je istinu: Alison je pala u depresiju koju nije mogao da razume, niti u nju da pronikne, i samo mu je govorila da je ostavi na miru kad bi došao do vrata s najnovijom teorijom koje je muke muče.

Bez njene pomoći, trebaćejoj ceo vikend da organizuje ponovnu istragu u ponedeljak, ali ako bude čekala, izgubiće element iznenađenja i svedoci koje je htela ponovo da ispita mogli bi da usklade svoje priče. Htela je da ih porota vidi nespremne, kako se spotiču i kako na kraju priznaju kada iz njih bude izvukla istinu, i završi posao pre nego što je nešto izbaci iz koloseka.

Na putu vozom nazad u Bristol pokušala je da dobije nekog iz Grantamovog odeljenja s dovoljno autoriteta da joj dozvoli da se vrati u svoju kancelariju. Dobijajući samo telefonske sekretarice, napokon je došla do jednog od arhitekti sa sprata. Zapanjivši i sebe samu sposobnošću da tako lako laže, ispričala mu je priču da su joj ukrali tašnu i da mora da promeni brave pre lopova. To je upalilo. Uzela je rezervni ključ od njega i uskočila u taksi da se nađe s dežurnim bravarom, koji je čekao ispred kancelarije. Do deset uveče bila je unutra i ponovo glavna.

Prošla je ponoć kad se dovukla kući s naramkom dosjea, opet u bolovima i ponovo napeta. Već osam sati nije uzimala nikakve pilule. Tokom vožnje taksijem nazad uhvatila je sebe da se nada da ćeje Stiv sačekati, ali sačekao je samo smrad duvanskog dima i poruka: *Nadam*

se da su vesti dobre. Znaš gde ćeš me naći. S x. Proučavala je to x, tražeći neke tajne znake da li je to napisao s nekim značenjem ili samo onako. Poželela je da se odveze kod njega odmah tad, ali pomislila je da bi to izgledalo previše revnosno, da bi mu samo podigla ego sada kada treba da se stidi. Sačekaće do sutra da se pojavi, a onda će da postavi nove uslove za deljenje njene postelje — kao prvo, moraće da nabavi telefon.

Kasno je doručkovala za stolom na travnjaku i ostavljala poruku Rosu s dobrim novostima, kad su se pojavila patrolna kola i parkirala na kolskom putu. Vilijams je izašao na suvozačka vrata. Policajka koja je ranije bila s ekipom koja je pretresala sedela je na mestu vozača. Vilijams se izvinjavao što upada ali je mislio kako će ona hteti da zna da ima neke tragove o njenim napadačima: crni mercedes je uhvaćen radarskom kamerom u dolini nekoliko minuta pošto se po njenoj izjavi desila provala. Dva čoveka su sedela napred, a auto je iznajmljen od jedne firme u Bristolu. Plaćeno je kreditnom karticom kompanije: firma se zvala *TRK Ltd*. Bila je to fasada bez zvaničnih prihoda, a vodio je direktor koji je ranije bio službenik jedne privatne bezbednosne firme koju je u potpunosti posedovao *UKAM*. Nekoliko Vilijamsovih ljudi upravo ga je tražilo.

— Čovek bi pomislio da će pažljivije da prikriju svoje tragove.

— Udarili su na vas bez galame, ali da bismo bili sigurni, možda bi bilo bolje da sledećih nekoliko noći provedete u hotelu, makar dok ih moji momci ne uhvate. Bilo bi dobro reći i vašem sinu da se pričuva.

Klimnula je glavom, dok je talas nemira preplavio kako je shvatala šta je preuzela na sebe.

— Planirala sam da nastavim svoju istragu u ponedeljak. Ima da leti perje. Pozvala sam direktorku *Portsheda* i neke iz njenog osoblja, Frenka Grantama,

doktora Pitersona...

— Razmišljao sam o tome, gospođo Kuper. Pitam se da li biste razmislili da promenite mesto sudske nadležnosti?

— Nisam sigurna da znam ni čija je sada nadležnost. Izgubila sam sudnicu kad sam suspendovana.

— Zar ne bi bilo istina reći da se oseća izvestan nedostatak saradnje?

— Šta imate na umu?

— Zamislimo da ga održite s ove strane vode, u Čipstovu, recimo. Moji momci bi se pobrinuli da se vaši svedoci sigurno pojave, a ako neko i ne bude žurio da se pojavi, eto nam prilike da ga potražimo i dovedemo. A kada smo već po pravnom osnovu na njegovom posedu...

— Možete da pretražite i sve ostalo.

Vilijams se nasmejao.

Spakovala je dovoljno stvari za nekoliko dana, sa svim svojim dosjeima i zakonima, i strpala ih u prtljažnik golfa. Napregnula se da pozove Dejvida i objasni mu situaciju na najmirniji mogući način. Odgovorio je hladno da nikada nije smatrao da posao islednice može biti tako prepun događaja, stavivši joj do znanja da misli kako samo njoj, kraljici drame, mogu da se dese takve stvari. To bi mu i sama priznala da nije osetila ubod ljubomore u njegovom glasu: ako njegova uvrnuta bivša žena predsedava opasnim i važnim slučajevima, to znači da je on u opasnosti da bude zasenjen. Koga će onda od njih dvoje njihov sin više da poštuje?

Stiv nije bio kod kuće kada se dovezla, i ostavila mu je poruku: *Uspeh. Radiću ceo vikend i ostaću u gradu. Nazovi me. Dž.* — oklevala je, a zatim dodala jedno x.

Provela je celo prepodne obezbeđujući sudnicu u Čipstovu. Na Vilijamsov nagovor unajmila je crkvenu portu udaljenu od glavne ulice i pronašla je penzionisanog razvodnika oblasnog suda, Arvila Hjuza, pedantnog bivšeg

pripadnika vojske i redovnog člana mnogih lokalnih udruženja, koji se složio da bude pomoćnik islednika. Popodne je bilo ispunjeno ispisivanjem poziva u kancelariji, od kojih je svaki morao da sadrži dovoljnu sumu novca za „putne troškove“ u gotovom za svakog svedoka koji je pozvan na sud. Lista za prvi dan uključivala je Džastina Beneta, Darena Hoga, Kevina Stjuarta, Elejn Luis, doktora Pitersona i Frenka Grantama.

Njen sledeći zadatak bio je da pronađe pozivarsku firmu koja se dala ubediti da radi u subotu uveče za honorar izražen s manje od četiri cifre. Pošto je okrenula skoro sve firme iz *Žutih strana*, najzad je uspela da nađe jednog čoveka iz Sent Polsa koji je prihvatio da to uradi za pet stoti na funti, u gotovom. Bila je islednica Njenog veličanstva, zvaničnik s ingerencijama jednakim sudiji Višeg suda, a našla se u situaciji da kasno uveče broji desetice ljigavcu koji je parkirao ispred njene kancelarije i zatrubio joj da izađe jer je bio suviše lenj da sam izađe iz kola. Njeni počeci na sudu, kada je učutkivala pijane i nasilne očeve, bili su glamurozniji od ovoga što je sada radila. Kada pozivi budu podeljeni, moraće da pozove svakog porotnika i da mu da brižljiva uputstva za novo i neobično odredište, uveravajući ih da je ručak, naravno, obezbeđen. Njen poslednji poziv, onaj koji je izbegavala, bio je upućen Simon Vils.

Na telefon se javio dečak od deset ili jedanaest godina, koji je rekao da je njegova mama gore. Mlađa deca su vrištala u pozadini nadmećući se s televizorom. Dženi mu reče da ide da je dovede jer je vrlo važno. Dečko reče da sada ne može jer je sada s Kenijem.

— Pa dobro, sačekaću momenat.

Dečko je rekao u redu, i spustio slušalicu na pod. Dreknuo je gore da je neko na telefonu ali nije dobio odgovor. Između dernjave klinaca i crtaća, Dženi je čula žensko stenjanje u pozadini i trupkanje sa sprata. Odlučila je da to ostavi za ujutru. Simon je očigledno imala na umu druge stvari.

Nikada se nije osećala tako sama dok je sedela u holu kancelarije ukrašenom reprodukcijama Nojeve barke. Provela je dve noći van svog doma, u ovom malom velškom gradiću, a dobila je samo jednu poruku od Stiva, koji joj je čestitao na ponovnom stupanju na dužnost. Došao bi da je vidi, ali preuzeo je neke radne obaveze od nekoliko dana a treba mu novac. Otkrila je inat u njegovom glasu: ona ima posla, pa ima ga i on. Alison je nije zvala, a ni Moreton. Jedina osoba koja jeste zvala bio je Vilijams, i počinjao je da je zabrinjava: bio je tako vatren u pljuvanju engleskog jezika, da je morala da mu kaže da malo ohladi i ne bude tako težak za saradnju. Izolacija joj je ipak dozvoljavala da uradi nešto povodom sopstvenih motiva. Nije više bila u pitanju samo pravda za Denija i Keti; htela je to da uradi propisno, htela je da bude Dženi Kuper, islednica, uspešna u poslu. Poštovana.

Uzela je jedan temazepam i spremila tubu s pripremljenim mentol bombonama u džep. Neispavana i uplašena, jedva da je i osetila dejstvo leka. Srce joj se ubrzalo, dlanovi su joj se znojili, a jezik joj je bio prevelik za usta. Trebala je da nađe doktora preko vikenda i nadomesti pilule koje je prosula u odvod, ali uverila je sebe da će biti tako agilna da joj neće ni trebati. To je imalo savršenog smisla u hotelskoj sobi, ali sada kad je trebalo da održi proces, nije imala pojma kako će to da izvede.

Arvilovi pogrebno spori koraci približili su se vratima. Pokucao je dva puta.

— Napred. — Reči su joj zastale u grlu.

Sedamdesetogodišnja starina uđe i stade mirno, u blejzeru i mašni svoje stare regimente ispod razvodničke mantije, sede začošljane kose i u blistavo izglancanim cipelama. — Sudnica je spremna za vas, gospođo.

Stupila je u prostranu dvoranu visoke tavanice izgrađenu u viktorijansko doba kao prostor za nastavu, koja je i dalje zadržala atmosferu svoje sumorne namene. Njen sto, presvučen zelenom tkaninom, bio je postavljen izdvojeno, dobrih tri i po metra od reda stolova koji su

zauzimali skoro celu širinu dvorane i za kojima su sedeli energični pravnici, ljutitog izgleda. Hartli je zauzimao centralnu poziciju.

Na njenoj desnoj strani, u dva reda od po četiri stolice, sedela je porota. Ostatak dvorane bio je nakrcan radoznalim novinarima. Simon Vils i njene dve prijateljice, kojih se Dženi sećala s prekinutog pretresa, bile su sabijene na kraju reda i streljale su ljutitim pogledom reportere koji su im okupirali prostor. Nije bilo ni traga predstavnicima *UKAM-a.*, i jedini od pozvanih svedoka koga je ona mogla da vidi bio je Džastin Benet, uklešten kod vrata. Dženi je sela s osećanjem nestvarnosti situacije. Stotine očiju bilo je upereno u nju.

Pozdravila ih je kratko da sakrije drhtanje u glasu, i zahvalila se na strpljenju svih njih, pa izrazila nadu da će njihov posao biti završen vrlo brzo. Videla je da Hartli želi da joj privuče pažnju, ali ga je ignorisala i okrenula se Arvilu, koji je sedeo s njene leve strane s magnetofonom za stolom koji ju je odvajao od pravnika.

— Gospodine Hjuze, da li su se svi pozvani svedoci odazvali?

Ustao je, pozdravivši je uvežbanim naklonom poštovanja.

— Ne, gospođo. — Čitao je uz pomoć naočara sa svog papira pričvršćenog za tablu. — Gospodin Džastin Benet je prisutan; svedoci gospođa Elejn Luis, doktor Nikolas Piterson, gospodin Frenk Grantam, gospodin Daren Hog i gospodin Kevin Stjuart nisu se odazvali svojim prisustvom.

— Hvala vam. — Dženi se okrenula ka pravnicima. Izbrojala je dva savetnika osim Hartlija i četvoricu stručnih pravozastupnika. — Cenim da su neke od prozvanih stranki ipak zastupljene pred ovim sudom jutros.

Hartli, njihov izabrani predstavnik, ustade.

— Gospođo, kao što već znate, ja zastupam kompaniju *UKAM zaštitni sistemi Ltd.*, i po dogovoru gospođu Elejn Luis...

— Ali ne i gospodina Darena Hoga i gospodina Kevina

Stjuarta?

— Ne, gospođo. Nisam dobio nikakva uputstva u tom smislu. Zapravo, do ovog jutra nisam ni znao da su ta gospoda pozvana. Mislim da bi bilo u redu da kažem, s obzirom na skorašnje događaje, da je nastavak ovog saslušanja za većinu nas u ovoj prostoriji bio veliko iznenađenje.

Ignorišući njegov pokušaj da je obruka, Dženi reče:

— Možda biste mogli da naložite svojim stručnim savetnicima da ih pronađu? Imam potvrdu od pozivara da su pozivi i putni troškovi isporučeni na upisane kućne adrese u subotu uveče.

Kao njihovi poslodavci, vaši klijenti moraju da im dopuste da saraduju s ovim sudom čak i ako to znači odsustvovanje s posla.

— Uveravam vas da su moji klijenti svesni svih svojih obaveza...

— Pa gde je onda gospođa Luis? — Dženi je zvučala kao ljutiti razredni starešina, njena napetost se pretvorila u ljutnju.

— Gospođa Luis je u Vašingtonu, gospođo, na produženom poslovnom putu koji očekujemo da će trajati nekoliko nedelja.

— Potpisala je prijem poziva lično pre trideset šest sati. Ako mi kažete da je nakon toga napustila zemlju, onda to moram da smatram nepoštovanjem suda.

— Kao prvo, želeo bih da prenesem duboko izvinjenje moje klijentkinje zbog nemogućnosti da odloži svoj put, i kao drugo, molim vas da preduzmete manje drastične korake jer se uzimanje njene izjave može obaviti preko video-linka, ako bude neophodno. Upotrebu te tehnologije podsticao je predsednik Vrhovnog suda u skorašnjoj praksi.

Nekolicina pravnika se nasmejala na Hartlijev suptilan podsmeh na račun primitivnih sredstava u toj priručnoj sudnici.

Dženi se obuzdavala.

— Obezbedićete mi podatke o njenom trenutnom prebivalištu i podneću Višem sudu zahtev za njeno privođenje.

Znala je da u Ujedinjenom Kraljevstvu islednik nema pravo da izda važeći nalog izvan granica kraljevstva, činjenica koju su UKAM-ovi pravници sigurno izneli urznemirenom klijentu negde kasno u subotu noću. Vratiti Elejn Luis podrazumevalo je dugotrajnu i skupu proceduru koju tim dobro plaćenih američkih pravnika može da odgađa zauvek.

Uveren u sigurnost svog klijenta, Hartli reče:

— Vrlo rado ću dostaviti te podatke vašoj kancelariji — i vrati se na svoje mesto, propustivši da se nakloni.

Sledeći koji je istupio bio je uobraženi mladi pravozastupnik u ručno šivenom prugastom odelu koji je pokušao da imitira Hartlijev umereno oholi nastup. Predstavio se kao Henri Golding, zastupnik doktora Pitersona, koji, rekao je, traži objašnjenje po kom osnovu je pozvan na pretres. Kako je već svedočio, Golding je zaključivao da njegov klijent ima pravo da zna zbog čega je *tačno* ponovo pozvan. I ako odgovor na to pitanje izazove neka kontroverzna pitanja, upućen je da zatraži odlaganje na osnovu toga što je Pitersonov kompjuter na poslu nedavno hakovan i fajlovi su poremećeni. Bilo bi nemoguće da se oslanja na njih, uveravao je zastupnik, dok se ne utvrdi njihova tačnost izvan svake sumnje.

Uverena da je na sigurnom tlu, Dženi reče:

— Gospodine Golding, niste dali nijedno pravno opravdanje za propust vašeg klijenta da se odazove na sudski poziv, a pitanja koja sam nameravala da mu postavim tiču se tela na kome je radio obdukciju pre samo nekoliko nedelja.

S osmehom za koji je sigurno mislio da je očaravajući, Golding reče da, uza sve poštovanje, doktor Piterson radi po pet-šest obdukcija dnevno. Od njega se ne može očekivati da se seti detalja slučaja obdukcije kojim se bavio pre skoro dva meseca.

— Hvala, gospodine Golding. Vaša molba je uzeta u obzir.

Zatečen odgovorom, zaustio je nešto da kaže, zastao, pa uz teatralno sleganje ramenima rekao: — A kakva je vaša odluka, gospođo?

— Prvo ću da saslušam preostale advokate.

Golding sede sa zbunjenim izrazom i pogleda ka Hartliju kao da traži odobrenje da izgleda zbunjeno. Stariji advokat mu uputi neiskren osmeh, srećan što mu mlađi kolega nije pretnja na sceni.

Treći zastupnik, Pamela Sarp, žena približno Dženinih godina koje se nejasno sećala s porodičnih sudova, ustade lagano, glumeći kao da je u životu posvećena daleko važnijim stvarima od ove. Dovučena ovamo očigledno preko volje, rekla je da je upućena da obavesti sud kako gospodin Grantam takođe traži objašnjenje i odlaganje, najpre zato što se ne može očekivati od jednog višeg menadžera na tako bitnom javnom položaju da odgovori na sudski poziv u tako kratkom zadatom roku, a drugo zato što nema nikakve materijalne dokaze da pruži, budući da nikada nije imao ništa s Denijem Vilsom i s tim slučajem. — Pre nego što je Dženi uspela da progovori ona je sela, kao da ne postoje iole shvatljiva obrazloženja protivna njenom.

— Da li želite moj odgovor, gospođo Sarp?

Zastupnica se umorno osovala na noge, njen izraz lica je govorio poroti: nadam se da ovo vredi uloženog napora.

— Izgleda da i vi i vaš klijent pokazujete isto nepoštovanje ugleda ovog suda — reče Dženi. Među stručnim zastupnicima nastalo je nelagodno smeškanje. — Najpovršnije čitanje zakona obavestilo bi vas da ja samostalno odlučujem koji je svedok neophodan i koga je u interesu pravde potrebno pozvati, i da odbijanje prisustva po legalnom pozivu predstavlja prekršaj.

— Uobičajeno je da se pozvanom svedoku pretresa zatraži da unapred pripremi, izjavu, gospođo.

Neprikriveno neprijateljstvo Pamele Sarp podiglo je

talas nervoze u njoj. Uvek je bilo tako: ljudi koji odbijaju da se unesu emocionalno a stvaraju konflikte izazivaju u njoj paniku.

— Gospođo Šarp! — reče Dženi, dok joj je srce lupalo u grudima. — Izdaću nalog za privođenje vašeg klijenta, doktora Pitersona, gospodina Hoga i gospodina Stjuarta.

— Sigurno bi kratko odlaganje...

— *Ne.*

Golding je skočio na noge protestujući.

— Gospođo, siguran sam da će moj klijent doći i bez pretnje privođenjem.

Dženi prasnu:

— Da li moram da vam ponovim reč po reč, gospodine Golding!? Svaki od vaših klijenata se oglušio o poziv. To je krivično delo. — Svoje poslednje reči namenila je Hartliju. — A bežanje od nadležnosti je posebno opasno. Gospođa Luis treba da očekuje ozbiljne posledice.

Hartli bezbrižno izmenja pogled uzajamnog uvažavanja s Pamelom Šarp, čestitajući joj na pobedi — izbacivanju Dženi iz takta. Samo polako, govorio je njihov pogled, uradiće ona posao umesto nas.

Dženi klimnu Arvilu koji donese svežanj već pripremljenih naloga. Sve ih je potpisala i naložila mu da telefonira Vilijamsu da ih odmah izvrši. Dok je on išao u susednu sobu da telefonira, naložila je Džastinu Benetu da zauzme mesto za svedoke.

* * *

Trebalo joj je malo vremena dok nije uočila potpunu promenu na njegovoj pojavi. Još je imao konjski rep, ali dredovi su nestali, kao i sve nitne i minduše, osim jedne. Bio je obučen u potpuno novo kao ugalj crno odelo s košuljom i kravatom. Pročitao je zakletvu u tišini, pokornim glasom, odajući celim ponašanjem da je spreman da sarađuje sa sudom.

Tri zastupnika su slušala pažljivo, vodeći stenografske

beleške, dok je Džastin objašnjavao da se bavio njegovim slučajem i sretao Denija nebrojeno puta pre njegovog prijema u kazneno- popravni dom *Portshed*. Potvrdio je da je bio problematičan dečko iz nestabilne porodice i da za njega nije bilo iznenađenje kada ga je porodična socijalna radnica, Rut Tarner, nazvala dve nedelje pre određivanja kazne da mu kaže da je u osetljivom mentalnom stanju. Dženi ga je upitala da li je išta uradio povodom Rutinog telefonskog poziva. Pogledao je s krivicom ka Simon Vils i rekao da nije, osim što je u pretkaznenom izveštaju spomenuo da je Deni duboko uznemiren zbog zatvaranja.

— Gospodine Benet, da li biste sa sadašnjim saznanjima uradili išta drugačije?

— Tražio bih psihijatrijsko posmatranje. Ali ne tvrdim i da bih ga dobio. Sva omladina s kojom ja radim trebalo bi da dobije pomoć te vrste. Tako vam je to.

Simonina podebela prijateljica - „porno zvezda u usponu“ — zagrlila je jednom rukom kada je počela da jeca. Gledajući je, Dženi naglo postade ravnodušna, setivši se kako se u subotu uveče Simon glasno tucala s novim dečkom iznad petoro dece u prizemlju.

— Pošto je otišao u zatvor, da li ste imali još dodira s Denijem?

Džastin odmahnu glavom.

— Ne.

— Ali ste čuli o njemu?

— Da... — Svi advokati se pogledaše kao jedan. — To ima veze s drugom strankom, Ketij Tejlor, petnaestogodišnjom devojkom koja je izašla iz *Portsheda* posle izdržane kazne, 17. aprila. Videli smo se 18. aprila u mojoj kancelariji i ponovo 20. aprila, u petak. Tada mi je ispričala za Denija.

— Šta vam je ispričala?

Džastin je svoj odgovor davao gledajući u pod, njegov glas se jedva čuo u dvorani.

— Pričali smo da li ju je vreme provedeno u zatvoru promenilo. Mislila je da jeste, ali samo zato što se plašila

da se ne vrati tamo... Pitao sam je zašto se plaši, i nije baš htela da kaže... tako smo mi obučeni, da ne teramo klince da odgovaraju na silu, da pustimo da stvari izađu na videlo same... Bio je skoro kraj sastanka i spremala se da ode kada me je pitala da li se sećam Denija. Rekao sam naravno, pa i sama zna. Ućutala se na trenutak, što je bilo neobično za nju, a onda rekla da je bila zabrinuta za njega u *Portshedu*. Naletela je na njega nekoliko puta u kantini pre nego što se obesio. Izgledao je loše, ćutljivo i deprimirano. Poslednji put kada ga je videla, veče pre nego što je umro, prišla mu je i pitala šta mu je, a on joj je odgovorio da ima problema s jednim čuvarom, nije rekao s kojim. Mislim da ga je pitala zašto nešto ne uradi povodom toga. Deni je rekao da hoće, da će nabaviti nož da se brani... I to je bilo to, sav razgovor koji su vodili.

— Da li je rekla još nešto u vezi s njim?

— Samo to da je čudno da je razmišljao o tome kako bi sebe odbranio baš pre nego što se ubio.

— Da li je spominjala da je ona imala neke lične probleme s osobljem?

— Ne baš neke posebne, ali...

— Ali šta, gospodine Benet?

— Stekao sam utisak da je možda nešto i bilo ali, kao što sam već rekao, nisam navaljivao. Očekivao sam da je vidim ponovo za nekoliko dana.

Dženi se okrenula ka poroti.

— Razlog što gospodin Benet nije video Ketij Tejlor je taj što je ona nestala dva dana kasnije i pronađena je mrtva na obodu grada, osam dana kasnije. Mogli ste da čitate u novinama o tom slučaju. Policija ga baš istražuje.

Spremila se za Hartlijevu primedbu, koja nije usledila. Bio je okrenut ka svojim savetnicima i razgovarali su šapatom. Izrazi na licima porotnika odjednom su postali smrtno ozbiljni, kao da se mračan oblak nadneo nad sudnicu. Simon je prestala da plače, ali i dalje je bila bleđa.

Dženi upita:

— Koliko su se dobro poznavali Keti i Deni?

— Nisu bili baš bliski — odgovorio je Benet — ali išli su na zajedničku nastavu odvikavanja od droge prošlog decembra, i mislim da su išli u istu osnovnu školu.

— Kako ste reagovali na tu informaciju?

— Bio sam veoma zabrinut. Znao sam Denija dosta dugo. Bio sam šokiran kada sam čuo da je mrtav.

— Da li ste nekome preneli šta vam je Keti ispričala?

— Da. Već me je zvao islednik, gospodin Maršal, dva dana ranije, ispitujući da li znam nešto bitno. Pošto mi je ostavio svoj broj, nazvao sam ga isto večer i preneo šta mi je Keti ispričala.

— Šta je on rekao?

— Zahvalio mi se i rekao da bi voleo lično da razgovara s njom. Ja sam rekao da bi najbolje bilo da meni ostavi nekoliko dana, da prvo ja razgovaram s njom, da vidim da li se setila još nečega novog. Mislio sam da Keti neće hteti da se otvori potpunom strancu tek tako. Ali pošto je insistirao, dao sam mu broj njenog mobilnog.

— Pa, znači da je od petka 20. aprila gospodin Maršal, tadašnji islednik, znao da je Deni rekao Keti Tejlor da ima problem s jednim članom osoblja i da traži nož za samoodbranu?

— Da. Tako je.

— I da li je zvao Keti?

— Nemam pojma.

— Hvala vam, gospodine Benet. Molim vas da sačekate. Možda bude još nekih pitanja za vas.

Hartli je užurbano razgovarao s dvojicom kolega zastupnika i ustao predstavljajući ih sve zajedno.

— Gospodine Benet, gospođica Tejlor vam nije dala nikakvu informaciju o okolnostima u kojim je Deni Vils preminuo, zar ne?

— Ne.

— Ona je imala dugačak kriminalni dosje i bila je stalni korisnik droge, nije li tako?

— Tako je.

— Uprkos svojim nežnim godinama, bila je optuživana za prostituciju.

— Da... — Prizvuk ljutnje začuo se u Džastinovom glasu. — Ali ona je prošla mnogo gore nego što je trebalo.

— Siguran sam da je tako i svima nam je vrlo žao zbog njene nesrećne smrti. — Napravio je pauzu zbog neuverljivo odglumljenog saučešća. — Možete li mi sada reći da li je Deni Vils imao ranije osude zbog nasilnih zločina?

— Imao je. Nekoliko.

— Hoće li onda biti pravično ako kažemo da, ukoliko je imao problem s nekim od osoblja, šta god to značilo, on jeste bio od onih mladića već naviklih da reaguju nasilno?

Dženi je gledala Džastina, pogleda uprtog u stopala, kako trepće nekoliko puta kao da potiskuje sebi nesvojtven nagon za nasiljem i okrenuo se prema ispitivaču.

— On je bio od one dece kojima se trudimo da pomognemo, ali nam to retko pođe za rukom. Ne znam više od vas šta mu se desilo, ali znam da ne bi bio mrtav da nije bio poslat na robiju. Zatvor ne funkcioniše — da radi, ja ne bih imao posla, kao što ne biste ni vi.

— Vaša predanost je zadivljujuća, gospodine Benet. Mislim da niko u ovoj prostoriji ne oseća ništa drugo do duboku tugu zbog gubitka mladog života. I po mome velikom iskustvu, još teže je kada se to desi bez vidljivog razloga.

Dženi je htela da objavi pauzu kada se začuo nemir u dnu dvorane. Novinari koji su taman dobili čist vidik, morali su da se pomere u stranu da propuste dva uniformisana policajca koji su vodili Grantama i Pitersona. Grantam je bio modar od besa; Piterson je bio bleđ kao da ga vode na vešala. Detektiv Vilijams je išao za njima s izrazom najdubljeg zadovoljstva. Benetovo svedočenje nije trajalo ni četrdeset minuta, što je značilo da su njegovi policajci već bili na poziciji, spremni za akciju.

Vilijams klimnu glavom Arvilu, koji je ustao.

— Svedoci gospodin Frenk Grantam i doktor Nikolas Piterson sada su prisutni, gospođo.

Žamor iščekivanja raširio se galerijom. Dženi je zatražila tišinu i pozvala Grantama da istupi. Osetila je nenormalnu navalu adrenalina, i dok ga je policajac pratio sve do stolice za svedoke, uzela je jednu mentol bombonu iz tube na stolu i isisala polovinu temazepama.

Zahvalila se policajcu i odaslala ga, dopuštajući Grantamu da ne izgleda na sudu kao kriminalac pod nadzorom. Ali on je svejedno streljao pogledom ka njoj s dozom zlobe kakvu je iskusila samo još u najljućim bračnim svađama. Borila se sa stezanjem u grlu i probala je s kratkom, tihom molitvom. Ona je glavna, i mora tako i da se ponaša.

Imitirajući pogled površne zainteresovanosti kojim se Pamela Šarp tako uspešno koristila da je iznervira, pogledala je ka svojim beleškama.

— Da li ste vi gospodin Frenk Grantam iz Belvedere parka broj 18, u Bristolu?

— Da. — Njegov odgovor je bio jezgrovit, dat bez namere da prikrije njegov bes.

— Zašto niste odgovorili svojim pojavljivanjem na sudski poziv ovog jutra?

— Mislim da je moja zastupnica to sasvim jasno objasnila.

Pamela Šarp je ustala.

— Gospođo, ako smem?

— Ne sada, gospođo Šarp. Nepoštovanjem suda ću se baviti kasnije. — Okrenula se Arvelu. — Molim vas, neka se svedok zakune.

Grantam je gledao u Pamelu Šarp, ali sve što je mogla da ponudi bilo je slabo sleganje ramenima, kao da mu govori da, ako nije nizašta kriv, onda ničega ne treba ni da se boji.

Gledajući u njegovo naduto, ozlojeđeno lice dok je brundao zakletvu, Dženi je bila zaprepašćena gnušanjem koje je osećala prema njemu. Ispitala je sebe. U tišini svoje

hotelske sobe pripremala se za ovaj trenutak, i on je trebalo da se odvija ozbiljno i mirno. Želela je samo jedan deo informacije od njega, i htela je da je izvuče ne izloživši se ni najmanjoj kritici.

— Gospodine Grantam, da li ste vi šef pravnog odeljenja lokalne vlasti Severn Vejla?

— Da. Na tom položaju sam dvanaest godina.

— I vaše odeljenje savetuje veće o širokom rasponu pravnih problema s kojima se susreću?

— Tako je.

— Ne odajući komercijalno poverljive informacije, možete li nam potvrditi da je u vreme smrti Denija Vilsa kompanija *UKAM zaštitni sistemi Ltd.* bila ponuđač na višemilionskom tenderu o ugovoru za izgradnju nove zatvorske ustanove na građevinskom zemljištu lokalnih vlasti Severn Vejla?

Grantam je pogledao direktno u porotu.

— Ne. Nema nikakva saznanja o tome.

— Vaše odeljenje nije konsultovano ni o kakvim planiranim problemima koje je taj tender mogao da izazove — po mom shvatanju, lokacija zemljišta bila je najvažnija, stoga je mogla da izazove brojna pitanja?

— Ne. Ja nemam nikakva saznanja o takvom tenderu.

Dženi je napravila belešku, više da se pripremi za sledeću fazu nego da stvarno zabeleži njegov odgovor. Nastavila je u drugom ritmu:

— Bivši islednik, gospodin Maršal, bio je vaš blizak saradnik i prijatelj, nije li tako?

— Sasvim izvesno je da smo se poznavali dugo vremena.

— Lično kao i profesionalno?

Grantam pogleda zabrinuto ka Pamelii Šarp.

— Družili smo se povremeno, naravno. Tehnički, ja sam bio njegov poslodavac. Moje odeljenje isplaćuje isledniku platu, kao što vam je poznato, gospođo.

Reagujući na nekoliko začuđenih pogleda u poroti, Dženi reče:

— Istorijska nepravilnost, članovi porote: kancelariju islednika plaća lokalna uprava, ali islednik nije odgovoran lokalnoj vlasti, niti je njen službenik. On je odgovoran direktno državnom sekretaru... — Nije odolela da doda: — Ma šta gospodin Grantam govorio.

Oni koji su razumeli nasmejali su se. Ostali su se dosađivali. Dženi je klimnula glavom Arvilu, sigurna da će ubrzo ponovo da zadobije njihovu pažnju.

— Hoćete li molim vas da dodate koverat gospodinu Grantamu?

Dok je Arvil nosio koverat do stolice za svedoke, Dženi upita:

— Da li se sećate datuma kada je gospodin Maršal pretrpeo svoj pogubni srčani udar?

Pošto mu se nije dopalo u kom pravcu je krenulo ispitivanje, Grantam iskrivi vrat, kao da mu je kragna pretesna:

— Ne, ne sećam se tačnog datuma.

Dženi proveri svoje beleške:

— Umro je u ranim jutarnjim časovima u petak 4. maja. U četvrtak 3. maja, poslao vam je jedan predmet preporučenom poštom. Ako želite, možete kasnije da vidite potvrdu.

Gledao je podozrivo u kovertu koja mu je uručena.

— Da li prepoznajete rukopis na adresi kao Maršalov? Grantam je zurio u karakterističan, zaobljen rukopis.

— Liči na njegov.

— Koverat naslovljen na vas bio je u vašoj kancelariji, ali niste potpisali za njega. Kako to?

— Pošta stiže u našu sobu za poštu. Ja nikada nisam tamo da potpišem prijem lično.

Tu činjenicu je Maršal sigurno znao. Dženi se pitala da li je uopšte želeo da pošiljka stigne, ili je ovo video kao priliku da svoje i Grantamove grehove istovremeno izloži očima javnosti.

— Iz razloga poverljivosti ne nameravam sadržaj te koverta da izložim javnosti, ali hoćete li molim vas da ih

pogledate?

Arvel je stajao pred Grantamom štiteći ga od pogleda iz dvorane, dozvoljavajući poroti samo pogled iz profila. Nespretno, Grantam izvuče iz koverta slike, s pričvršćenom, rukom ispisanom Harijevom porukom: *Dragi Frenk, tvoj prijatelj, H.* Gledala ga je kako mu se izraz od obazrivog menja u užasnut kada je pogledao prvu, a zatim drugu i treću sliku.

— Predajte ih razvodniku kada se budete dovoljno nagledali.

Utrpao je fotografije nazad u kovertu, koju je Arvel uzeo i vratio na njen sto. Prostorija puna reportera videla je zgađeni izraz na Grantamovom licu. Vilijams, naslonjen na zid u pozadini dvorane, pogledao je Dženi odobravajuće, diveći se elegantnom načinu na koji je postupila.

Bez ikakvog upozorenja je nastavila:

— Uvažavam činjenicu da vodite odeljenje koje se bavi bukvalno stotinama predmeta u isto vreme, ali vas molim da vratite sećanje unazad i ponovo razmislite. Da li ste sigurni da ne znate ništa o tenderu?

Pamela Šarp i Hartli skočili su u isto vreme s istim prigovorom. Gospođa Šarp je prva dobila reč.

— Gospođo, može li svedok biti obavešten o svom pravu protiv samoinkriminacije.

— Naravno. Gospodine Grantam, imate pravo da prećutate sve što može vas da optuži. — Okrenula se poroti. — Drugim rečima, svedok ne mora da odgovori na pitanja ako bi ga odgovori na njih doveli do podizanja krivične prijave protiv njega.

Advokati su zauzeli svoja mesta, ostavivši Grantama da se koprca pred teškom dilemom.

Dženi ga je gledala kako gleda prema redovima revnosnih novinara, procenjujući koliko će oni da iskopaju, i vagajući šta će proizaći iz tišine ako bude odbio da odgovara. S hladnokrvnošću dostojnom divljenja, okrenuo se poroti i rekao je:

—Jasno je da se mi bavimo hiljadama građevinskih

prijava. Sada kada sam razmislio o tome, sećam se jedne vezane za nekakav maloletnički zatvor.

— Da li znate da je plan bio da se zatvor gradi na zemljištu u vlasništvu lokalne uprave?

Blesak straha u njegovim očima pružio joj je odgovor, ali ga je pogled Pamele Šarp sprečio da ga izgovori. Dženi je htela da ga natera da prizna činjenice tako da može opravdano da traži detalje dok god celo trulo jezgro posla i razlog *UKAM*-ovog zataškavanja ne budu razotkriveni, ali osetila je da je došao najdalje dokle je mogao. Njegov izraz je sada bio izraz ukopane tvrdoglavosti. Računao je da može da se distancira od fotografija Harija Maršala, što mu je ostavljalo samo jedan problem da se nosi s njim, na terenu koji je mogao da kontroliše.

Pokušala je poslednji put.

— Morali ste znati da li vaša uprava pravi višemilionski ugovor s kompanijom *UKAM zaštitni sistemi Ltd.*

Prozrevši je, Grantam reče:

— Moraću da se konsultujem s onima koji vode takve predmete i odgovoriću vam.

Ono što je nju brinulo bila je činjenica da, ako mu da vremena, on može da sahrani proces uništivši dokumenta tokom noći, ali znala je da bi se sva sledeća pitanja sudarila s istim otporom. Složila se s kompromisom. — Otpustiću vas dok ne dobijem izjavu sledećeg svedoka. Možete telefonom da izvršite neophodne provere. Molim vas da se ne udaljavate više od sto metara od zgrade. Očekujem vaš odgovor do kraja prepodneva.

Jurnuo je od stolice za svedoke i odmarširao napolje, praćen svojim iznerviranim pravnim savetnikom. Iz dna dvorane Vilijams joj je klimnuo, kao da kaže da je uradila ono što mu je trebalo da u Grantamovu kancelariju uđe na glavna vrata.

Nastavivši, prozvala je doktora Pitersona. Očekivala je da se advokati dignu kao jedan i traže interni prijem u prostorijama sudije, gde bi zahtevali da se upoznaju sa

sadržajem koverta i za šta se tačno Grantam optužuje. Ali dok se Piterson približavao, tri pravnik su bila zauzeta tajnim razgovorom: izgleda da su Hartli i Golding iznosili svoja saznanja, a Pamela Šarp je saznala nešto šokantno.

Pitersonovo lice je izgledalo iznureno; ne bi je iznenadilo ni da je čula da nije spavao od kada je dobio poziv za sud. Dok za Grantama nije imala nimalo razumevanja, jedan deo nje je saosećao s preopterećenim patologom. Ovo je mogao biti put bez povratka za pripadnika njegove profesije koji je svojevolumno prikrio dokaze koji su mogli da dokažu ubistvo.

— Doktore Pitersone, vi ste pregledali telo Denija Vilsa, u ponedeljak 16. aprila, i zaključili da je njegova smrt obično samoubistvo — gušenje vešanjem o prozorske šipke užetom od krevetskog čaršava.

— To je tačno.

— A to ste izjavili i na pretresu koji je gospodin Maršal održao 1. maja, zar ne?

— Tako je.

Nije mogao da zvuči skrušenije, ali Dženi je primetila da Golding ne pokazuje vidljive znake uzbuđenja. Ponašanje advokata bilo je zbunjujuće.

— Možete li potvrditi, molim vas, da ste izveli i drugi pregled na telu Denija Vilsa, u ponedeljak 23. aprila.

Nastalo je uzbuđenje šuškanje papirima kada su novinari koji su pratili priču nanjušili otkriće.

— Da. U ponedeljak ujutru gospodin Maršal je tražio da pregledam telo još jednom.

Sama činjenica da je uopšte odgovorio bila je začuđujuća. Očekivala je da će da se pozove na pravo protiv samoinkriminisanja. A šta je to trebalo da znači, nije imala vremena da promisli. Morala je da gura napred.

— Možete li da mi kažete zašto ste uradili drugi pregled?

— Gospodin Maršal me nazvao telefonom u ponedeljak ujutru i tražio to od mene. Rekao mi je da je dobio informaciju da je Deni možda bio umešan u neku

vrstu nasilja koje je prethodilo njegovoj smrti, i tražio je da potražim tragove povreda.

— Da li je rekao da je ta informacija došla od Denijeve poznanice, zatvorenice u *Portshedu*, Keti Tejlor?

— Ne. Nije mi rekao odakle je došla.

Dženi je pokušala da ga pročita. Govorio je ravnim tonom, ozbiljno, ali nije bio šokiran kao što je bio Grantam. Bio je *pomiren sa suđbinom*. Ponovo je pogledala Goldinga i svanulo joj je da on i Hartli već znaju ono najgore, možda čak i za Maršalove fotografije, i da su nekako spremili taktički odgovor. Uzela je još jedan mentol iz tube.

— Šta ste otkrili prilikom drugog pregleda?

Piterson je posegao u džep i upitao:

— Dozvoljavate li da pročitam svoj izveštaj?

Dženi reče da nema ništa protiv. Dok je pokušavala da shvati šta se dešava, pročitao je svoj izveštaj zaključivši da je Deni pretrpeo povrede izazvane tehnikom prisilne kontrole približno u vreme njegove smrti, i da je mogao biti delimično svestan ili čak i bez svesti kada je obešen o čaršav.

— Da li to znači, doktore Pitersone, da je po vašem mišljenju moguće da se on nije sam obesio, već da ga je obesio neko drugi?

Simon Vils se držala za ruku prijateljice, previše šokirana da bi plakala.

— Mogu samo da kažem da jeste moguće. Video sam dosta vešanja gde je bilo tragova da je žrtva pokušala da oslabi omču, ali i neka gde takvih znakova nije bilo. Ne mogu da potvrdim ni jedno ni drugo.

— Ali je imao povrede proizašle iz nasilnog kontrolisanja, do te mere da mu je bio iščupan pramen kose.

— Da.

— I dali ste taj drugi izveštaj gospodinu Maršalu?

— Da. Jesam.

Porotnici su se pogledali. Novinari su šaputali među

sobom, ali pravници su jedva reagovali. Knedla u Dženinom grlu je narasla, kamenjoj je bio u ždreću. Uzela je gutljaj vode.

— Ostaje pitanje zašto niste spomenuli taj izveštaj na pretresu u vezi sa smrću Denija Vilsa koji je održao gospodin Maršal?

— U petak ujutru 27. aprila, telefonirao mi je da je dobio dokaze da je Deni bio umešan u svađu s osobljem koja je objašnjavala povrede. Zamolio me je da, ako mogu, ne spominjem to na sudu jer bi moglo da navede porodicu da veruje da je bio ubijen, a on to sasvim sigurno nije bio: svi dokazi, uključujući i kamere, rekao je, dokazuju da je Deni bio sam u svojoj ćeliji u vreme smrti.

— Tražio je od vas da zataškate dokaze i sprečite njegovu porodicu da donese pogrešne zaključke?

Piterson je pokajnički pogledao prema Simon.

— Objasniću. Svih ovih četrnaest godina koliko ja radim kao patolog, Hari Maršal je bio islednik. S vreme na vreme bavili smo se uznemirujućim smrtnim slučajevima, obično samoubistvima, u kojima je bio vrlo revnostan da donese jasnu presudu. Rekao mi je u nekoliko prilika da, ako porodica ne sazna kako je njihov voljeni tačno preminuo, to može da uništi ne jedan nego mnoge živote. Nisam se uvek slagao s njim, i u ovoj prilici ne plašim se da kažem da sam pogrešio što nisam javno objavio nalaze. Nakon te istrage sam odlučio da ih objavim, i zahvalan sam za priliku da to uradim sada. Dodao bih, takođe, da neću da menjam svoj originalni izveštaj da je reč o samoubistvu. Čvrsto verujem da je Deni Vils umro od sopstvene ruke.

Njen ručak je stajao nedirnut na stolu jer joj je stomak bio tako stisnut od nervoze da je jedva gutala sopstvenu pljuvačku. Svi proračuni koje je napravila bili su pogrešni. Ne nateravši Grantama da javno objasni fotografije i da odgovori na pitanje o tenderu, pomogla mu je da joj se provuče kroz prste. Vratio se na mesto za svedoke pre pauze s nejasnom formulacijom kako se lokalnoj upravi kompanija *UKAM* obratila u vezi s kupovinom zemljišta, ali je glatko poricao svako lično učešće. Trebala je da nastupi oštrije, da ga natera da potpuno porekne svaku povezanost s *UKAM*-om, ali je podlegla želji da ne ispadne bezobzirna. Dozvolila je da joj na put da raskrinka krajnji motiv *UKAM*-ovog zataškavanja stane sopstvena slabost. Možda će Vilijams uspeti da napokon pronađe dokaze da je korumpiran, ali to će svakako biti suviše kasno da bi imalo uticaja na njenu istragu.

Otkriće Pitersonovog drugog pregleda takođe je bilo ćorak. Očekivala je da će poricati, ili makar odbiti da odgovori, stvarajući tako oblak nepoverenja koji poroti ne bi ostavio nimalo sumnje da je bilo razloga za njegovu prethodnu ćutnju, što je vodilo do hotimičnog prikriivanja. Umesto toga, majstorski je prebacio odgovornost na mrtvog Harija Maršala i istovremeno neutralisao podatke o Denijevim povredama. Gde je našao hrabrosti za tako drzak potez, nije znala. Možda je znao previše prljavština o mnogim hirurzima iz Vejla, pa je zapretio svojim šefovima da bi zadržao posao u zamenu za ćutanje o njihovoj nemarnosti i prekršajima. Kako god da je došao na tu ideju, bilo je jasno daje makar jedan od advokata znao za to. Izrazi na njihovim licima tokom njegovog svedočenja su

joj bez svake sumnje potvrdili da se drže plana. I do sada im je dobro išlo.

Posegnula je za temazepamom i istresla jednu dozu. To će je otupeti, ali morala je i sama da ide na proračunati rizik: da nađe snagu da izvuče nešto iz dva preostala svedoka koje su Vilijamsovi ljudi pronašli i dovukli na sud baš pre pauze za ručak: Kevina Stjuarta i Darena Hoga. Ako ni s jednim ne bude napravila proboj, porota neće imati izbora nego da progłosi samoubistvo. Propašće, i neće moći da krivi nikoga drugog osim sebe same.

Gledala je tu jednu pilulu na dlanu i pitala se šta to govori o njoj, krhkosti života i neuhvatljivosti istine, kada jedina nada za pravdu zavisi od toga hoće li je progutati.

Daren Hog, operater zatvorenog TV sistema za nadzor u *Portshedu*, tvrdio je da je sudski poziv u subotu primio njegov pijani cimer i zaboravio da mu preda papire. To je izazvalo smeh u poroti. Ozbiljna, Dženi je zatražila da se seti svih incidenata koje je video u danima koji su prethodili Denijevoj smrti, kada je na njemu primenjena tehnika nasilnog kontrolisanja. Hog je rekao da nije video nijedan, i podsetio je da je kamera koja pokriva hol muškog odeljenja bila pokvarena. Pitala ga je da li je video bilo koji incident u kome je primenjena prisilna kontrola nad bilo kojim pitomcem na bilo kom odeljenju *Portsheda* u danima Denijeve smrti. Još jednom se srela s poricanjem. Ako je pomenuto kontrolisanje i primenjeno, tvrdio je, on ga nije video. Počevši da gubi strpljenje, Dženi reče:

— Ispričajte mi za slučaj, za *bilo* koji slučaj, kada ste videli da osoblje silom kontroliše pitomce.

Hog, obučen u svoju smeđu uniformu, kravate zategnute oko vrata, nije izgledao uznemiren.

— Dešava se to tu i tamo, kad neko počne da divlja pa mora da bude stavljen pod kontrolu.

— Ispričajte mi šta ste videli, neki tipičan incident.

Hog počesa aknama pokriven vrat, koji je ionako bio crven od brijanja.

— Pa, samo postavite klinca uz zid ili već nešto tako, i sačekajte da se smiri.

— Da li ste videli da pitomcu gurnutom licem prema podu čuvar kleči kolenom na kičmi, i zavrće mu ruku naviše prema vratu.

Neodređeno je odmahnuo glavom.

— Ne mogu da kažem da jesam, gospođo.

— Nikada.

— Ne.

Dženi, sada već na tački ključanja, napravi za trenutak pauzu, da se malo smiri.

— Gospodine Hog, prihvaćujem da ste za čoveka koji provodi pola života gledajući u monitore zatvorenog video-sistema za nadzor izuzetno nepažljiv posmatrač, ali sigurno mi možete reći ime jednog čuvara kojeg ste videli da primenjuje tehniku prisilne kontrole na pitomcu.

— Žalim slučaj.

— Koliko dugo radite u *Portshedu*?

— Tri godine.

— I ne možete da mi date nijedno ime?

— Ne s punom sigurnošću, gospođo.

Izdalo ju je strpljenje.

— Vi lažete ovaj sud, zar ne?

— Ne, gospođo.

— To u šta nas vi uveravate toliko je neverovatno da prosto ne može da bude istina.

— Nije tako.

— A ako lažete u vezi s jednom stvari, ne možemo vam verovati ništa od onoga što ste nam rekli, zar ne? Ne možemo vam verovati ni kada ste rekli da je kamera u holu muškog odeljenja bila pokvarena.

— Bila je.

— Ili da je Kevin Stjuart pravio redovne provere na svakih trideset minuta svih pitomaca na odeljenju tokom noći.

— Ali jeste.

Hartli je ustao.

— Gospođo, samo u duhu pomoći sudu, podsetio bih vas na obavezu islednika da izbegava pristrasnost.

— Gospodine Hartli, želim da podsetim ovog svedoka da se zakleo da će da govori samo istinu, u čemu je, to sam potpuno uverena, sasvim podbacio.

Hartli je izmenjao iznenađen pogled s kolegama i seo nazad na mesto da doda još jedan pasus svojoj narastajućoj žalbi.

Dženi se okrenu svedoku.

— Više nam niste potrebni, gospodine Hog, osim što vam nalažem da platite globu u iznosu od pet stotina funti za nepoštovanje suda zbog neprisustvovanja po pozivu.

— *Pet stotina funtil?* Pa ja ne mogu to da priuštim.

— Onda ćete ići u zatvor na pet dana. — Okrenula se policajcu koji ga je doveo u dvoranu. — Pobrinite se da gospodin Hog ne ide nikuda. Pobrinuću se za njega na kraju dana.

Sada je bio Goldingov red da prigovori u duhu pomoći.

— Gospođo, zar gospodin Hog nema pravo da zatraži pravnu pomoć pre nego što bude osuđen na kaznu zatvora?

— Da li se vi nudite, gospodine Golding?

Pogledao je u čuvara.

— Pa, ja...

— Verujte mi da ću biti pravedna. Svi svedoci koji su se oglušili o sudski poziv biće takođe kažnjeni. — Okrenula se Hartliju. — Osim gospođe Luis, naravno.

Golding je seo i savetovao se s Pamelom Šarp, koja je listala zakon, tražeći ubrzano odgovarajući član. Njeni pomoćnici su jurnuli pozadi da uvere Grantama i Pitersona da neće ići u zatvor. Policajac je vodio Hoga, koji se glasno žalio, na drugi kraj dvorane.

Ignorišući njegove proteste, ojačana demonstracijom svoje snage, pozvala je Kevina Stjuarta na klupu za svedoke.

Ovaj je bio još postojaniji od Hoga. Njegovo

objašnjenje što se nije odazvao na poziv glasilo je da je mislio kako je u pitanju greška — pa, sve što je imao rekao je prošle nedelje. Poricao je ikakvo učešće u primeni prisilne kontrole na Deniju Vilsu i nije znao ni za jedan slučaj da je fizički prisiljavan na nešto.

— Kažete nam da se ne sećate da je za šest dana koje je proveo na muškom odeljenju ijedanput bio fizički smirivan?

— Ne u mojoj smeni.

— Znači da se desilo u toku dana kada vi niste bili prisutni?

— To ne bih mogao da znam.

— Da li se vode zapisnici ako je bilo sukoba s pitomcima?

— Ne, ako nije nešto ozbiljno.

— Deni je imao masnice i pramen kose mu je bio iščupan.

— O tome mi niko ništa nije rekao. A meni nije pravio nikakve probleme.

— Gospodine Stjuart, imamo dokaze od patologa da je kratko pre smrti Deni bio umešan u borbu koja je na njemu ostavila znake da je bio podvrgnut primeni tehnike prisilne kontrole. Da li vi očekujete od mene da prihvatim kako nemate nikakvo saznanje o tome?

— Da, gospođo.

— Nije bilo nikakvih tračeva o tome, zar ne?

— Ne, nisam čuo za njih.

— Kolege iz dnevne smene nisu vam rekle da pripazite na njega jer pravi probleme?

— Ne, gospođo.

Dženi baci pogled na porotu i oseti da su na njenoj strani, da nisu uvereni u Stjuartovu iskrenost, i da se pitaju šta on to krije.

— Koliko često ste morali da primenjujete silu?

— Jednom nedeljno ili tako nešto. Ne tako često.

— Da li gurnete pitomca licem prema zemlji i zavrćete mu ruke na leđa?

— Vrlo retko.

— Ali se dešava?

— Ako nema drugog izlaza, primorani ste na to.

— Ako je to tako retko, još više zbunjuje činjenica da vam to niko nije spomenuo. Pa to je nešto o čemu pričate s kolegama, zar ne?

Stjuart pogleda ravno u porotu s istom bezizražajnošću koju je pokazao na svedočenju prošle nedelje.

— Ja ne znam kako je Deni zaradio te povrede. Možda je imao sukob s osobljem za koji ja ne znam. Možda s nekim drugim dečakom. Samo znam da je bio živ i zdrav kada su ugašena svetla i, koliko ja znam, ništa naopako se nije desilo posle toga.

— Doktor Piterson je rekao da je Deni bio u nesvesti, ili polunesvestan kada je omča nabačena.

— Nije u pravu.

— Ni u činjenici da kamera u hodniku nije radila ne treba da vidimo ništa sumnjivo?

— Možete da vidite šta god hoćete. To sa mnom nema nikakve veze.

— Ne budite nepristojni, gospodine Stjuart, ovde se radi o smrti deteta.

Naslonio se rukama na sto ispred sebe, ne nudeći izvinjenje. Prema tom čoveku je osećala prezir, veći nego prema onom glupanu Hogu. Nije ometao proces iz gluposti, već iz proračunatog sopstvenog interesa. Mogla bi da ga udari pesnicom u lice da prokrvari; mogla bi da ga mlati i zabija mu nokte u oči dok ne ispljune svoje prljave tajne.

Umesto toga, naterala se da stalozanim glasom kaže:

— Da li uopšte osećate nekakvo žaljenje zbog onog što se desilo Deniju Vilsu?

— Pa naravno da mi je žao što se obesio.

— Pa zašto onda ne ponudite barem jednu reč u znak saradnje? Zašto ne ponudite barem nagoveštaj ko je mogao da mu nanese te povrede?

— Zato što ne znam.

— Gospodine Stjuart, vi radite u toj ustanovi. U vreme Denijeve smrti poznajete sve čuvare i muške pitomce. Ili ste doneli sopstvenu odluku da zadržite informacije za sebe, ili su vam uputstva za to dali vaši poslodavci? Šta je od to dvoje u pitanju?

Hartli prigovori.

— Gospođo, ne odobravam implikacije vašeg pitanja. Nikakvi dokazi, ili bilo šta slično, nisu izneseni u potvrdu da su moji klijenti tražili tako nešto.

— Koji drugi zaključak mogu da donesem, gospodine Hartli? Ovaj svedok i gospodin Hog očigledno nisu sasvim iskreni. A gospođa Luis je toliko spremna da izbegne ovaj pretres da je napustila zemlju. Nije potreban pravno visokoobrazovan um da se shvati da je vaš klijent užasnut činjenicom da bi nešto makar blizu istini moglo biti rečeno na ovom sudu.

— Da li ste sigurni da ste želeli da se predstavite baš na ovakav način, gospođo?

Kevin Stjuart se nasmejao, samo kratak podrugljivi prasak, ali dovoljan da sruši poslednji bedem njene samokontrole. Obrušila se na Hartlija.

— Dosta mi je više da slušam vaš podrugljiv, sarkastičan ton. Nimalo ne sumnjam da ste lično umešani u odluku gospođe Luis da dopusti sebi da odleprša izvan nadležnosti ovog suda, i u vezi s tim ću zatražiti saradnju policije. Takođe ću tražiti od njih da utvrde ko je naveo gospodina Hoga i gospodina Stjuarta da ne sarađuju s islednikom na ovom pretresu. Vaši klijenti možda misle da dovoljno novca potrošenog na organizovano ometanje može da im donese željeni cilj, ali ja neću, ja *ne smem* to da dozvolim.

Njena provala besa odzvanjala je dvoranom. U tišini koja je nastupila, Hartli je sastavio vrhove prstiju, zatim zatvorio beležnicu i vratio poklopac na nalivpero. Gledao je uvis s bolnim, sažaljivim izrazom na licu.

— Bojim se, gospođo, da mi vaše primedbe ne ostavljaju drugu mogućnost osim da na Višem sudu tražim

da se obori svaka presuda do koje se dođe ovakvom istragom, ako uopšte i dođe dotle. Čudan način na koji vodite ovaj proces jasno navodi na pristrasnost, a da ne spominjem da me bizarni događaji od prošle nedelje ostavljaju bez ikakvog izbora.

Pokupio je svoja dokumenta i, praćen svojim savetnicima, krenuo kroz zapanjenu publiku ka vratima. Golding i Pamela Šarp izmenjaše poglede, i Pamela polako ustade. — Gospodin Golding i ja delimo osećanja našeg učenog kolege Hartlija, ali ostaćemo u interesu naših klijenata.

Dženi pogleda more zabezegnutih lica. Dala je novinarima njihov trenutak drame i naslovi popodnevnih izdanja bili su napisani: *Advokati napustili sudnicu islednice osramoćene zbog droge*. Moreton će čitati prve vesti na imejlu već uveče, a ostatak sutra ujutru. Poziv će stići pre deset sati ujutru. Imala je svoju šansu, i upropastila je. Poželela je da se izvini Simon Vils, koja je gledala zbunjenog izraza lica: htela je da joj kaže da je dala sve od sebe, ali je u sebi znala da to nije tačno.

Okrenula se svedoku Kevinu Stjuartu, koji je čupkao nokte, ali reči joj nisu dolazile. Periferni vid je počeo da joj se zamagljuje, a pritisak u slepoočnicama se pojačao; žagor iz dvorane bio je prigušen navalom krvi u uši. Zavukla je ruku u džep tražeći mentol bombone, ali je prsti nisu slušali. Videla je Arvela kako brzo kreće s njene leve strane i pomislila je da želi da je prihvati pre nego što padne, ali on je produžio — između redova ka u plavo ofarbanjoj starijoj ženi, i izmenjao brze šapate s njom. Bila je to *Alison*. Kada se Arvel okrenuo, videla je i Taru pored nje, a između njih vitkog, plavokosog momka anđeoskog lica. Momak s fotografija.

Arvel je požurio do stola, skoro trkom.

— Vaša službenica, gospođa Alison Trent, izgleda ima svedoka za vas, gospodina Marka Klejtona.

Kako se talas panike podigao, tako se brzo i stišao. Dženi je osetila da stoji na čvrstoj podlozi, a pritisak u

grudima je popustio. Posegnula je za vodom, na silu je progutala i uspela da progovori.

— Odstupite, gospodine Stjuart, ali ne napuštajte dvoranu.

Odgurnuo se sa stolice i otišao nazad mašući glavom s neodobravanjem.

— Pozivam gospodina Marka Klejtona.

Plavušan ne stariji od osamnaest, devetnaest godina okrenuo se ka Alison, koja ga je kratko gurnula u leđa da istupi, kao brižna majka. Tara je stajala iza njih, ushićena i uzbuđena.

Klejton je nervozno izašao napred, Arvel ga je doveo do klupe za svedoke i stajao pored dok je on mucao zakletvu, očiju raširenih u strahu.

Dženi ga upita:

— Jeste li vi Mark Klejton?

— Jesam.

Rekao je svoje godine — osamnaest — i adresu na jugu grada s mekim akcentom, više somersetskim nego bristolskim. Videlo se da nikada ranije nije svedočio: nije se šepurio kao prevejani delinkventi.

Bez unapred zabeleženih pitanja, i bez plana i ideje šta bi on mogao da kaže, imala je samo Alisonin stoički izraz lica kao potvrdu da, šta god je u pitanju, vredi.

— Možete li nam reći kako ste povezani, ako jeste, s preminulim Denijem Vilsom?

Klejton pogleda ka Alison, kao da od nje očekuje mig, i okrenu se samopouzdanu ka poroti. — Bio sam... bio sam prijatelj islednika, gospodina Maršala.

— Kada kažete, *prijatelj*, mislite...?

— Da... Pa, malo više od prijatelja, znate... Upoznao sam ga pre tri meseca, viđali smo se svake dve nedelje.

Zagor je prošao dvoranom. Novinari su digli glave kao jedan, i oni najciničniji su bili uzbuđeni.

Nastavila je taktično.

— Govorite o romantičnom prijateljstvu?

— Tako nešto... Našli smo se preko interneta. — Opet

je pogledao Alison. — Plaćao mi je.

— Hari Maršal, islednik u slučaju istrage smrti Denija Vilsa, plaćao vam je na dve nedelje da vodite ljubav s njim?

— Da.

Uхватиła je pogledom kako Vilijams tužno spušta glavu zbog onog što sada čeka Meri Maršal i njene ćerke, ali nazad se više nije moglo. Naložila je Arvelu da pokaže svedoku koverat. Izvadio je fotografije.

— Možete li nam reći šta vidite?

Klejtonje izgledao iznenađen, čak i zgađen, onim što je video. — Prikazuju Harija i mene u hotelskoj sobi.

— Ima li datuma na njima?

— Da... 25. april.

— Gde su snimljene?

— U *Novotelu* u Bristolu. Tamo smo uvek išli.

— Da li ste znali da su fotografije snimljene?

— Ne... Nijedan od nas dvojice.

— Možete li pročitati belešku prikačenu za fotografije?

Dženi baci pogled ka Frenku Grantamu, ali njega više nije bilo tamo.

— Piše, *Dragi Frenk, tvoj prijatelj, H.*

— Ima li datuma?

— Da... 3. maj.

Dženi se okrete ka poroti.

— Setićete se da je gospodin Maršal poslao ove fotografije gospodinu Grantamu trećeg ujutru, i da je preminuo sledećeg dana. — Opet se obratila Klejtonu.

— Šta znate o njima?

— Hari me je pozvao na mobilni, mislim u petak, i rekao da mu je žao ali da postoji mogućnost da se fotografije nas dvojice pojave u štampi. Neko mu je poslao kopije na kancelariju. Nije znao kako je došlo do toga.

— Kako je zvučao?

— Uzbudeno... veoma.

— Da li vam je spominjao nešto u vezi sa svojim poslom?

— Ne tada. Bio je to samo kratak poziv... Bio sam

besan.

— Zbog slika?

— Nego šta! Da.

— Rekli ste ne tada...

— Nazvao je još jedanput, sledeće nedelje, u utorak. Da budem iskren, nisam ni hteo da znam, ali kako on nije prestajao da zove, javio sam se...

— U koje doba?

— Ne znam tačno, kasno uveče, možda je prošla ponoć.

Dženi pogleda ka Alison, misleći na poziv koji je primila te noći od Harija, da je možda mogla da ga spreči, da je imala hrabrosti da uzvрати.

— Šta je rekao?

— Bio je tih, miran, tužan... Rekao je da mu nije dobro. I dodao je da, ako mu se nešto desi, treba da kažem njegovoj kancelariji da se čovek koga je tražio zove Šon Laflin i da je medicinski tehničar u kazneno-popravnom domu *Portshed*. Rekao je: *Son Laflin je ubio Denija Vilsa, a ja nisam imao dovoljno hrabrosti da to dokažem*. I to je to.

— Zašto se niste javili, gospodine Klejton?

— Nisam više hteo da imam posla s njim. Mi smo imali samo poslovnu vezu, znate. A kada je njegova žena počela da me zove, samo mi je još i to trebalo.

Vilijams je poslao ceduljicu predloživši predah kada je završila s Klejtonom, ali nije objasnio zašto. Kasnije će joj reći kako se u tih pola sata, dok su novinari na trotoaru ludeli od uzbuđenja, prava priča dešavala u uličici iza dvorane, gde su njegovi policajci odveli Stjuarta i Hoga. S istim izrazom koji mu se javljao u očima kada bi govorio o prevaziđenosti engleskog jezika, ispričao je kako je ponudio nagodbu prvom koji progovori. Hog se pokazao bržim nego što je izgledao, dignuvši prvi dva prsta kao školarac. Stjuart ga je udario i pokušao da pobegne, ali je završio u marici s lisicama na rukama, gde je već sedeo Frenk Grantam. Vilijams joj je rekao da je Grantam bio najgori, nije prestajao da ponavlja: „Je l' znate vi ko sam

ja?“ Odgovorio mu je, ali u pristojnom društvu se takve reči ne ponavljaju.

Velški provincijski detektiv, čiji je posao bio strašno monoton i uglavnom se sastojao od istraga provala u garaže kada bi imao sreće, sada je bio ushićen.

Hartli i *UKAM*-ovi savetnici bili su u dvorani kada je Dženi nastavila pretres sredinom popodneva, ali su sedeli u uglu na mestima za publiku, u zamci profesionalne obaveze da ostanu u toku i ponosa da izgube čast vrativši se na mesta određena za pravnike. Nekoliko redova ispred njih, Alison i Tara Kolins sede su sa Simon i njenim prijateljicama; Tara je zamenila ulogu s „porno zvezdom u usponu“ i držala Simon za ruku.

Dženi je pozvala Hoga i podsetila ga da je još pod zakletvom. U njegovom ponašanju nije bili ni trunke stida ili nelagode. Bio je arogantno samopouzdan kao čovek koji zna da se izvukao.

— Gospodine Hog, verujem da ste od prvog davanja izjave do sada razmislili i da sada želite da raščistite neka pitanja.

Hog baci pogled ka Vilijamsu, proveravajući da li je bezbedan. Vilijams mu klimnu glavom. Hog reče:

— Da, gospođo.

— Gospodine Hog, hoćete li nam reći šta ste videli u noći 13. na 14. april, kada je preminuo Deni Vils.

— Video sam jednog člana osoblja kako ulazi u njegovu sobu.

— Odakle ste to videli?

— Na jednom od mojih monitora.

— Hoćete da kažete sudu da je kamera koja je pokrivala hodnik u muškom odeljenju bila ispravna?

— Da, gospođo. Bila je.

Dženi se oduprla porivu da pogleda u porotu. Čula je iznenađene uzdahe, ali nije htela da se osvrće, srce joj je već dovoljno brzo udaralo. Nije pogledala ni Hartlija i

njegov tim. Morala je da ostane fokusirana; najvažnije je bilo da od Hoga dobije čistu istinu.

— Nije bila pokvarena?

— Ne. — Još uvek ni znaka kajanja. Bio je pravi bestidnik.

— Zašto ste onda rekli da je bila?

— Rečeno mi je da to kažem, kao i da je prijavim kao neispravnu rano ujutru pre isteka moje smene.

— Ko vam je to rekao?

— Direktorica, gospođa Luis.

Dženi je začula komešanje među *UKAM*-ovim advokatima, koji su već spremah taktiku da opovrgnu i diskredituju svedoka.

— Niste prijavili kvar kamere pre jutra četrnaestog, pošto je Deni preminuo?

— To je tačno.

Duboko je udahнула.

— Recite nam šta ste videli preko kamere, gospodine Hog.

— Tokom večeri, video sam gospodina Stjuarta kako obavlja redovnu kontrolu, i da se ispred Denijeve sobe zadržava nekoliko puta. Nisam mogao da vidim šta se dešava unutra, ali izgledalo je da gospodin Stjuart viče. Kao da je pitomac izazivao nered. To sam primetio i prethodnih noći, takođe.

— Šta ste primetili?

— Da gospodin Stjuart ima probleme s Denijem. Nije hteo da se smiri. Nastavio je da ga opominje, i na kraju je pozvao Laflina.

— Ko je Laflin?

— Jedan od medicinskih tehničara s prijemnog.

— Zašto nisam videla njegovo ime ni na jednom spisku zaposlenih?

— Nisam ga ponovo video posle četrnaestog... — Prvi put, Hog pognu glavu. — Rečeno nam je da je na odmoru poslednje dve nedelje... To jest, ako policija ili islednik budu pitali, trebalo je tako da odgovorimo.

— Gospođa Luis vam je to naložila?

Klimnuo je glavom.

— A ako odbijete?

— Gubimo posao, bez nade da nađemo drugi... A Laflinu niko nije hteo da se zamera. Klinci su ga zvali Mesar.

— Iz nekog posebnog razloga?

— Pa, ne znam da li je istina ili ne... — Hog je počeo da se znoji. Obrisao je čelo manžetnom. — Čuo sam samo priče... Nabavljao im je drogu, ali ih je tretirao kao meso.

— U prevodu?

Hog je olabavio kravatu.

— Mislim da su mu plaćali seksualnim uslugama. Ali tome nikada nisam prisustvovao. Samo znam da je često bio dežurni noću. Dežurni tehničar se zove kada treba umiriti nekog pitomca. Najčešće je to bio on.

— U koje vreme je Laflin došao u Denijevu sobu?

— Negde oko dva.

— Da li je gospodin Stjuart ušao s njim?

— Ne. Ostavio ih je same. Bio je unutra oko deset, petnaest minuta. Naravno, ne znam šta se desilo unutra, ali pogledao je prema kameri kada je izašao, znate, samo je bacio pogled...

— Šta se desilo posle toga?

— Sve se umirilo... Gospodin Stjuart nije više dežurao do šest sati. Tada je otkrio Denija. — Pre nego što je Dženi nastavila, dodao je: — To nije bilo neuobičajeno. Zašto bi se mučio kada deca već spavaju.

— Gospodine Hog, recite mi koliko često ste videli da se primenjuje prisilna kontrola na pitomcima u kazneno-popravnom domu *Portshed*?

— Svakodnevno. Bili su prinuđeni na to. Neki su poput divljih životinja. Pa kako drugačije da ih kontrolišu?

Zavalila se u stolici i pogledom obuhvatila celu dvoranu: Alison je dodavala maramicu Simon; Hartli i njegov tim su očajavali; Vilijams se tiho smejučio; Piterson je zabrinuto zurio u prazno; Šarpova i Golding, zaboravivši

na klijente, paralisani, užasnuto su slušali, kao i porotnici.

Dženi se okrenu ka Hogu s poslednjim pitanjem.

— Recite mi, da li se sećate koja kola je vozio Laflin?

Hog je isturio bradu u naporu da se seti.

— Da... mislim da je vektra. Plava.

Tokom kratkog predaha koji je Dženi dala da bi i porota i ona imali vremena da svare sadržaj popodnevnog svedočenja u punom obimu, Alison je zakucala na vrata i ušla s podacima o telefonskim računima isledničke kancelarije za april i maj, koje je skinula s interneta koristeći Vilijamsov laptop. Predala joj je spisak poziva koji je pokazivao da je Maršal iz kancelarije u subotu 21. aprila ujutru nekoliko puta zvao *Portshed* i brojeve koje je imao zapisane pored popisa zaposlenih. Dženi je primetila da se Laflinovo ime ne pojavljuje na tim dokumentima. Između tih poziva Hari je bezuspešno pokušavao da dobije mobilni Keti Tejlor, ali je u 12.52 dobio vezu u trajanju od tri i po minuta. O čemu su pričali, to se nikada neće saznati, a porota se ne sme pustiti da nagađa, ali kada već spominje Laflina, činjenica je da Maršal o njemu nije ostavio nikakvog traga. Taj detalj je Hari odneo sa sobom, ali je Dženi mogla da zamisli kako panično čisti Denijev dosje od svega što je moglo da ga inkriminiše kad je dobio fotografije i saznao za Ketinu smrt; ali i kako, očajan, popušta pod pritiskom savesti i zaključava Ketin dosje u fioku nadajući se posthumnom iskupljenju. Mogla je da vidi iz Alisoninog ukočenog ali bolnog izraza da njen mozak policajke razrađuje sličan scenario, ali sada nije bilo prilike za takve pretpostavke: bila joj je dovoljno teško da se nosi i samo s tugom. Za Harijevu sramotu će kasnije imati dovoljno vremena.

Iznela je dokaze poroti do pet po podne, i pažljivo im objasnila raspon presuda koje mogu da donesu. Za presudu ubistva ili ubistva iz nehata, dokazi moraju da izvan svake sumnje zadovolje standarde krivične prakse. Za sve druge mogućnosti — nesrećan slučaj, nezgoda, nemar ili nerešena presuda — primenjuju se građanski standardi — odnosi verovatnoće. I mada nemaju izjavu očevica šta se desilo u samom trenutku smrti Denija Vilsa, slobodni su da formiraju mišljenje na osnovu posrednih dokaza. Koliko će uverljivim da procene svedočenja svakog svedoka i koliko će težine da mu daju bila je stvar njihovog zdravog razuma. Na kraju, rekla im je da budu što je moguće precizniji u svojim procenama: porota islednog postupka mora da odredi tačno vreme, mesto i okolnosti smrti.

Porota se povukla u jedinu dostupnu prostoriju — onu koju je koristila Dženi — ostavivši je da šeta jedinom preostalom prostorijom: malom kuhinjom bez prozora koja se osećala na linoleum. Arvel joj je pažljivo rasklopio sto i stolicu, ali to je bilo daleko od slike koju je imala kada je zamišljala islednikove odaje. Ipak bilo je udobno, onako opštinski, što je izgleda odgovaralo intimnosti njenog zadatka. Njen posao nije bio da sudi i osudi kriminalca, već da otkrije, koliko god je moguće, šta se desilo mladoj, ranjivoj i zbunjenoj duši da tako prevremeno i nesrećno napusti svoje zemaljsko telo.

Poroti je trebalo manje od četrdeset minuta da donese odluku. Tišina puna iščekivanja sačekala ih je dok su se vraćali i zauzimali svoja mesta.

Dženi otpoče:

— Molim vas, može li predsednica da ustane?

Samopouzdana mlada žena iz zadnjeg reda ustade, držeći popunjen obrazac odluke.

— Gospođo predsednice, da li je porota donela odluku o svim pitanjima ove istrage i potpisala je?

— Jeste, gospođo.

— Pre nego što čujemo te odgovore, recite naglas ime

preminulog.

– Danijel Vils.

– Povrede ili bolest koje su dovele do smrti?

– Gušenje usled davljenja.

– Vreme i mesto nastanka povreda?

– Danijel Vils je preminuo kratko posle dva časa ujutru 14. aprila, u svojoj ćeliji u kazneno-popravnim domu *Portshed*.

– Zaključak porote po pitanju uzroka smrti?

– Danijel Vils je ubijen, to je učinio Šon Laflin, medicinski tehničar u kazneno-popravnim domu *Portshed*. Laflin ga je podvrgao tretmanu prisilne kontrole nanevši mu povrede koje su dovele do nesvesti. Uveren da je mrtav, Laflin je obesio njegovo telo o uže od čaršava koje je vezao za rešetke na prozoru da inscenira samoubistvo.

Nadglasavajući jecaje Simon Vils, Dženi je zahvalila poroti za napor koji su uložili i rekla im je da će njihovu odluku predati policiji, s preporukom da uhapsu Šona Laflina za ubistvo. Ne gubeći ni tren, naredila je da Grantama i Pitersona izvedu pred sud i osudila ih obojicu na pet dana zatvora zbog neodazivanja sudskom pozivu. Njihovi advokati će se žaliti Višem sudu, ali će makar osetiti jedan dan u ćeliji. Vilijams joj je rekao da ima spreman automobil koji će ih prevesti u Svonsi, zatvor koji sasvim sigurno nije bio pogodan za Engleze.

Usred nastale buke sreća je Alisonin postojani pogled, i nemo joj se zahvalila od srca.

Bilo je kasno popodne. Parkirala je na sveže pokošenom kolskom putu i zatekla Stiva u bermudama i japankama, košulje natopljene znojem; Alfi se izvalio u senci šupe.

— Sta si to uradio? Izgleda uredno kao u predgrađu.

— Proradio mi je osećaj za red.

— Otkada ti to imaš?

— Šest godina arhitekture nisu mačji kašalj.

Bacila je aktovku na sto i skinula kišni mantil. Posle kišnog juna, jul je najzad doneo sunce.

— Nikada mi nisi rekao šta te još omelo, osim lude devojke.

— Strah da ne postanem čovek u odelu: žena, deca, hipoteka, sve to.

— Ima i gorih stvari od toga.

Okrenuo se da je pogleda, prelazeći očima po njenoj bluzi s raskopčanim gornjim dugmićima. Dok je vraćao kosilicu u šupu dreknuo je.

— Setio sam se... zvala te Alison, ranije. Kazala je da je dva sata pokušavala da te dobije.

— Bila sam zauzeta. Šta je htela?

— Dobila je DNK rezultate — kosa koju su našli u Laflinovom autu poklapa se s DNK Ketij Tejlor. Mislim da je rekla da je optužen za ubistvo. — Izgubio se u ruiniranoj kući. Dženi ga je čula kao pomera komade zardalog gvožđa i dasaka.

— I to je sve što imaš da mi kažeš?... Kako bi bilo da mi čestitaš što sam sama samcita pronašla dvostrukog ubicu?

— Sama samcita, a?

Zurila je u njega.

— Šta to treba da znači?

— Alison i ona novinarka su pronašle onog dečka Klejtona.

— Našla bih ga već ja. Pa ja sam pronašla one fotografije.

— I ko je izvukao patologove dosjee?

Stala je na otvorenom gde su nekada bila vrata.

— Ja sam bila tamo.

— S onim malim.

Stavio je kosilicu ispod zaklona koji je sagradio pored zida.

— Šta je ovo, pokušavaš da me omalovažiš jer ja imam status a ti ne?

Stiv je gledao u svoje rđom zaprljane ruke, i prišao joj.

— Znaš koji je tvoj problem, Dženi? Sve što želiš jeste da budeš sama.

— To *nije* tačno!

— A ponekad ti to tako dobro ide, da i samu sebe uplašiš.

— Nije tačno. Ti me i ne poznaješ.

— Ponekad stranci vide bolje.

— Ma nemoj.

— Pogledaj se, Dženi. Prelepa si žena, a oblačiš se kao grobar. — Položio je svoje prljave ruke oko njenog pasa.

— Ma šta to radiš?

— Vruće je. A ti imaš kuću pored potoka. Pa zar nećeš barem da se okupaš u njemu?

— *Pusti me.*

Pustio je.

— Kako god hoćeš. — Skinuo je košulju i zagazio na mestu gde mu je voda dopirala do pojasa i zamočio glavu. Izašao je napolje smejući se, tresući glavom, i počeo da se valja vozeći bosonog bicikl po vazduhu. — Mogla bi i ti ovo, Dženi... Mogla bi i ti, Dženi.

Gledala ga je na trenutak, paralisana — shvativši da se oduvek plašila vode — a onda zbacila cipele i otkopčala dugme na pojasu. Možda je bilo vreme da se oslobodi toga.

- Slušaj pažljivo. Reci mi kakav je to zvuk.
- Na vratima... divljačko lupanje po vratima...
- A onda?
- Glas... besan glas. Viče... Glasnije od vike. Urla.
- Da?
- Ne znam... Ne mogu...
- Probaj, Dženi. Drži se. Glas tvoga oca?
- Ne, nije on... O, moj bože.!
- Čiji glas?... U redu je, Dženi, plači...
- ... Moj deda... On urla... Ne mogu, ne mogu...

Otvorila je uplakane oči i uzela još jedan paketić maramica koji joj je Alen dodao.

- Žao mi je... Ne mogu dalje.
- Napravili ste ogroman korak — glas vašeg dede. Da li znate o čemu je urlao?

Odmahnula je glavom.

- Ne.
- Možda će da vam nadođe. Mislim da dobro napredujemo.

— Zabeleživši nešto u beležnici rekao je: — Recite mi kako ste se osećali kada ste čuli svog dedu?

Još jedna reka slanih suza jurnula je niz njeno lice.

- Ne znam ni sama odakle ovo dolazi.
- Probajte da mislite na taj osećaj.
- Ne mogu.
- Ma samo pokušavajte. Na prvu stvar koja vam padne na pamet.
- Smrt.
- Odlično. — Zapisao je reč. — Da li je neko koga ste znali umro u to vreme?

— Ne.

— Pokušajte da se setite nekih starih fbtografija, pisama, bilo čega. Imam osećaj da smo blizu. — Digao je pogled s beleški.

—Sada mi recite kako se snalazite s ovim vašim

visokostresnim poslom?

Obrisala je oči.

— Ovi novi lekovi mi pomažu da izguram.

— Po onome što sam pročitao u novinama, uspeli ste vi mnogo više.

— Napravila sam i dosta grešaka, takođe.

— Nemate više autodestruktivne misli?

— Ništa ozbiljno... Uvek su tu, vire iz senke, ali dok god ostaju tamo, dobro je.

— Napadi panike?

— Ne u poslednjih nekoliko nedelja ili više. Osećam se prilično jakom.

— Zvučite skoro razočarano.

— Ne osećate mnogo kada ste na terapiji... Ali ne žalim se.

— Oporavljate se. Mislite na lekove kao na flaster. Potreban vam je samo dok rana ispod ne zaraste.

— Pretpostavljam da je tako... — Opustila se u sedeći položaj, brišući zadnje suze.

— Recite mi kako ide stvar s vašim sinom?

— Sjajno. Dolazi sledeće nedelje da provede leto sa mnom, možda ostaje i duže.

— A njegovi problemi s kanabisom?

— Nadam se da će da pređe na devojke.

— I s tim nećete imati problem?

— Pa naravno da hoću, ja sam mu majka, ali makar mogu da uplašim i oteram one loše.

Doktor Alen se nasmejao.

— Samo da znate, šta god da se desilo između vas, prošlost ne možete da promenite, ali ako prihvatite sadašnjost kako treba, možete makar to da rešite zauvek.

— Ja sam islednica. Ceo život provodim rešavajući stvari.

EPILOG

Detektiv narednik Vilijams i njegov tim uspešno su priveli Šona Laflina pravdi. Na Njuportskom krunskom sudu priznao je krivicu za ubistvo Denija Vilsa bez predumišljaja, a za ubistvo Ketij Tejlors se izjasnio da nije kriv. Na njegovom kasnijem suđenju izneti su dokazi da je na dan njenog nestanka legalno kupio repliku pištolja glock, kojom je, smatralo se, naterao da uđe u njegovo vozilo. Laflin je poricao dokaze, ali osuđen je na doživotnu robiju s preporukom da odsluži najmanje dvadeset pet godina.

Kevinu Stjuartu je suđeno zbog krivokletstva i, suočen s dokazima koje je Jan Smirski putem video-linka dao iz Poljske, priznao je krivicu po tački ometanja pravde. Osuđen je na četiri godine. Vilijams je pokušao da iznese slične optužbe protiv većeg broja zaposlenih u kazneno-popravnom domu *Portshed*, ali kancelarija Krunskog državnog tužioca je odlučila da ne vodi proces usled nedostatka dokaza. Daren Hog je nastavio da radi kao operater sistema za TV nadzor, mada su ga ubrzo posle pretresa slučaja Denija Vilsa poslodavci prebacili u zatvor za odrasle. Elejn Luis je ostala u SAD i pokušaji za izručenje u Ujedinjeno Kraljevstvo dosad su se pokazali neuspešnima. Džajls Hartli i njegova pomoćnica bili su formalno ispitani, ali nikakva optužnica nije podignuta.

I pored duge istrage, nije pronađen nijedan dokumentovan dokaz koji je Frenka Grantama povezivao s korupcijskom aferom prodaje gradskog zemljišta kompaniji *UKAM zaštitni sistemi Ltd*. Kompanija je, u međuvremenu, kompletirala ponudu i trenutno gradi zatvorsku ustanovu kapaciteta pet stotina mesta. Identitet dojavljivača koji je predao Maršalu tenderska dokumenta nikada nije

otkriven.

Endi i Kler Tejlor su podneli zvanični prigovor na prvobitno vođenje istrage povodom smrti njihove ćerke. I mada je Nezavisna policijska žalbena komisija utvrdila manje previde kriminalističkog odeljenja, pripisani su nedostatku ljudstva; delovi istrage ocenjeni su vrednim žaljenja, ali nijedan određeni policajac nije mogao biti imenovan kao krivac.

Stavivši svoju kuću pod duplu hipoteku, Tara Kolins je angažovala forenzičku firmu kompjuterskih eksperta koji su otkrili navodnu lažnu transakciju urađenu na njenom laptopu bežičnom mrežom ka *Starbaks kufeu* u Bartonsvilu u Merilendu. Nikakva veza s *UKAM*-om njegovim podružnicama nije dokazana, ali je sudija na suđenju pred Bristolskim krunskim sudom prihvatila da nema osnove za sprovođenje procesa i naložila poroti da izglasa oslobadajuću presudu.

Nik Piterson je napustio *Oblasnu bolrticu Severn Vejl* i prihvatio mesto u državnoj bolnici u Johanesburgu ujužnoj Africi.

Istraga smrti Harija Maršala, koju je održao Bristolski državni islednik, ostala je otvorena. Nisu joj prisustvovala ni gospođa Maršal ni njene ćerke. Ipak, na kratkom opelu održanom povodom pokopa Ketii Tejlor, pročitana je citat, omiljeni deo njenog muža iz *Biblije* kralja Džejmisa, iz Knjige proroka Isaije, 61:

Duh je Gospoda Boga na meni, jer me Gospod pomaza da javljam dobre glase krotkima, posla me da zavijem ranjene u srcu, da oglasim zarobljenima slobodu i sužnjima da 'će im se otvoriti tamnica.

BELEŠKA O AUTORU

Metju Hol, scenarista i romanopisac, rođen je 1967. godine. Školovao se na Vuster koledžu u Oksfordu, gde je diplomirao pravo. Bavio se sudskom praksom pre nego što je počeo da se bavi isključivo pisanjem, 1995. godine.

Pisanje scenarija za televiziju započeo je epizodama za *Kavanagh QC*, potom advokatskom serijom *Wing and a Prayer*, koja je bila nominovana za nagradu BAFTA za najbolju televizijsku seriju 1997. godine. Radio je kao koautor i vodeći pisac BBC-jeve seije *New Street Law*, koja je počela s emitovanjem 2006/07. Zajedno sa scenaristom i piscem G.F. Njumanom osnovao je produkcijsku kuću *One Eyed Dog*, najzapaženiju po produkciji *Judge John Deed* za mrežu BBC.

Njegov prvi roman, *Islednica* (Mladinska knjiga, 2010), objavljen je 2009. godine, i bio je predložen u uži izbor za nagradu koju dodeljuje Udruženje pisaca kriminalističkih romana „Zlatni bodež“ iste godine.

